

ЗВІТ
РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ
УКРАЇНИ
ЗА 2010 РІК

Київ
2011

«Контроль за використанням коштів Державного бюджету України від імені Верховної Ради України здійснює Рахункова палата»

Стаття 98 Конституції України

Шановні народні депутати України!

Відповідно до статті 35 Закону України «Про Рахункову палату», подаємо Верховній Раді України схвалений Колегією Звіт Рахункової палати за 2010 рік.

Представлений Звіт містить основні результати діяльності Рахункової палати за 2010 рік. У минулому році, як і протягом всього періоду діяльності нашої інституції, ми постійно прагнули до підвищення ефективності та результативності контрольної діяльності, про що свідчить значне збільшення виявлених нашими аудиторами обсягів незаконного, у тому числі нецільового, неефективного використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів, а також порушень і недоліків при адмініструванні доходів державного бюджету. За звітний рік ця цифра становила 52 млрд. грн. проти 36,2 млрд. грн. у 2009 році.

За визнанням міжнародних організацій вищих органів фінансового контролю (INTOSAI та EUROSAI), Рахункова палата України за рівнем системи своєї діяльності, методики та методології стала однією з провідних контрольних-аналітичних інституцій. Підтвердженням цього стало рішення Ради Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) про продовження терміну повноважень Рахункової палати України як зовнішнього аудитора цієї організації ще на два роки, активна робота Рахункової палати як члена Ради керуючих Європей-

ської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI), плідна та результативна діяльність спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, під керівництвом нашої інституції.

Звітний рік характеризувався значним підвищенням результативності безпосередньої співпраці з комітетами Верховної Ради України в частині реалізації висновків та пропозицій Колегії Рахункової палати – 43 питання за результатами здійснених Рахунковою палатою контрольних-аналітичних та експертних заходів було розглянуто комітетами Верховної Ради України під час засідань, комітетських слухань та «круглих столів», що були проведені у Верховній Раді України.

Слід зазначити, що всього цього ми досягли, незважаючи на значне звуження правового поля діяльності нашої інституції, а саме – втрати повноважень в частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України. Рахункова палата України стала єдиним не тільки в Європі, а й у світі вищим органом фінансового контролю, який не має повноважень опікуватись контролем за формуванням доходної частини державного бюджету, що позбавляє Верховну Раду України та все українське суспільство повної, прозорої та об'єктивної інформації щодо стану національної економіки та державних фінансів.

Крім того, у 2010 році не досягнуто докризового рівня в обсягах фінансування нашої інституції, що зумовило продовження режиму жорсткої економії фінансових та матеріальних ресурсів. Це негативно вплинуло на функціонування нашої установи, не дало змоги на належному рівні продовжувати її інституційний розвиток, розгалужувати мережу територіальних управлінь.

Рахункова палата стоїть перед вирішенням нагальних питань: відновлення повноважень у частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України; підготовка та подання до Верховної Ради України оновленої редакції проекту Закону України «Про Рахункову палату»; пошук фінансових ресурсів для ефективного, незалежного функціонування та інституційного розвитку, підтримання і розширення міжнародного співробітництва.

Сподіваємося, що ми знайдемо у Вас підтримку, а наші матеріали стануть корисними у Вашій депутатській діяльності, особливо при опрацюванні та прийнятті законопроектів, що забезпечують проведення соціально-економічних реформ, реформи системи державного управління задля подальшого стабільного та ефективного розвитку держави.

Голова
Рахункової палати

В.К. Симоненко

ЗМІСТ

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ	7
1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2010 РОЦІ	7
1.2. ПІДСУМКИ РОБОТИ КОЛЕГІЇ	11
1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ	23
1.3.1. Загальна характеристика діяльності	23
1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України	27
1.3.3. Аналіз виявлених бюджетних правопорушень	35
1.3.4. Аналіз виявлених фактів неефективного використання коштів державного бюджету	60
1.3.5. Аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету	88
1.3.6. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України	97
1.4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЬОВИХ ПРОГРАМ ТА ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ	104
2. РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	133
3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВНОВАЖЕНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	172
4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	176
5. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	182
6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	186
6.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	186
6.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	189
6.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	194
<i>Додаток 1</i>	198
<i>Додаток 2</i>	199

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ

1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2010 РОЦІ

Принципи законності, плановості, об'єктивності, незалежності та гласності є наріжним каменем, який покладено в основу діяльності Рахункової палати України, як незалежного органу фінансово-економічного контролю в державі. Виходячи саме з цих принципів, Рахунковою палатою здійснюється контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням. Саме так було визначено чинною у 2010 році редакцією Конституції України, Бюджетним кодексом України, Законом України «Про Рахункову палату».

Рішення ж Конституційного Суду України від 30.09.2010 № 20-рп/2010 докорінно змінило ситуацію зі станом та повнотою проведення державного фінансового контролю. Цим рішенням, відповідно до поновленої в попередній редакції статті 98 Конституції України, Рахункова палата втратила повноваження в частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України.

Ліквідація цих контрольних повноважень позбавляє суспільство повної, прозорої та об'єктивної інформації щодо стану національної економіки та державних фінансів, яку надає єдиний незалежний орган фінансово-економічного контролю в нашій державі – Рахункова палата.

Складається парадоксальна ситуація – Рахункова палата України стала єдиним не тільки в Європі, а й у світі Вищим органом фінансового контролю, який не має повноважень опікуватись контролем за формуванням доходної частини бюджету. Таку ситуацію важко пояснити та обґрунтувати колегам по EUROSАI та INTOSAI особливо в умовах боротьби з корупцією.

Здійснюючи свою діяльність від імені Верховної Ради України, Рахункова палата є інструментом парламентського контролю. Повноцінним він може бути лише за умов охоплення всього бюджетного процесу і повного тіла бюджету, включаючи доходну частину. Тому збереження контрольних функцій Рахункової палати у попередній редакції є принциповим та вкрай необхідним питанням як для Парламенту, так і держави в цілому. Рахункова палата від імені Верховної Ради України повинна, просто зобов'язана мати максимально широкі повноваження з контролю за надходженням коштів до бюджету та їх використанням.

У зв'язку з цим Рахункова палата звернулася до Верховної Ради України з проханням про необхідність внесення змін до чинної статті 98 Конституції України щодо наділення її повноваженнями в частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України.

Спираючись на досвід, набутий у ході проведення контрольних-аналітичних та експертних заходів, враховуючи зміни чинного законодавства, зміни і пріоритети соціально-економічного розвитку держави та суспільства, Рахунковою палатою визначено оптимальні на сьогодні основні напрями діяльності, за якими проходились аудити.

Основні напрями діяльності Рахункової палати у 2010 році	
	Фінансова та бюджетна політика
	Доходи державного бюджету *
	Правове забезпечення
	Оборона та правоохоронна діяльність
	АПК, природоохоронна діяльність та надзвичайні ситуації
	Державний борг, міжнародна діяльність та фінансові установи
	Наука та гуманітарна сфера
	Соціальна політика
	Промисловість, виробнича інфраструктура та державна власність
	Надходження та використання коштів державного бюджету в регіонах

* з вересня 2010 року – аналіз доходів державного бюджету

У 2010 році реалізацію поставлених перед Рахунковою палатою завдань забезпечували департаменти:

- з питань бюджетної політики (головний контролер – директор департаменту Головань М.М.);
- з питань доходів державного бюджету (заступник директора департаменту Огонь Ц.Г.);
- з питань правового забезпечення (головний контролер – директор департаменту Пилипенко В.П.);
- з питань оборони та правоохоронної діяльності (головний контролер – директор департаменту – Невідомий В.І.);
- з питань АПК, природоохоронної діяльності та надзвичайних ситуацій (головний контролер – директор департаменту Шулежко М.Я.);
- з питань промисловості, виробничої інфраструктури та державної власності (головний контролер – директор департаменту Заремба І.М.);
- з питань науки та гуманітарної сфери (головний контролер – директор департаменту Фліссак Я.А.);
- з питань соціальної політики (головний контролер – директор департаменту Вітковська Л.В.);
- з питань державного боргу, міжнародної діяльності та фінансових установ (головний контролер – директор департаменту Іваненко Ю.В.);
- з питань використання коштів державного бюджету в регіонах (головний контролер – директор департаменту Самусь Г.Ю.).

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

Сфера діяльності восьми територіальних управлінь, що функціонують нині, розповсюджена на 21 область України, Автономну Республіку Крим, а також міста Київ та Севастополь. На сьогодні функціонують територіальні управління:

- по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях (у м. Київ);
- по Дніпропетровській та Запорізькій областях (у м. Дніпропетровськ);
- по Львівській, Волинській, Рівненській та Тернопільській областях (у м. Львів);
- по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях (у м. Одеса);
- по Донецькій та Луганській областях (у м. Донецьк);
- по Автономній Республіці Крим та м. Севастополю (у м. Севастополь);
- по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків);
- по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській та Хмельницькій областях (у м. Вінниця).

Територіальне управління по Івано-Франківській, Закарпатській та Чернівецькій областях (у м. Івано-Франківськ) через недостатність фінансових ресурсів у звітному періоді перебувала на стадії організаційно-технічного створення.

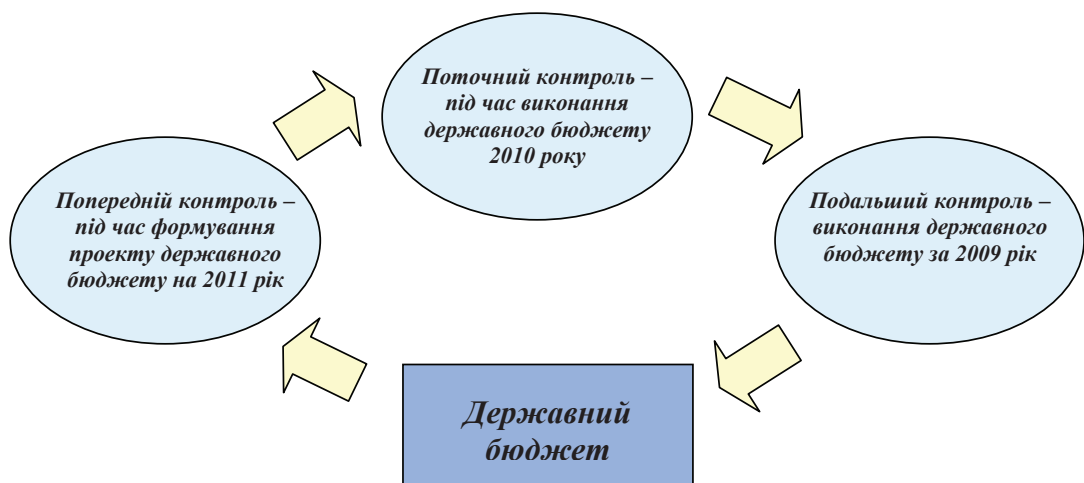

Проведення територіальними управліннями координованих департаментами Рахункової палати аудитів законності, ефективності та доцільності формування надходжень і витрачання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів органами державної влади, установами, організаціями, підприємствами, які знаходяться на відповідній території, дає змогу розширити сферу незалежного зовнішнього державного фінансового контролю Рахункової палати на місцевому рівні, виявляти і акцентувати увагу суспільства на проблемах використання державних коштів, які зароджуються на регіональному рівні, але мають загальнодержавне значення.

Протягом звітнього року Рахункова палата згідно з вимогами чинного законодавства продовжувала здійснювати контрольню-аналітичну та експертну діяльність, яка забезпечує єдину систему контролю за виконанням державного бюджету і бюджетів державних цільових фондів. Це передбачає проведення цілісного та взаємопов'язаного комплексу контрольню-аналітичних і експертних заходів.

У 2010 році Рахунковою палатою здійснювався контроль бюджетів трьох років: 2011 року (на стадії формування проекту бюджету), 2010 року (в ході поточного виконання) та 2009 року (виконаного бюджету). Бюджети кожного фінансового року знаходяться на одному з етапів трирічного циклу.

Така система контролю інтегрована до основних складових бюджетного процесу і передбачає безперервний трирічний цикл контролю за формуванням та виконанням бюджетів кожного фінансового року, що реалізується на трьох послідовних стадіях: попередній контроль проекту бюджету, поточний контроль виконання бюджету та подальший контроль виконання бюджету.

Комплекс заходів, що провадяться в рамках попереднього, поточного та подальшого контролю, суттєво доповнюється тематичними контрольними та аналітичними заходами, які здійснюються відповідно до плану роботи Колегії Рахункової палати.

За визнанням міжнародної спільноти вищих органів фінансового контролю Рахункова палата України за рівнем системи своєї діяльності, методики та методології стала однією з провідних контрольно-аналітичних інституцій Європи.

Підтвердженням цього стало одностайне рішення на засіданні Постійної Ради **Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ)** 15 квітня 2010 року всіх 56 членів ОБСЄ про продовження терміну повноважень Рахункової палати України як зовнішнього аудитора цієї організації ще на два роки.

Ще однією ознакою визнання професіоналізму Рахункової палати України, її бачення актуальності та важливості загальносвітових проблем, зокрема небезпеки, пов'язаної зі збільшенням кількості та масштабів природних і техногенних катастроф була плідна та результативна діяльність під керівництвом Рахункової палати **спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**.

Як один із провідних Вищих органів фінансового контролю Європи Рахункова палата продовжила активну роботу як член **Ради керуючих Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI)** та у листопаді 2010 року взяла участь у її XXXVI засіданні (м. Мадрид, Королівство Іспанія).

Загальне підвищення результативності та ефективності діяльності Рахункової палати мало наслідком значне поліпшення реагування на пропозиції та рекомендації Рахункової палати і підвищення «споживчого попиту» на її матеріали, тому що саме в період виходу економіки країни з кризи поряд з необхідністю визначити законність та ефективність витрачання державних коштів найгостріше постає питання, як мінімізувати втрати держави від незаконного та неефективного витрачання державних резервів, наповнити державну казну, знайти додаткові ресурси для підтримання соціально незахищених верств населення, розвитку держави в цілому, підвищення результативності використання коштів Державного бюджету України.

1.2. ПІДСУМКИ РОБОТИ КОЛЕГІЇ

Відповідно до статті 9 Закону України «Про Рахункову палату» Колегія є керівним органом Рахункової палати, яка протягом року розглядала питання організації роботи, планування, проведення контрольно-ревізійних, аналітичних та експертних заходів, методології контрольної, аналітичної і експертної діяльності.

В основу діяльності Рахункової палати покладено принцип колегіальності та норми Закону України «Про Рахункову палату», Бюджетного кодексу України, Регламенту Рахункової палати.

Колегія Рахункової палати була сформована 23.05.97 року. Ротація членів Колегії здійснювалася відповідно до постанов Верховної Ради України від 17.06.2004 та 25.03.2005 року.

Протягом 2010 року Колегія Рахункової палати працювала в такому складі: Голова Рахункової палати, Заступник Голови, Секретар Рахункової палати та дев'ять головних контролерів – директорів департаментів, які затверджені Верховною Радою України шляхом таємного голосування.

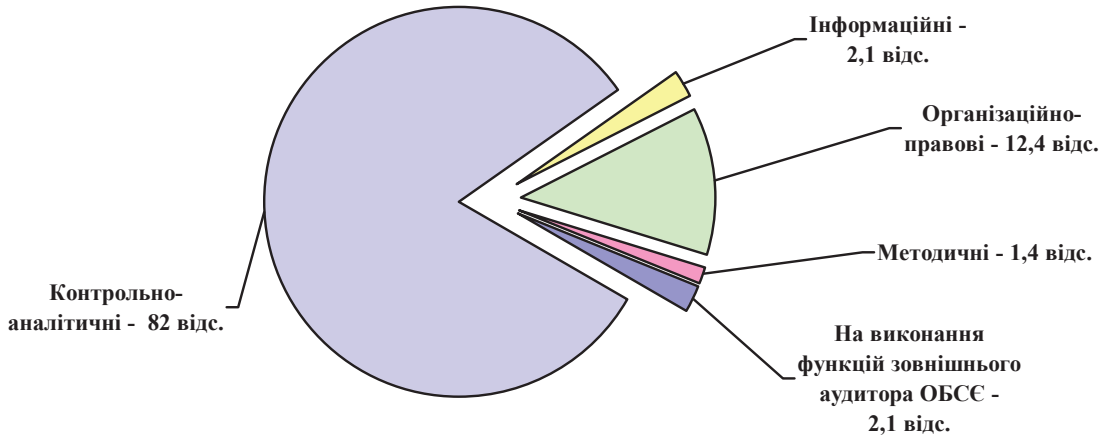
Відповідно до своїх завдань та функцій Колегія Рахункової палати у звітному році зосереджувала свою діяльність на:

- ◆ забезпеченні системного контролю за всіма напрямками використання державних коштів;
- ◆ здійсненні системного контролю за виконанням державних цільових програм, у тому числі Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- ◆ поглибленні контролю за використанням коштів державного бюджету в регіонах з акцентуванням уваги на важливих питаннях для регіону, що перевірявся;
- ◆ застосуванні різних форм і методів проведення аудиту, зокрема аудиту ефективності, аудиту відповідності, фінансового аудиту, встановленні причинно-наслідкових зв'язків виявлених порушень;
- ◆ систематизації та аналізі виявлених системних порушень головними розпорядниками бюджетних коштів та підготовці відповідних рекомендацій і пропозицій;
- ◆ контролі за реагуванням органів державної влади на висновки та пропозиції Рахункової палати за результатами контрольних та аналітичних заходів; на розгляді Верховною Радою України, її комітетами результатів контрольних-аналітичних заходів Рахункової палати та законодавчих пропозицій з питань державного бюджету і фінансів України; врахуванні Урядом рекомендацій Рахункової палати при підготовці законопроектів та нормативних актів;
- ◆ розвитку міжнародного співробітництва та вивченні міжнародного досвіду вищих органів фінансового контролю зарубіжних країн щодо контрольної діяльності та втіленні його при проведенні координованих, паралельних і спільних аудитів;
- ◆ виконанні функцій зовнішнього аудитора ОБСЄ;
- ◆ забезпеченні гласності та прозорості в діяльності Рахункової палати;
- ◆ розвитку сучасних інформаційних технологій в забезпеченні державного фінансового контролю.

У 2010 році було проведено **27 засідань** Колегії Рахункової палати, з них одне засідання спільної Колегії Рахункової палати України і Рахункової палати Російської Федерації, на яких розглянуто **145 питань**.

У діяльності Колегії першочергова увага приділялася плануванню тематики контрольних заходів, що стосувалися нагальних загальнодержавних проблем, поглибленню контролю за використанням державних коштів та охопленню контрольними заходами якомога більшого відсотка фінансових ресурсів, які підлягають контролю Рахунковою палатою.

Діаграма 1. Класифікація питань, розглянутих Колегією Рахункової палати у 2010 році

Департаментами і територіальними управліннями здійснено **970 контрольно-аналітичних та експертних заходів** (складено актів і довідок), за результатами яких підготовлено **118 звітів та висновків**.

Колегією забезпечувалося виконання одного із основних завдань і повноважень Рахункової палати – здійснення аналізу бюджетного процесу та контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням.

Впродовж року Колегія надавала Верховній Раді України висновки щодо виконання державного бюджету за 2009 рік, I квартал, I півріччя і 9 місяців 2010 року, виконання доходної частини Державного бюджету України за підсумками трьох кварталів 2010 року, а також пропозиції за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік».

Рахункова палата відповідно до її повноважень забезпечувала контроль за виконанням та фінансуванням програм економічного, промислового, науково-технічного, соціального і національно-культурного розвитку, охорони здоров'я та довкілля, формування національної екологічної мережі тощо. Підготовлено 25 звітів, або 21 відс. від їх загальної кількості, за результатами перевірок використання бюджетних коштів на виконання 19 державних цільових програм або окремих їх напрямів.

Зокрема, це стосується:

загальнодержавних програм: охорони та відтворення довкілля Азовського та Чорного морів, розвитку рибного господарства України на період до 2010 року, формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки, розвитку водного господарства, розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2010 року;

державних програм: підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки, створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги на період до 2010 року, розвитку і формування української

мови на 2004-2010 роки, співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року, розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу, подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2006-2010 роки, «Ліси України», розвитку національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні на 2006-2010 роки, розвитку системи реабілітації та трудової зайнятості осіб з обмеженими фізичними можливостями, психічними захворюваннями та розумовою відсталістю на період до 2011 року, розвитку топографо-геодезичної діяльності та національного картографування на 2003-2010 роки;

комплексних програм: збереження пам'яток Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця», енергозбереження України, створення ядерно-паливного циклу України.

Колегія Рахункової палати забезпечує охоплення контролем усіх напрямів використання державних коштів. У 2010 році одним із пріоритетних був контроль за використанням бюджетних коштів на вирішення **соціальних питань та забезпечення належних умов праці**. Зокрема, Колегією особливо увага приділялася контролю за використанням бюджетних коштів:

- ◆ на здійснення заходів, спрямованих на подолання дитячої бездоглядності і безпритульності;
- ◆ на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації;
- ◆ на здійснення аналізу стану заборгованості з виплати заробітної плати;
- ◆ на формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України;
- ◆ на упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі Єдиної тарифної сітки;
- ◆ на соціальну, трудову та професійну реабілітацію інвалідів у Львівській, Волинській, Рівненській та Тернопільській областях;
- ◆ на радіаційний і соціальний захист населення м. Жовті Води;
- ◆ на реалізацію в Донецькій і Луганській областях соціальних гарантій шахтарям та членам їх сімей, передбачених Законом України «Про підвищення престижності шахтарської праці»;
- ◆ на організацію у Донецькій області профілактики і лікування профзахворювань та виробничого травматизму, спричинених роботою на підприємствах зі шкідливими умовами праці;
- ◆ на реструктуризацію заборгованості з гарантованих державою виплат працівникам навчальних закладів та установ освіти у Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях;
- ◆ Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, призначених на професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації безробітних.

Державна підтримка **промисловості, енергетичного і транзитного потенціалу країни** обговорювалася під час розгляду Колегією звітів про результати аудитів та перевірок використання коштів державного бюджету, виділених:

- ◆ Національному агентству України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів на здійснення заходів у сфері енергоефективності та енергозбереження;
- ◆ на заходи зі створення власного виробництва ядерного палива;
- ◆ на реструктуризацію вугільної та торфодобувної промисловості у 2008-2009 роках;
- ◆ на фінансування проектів, пов'язаних з консервацією виробничих потужностей промислових підприємств, реструктуризацією та ліквідацією об'єктів підприємств гірничої хімії та підприємств з підземного видобування залізної руди;
- ◆ на заходи з підготовки до ліквідації вугледобувних підприємств Донецької та Луганської областей;
- ◆ на придбання літаків Ан-148 через державне лізингове підприємство;
- ◆ на виконання Програми розвитку міжнародних транспортних коридорів в Україні;
- ◆ на розвиток мережі і утримання автомобільних доріг загального користування в Миколаївській і Херсонській областях;
- ◆ на виконання Державної програми розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу.

Питання державної безпеки, правоохоронної діяльності, обороноздатності держави і матеріального забезпечення Збройних Сил України та силових структур виносилися на розгляд Колегії за результатами:

- ◆ аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на закупівлю і модернізацію озброєння, військової та спеціальної техніки;
- ◆ аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на здійснення заходів з реформування та розвитку Збройних Сил України;
- ◆ аудиту стану надходжень у вигляді благодійної допомоги в системі правоохоронних органів;
- ◆ аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на науково-технічну діяльність правоохоронних органів;
- ◆ аудиту ефективності державного регулювання системи надання платних послуг в органах внутрішніх справ;
- ◆ аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на здійснення діяльності пунктів пропуску через державний кордон з Російською Федерацією, розташованих на території Харківської та Сумської областей;
- ◆ аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на утримання та розвиток Військово-Морських Сил Збройних Сил України
- ◆ перевірки стану використання коштів Державного бюджету України, виділених на забезпечення діяльності розвідувальних органів у 2009 році та за 9 місяців 2010 року.

Колегією здійснювався системний контроль за використанням коштів, спрямованих на здійснення заходів щодо створення в Україні незалежної, ефективної та доступної для громадян системи правосуддя. Впродовж року було розглянуто звіти про результати:

- ◆ аудиту стану залучення протягом 2007-2009 років до спеціального фонду державного бюджету та ефективності використання надходжень від оплати витрат з інформаційно-технічного забезпечення судових процесів;
- ◆ аналізу основних проблем в організаційному забезпеченні діяльності судової влади та шляхи їх вирішення;
- ◆ аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів щодо забезпечення захисту прав та інтересів держави під час урегулювання спорів закордонними юрисдикційними органами;
- ◆ аудиту ефективності використання Державною судовою адміністрацією України бюджетних коштів на створення та функціонування Єдиного державного реєстру судових рішень.

Постійну увагу Колегія приділяла аналізу і контролю питань, пов'язаних з економічною та міжнародною діяльністю держави. Зокрема, було розглянуто звіти про результати:

- ◆ аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2009 році;
- ◆ аналізу виконання Державної науково-технічної програми розвитку топографо-геодезичної діяльності та національного картографування на 2003-2010 роки;
- ◆ перевірки стану та обґрунтованості надання пільг з податку на додану вартість на лікарські засоби і вироби медичного призначення;
- ◆ аудиту використання коштів, виділених з державного бюджету на розвиток мінерально-сировинної бази та виконання державного замовлення на одержання приросту запасів корисних копалин;
- ◆ аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на виконання Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року.

Колегією розглянуто питання щодо використання коштів Стабілізаційного фонду, зокрема, звіти про результати:

- ◆ аудиту ефективності використання у 2009 році коштів Стабілізаційного фонду, передбачених у державному бюджеті для виконання функцій столиці відповідно до Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ»;
- ◆ аудиту ефективності використання Міністерством регіонального розвитку та будівництва України коштів Стабілізаційного фонду.

Проблеми фінансування аграрного комплексу, підтримки вітчизняного сільгоспвиробника та охорони земель державної власності обговорювалися на Колегії під час розгляду результатів аудитів та перевірок використання бюджетних коштів на:

- ◆ виконання прикладних наукових та науково-технічних розробок у сфері розвитку агропромислового комплексу;
- ◆ державну підтримку АПК;
- ◆ виконання проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру»;
- ◆ керівництво і управління у сфері земельних ресурсів та проведення земельної реформи;
- ◆ закладання та нагляд за молодими садами, виноградниками та ягідниками в 2008-2009 роках.

Колегією здійснювався системний контроль за виконанням заходів **Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу**, а саме:

- ◆ виконанням Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині забезпечення транспортних та комунальних послуг приймаючих міст;
- ◆ використанням бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України і Службі безпеки України на забезпечення громадського порядку, гарантування безпеки та протидію терористичній діяльності в ході проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- ◆ використанням коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський» згідно з Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- ◆ використанням коштів Державного бюджету України, виділених Державному комітету телебачення та радіомовлення України на здійснення заходів, пов'язаних з підготовкою і проведенням в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Значна увага приділялася Колегією питанням, що стосуються **охорони здоров'я, культури, спорту та туризму**, а саме результатам аудитів ефективності використання коштів Державного бюджету України:

- ◆ на забезпечення недопущення та подолання поширення на території України грипу А/Н1N1 та гострих респіраторних захворювань;
- ◆ на створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги;
- ◆ на забезпечення лікування хворих на цукровий діабет у Дніпропетровській та Запорізькій областях;
- ◆ на забезпечення лікування хворих на цукровий діабет в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях;
- ◆ на забезпечення в Україні розвитку та застосування української мови;
- ◆ на музейну справу та виставкову діяльність, функціонування музеїв;

- ◆ на проведення протизсувних заходів та ремонтно-реставраційних робіт на території комплексу Києво-Печерської Лаври;
- ◆ на збереження пам'яток Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця»;
- ◆ виділених Державному комітету телебачення і радіомовлення України на прикладні розробки;
- ◆ на створення та розвиток матеріально-технічної бази спорту.

Колегією розглянуто ряд питань, що стосуються використання бюджетних коштів **на науку і освіту**, а саме:

- ◆ виділених Українській академії аграрних наук на науку;
- ◆ на виготовлення випускних документів про освіту та ефективності функціонування системи замовлення, обліку та видачі документів у галузі освіти;
- ◆ виділених Міністерству України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи на проведення наукових досліджень;
- ◆ виділених науково-дослідним установам Національної академії наук України в м. Севастополь;
- ◆ на підготовку кадрів у професійно-технічних навчальних закладах Вінницької та Кіровоградської областей;
- ◆ на підготовку кадрів гірничих професій для підприємств вугільної промисловості;
- ◆ виділених військовим навчальним закладам м. Севастополя на підготовку кадрів;
- ◆ на підготовку робітничих кадрів;
- ◆ виділених Національному університету водного господарства та природокористування.

Проблеми охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям обговорювалися під час розгляду Колегією звітів з питань:

- ◆ збереження природно-заповідного фонду та формування екологічної мережі України;
- ◆ забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському басейні та охорони, регулювання і відтворення водних біологічних ресурсів;
- ◆ перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему та реалізації міжнародних проектів на майданчику Чорнобильської АЕС;
- ◆ здійснення державного управління, регулювання та контролю у сфері охорони, використання і відтворення водних живих ресурсів в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях;
- ◆ виконання відновлювальних робіт на об'єктах, що постраждали внаслідок стихійного лиха, яке сталось в Карпатському регіоні 23-27 липня 2008 року;

- ◆ виконання заходів державних цільових програм із знешкодження вибухонебезпечних предметів, залишків хімічної зброї, що залишились з часів Другої світової війни в районі міст Севастополя та Керчі.

Враховуючи інституційний розвиток Рахункової палати та становлення і діяльність її територіальних управлінь, особлива увага приділялася питанням **взаємовідносин Державного бюджету України із місцевими бюджетами та використанню бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток регіонів**. На засіданнях Колегії затверджено звіти про результати:

- ◆ перевірки використання коштів субвенції з державного бюджету міському бюджету м. Запоріжжя на будівництво автомагістралі через р. Дніпро;
- ◆ аудиту виконання у 2006-2009 роках заходів Програми сталого соціально-економічного, екологічного і культурного розвитку м. Севастополя на період до 2015 року;
- ◆ аудиту ефективності використання у 2009 році коштів державного бюджету на реалізацію заходів з цілодобового водозабезпечення та реконструкцію системи водопостачання м. Львова;
- ◆ аудиту використання у 2008-2009 роках субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення;
- ◆ аудиту використання коштів державного бюджету на здійснення виконавчої влади місцевими державними адміністраціями в Автономній Республіці Крим, областях та м. Севастополі.

Постійна увага приділялася **проблемам державного боргу, використанню та повернення отриманих під державні гарантії позик, реалізації проєктів міжнародних фінансових організацій**. Це стосується розглянутих та затверджених Колегією звітів про результати аудитів:

- ◆ стану державного та гарантованого державою боргу за 2009 рік та аналізу тенденцій у 2010 році;
- ◆ ефективності використання бюджетних коштів та коштів позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на реалізацію Проєкту «Модернізація державної податкової служби України – 1»;
- ◆ ефективності виконання у 2009 році Проєкту «Удосконалення системи соціальної допомоги», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку;
- ◆ стану реалізації Проєкту «Розвиток міської інфраструктури в Україні», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку.

У звітному році особлива увага приділялась питанням щодо **наповнення доходної частини Державного бюджету України**, зокрема, Колегією розглянуто звіти про результати:

- ◆ перевірки стану справляння і дієвості контролю за надходженням платежів за користування надрами загальнодержавного значення до державного бюджету;

- ◆ перевірки ефективності системи та повноти сплати до державного бюджету збору за забруднення навколишнього природного середовища на території Харківської та Полтавської областей;
- ◆ перевірки стану виконання повноважень державними органами влади із забезпечення повноти і своєчасності надходження рентних платежів за видобуток вуглеводнів до Державного бюджету України;
- ◆ перевірки забезпечення органами Державної податкової служби України повноти та своєчасності стягнення штрафних санкцій і пені до державного бюджету;
- ◆ перевірки повноти та своєчасності сплати податкових платежів до державного бюджету підприємствами спиртової галузі Вінницької та Хмельницької областей;
- ◆ перевірки обґрунтованості планування та дієвості контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень акцизного збору на алкогольні напої до Державного бюджету України;
- ◆ перевірки стану виконання митними органами повноважень щодо забезпечення повноти та своєчасності надходжень до державного бюджету податків і зборів з товарів, ввезених суб'єктами підприємницької діяльності на територію Вінницької та Хмельницької областей;
- ◆ перевірки ефективності діяльності органів державної влади щодо забезпечення надходження до державного бюджету коштів від реалізації товарів, вилучених митними органами, щодо яких винесено рішення суду про конфіскацію, на території Харківської та Сумської областей;
- ◆ аналізу виконання повноважень державними органами влади в частині забезпечення повноти нарахування і своєчасності надходжень до державного бюджету єдиного збору, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України.

Питанням **банківської діяльності і фінансових установ** присвячено звіти про:

- ◆ результати перевірки виконання кошторису Національного банку України за 2009 рік;
- ◆ результати аудиту ефективності виконання завдань і функцій Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та витрачання бюджетних коштів на їх реалізацію;
- ◆ результати аудиту ефективності діяльності Державної іпотечної установи.

У **співпраці з міжнародними фінансовими установами** Рахунковою палатою підготовлено та Колегією розглянуто звіти про:

- ◆ результати аудиту річних фінансових звітів за 2009 рік у рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту «Модернізація державної податкової служби України – 1»;

- ◆ результати аудиту річних фінансових звітів за 2009 рік в рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги».

Відповідно до **Спільного положення про співробітництво** «Про координований/паралельний аудит програм, спрямованих на підвищення зайнятості інвалідів у державному секторі», спільно з **Вищою палатою контролю Польщі** здійснено аудит ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації осіб з обмеженими можливостями.

Згідно з планом роботи спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, на 2009-2011 роки та рішенням про проведення паралельної перевірки Рахунковою палатою України та Рахунковою палатою Російської Федерації, Колегією розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському басейні та охорону, регулювання і відтворення водних біологічних ресурсів.

2 грудня 2010 року в Рахунковій палаті України відбулося **засідання спільної Колегії Рахункової палати України і Рахункової палати Російської Федерації**, на якому голови вищих органів фінансового контролю обох держав Симоненко В.К. і Степашин С.В. підписали Меморандум про результати паралельної перевірки використання державних коштів та інших джерел фінансування, спрямованих на регулювання, охорону, вивчення та відтворення водних біологічних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському рибпромисловому басейні.

На постійному контролі Колегії відповідно до норм чинного законодавства знаходяться питання щодо **дотримання бюджетного законодавства та нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу**. Зокрема, Колегією розглянуто питання про:

- ◆ аналіз нормативно-правового забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік»;
- ◆ результати аналізу формування і виконання державного замовлення на поставку продукції для державних потреб;
- ◆ результати аналізу стану функціонування державних закупівель в Україні у 2009 році та поточному році.

Колегія Рахункової палати у звітному році приділяла значну увагу питанням щодо **вдосконалення форм і методів проведення контрольних аналітичних заходів, застосування міжнародного досвіду проведення аудитів**. Колегією було розглянуто питання та затверджено внутрішні нормативні документи щодо:

- ◆ методики проведення перевірки виконання кошторису Національного банку України;
- ◆ експертних розрахунків індексу реального валового внутрішнього продукту.

На засіданнях Колегії розглядалися питання **використання коштів державного бюджету на забезпечення виконання функцій**:

- ◆ Центральною виборчою комісією у 2009 році та I півріччі 2010 року;
- ◆ Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- ◆ Головним управлінням Державної фельд'єгерської служби України;
- ◆ органами державного управління у 2005-2009 роках;
- ◆ Державним комітетом лісового господарства України.

Відповідно до функцій і повноважень Рахункової палати здійснювався щорічний контроль за використанням коштів резервного фонду Державного бюджету України, аналізувалися звіти Антимонопольного комітету України, Фонду державного майна України.

На виконання Рахунковою палатою функцій зовнішнього аудитора ОБСЄ Колегією розглянуто:

- ◆ Звіт про результати зовнішнього аудиту діяльності польової місії ОБСЄ – Координатора проектів в Узбекистані;
- ◆ Аудиторський звіт «Про Звіт зовнішнього аудитора ОБСЄ – Місія ОБСЄ в Сербії»;
- ◆ Звіт про результати аудиту консолідованої фінансової звітності ОБСЄ за 2009 фінансовий рік, Аудиторський висновок без застережень Постійній раді ОБСЄ стосовно консолідованої фінансової звітності за 2009 рік, Лист керівництву ОБСЄ щодо консолідованої річної фінансової звітності ОБСЄ за 2009 рік та Меморандум-план зовнішнього аудитора ОБСЄ на 2010-2011 роки.

Позапланові контрольні заходи проводилися за рішеннями Колегії Рахункової палати на підставі постанов або доручень Верховної Ради України, звернень її комітетів та запитів народних депутатів України, за якими Верховна Рада України приймала відповідні рішення.

Із загальної кількості розглянутих на Колегії контрольно-аналітичних питань **5 відс.** підготовлено відповідно до:

постанови Верховної Ради України від 22.09.2005 № 2897-IV – Звіт про результати перевірки використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію у 2009 році проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру»;

звернення Голови Верховної Ради України Литвина В.М. від 15.07.2009 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації;

звернення Президента України від 20.01.2010 № 1-1/85 – Звіт про результати аудиту використання Міністерством охорони здоров'я України коштів Державного бюджету України та матеріальних цінностей на забезпечення недопущення та подолання поширення на території України грипу А/Н1N1 та гострих респіраторних захворювань;

звернень комітетів Верховної Ради України, голів комітетів Верховної Ради України:

- ◆ Голови Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики Ткаченко О.М. від 30.01.2010 № 49/02-7 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству транспорту та зв'язку України на придбання літаків Ан-148 через державне лізингове підприємство;
- ◆ Голови Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності Яворівського В.О. від 09.04.2009 № 04-21/8/3-302/73884 – Звіт про результати аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на проведення протизсувних заходів та ремонтно-реставраційних робіт на території комплексу Києво-Печерської Лаври.

За результатами розгляду звітів Колегією, з метою інформування народних депутатів України про діяльність Рахункової палати, на основі матеріалів контрольно-аналітичних та експертних заходів **підготовлено та роздано у сесійній залі 15 інформаційних бюлетенів** (додаток 1 «Перелік інформаційних бюлетенів, підготовлених Рахунковою палатою за результатами заходів, проведених у 2010 році, і надісланих до Верховної Ради України»).

1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ

1.3.1. Загальна характеристика діяльності

Рахунковою палатою у звітному році здійснено 970 контрольно-аналітичних та експертних заходів.

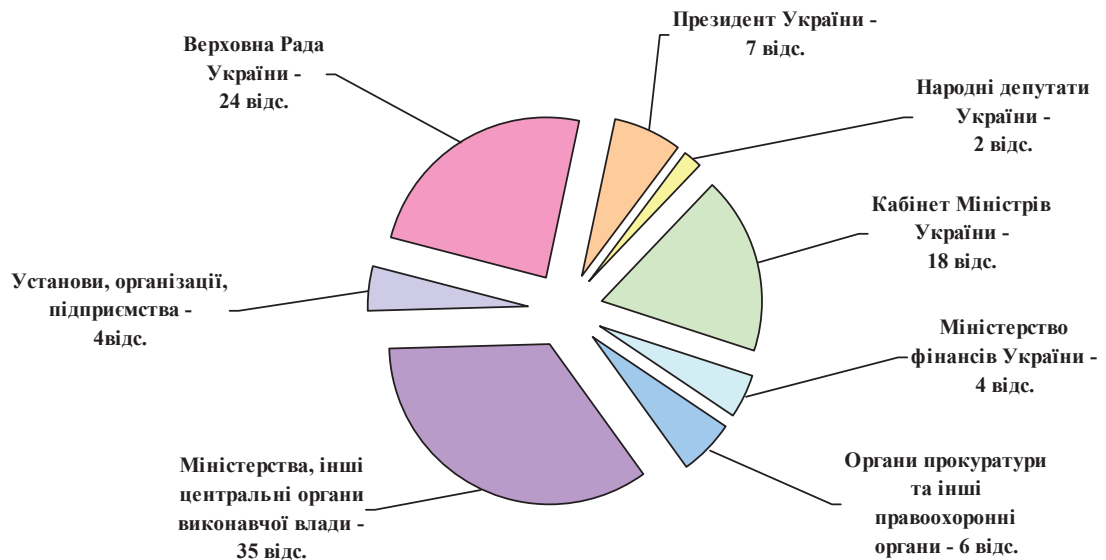
Контроль за використанням бюджетних коштів, коштів державних цільових фондів здійснювався у 23 областях України та в Автономній Республіці Крим. Перевірено 732 об'єкти (додаток 2 «Основні об'єкти контрольно-аналітичних заходів Рахункової палати у 2010 році»).

За результатами проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів підготовлено та надіслано до вищих органів законодавчої і виконавчої влади, установ, організацій, підприємств 556 звітів, висновків, інформацій, актів та листів для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків, а також для відшкодування втрат і збитків, заподіяних Державному бюджету України. Всі зазначені документи містили обґрунтовані, виважені та конкретні переліки рекомендацій щодо виправлення і поліпшення ситуації, недопущення та запобігання різного роду порушенням і недолікам у майбутньому, а також щодо підвищення ефективності, результативності та економності використання коштів Державного бюджету України як у розрізі кожного напрямку використання бюджетних коштів, так і в цілому.

До Верховної Ради України надіслано 141 документ, Президенту України – 37, народним депутатам України – 12, Кабінету Міністрів України – 108,

Міністерству фінансів України – 20, органам прокуратури та іншим правоохоронним органам – 35, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади – 178, установам, організаціям, підприємствам – 25 документів (діаграма 2).

Діаграма 2. Структура звітів, висновків, інформацій, актів та листів за результатами контрольної діяльності, надісланих у 2010 році для відповідного реагування

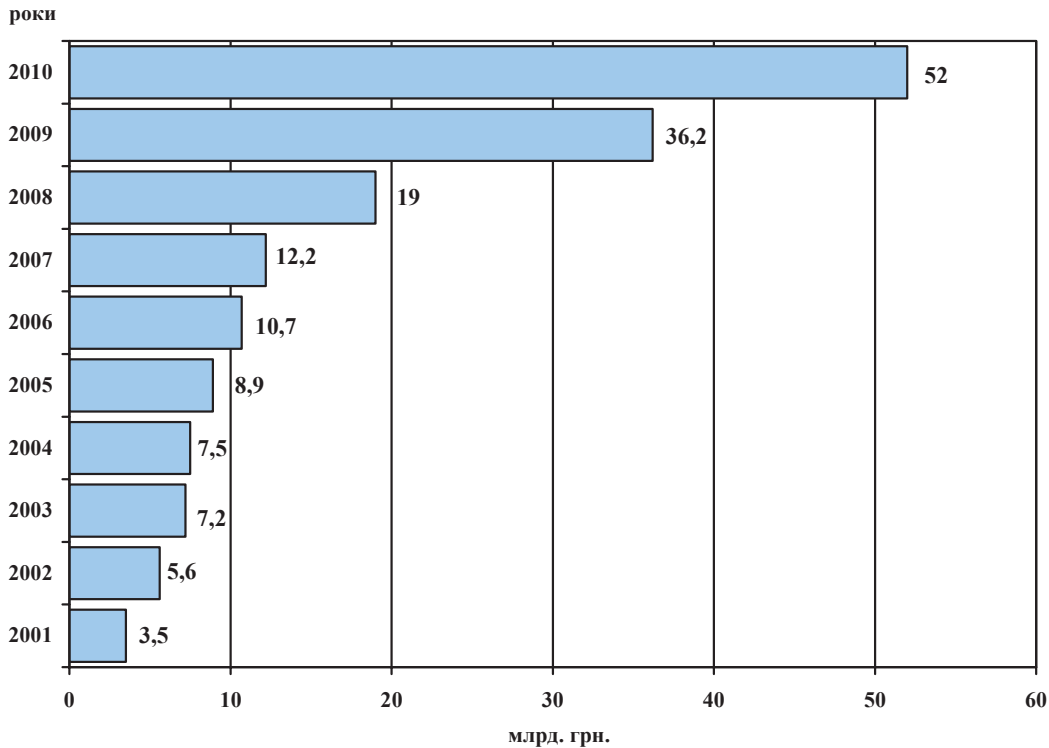

У ході проведення аудиторами Рахункової палати контрольних та аналітичних заходів виявлено, відповідно до статей 116 і 119 чинного у 2010 році Бюджетного кодексу України, бюджетних правопорушень (незаконного, у тому числі нецільового), неефективного використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів, а також порушень і недоліків при адмініструванні доходів державного бюджету на загальну суму **51 млрд. 968 млн. грн.** (діаграми 3, 4). З цієї суми:

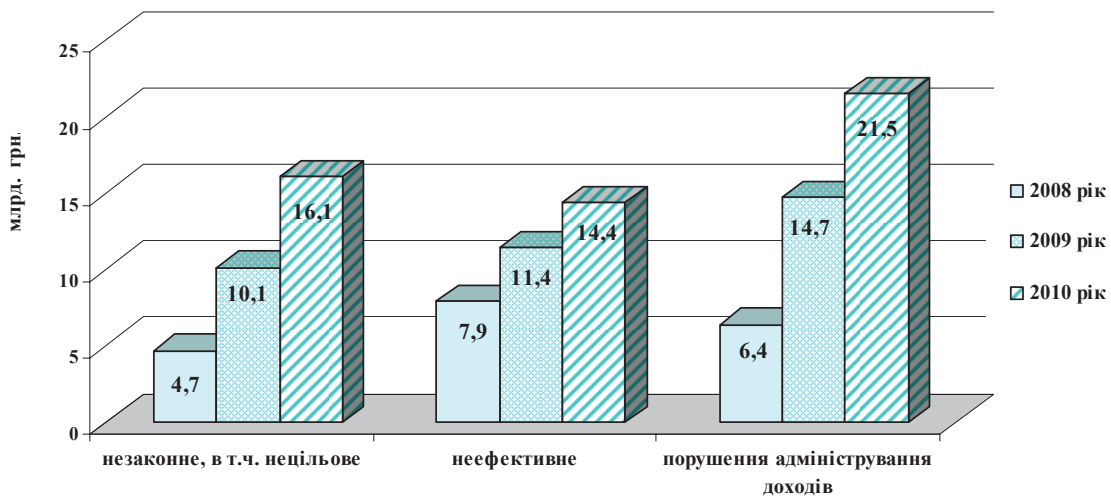
- **незаконне, у тому числі нецільове, використання коштів становить 16 млрд. 118,5 млн. грн.;**
- **неефективне – 14 млрд. 398,3 млн. грн.;**
- **порушення адміністрування доходів – 21 млрд. 451,2 млн. гривень.**

Аналіз результатів проведених упродовж 2010 року контрольних та аналітичних заходів свідчить, що більшість **бюджетних правопорушень** продовжують мати системний характер, вони повторюються із року в рік. Найбільш характерними за кількістю виявлених випадків та обсягів порушень у звітному році були бюджетні правопорушення, які можна класифікувати за такими узагальненими видами:

Діаграма 3. Обсяги виявлених Рахунковою палатою бюджетних правопорушень, неефективного використання бюджетних коштів, порушень та недоліків адміністрування доходів державного бюджету

Діаграма 4. Структура виявлених порушень у використанні бюджетних коштів

- ◆ порушення під час здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти;
- ◆ незаконне використання коштів цільових фондів;
- ◆ нецільове використання кредитних ресурсів;
- ◆ використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства;
- ◆ незаконне збільшення обсягів дотацій та субвенцій;
- ◆ недотримання установлених порядку та термінів складання, затвердження і подання документів;
- ◆ незаконне виділення коштів з резервного фонду державного бюджету;
- ◆ використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав;
- ◆ порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку;
- ◆ нецільове використання коштів Державного бюджету України, передбачених на реструктуризацію вугільної промисловості.

Найбільш характерними видами **неефективного управління і використання державних коштів** та численними, як і в минулому році, були такі:

- ◆ неефективне управління коштами через недоліки в плануванні;
- ◆ неефективне використання коштів через відсутність обґрунтованого прогнозування і планування;
- ◆ неефективне використання коштів внаслідок необґрунтованих управлінських рішень;
- ◆ неефективне використання коштів спеціального фонду державного бюджету;
- ◆ неефективне використання коштів на проведення науково-дослідних робіт;
- ◆ неефективне використання коштів на підготовку спеціалістів;
- ◆ неефективне використання коштів шляхом тривалого їх утримання без використання на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів та на поточних рахунках підвідомчих організацій;
- ◆ втрати бюджету внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень;
- ◆ неефективне використання коштів на придбання основних засобів (обладнання) тощо.

Основними **порушеннями та недоліками при адмініструванні доходної частини державного бюджету**, виявленими у звітному році, були:

- ◆ недоотримання податків та зборів внаслідок звуження податкової бази;
- ◆ неналежний контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів) та погашенням податкових зобов'язань чи податкового боргу, виконанням умов надання пільг, стягненням штрафних санкцій і пені;
- ◆ прийняття державними органами необґрунтованих управлінських рішень, що спричинило значні втрати бюджетних надходжень;
- ◆ неузгодженість нормативно-правових актів, що призводить до значних втрат бюджетних надходжень.

1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України

Відповідно до статті 98 Конституції України та статей 2, 6, 7, 22 і 30 Закону України «Про Рахункову палату» проведено аналіз виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік», використання коштів державного бюджету у 2010 році та проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік».

За результатами **аналізу виконання Державного бюджету України за 2009 рік** Колегія Рахункової палати зробила висновки, що виконання державного бюджету відбувалося в умовах суттєвого економічного спаду та прискорення інфляційних процесів. Реальний валовий внутрішній продукт знизився на 15,1 відс., тоді як при затвердженні державного бюджету передбачалося його зростання на 0,4 відсотка. В результаті, за експертною оцінкою Рахункової палати, до державного бюджету не надійшло понад 20 млрд. грн. запланованих доходів. Споживчі ціни зросли на 12,3 відс., а виробників промислової продукції – на 14,3 відс., що перевищило показники, враховані при затвердженні державного бюджету, на 2,8 і 2,3 відс. пункту відповідно. Соціальним наслідком скорочення ділової активності та інфляції стало зниження рівня життя населення. Реальний наявний дохід населення знизився на 8,5 відсотка. Реальна заробітна плата скоротилася на 9,2 відс., що є найгіршим показником з 1996 року. Рівень безробіття зріс у 1,4 раза – до 8,8 відсотка.

Державний бюджет України у 2009 році не виконано як за доходами, так і за видатками. Доходи державного бюджету становили 209,7 млрд. грн., що на 45,6 млрд. грн., або 17,9 відс., менше запланованих обсягів. Порівняно з 2008 роком, номінальні доходи державного бюджету зменшилися на 22 млрд. грн., або 9,5 відс., а реальні, обчислені у порівняних умовах з урахуванням індексу-дефлятора ВВП, – на 23,2 відсотка.

Видатки державного бюджету проведені в сумі 242,4 млрд. грн., що на 42 млрд. грн., або 14,8 відс., менше плану. Порівняно з 2008 роком номінальні видатки державного бюджету зросли на 0,9 млрд. грн., або 0,4 відс., а реальні, обчислені у порівняних умовах з урахуванням індексу-дефлятора ВВП, зменшилися на 11,7 відсотка. Видатки Стабілізаційного фонду становили 10 млрд. грн. із майже 20 млрд. грн. запланованих. При цьому його кошти спрямовувалися на заходи, що не впливали на стабілізацію макроекономічної ситуації і слугували додатковим ресурсом Уряду, а не засобом підвищення ефективності діяльності державних органів у фінансово-кредитній сфері, як це передбачено законодавством.

Дефіцит державного бюджету в цілому становив 35,5 млрд. грн., що на 12,5 відс. більше встановленого законом про державний бюджет граничного розміру, у тому числі загального фонду – 31,7 млрд. грн., що в 3,4 раза більше затвердженого розміру. Внаслідок перевищення державних запозичень над погашенням державного боргу майже в 4 рази, надання державних гарантій та девальвації гривні до окремих іноземних валют, в яких номіновано борг, загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу зріс у 1,7 раза – до 316,9 млрд. гривень.

Виконання закону про Державний бюджет України здійснювалося Кабінетом Міністрів України з численними порушеннями чинного законодавства, невирішені системні проблеми податкової та бюджетної політики створили додаткове навантаження на державний бюджет поточного року, зокрема:

- понад 140 рішень Уряду щодо виконання закону про державний бюджет не відповідали вимогам Бюджетного кодексу України та цього закону, іншим нормам чинного законодавства. Указами Президента України призупинялася дія 37 рішень Уряду, що стосувалися виконання державного бюджету, з яких два визнані Конституційним Судом України такими, що не відповідають Конституції України, та безпосередньо Урядом скасовано неправомірні норми 11 рішень;

- реальний стан виконання державного бюджету приховувався шляхом внесення змін до бюджетного розпису та неправомірного зарахування до доходів загального фонду надходжень від використання спеціальних прав запозичення, отриманих від Міжнародного валютного фонду, а також залучення обігових коштів суб'єктів господарювання;

- витрати загального фонду державного бюджету здійснювалися за рахунок залишків коштів спеціального фонду державного бюджету, що суперечить вимогам частин третьої та шостої статті 13 Бюджетного кодексу України;

- запозичення шляхом викупу облігацій внутрішньої державної позики Національним банком України, по суті, є прихованим емісійним джерелом фінансування дефіциту державного бюджету, що заборонено Бюджетним кодексом України;

- кошти загального фонду розміщувалися на депозитах, тобто відволікалися на цілі, не передбачені законом про державний бюджет;

- цільове відшкодування податку на додану вартість експортерам у рахунок придбання ними зерна з державного інтервенційного фонду, а також суб'єктам господарювання на погашення заборгованості з виплати заробітної плати не передбачено Законом України «Про податок на додану вартість» і порушує визначений Законом України «Про систему оподаткування» принцип рівності та недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;

- залишки невідшкодованого податку на додану вартість зросли більше ніж у 1,6 раза і станом на 01.01.2010 становили 23,1 млрд. грн.;

- переплати платежів до державного бюджету, що обліковуються в особових рахунках суб'єктів господарювання, збільшилися на 5,7 млрд. грн., або у 1,7 раза, і станом на 01.01.2010 становили 14,3 млрд. грн.;

- загальний обсяг кредиторської заборгованості бюджетних установ, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, збільшився на 3,2 млрд. грн., або 33,9 відс., і на 01.01.2010 становив 12,8 млрд. грн.;

- сума непогашених позичок, наданих Пенсійному фонду України за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку, станом на 01.01.2010 досягла 22,1 млрд. гривень.

Колегія Рахункової палати відзначила, що **Державний бюджет України в першому кварталі 2010 року** виконувався за тимчасовим розписом та відповідно до положень постанови Кабінету Міністрів України від 29.12.2009 № 1414 «Про заходи щодо організації бюджетного процесу у 2010 році», що пов'язано з неприйняттям закону про Державний бюджет України на 2010 рік.

За підсумками звітнього періоду (першого кварталу 2010 року) державний бюджет не виконано як за доходами, так і видатками.

Доходи державного бюджету у звітному періоді виконано в сумі 51,7 млрд. грн., або 88,5 відс. обсягу, встановленого тимчасовим розписом. До загального фонду надійшло 39 млрд. грн., що на 6,6 млрд. грн., або 14,5 відс., менше плану. До спеціального фонду зараховано 12,7 млрд. грн., або 99,1 відс. плану на перший квартал. Згідно з експертною оцінкою Рахункової палати, за рахунок інфляційного фактора до державного бюджету надійшло понад 1 млрд. гривень.

У першому кварталі 2010 року приріст реального валового внутрішнього продукту становив 4,8 відс., а промислового виробництва – 10,8 відс., що зумовлено передусім статистичним ефектом низької бази порівняння (у відповідному періоді минулого року спад становив 20,2 і 31,8 відс. відповідно). Тому економічні чинники не мали суттєвого впливу на зростання надходжень бюджетних платежів. Доходи державного бюджету номінально зросли лише на 0,4 млрд. грн., або 0,9 відсотка. Проте, за експертною оцінкою Рахункової палати, реальні доходи, обчислені в порівняних умовах з урахуванням індексу-дефлятора ВВП, зменшилися на 15,5 відсотка.

Відшкодування платникам податку на додану вартість грошовими коштами суттєво стримувалося. Як наслідок, залишки податку, не відшкодованого платникам, продовжували стрімко зростати і досягли загрозливих обсягів – майже 30 млрд. грн., що вдвічі більше, ніж станом на 01.04.2009 року.

Податкова заборгованість суб'єктів господарювання з початку 2010 року зменшилася майже на 1,5 млрд. грн. за умови списання понад 3,3 млрд. грн. податкових боргів. Крім того, чинні станом на 01.04.2010 розстрочені та відстрочені податкові зобов'язання платників податків становили 8,9 млрд. гривень.

Плановий обсяг видатків державного бюджету на перший квартал 2010 року визначено в сумі 62,2 млрд. гривень. Фактично видатки проведено в сумі 57,4 млрд. грн., або 92,3 відс. плану. Таким чином, планові обсяги видатків не виконано на 4,8 млрд. грн., або на 7,7 відсотка. Видатки загального фонду проведено в сумі 45,1 млрд. грн., або 95,1 відс. планових призначень звітнього періоду. За рахунок коштів спеціального фонду проведено видатки в сумі 12,3 млрд. грн., або 83,2 відс. плану. Тобто, не забезпечено виконання планових показників видатків загального фонду на 2,3 млрд. грн., спеціального – на 2,5 млрд. гривень.

Порівняно з першим кварталом 2009 року загальний обсяг видатків номінально збільшився на 6,4 млрд. грн., або 12,6 відс., проте реально з урахуванням індексу-дефлятора ВВП зменшився на 4,6 відсотка.

Упродовж звітнього періоду приймалися рішення, якими Уряд визначав процедури закупівлі товарів, робіт та послуг за кошти державного бюджету

і надавав дозволи на здійснення закупівель без урахування вимог постанови Кабінету Міністрів України від 17.10.2008 № 921 «Про затвердження Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти».

Мінфіном та головними розпорядниками бюджетних коштів при визначенні планових обсягів видатків загального фонду на перший квартал не дотримано вимоги статті 46 Бюджетного кодексу України щодо неперевищення однієї дванадцятої обсягу видатків, встановлених законом про бюджет на 2009 рік.

У першому кварталі 2010 року Урядом видано одну постанову і 15 розпоряджень щодо проведення за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету видатків у сумі 0,6 млрд. грн., що в 2,1 раза більше асигнувань, затверджених тимчасовим розписом (0,3 млрд. гривень.). На виконання цих рішень спрямовано 126,3 млн. грн., у тому числі на заходи з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації – 110 млн. грн., з яких використано лише 28,1 млн. грн., або 25,5 відс. спрямованих призначень, інших заходів – 16,3 млн. грн., з яких використано 10,6 млн. грн., або 64,8 відсотка.

Як і в 2009 році, не забезпечено наповнення та використання Стабілізаційного фонду в запланованих обсягах, при цьому рішення Уряду щодо їх використання не відповідали вимогам чинного законодавства.

У звітному періоді бюджетне кредитування здійснювалося незадовільно.

Протягом січня-березня 2010 року не відбулося суттєвого поліпшення розрахункової дисципліни, що свідчить про недосконале управління бюджетними ресурсами. Незважаючи на зменшення кредиторської заборгованості на 0,4 млрд. грн., її обсяг залишається значним – 12,4 млрд. гривень. При цьому зросли обсяги простроченої заборгованості, яка утворилася в результаті проведення видатків державного бюджету.

Загальний обсяг дебіторської заборгованості установ, що утримуються за рахунок державного бюджету, зменшився впродовж січня-березня поточного року на 0,3 млрд. грн., або 2,1 відс., – з 12,3 млрд. грн. до 12 млрд. гривень.

Державний бюджет у першому кварталі 2010 року виконано з дефіцитом у сумі 5,5 млрд. грн. при запланованому на цей період дефіциті 1,8 млрд. гривень. При цьому загальний фонд виконано з дефіцитом, а спеціальний – з профіцитом.

Для фінансування загального фонду залучено 25 млрд. грн., або в 1,6 раза більше плану, у тому числі від розміщення облігацій внутрішньої державної позики – 19,3 млрд. грн., або в 1,4 раза більше, та повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів – 5,7 млрд. грн., що планом не передбачалося.

У результаті неповного проведення видатків за наявності достатніх фінансових ресурсів спеціальний фонд державного бюджету в першому кварталі 2010 року виконано з профіцитом у сумі 0,5 млрд. грн. при запланованому тимчасовим бюджетним розписом на цей період дефіциті в сумі 0,1 млрд. гривень.

Внаслідок значних обсягів державних запозичень, що більше ніж у п'ять разів перевищили витрати на погашення державного боргу, відбу-

лося зростання державного і гарантованого державою боргу в цілому на 10,3 млрд. грн., або 3,3 відс., – до 327,2 млрд. гривень. При цьому внутрішній борг внаслідок перевищення внутрішніх запозичень над погашенням зріс на 17,5 млрд. грн. – до 122,7 млрд. грн., а зовнішній борг внаслідок його погашення і ревальвації гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, скоротився на 7,2 млрд. гривень.

У першому кварталі 2010 року продовжувалося посилення централізації фінансових ресурсів на рівні державного бюджету, що негативно вплинуло на виконання повноважень органами місцевого самоврядування. За рахунок трансфертів із державного бюджету сформовано 47,1 відс. доходів місцевих бюджетів, що на 2,5 відс. пункту більше порівняно з першим кварталом минулого року та на 0,4 відс. пункту – порівняно з показником за 2009 рік.

До державного бюджету перераховано з місцевих бюджетів 1,6 млрд. грн., або 73,7 відс. обсягу, передбаченого тимчасовим розписом (2,2 млрд. грн.), що менше планових обсягів на 0,6 млрд. грн., або 26,3 відсотка.

Виконання державного бюджету в першому півріччі 2010 року здійснювалося в умовах відновлення розвитку економіки. Проте наявні ризики в промисловому і аграрному секторах, скорочення банківського кредитування дали підстави очікувати за підсумками 2010 року сповільнення темпів економічного зростання.

Споживчі ціни за січень-червень 2010 року зросли на 3,3 відсотка. Надалі рівень інфляції зростатиме внаслідок підвищення цін на промислову і сільськогосподарську продукцію, природний газ для населення, а також тарифів на житлово-комунальні послуги.

Доходи державного бюджету становили 112,1 млрд. грн., або лише 41,9 відс. планового річного обсягу, у тому числі загального фонду – 89,9 млрд. грн., при цьому план звітнього періоду не виконано на 7,5 млрд. грн., або 7,7 відсотка. До спеціального фонду зараховано 22,1 млрд. грн., або 45,1 відс. річного плану. Обсяги невідшкодованих сум податку на додану вартість зросли більше ніж на третину і досягли 31,7 млрд. грн., а переплати податків, зборів (обов'язкових платежів) – 14,6 млрд. гривень.

Невиконання доходів державного бюджету зумовило проведення видатків в обсязі 139,5 млрд. грн., або лише 43 відс. річного плану. Як і у 2009 році, основна їх частина спрямована на поточні видатки (97,6 відсотка). Загальний фонд за видатками виконано в сумі 115,4 млрд. грн., або 95,6 відс. плану звітнього періоду та 47,2 відс. плану на рік. Видатки спеціального фонду становили 24,1 млрд. грн., або 30,2 відс. річного плану.

У цілому державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 26,5 млрд. грн., що на 5,2 млрд. грн. менше плану. Внаслідок перевищення надходжень від державних запозичень над погашенням боргу, державний і гарантований державою борг збільшився на 22,8 млрд. грн., або 7,2 відс., – до 340,7 млрд. грн., у тому числі державний – на 27,5 млрд. грн. – до 254,5 млрд. гривень.

Згідно з експертною оцінкою Рахункової палати, передбачене законом про державний бюджет оформлення частини суми невідшкодовано-

го податку на додану вартість облігаціями внутрішньої державної позики дасть змогу лише тимчасово зменшити його залишки, однак не сприятиме вирішенню вказаної проблеми, що виникла, переважно, через невідповідність податку сучасним економічним реаліям та недосконалість порядку його адміністрування. Водночас оформлення облігаціями внутрішньої державної позики заборгованості з відшкодування податку на додану вартість, а також отримання позик Європейського Союзу і Світового банку призведе до зростання державного боргу в поточному році в 1,4 раза – до 317 млрд. грн., що на 9 млрд. грн. перевищить встановлений граничний обсяг (308,3 млрд. гривень).

За умов уповільнення темпів економічного зростання, низького рівня надходжень доходів, нарощування залишків невідшкодованих сум податку на додану вартість, значних обсягів переплат податків, зборів (обов'язкових платежів), виконання державного бюджету в затверджених обсягах за підсумками поточного року може бути проблематичним – такий висновок зроблено Колегією Рахункової палати за результатами аналізу виконання державного бюджету за перше півріччя 2010 року.

За експертною оцінкою Рахункової палати щодо **виконання Державного бюджету України за дев'ять місяців 2010 року**, приріст реального валового внутрішнього продукту у звітному періоді становив 4,9 відс., але рівень виконання річних показників доходів та видатків державного бюджету є низьким.

Навіть з урахуванням 14,5 млрд. грн. переплат податків і зборів доходи загального фонду державного бюджету, що є джерелом загальнодержавних видатків, не виконано на 7,2 млрд. грн., або 4,8 відсотка. У цілому до державного бюджету надійшло 162,7 млрд. грн., або лише 67,7 відс. планового річного обсягу.

Оформлення облігаціями внутрішньої державної позики 16,4 млрд. грн. заборгованості перед платниками податку на додану вартість зумовило її зменшення більше ніж удвічі – до 10,4 млрд. гривень. Проте запровадження зазначеного механізму відшкодування податку на додану вартість призводить до втрати суб'єктами підприємництва обігових коштів.

Видатки загального фонду державного бюджету не виконано на 4,8 млрд. грн., або 2,7 відсотка. У цілому видатки державного бюджету проведені в сумі 215,2 млрд. грн., або лише 68,7 відс. річних призначень. У той же час на кінець звітного періоду на рахунках державного бюджету обліковувалися залишки коштів у сумі 44,5 млрд. грн., у тому числі загального фонду – 24,9 млрд. гривень. Кошти державного бюджету переважно спрямовувалися на поточні видатки, частка яких становила 95 відсотків.

Резервний фонд державного бюджету, призначений для подолання наслідків непередбачуваних аварійних і стихійних ситуацій, використовувався вкрай незадовільно, а його кошти спрямовувалися Урядом як додаткове джерело фінансування окремих бюджетних програм.

Дефіцит державного бюджету становив 52,8 млрд. грн., або в 2,2 раза більше, ніж у відповідному періоді 2009 року, а його фінансування відбувалося в основному за рахунок державних запозичень, що досягли 98,6 млрд. грн.,

або 83,8 відс. річного плану. Державний та гарантований державою борг збільшився на 86,4 млрд. грн., або 27,2 відс., – до 404,3 млрд. гривень.

З метою скорочення дефіциту доцільно внести зміни до державного бюджету на 2010 рік в частині уточнення показників доходів, видатків та фінансування, а також оптимізувати державні видатки шляхом скорочення неперіоритетних та неефективних витрат. Вказані заходи дозволять сформулювати реалістичні показники державного бюджету на 2011 рік та призупинити зростання боргового навантаження.

Незважаючи на те що Верховна Рада України постановою від 14.12.2010 № 2776-VI визначила процедуру та особливості розгляду і прийняття проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік», що не передбачає участі Рахункової палати у його розгляді, та постановою від 14.12.2010 № 2777-VI зазначений законопроект прийняла за основу, Рахункова палата відповідно до вимог чинного законодавства здійснила **аналіз та експертизу проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік»** і підготувала відповідні пропозиції, що були розглянуті та затверджені Колегією Рахункової палати.

Проектом закону доходи державного бюджету на 2011 рік встановлено у сумі 281 млрд. 464,9 млн. грн., у тому числі загального фонду – 238 млрд. 581,2 млн. грн. і спеціального фонду – 42 млрд. 883,7 млн. гривень.

Проте результати експертизи законопроекту, проведеної Рахунковою палатою, засвідчили наявні резерви в частині збільшення надходжень окремих платежів на 1 млрд. 316,5 млн. грн., зокрема рентної плати за природний газ, що видобувається в Україні, – на 236,5 млн. грн., коштів від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду, – на 30 млн. грн., власних надходжень бюджетних установ – на 1 млрд. грн., надходжень до Фонду соціального захисту інвалідів – на 50 млн. гривень.

Таким чином, у цілому доходи державного бюджету було запропоновано встановити в сумі 282 млрд. 781,4 млн. грн., у тому числі доходи загального фонду – 238 млрд. 838,7 млн. грн., спеціального фонду – 43 млрд. 942,7 млн. гривень.

Передбачалось затвердити видатки та надання кредитів державного бюджету в сумі 329 млрд. 493,2 млн. грн., у тому числі загального фонду – 279 млрд. 923,1 млн. грн., спеціального – 49 млрд. 570,1 млн. гривень. У результаті проведеної експертизи пропонувалося збільшити заплановані видатки на загальну суму 8,8 млн. грн. і встановити в обсязі 329 млрд. 502 млн. грн., у тому числі до загального фонду – 279 млрд. 931,9 млн. грн., спеціального фонду – 49 млрд. 570,1 млн. гривень.

Обсяги повернення кредитів до державного бюджету законопроектом запропоновано встановити в сумі 9 млрд. 185,4 млн. грн., у тому числі до загального фонду – 4 млрд. 497,5 млн. грн., спеціального фонду – 4 млрд. 687,9 млн. гривень. У результаті проведеної експертизи було запропоновано збільшити загальну суму повернення кредитів до державного бюджету в цілому на 27 млн. грн. і встановити її в обсязі 9 млрд. 212,4 млн. грн., у тому числі до загального фонду – 4 млрд. 523,5 млн. грн., спеціального фонду – 4 млрд. 688,9 млн. гривень.

Крім наведеного, надано значну кількість конкретних пропозицій щодо окремих статей законопроекту, зокрема:

- виключення частини сьомої статті 2 та статті 15 як таких, що суперечать пункту 1 статті 65 Бюджетного кодексу України та пункту 3 статті 19 Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ», відповідно до яких до доходів бюджету м. Києва зараховується 100 відс. загального обсягу податків з доходів фізичних осіб, що сплачуються на території м. Києва;

- доповнення статті 4 новим пунктом 40 "Плата за проїзд транспортних засобів автомобільними дорогами України", що стосується зарахування плати за проїзд транспортних засобів автомобільними дорогами до спеціального фонду державного бюджету із відповідним спрямуванням на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування;

- виключення частини другої статті 8 як такої, що змінює норму абзацу четвертого частини першої статті 16 Бюджетного кодексу України, а це суперечить рішенням Конституційного Суду України від 09.07.2007 № 6-рп/2007, від 22.05.2008 № 10-рп/2008 та від 30.11.2010 № 22-рп/2010, які забороняють внесення законом про державний бюджет змін, зупинку дії чи скасування інших законів, а також встановлення іншого (додаткового) правового регулювання відносин, що є предметом інших законів;

- з метою запобігання невиконанню суб'єктами господарювання взятих зобов'язань, які гарантовані державою, доповнити статтю 9 таким реченням: «Кабінету Міністрів України забезпечити контроль за діяльністю підприємств, що отримали кредити під державні гарантії, та цільовим використанням зазначених кредитів»;

- з метою підвищення ефективності залучення та використання позикових коштів на впровадження проектів розвитку розділ III законопроекту доповнити статтею такого змісту: «Кабінету Міністрів України забезпечити контроль за належною реалізацією проектів за позиками, що залучаються державою від міжнародних та іноземних організацій, і щокварталу інформувати Верховну Раду України та Рахункову палату про використання коштів позики»;

- виключення статті 22 як такої, що порушує принцип самостійності місцевих бюджетів, визначений у пункті 3 частини першої статті 7 Бюджетного кодексу України, який забезпечує закріплення за ними відповідних джерел доходів;

- виключення статті 23, якою пропонується надати право відповідним місцевим радам приймати рішення щодо здійснення видатків на матеріально-технічне забезпечення органів внутрішніх справ для виконання завдань з охорони громадського порядку, профілактики правопорушень за рахунок вільних залишків бюджетних коштів або перевиконання доходної частини загального фонду місцевого бюджету за умови відсутності заборгованості такого бюджету за захищеними статтями видатків протягом року на будь-яку дату. Це суперечить статтям 2 та 24 Закону України «Про міліцію», частині шостій статті 87 та статті 85 Бюджетного кодексу України, якими визначено, що фінансування і матеріально-технічне забезпечення правоохоронної

діяльності здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, а місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування забороняється планувати та здійснювати видатки, не віднесені до місцевих бюджетів, а також проводити видатки на функціонування бюджетних установ одночасно з різних бюджетів;

- у статтях 24 і 25 підвищити розміри державних соціальних стандартів і державних соціальних гарантій до фактичних рівнів та переглянути чинні набори продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, що використовуються для визначення прожиткового мінімуму;

- виключення статті 32, що передбачає надання права Кабінету Міністрів України здійснювати випуск облігацій внутрішньої державної позики з подальшим придбанням у державну власність в обмін на ці облігації акцій додаткової емісії НАК «Нафтогаз України» у межах обсягів, передбачених у затвердженому фінансовому плані цієї компанії, з відповідним коригуванням показників фінансування та граничного обсягу державного боргу. Зазначене не відповідає завданню, визначеному Основними напрямками бюджетної політики на 2011 рік, схваленими постановою Верховної Ради України від 04.06.2010 № 2318-VI, щодо збалансування фінансових планів НАК «Нафтогаз України» та її підприємств і компаній без залучення бюджетних коштів, державних цінних паперів, надання розстрочень і відстрочень у сплаті податкових зобов'язань та затвердження на цій основі бездефіцитного фінансового плану;

- враховуючи встановлені Конституцією України та Бюджетним кодексом України обмеження щодо здійснення державних запозичень у межах граничного обсягу державного боргу та в межах, визначених законом про державний бюджет, статтю 33 виключити з тексту законопроекту.

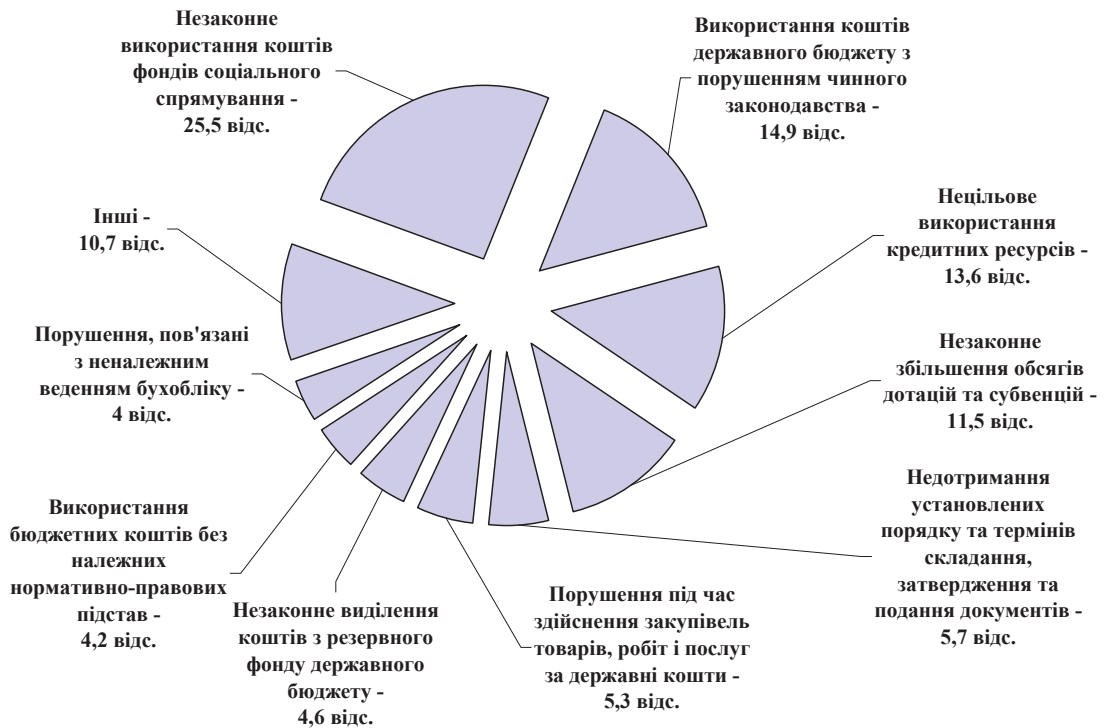
1.3.3. Аналіз виявлених бюджетних правопорушень

Рахунковою палатою в ході проведення впродовж 2010 року контрольно-аналітичних та експертних заходів виявлено незаконного, у тому числі нецільового використання коштів Державного бюджету України та цільових фондів на загальну суму понад 16,1 млрд. грн., що майже на 60 відс. більше, ніж у попередньому році. Структура цих порушень наведена в діаграмі 5.

Кожного року, незважаючи на регулярні спроби Уряду та Парламенту удосконалити процедуру та правила державних закупівель, проблема лише загострюється. **Порушення вимог законодавства щодо закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти** стали вже українською традицією. В ході проведення кожного п'ятого контрольного заходу Рахунковою палатою виявляються такі порушення. Їх загальний обсяг у 2010 році становив 850 млн. грн., або 5,3 відс. загальної суми виявлених бюджетних правопорушень.

Факти недотримання чинного законодавства України щодо закупівель були виявлені під час *аудиту використання Міністерством охорони здоров'я*

Діаграма 5. Структура виявлених бюджетних порушень у 2010 році

України коштів Державного бюджету України та матеріальних цінностей на забезпечення недопущення та подолання поширення на території України грипу А/Н1N1 та гострих респіраторних захворювань. У порушення Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2008 № 921, торги з придбання медичного обладнання за відповідною процедурою тендерним комітетом Міністерства не проводилися. Крім того, перед початком централізованої закупівлі ліків і виробів медичного призначення Міністерство не розмістило на офіційному веб-сайті медико-технічні (технічні) вимоги до них. При цьому договори на суму 524,1 млн. грн. із закупівлі лікарських засобів, виробів медичного призначення та медичного обладнання Міністерством укладено за результатами переговорів з постачальниками, проведених робочими групами та комісією Міністерства, а торги з придбання цих засобів за відповідною процедурою тендерним комітетом не проводилися. Всього за укладеними договорами було здійснено закупівлю лікарських засобів, виробів медичного призначення та медобладнання з порушенням вимог законодавства на загальну суму 332,3 млн. гривень. Крім того, номенклатуру лікарських засобів для закупівлі за рахунок спеціально виділених коштів державного бюджету Міністерством сформовано за відсутності деталізованих економічних розрахунків, які б ґрунтувалися на прогнозних показниках захворюваності та клінічних протоколах лікування. У результаті у лікувальних закладах, на складі ДП «Укрвакцина» та у постачальників утворено запаси закуплених ліків і виробів медичного призначення на суму 236,2 млн. грн., або 92 відс. від централізовано закуплених.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на реструктуризацію вугільної та торфодобувної промисловості у 2008-2009 роках встановлено, що протягом 2008 року державним підприємством «Укрвуглеторфреструктуризація» укладено 235 договорів на постачання вугілля на суму 288,2 млн. грн. у порушення вимог Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» в частині заборони поділу обсягів закупівель, з метою уникнення проведення торгів. Зазначені закупівлі здійснювались всупереч принципу прозорості, визначеному статтею 21 Закону. Умовами цих договорів на постачання вугілля визначено, що у разі невідповідності вугілля якісним характеристикам, встановленим розрахунковими нормами вмісту золи та вологи, застосовуються знижки. Незважаючи на те що закуплене вугілля не відповідало якісним показникам, претензійна робота юридичним відділом фактично не проводилася.

Більшість договорів поставки вугілля для побутових потреб укладались з урахуванням інтересів постачальників, які в основному були приватними структурами. Також встановлено, що дію укладених у 2008 році договорів на поставку побутового вугілля було пролонговано на 2009 рік, чим порушено вимоги пункту 84 Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2008 № 921 «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти». Зазначеним Положенням передбачено, що дія договору про закупівлю може продовжуватися на строк, достатній для проведення процедури закупівлі на початку наступного року на суму не більше 15 відсотків вартості, визначеної у договорі, укладеному в попередньому році, якщо видатки на цю мету затверджено в установленому порядку.

Порушення вимог Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти виявлено в ході аудиту ефективності діяльності Державної іпотечної установи. Зокрема, без застосування процедури закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти та за відсутності рішення Кабінету Міністрів України у липні 2009 року Державною іпотечною установою укладено 113 договорів на придбання 114 квартир на загальну суму 52 млн. грн. за рахунок коштів статутного капіталу.

Виявлені порушення вимог законодавства під час здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти і в ході аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи на проведення наукових досліджень. Затвердивши низку внутрішніх регламентних документів та створивши дорадчі і колегіальні органи з питань наукової діяльності, Міністерство не забезпечило належної організації діяльності у науковій сфері.

Запроваджені Концепція наукового забезпечення діяльності Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у МНС України не узгоджувались між собою та не відповідали основним вимогам законодавства до таких документів. Так, Концепція наукового забезпечення діяльності Міністерства як внутріш-

ній регламентний акт, затверджений наказом Міністерства від 22.03.2006 № 168, не передбачає проведення експертизи проектів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт та їх конкурсного відбору, не містить якісних і кількісних характеристик наукової та науково-технічної продукції, яка випускатиметься на основі проведених наукових досліджень і розробок, не визначає місця її впровадження у виробництво та очікуваних техніко-економічних, правових і соціальних результатів. Не вимагають проведення експертизи відомчої тематики, конкурсного відбору, конкретизації параметрів впровадження науково-технічної продукції також і положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у МНС України, затверджені наказами Міністерства від 04.12.2003 № 472 та від 05.11.2009 № 727.

В результаті Міністерством з порушенням чинного законодавства у сфері закупівель, без проведення конкурсу та без укладання договорів з виконавцями затверджено підвідомчим установам до виконання і профінансовано 107 науково-дослідних робіт на загальну суму 43,1 млн. гривень.

У ході проведеного аналізу та перевірки використання бюджетних коштів на забезпечення лікування хворих на цукровий діабет в Дніпропетровській та Запорізькій областях виявлено порушення чинного законодавства щодо закупівлі робіт і послуг за бюджетні кошти загалом на суму 28,1 млн. грн., у тому числі у Дніпропетровській області – на 22,8 млн. грн., Запорізькій – на 5,3 млн. гривень.

У Дніпропетровській області всупереч пункту 13 Положення про закупівлю товарів робіт і послуг за державні кошти щодо публічності проведення торгів тендерним комітетом розпорядника коштів «База спецмедпостачання» у 2009 році не оприлюднений річний план закупівель лікарських засобів на суму 22,4 млн. грн., які без дотримання принципу прозорості, конкурентності та відкритості процедури закупівель проведені в повному обсязі.

В Запорізькій області через недотримання нормативно-правових актів з питань державних закупівель розпорядником коштів – комунальною установою «Обласний клінічний ендокринологічний диспансер» з порушенням законодавства використано 5,3 млн. грн., зокрема внаслідок проведення закупівель за відсутності затверджених бюджетних призначень і затвердженого в установленому порядку кошторису; закупівлі інсуліну із залишковим терміном використання менше одного року при визначеному за договором – 2 роки; порушення процедури закупівлі, визначеної Законом України від 18.12.2008 № 694 «Про внесення змін до деяких законів України щодо мінімізації впливу фінансової кризи на розвиток вітчизняної промисловості».

Аналогічні порушення законодавства щодо закупівлі робіт і послуг за бюджетні кошти виявлені і в ході аналізу та перевірки використання бюджетних коштів на забезпечення лікування хворих на цукровий діабет в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях загалом на 3,2 млн. грн., у тому числі в Херсонській області – на 2,6 млн. грн., Одеській – на 0,6 млн. гривень.

Порушення чинного законодавства України щодо закупівель засвідчили також і результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству охорони здоров'я України на створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги. Зокрема,

торги на закупівлю 20 найменувань медобладнання на суму 26,5 млн. грн., за результатами яких переможцями обрано 10 підприємств, Міністерством проведено з порушенням пункту 18 Тимчасового положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.03.2008 № 274, оскільки протокол засідання Постійного тендерного комітету підписано лише його секретарем, а не скріплено підписами усіх членів тендерного комітету.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2008-2009 роках Державною службою автомобільних доріг України на розвиток і утримання автомобільних доріг загального користування в Миколаївській та Херсонській областях, встановлено, що за відсутності контролю з боку Державної служби автомобільних доріг України, яка є головним розпорядником коштів, служби автомобільних доріг у Миколаївській та Херсонській областях використовували кошти державного бюджету на розвиток та утримання автодоріг з численними порушеннями вимог чинного законодавства. Водночас експлуатаційний стан автомобільних доріг не забезпечував необхідних умов для подальшого соціально-економічного розвитку вказаних областей та країни в цілому і не давав змоги реалізовувати потенційні можливості України щодо транзитних перевезень і розвитку автотуризму. Укравтодор фактично самоусунувся від здійснення контролю за напрямками та цільовим використанням одержувачами коштів державного бюджету, що призвело до розпорошення виділених фінансових ресурсів та необґрунтованого їх використання.

Аудитом виявлено порушення при проведенні державних закупівель за бюджетні кошти, які виділені у 2008-2009 роках на розвиток і утримання автомобільних доріг загального користування, та укладанні відповідних договорів. У порушення пунктів 66 і 84 Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти Укравтодором укладено договір підряду від 02.12.2009 № 29 на виконання робіт з поточного ремонту та експлуатаційного утримання автодоріг на суму 25 млн. грн., умови якого не відповідали вимогам тендерної документації щодо терміну виконання робіт. Фактично за цим договором оплачено роботи на суму 18,4 млн. гривень.

Під час аудиту використання коштів державного бюджету на здійснення виконавчої влади місцевими державними адміністраціями в Автономній Республіці Крим, областях та м. Севастополі встановлено, що управлінням житлово-комунального господарства Дніпропетровської облдержадміністрації у 2008 році з порушенням законодавства щодо проведення закупівель товарів, робіт і послуг використано кошти субвенції з місцевих бюджетів державному бюджету на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів у сумі 15,4 млн. гривень. Зокрема, тендерним комітетом управління житлово-комунального господарства облдержадміністрації в порушення пункту 84 Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти укладено з переможцями процедур закупівель без врахування умов, передбачених тендерною пропозицією, договори на виконання природоохоронних заходів на загальну суму 12,3 млн. гривень. Крім того, було допущено до процедури закупівель і визначено переможцем торгів

на виконання проектно-вишукувальних робіт на загальну суму 2,2 млн. грн. організацію, яка не мала відповідних ліцензій на проведення таких робіт.

Порушення вимог законодавства у сфері закупівель товарів, робіт та послуг за державні кошти виявлено в ході *аудиту використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання заходів державних цільових програм із знешкодження вибухонебезпечних предметів, залишків хімічної зброї, що залишились з часів Другої світової війни в районі міст Севастополя та Керчі*. Державним підприємством «Кримспецсервіс» при проведенні тендеру в 2008-2010 роках в порушення вимог пунктів 28 та 61 Тимчасового положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти та Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти не відхилено як такі, що не відповідають кваліфікаційним вимогам тендерної документації (у частині відсутності ліцензій та дозволів на даний вид робіт), пропозиції ТОВ «АТ і К Інвест», приватного підприємства «Виробничо-будівельне підприємство «Севастопольський загін підводно-технічних робіт», науково-виробничого підприємства «КомпАСС» щодо проведення гірничо-прохідницьких робіт в Аджимушкайських каменоломнях та Інкерманських штольнях. Як наслідок, ДП «Кримспецсервіс» з порушенням чинного законодавства уклало договори на виконання робіт підвищеної небезпеки на суму 6,5 млн. гривень.

Порушення вимог Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» (діяв до 02.04.2008) виявлені під час *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення заходів, спрямованих на подолання дитячої бездоглядності і безпритульності*: мало місце безпідставне застосування Державним департаментом з усиновлення та захисту прав дитини процедури закупівлі товарів робіт і послуг у одного учасника. Протягом 2007-2008 років держдепартаментом проведено 42 відс. державних закупівель за процедурою закупівлі в одного учасника. При цьому в порушення статті 16 Закону держдепартаментом окремі закупівлі проводились в одного учасника за відсутності включення його в реєстр учасників процедур закупівель. В порушення пункту 3 статті 19 Закону та пункту 36 Тимчасового положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти держдепартаментом безпідставно скорочувались строки для подання тендерних пропозицій, а також всупереч частині 2 статті 29 Закону укладались договори з переможцями торгів з порушенням строків, передбачених законодавством. Повідомлення про результати торгів у порушення пункту 66 Тимчасового положення учасникам надсилались із запізненням на 10 календарних днів з дня акцепту. Всього Державним департаментом з усиновлення та захисту прав людини впродовж 2007-2008 років з порушенням вимог законодавства про закупівлі використано 4,6 млн. гривень.

У цілому, характеризуючи ситуацію з державними закупівлями, необхідно констатувати, що в Україні протягом 2009 та I півріччя 2010 року правове врегулювання у сфері державних закупівель усупереч статті 92 Конституції України здійснювалося не на підставі закону, а відповідно до рішень Кабінету Міністрів України. Така ситуація не тільки не забезпечувала конкурентного середовища на ринку державних закупівель, прозорості та відкритості

в системі держзакупівель, а, навпаки, створювала умови для зловживання монопольним становищем окремих комерційних структур на ринку державних закупівель, неправомірно обмежуючи тим самим конкуренцію у цій сфері, та не забезпечувала ефективності використання коштів Державного бюджету України. Саме такі висновки зроблено Колегією Рахункової палати за результатами *аналізу стану державних закупівель в Україні у 2009 та I півріччі 2010 року*.

Усупереч Конституції України Кабінетом Міністрів України за період 2009 рік – I півріччя 2010 року прийнято близько 60 рішень, які надали можливість здійснювати закупівлі без застосування процедур державних закупівель або за процедурою в одного виконавця за відсутності погодження з Міністерством економіки України. Усього за вказаний період поза конкурентним полем укладено 2264 договори на загальну суму 29 млрд. 717,9 млн. гривень.

Тривале неприйняття закону загострило ситуацію з вирішенням проблемних питань, що протягом двох останніх років поступово руйнувало правове поле державних закупівель, створивши реальні передумови для незаконного та неефективного використання державних фінансових ресурсів. Аналіз засвідчив також, що Міністерство економіки України неналежно та не в повному обсязі забезпечувало виконання функцій уповноваженого органу у сфері державних закупівель.

Найбільш значним за обсягом правопорушенням, виявленим Рахунковою палатою в ході аналізу формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України та аудиту ефективності реалізації в Донецькій і Луганській областях соціальних гарантій шахтарям та членам їх сімей, передбачених Законом України «Про підвищення престижності шахтарської праці», було **незаконне використання коштів цільових фондів** (соціального спрямування). В загальному обсязі виявлених порушень це правопорушення становило 25,5 відс., або 4 млрд. 117,9 млн. гривень.

За результатами *аналізу формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України* встановлено, що неефективне управління Кабінетом Міністрів України, Мінпраці та Пенсійним фондом системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, безсистемне проведення пенсійної реформи, яка фактично була призупинена, призвели до повного розбалансування бюджету Пенсійного фонду.

Пенсійний фонд України, замість перетворення відповідно до норм Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» у самоврядну, самоокупну організацію, трансформувався у державний фонд, повністю залежний від коштів державного бюджету. Виконання бюджету Пенсійного фонду України у 2008-2009 роках супроводжувалося прийняттям Кабінетом Міністрів України управлінських рішень, які порушували норми зазначеного Закону та поглибили розбалансування Пенсійного фонду. Зокрема, Кабінет Міністрів України постановами від 16.07.2008 № 654 «Про підвищення рівня пенсійного забезпечення громадян» та від 11.03.2009 № 198 «Деякі питання соціального захисту окремих категорій громадян» у порушення вимог статей 9, 28 і 73 Закону без відповідного законодавчого врегулювання підвищено мінімальні пенсійні виплати понад розміри, встановле-

ні статтею 28 Закону. Це зумовило додаткове навантаження на власні кошти Пенсійного фонду України в сумі 4,1 млрд. гривень.

Аудит ефективності реалізації в Донецькій і Луганській областях соціальних гарантій шахтарям та членам їх сімей, передбачених Законом України «Про підвищення престижності шахтарської праці», виявив, що Кабінетом Міністрів України не забезпечено реалізації переважної більшості соціальних гарантій, визначених цим Законом. Центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також вугледобувні та шахтобудівні підприємства Донецької і Луганської областей впровадження гарантій здійснювали безсистемно, за відсутності належного організаційного, нормативно-правового та фінансового забезпечення.

У порушення Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» виконавчою дирекцією Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності приймались необґрунтовані управлінські рішення щодо розподілу санаторно-курортних путівок для працівників, зайнятих на підземних роботах. Як наслідок, відповідна кількість таких працівників не забезпечена санаторно-курортним лікуванням. Зокрема, 4,8 тис. путівок вартістю 17,9 млн. грн., від яких відмовились працівники, зайняті на підземних роботах, робочими органами Луганського і Донецького обласних відділень Фонду надано іншим категоріям працюючих, на яких не поширювалась дія цього Закону України.

Значний обсяг **нецільового використання кредитних ресурсів** виявлено в ході проведення *аудиту ефективності діяльності Державної іпотечної установи*. Встановлено, що постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2009 № 832 «Питання забезпечення житлом окремих категорій громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов» у порушення Закону України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» було переорієнтовано діяльність Державної іпотечної установи з іпотечного кредитування на купівлю квартир за переліками, що затверджувалися Урядом. Цим рішенням Кабінетом Міністрів України у 2009 році незаконно змінено цільове призначення коштів, залучених установою під державні гарантії. Всього Державною іпотечною установою здійснено нецільове використання коштів у сумі 1,5 млрд. гривень.

Крім того, аудитом встановлено, що у 2008 році Державною іпотечною установою всупереч Стандартам надання, рефінансування та обслуговування іпотечних кредитів, затвердженим Наглядовою радою Державної іпотечної установи 11.09.2008, під виглядом рефінансування іпотечних кредиторів проводилися операції з рефінансування проблемних банків ВАТ КБ «Надра» та АКБ «Трансбанк». Незаконне виконання установою функцій Національного банку України щодо рефінансування проблемних банків, які знаходилися у стані фінансового оздоровлення, спричинило нецільове використання коштів та утворення сумнівної до повернення заборгованості в сумі 700 млн. гривень.

З року в рік найбільш поширеним видом бюджетного правопорушення залишається **використання коштів державного бюджету з порушенням**

чинного законодавства. В загальному обсязі виявлених порушень воно становить 14,9 відс., або 2 млрд. 408,2 млн. грн., що практично дорівнює обсягам, виявленим у 2009 році (2 млрд. 577,6 млн. гривень).

Аудитом ефективності використання у 2008-2009 роках та I півріччі 2010 року субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг встановлено, що Міністерством праці та соціальної політики України і Міністерством фінансів України не створено ефективної системи управління коштами субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, здатної забезпечити дотримання принципів соціального захисту, рівності при розподілі суспільного багатства, надання населенню якісних послуг за обґрунтованими тарифами.

У порушення пункту 4 Порядку фінансування видатків місцевих бюджетів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2002 № 256, пункту 5 Порядку перерахування деяких субвенцій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2005 № 20, в ході аудиту у Дніпропетровській, Донецькій, Київській та Харківській областях виявлено численні факти незаконного авансування і відволікання коштів субвенції у загальному обсязі 1 млрд. 245,1 млн. грн. на оплату ще не наданих підприємствами послуг, з них у Харківській області – на суму 828,3 млн. грн., Донецькій – 393,1 млн. грн., Київській – 15,6 млн. грн., Дніпропетровській області – 8,1 млн. гривень.

Під час аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству транспорту та зв'язку України на придбання літаків Ан-148 через державне лізингове підприємство, було встановлено, що діяльність Міністерства транспорту та зв'язку України у 2007-2009 роках та I півріччі 2010 року щодо придбання літаків Ан-148 через державне лізингове підприємство здійснювалася з порушенням вимог чинного законодавства. Діяльність державного підприємства «Лізингтехтранс» щодо виконання заходів бюджетної програми, за якою вони фінансувалися, не була прозорою і спрямованою на кінцевий результат, а також здійснювалась із фінансовими зловживаннями. Мета бюджетної програми не досягнута, а витрати в сумі 486,1 млн. грн., понесені державним бюджетом, не порівнянні з отриманим результатом. За цей час замість шести літаків Ан-148 побудовано та передано замовнику лише два.

Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27.06.2001 № 919 Державна комплексна програма розвитку авіаційного транспорту України на період до 2010 року та Програма фінансового оздоровлення підприємств авіаційного транспорту є недосконалими і не визначають механізмів запровадження лізингових схем оновлення парку повітряних суден.

Внаслідок відсутності контролю з боку управління Державного казначейства у Шевченківському районі м. Києва за дотриманням норм порядків використання бюджетних коштів, які як обов'язкову умову використання бюджетних коштів визначали необхідність залучення лізинговим підприємством для придбання літака, власних та/або позикових коштів у обсязі не

менш як 25 відс. суми, зазначеної в договорі поставки, ДП «Лізингтехтранс» власні або позикові кошти для придбання літаків Ан-148 на умовах співфінансування у сумі 162 млн. грн. не залучалися. У результаті бюджетні кошти в повному обсязі – 486,1 млн. грн. – були використані з порушенням вимог чинного законодавства.

Аудитом використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський», встановлено, що Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту, а з червня 2010 року – Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу як головні розпорядники коштів державного бюджету не забезпечили належного відповідно до вимог законодавства використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський» для проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Неналежний контроль з боку Мінсім'ямолодьспорту і НСК «Олімпійський» за своєчасністю і повнотою проектувальних робіт спричинив значну затримку із затвердженням проектно-кошторисної документації, проведення без неї будівельно-монтажних робіт протягом 2008-2009 років та збільшення кошторисної вартості реконструкції стадіону НСК «Олімпійський» з початково затвердженої Урядом суми 1,5 млрд. грн. до 3 млрд. гривень. Як наслідок, вартість реконструкції стадіону НСК «Олімпійський» перевищувала її первісну вартість удвічі і в 1,5 рази – вартість будівництва стадіону «Донбас Арена» в м. Донецьку та вартість спорудження аналогічних спортивних арен у низці європейських країн, де проходили міжнародні чемпіонати з футболу.

Суттєві порушення чинного законодавства виявлено в питаннях фінансування будівництва, укладання договорів на виконання будівельно-монтажних робіт. Аудитом встановлено, що протягом 2008-2010 років НСК «Олімпійський» для виконання комплексу робіт з реконструкції в порушення статей 875 і 877 Цивільного кодексу України, статті 318 Господарського кодексу України, законів України «Про планування та забудову територій» та «Про архітектурну діяльність» укладено договорів загалом на суму 3 млрд. 404,8 млн. грн., що на 398,8 млн. грн. перевищує вартість, визначену проектом. Усього з порушенням вимог чинного законодавства використано 403,8 млн. гривень.

Аудитом виконання у 2006-2009 роках заходів Програми сталого соціально-економічного, екологічного і культурного розвитку м. Севастополя на період до 2015 року встановлено, що Севастопольською міською держадміністрацією як головним виконавцем та Міністерством економіки України як державним замовником за відсутності контролю з боку Кабінету Міністрів України не забезпечено виконання Програми та допущені суттєві порушення законодавства у використанні виділених бюджетних коштів на суму 120,3 млн. гривень.

У порушення статті 29 Закону України «Про планування і забудову територій» за відсутності контролю з боку Севастопольської міської державної

адміністрації та її управління капітального будівництва будівельні роботи на 15 об'єктах на загальну суму 63,7 млн. грн. виконувались без дозволів на їх виконання, в тому числі на газопроводах високого і середнього тиску, газифікації с. Фронтове, тобто на об'єктах, які містять підвищену загрозу життю і здоров'ю громадян.

Всупереч вимогам пункту 8 Порядку державного фінансування капітального будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1764, пункту 7 Порядку затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх комплексної державної експертизи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2002 № 483, та пункту 6 Порядку затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх комплексної державної експертизи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 № 1269, упродовж 2006-2009 років за відсутності проектно-кошторисної документації, затвердженої у встановленому порядку, спрямовано і використано асигнування держбюджету на будівництво 4 об'єктів, зокрема на реконструкцію котельні в смт Кача з підвідним газопроводом – 6,8 млн. грн.; реконструкцію каналізаційної насосної станції бухти Казача – 2,4 млн. грн.; будівництво школи-колегіуму – 20,2 млн. грн.; реконструкцію вул. Котовського з каналізуванням – 23,1 млн. гривень.

Використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства на суму понад 19,8 млн. грн. виявлено в ході *аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи на проведення наукових досліджень*.

Аудитом встановлено, що, незважаючи на затвердження у державному бюджеті Міністерству з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи як центральному органу виконавчої влади спеціальних бюджетних програм з інформатизації, у порушення вимог Закону України «Про Національну програму інформатизації» та Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.08.98 № 1352, Міністерство частину проектів реалізувало за рахунок коштів бюджетних програм, які передбачали виконання наукових досліджень. За 2008 рік – I півріччя 2010 року на такі проекти поза межами Національної програми інформатизації, поза конкурсом, без укладання договорів з підвідомчими установами спрямовано 6,4 млн. гривень.

Крім того, аудитом встановлено, що в порушення Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» із року в рік науковими установами Міністерства планувалися та виконувалися НДР, які не мали на меті одержання наукового результату, тобто не належали до наукових досліджень і розробок, а були науково-технічними послугами, які передбачені статутами цих наукових установ. На виконання 25 таких досліджень витрачено 13,4 млн. грн. (2008 рік – 6,5 млн. грн., 2009 рік – 5,3 млн. грн., I півріччя 2010 року – 1,6 млн. гривень).

Аудитом ефективності використання Міністерством регіонального розвитку та будівництва України коштів Стабілізаційного фонду встановлено, що запроваджена Кабінетом Міністрів України схема розподілу коштів Стабілізаційного фонду не відповідає чинному законодавству та призвела до грубих порушень механізму їх використання Мінрегіонбудом, розпорядниками коштів нижчого рівня та їх одержувачами.

Рішення Кабінету Міністрів України про виділення Мінрегіонбуду коштів Стабілізаційного фонду не відповідало напрямам, визначеним Законом України «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України», згідно з яким утворено Стабілізаційний фонд. Фактично Стабілізаційний фонд використано Урядом як додатковий бюджетний ресурс.

Кабінет Міністрів України, ігноруючи положення статті 76 Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік», за відсутності погодження з Комітетом Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності виділив Мінрегіонбуду кошти Стабілізаційного фонду в сумі 15,2 млн. грн. на погашення заборгованості за ремонтно-реставраційні роботи та роботи з паспортизації пам'яток архітектури. Спрямування коштів на вказані цілі не відповідало Закону України «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» та не передбачено Законом України «Про Державний бюджет України на 2009 рік».

Крім того, у 2009 році Мінрегіонбудом спрямовано управління капітального будівництва Севастопольської міської держадміністрації кошти Стабілізаційного фонду в сумі 15,6 млн. гривень. Відповідно до договору Мінрегіонбуд делегував УКБ Севастопольської МДА повноваження щодо здійснення функцій замовника. За відсутності контролю за використанням коштів з боку Мінрегіонбуду, всупереч установленому законодавством порядку, у 2009 році будівельні роботи на об'єкті проводились без відкоригованого і затвердженого робочого проекту, а профінансовано ці роботи замовником в зазначеному обсязі без підтверджуючих документів.

Незаконне збільшення обсягів дотацій та субвенцій на загальну суму 1 млрд. 860,3 млн. грн. виявлено в ході аудиту використання у 2008-2009 роках субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення. Так, встановлено, що Кабінет Міністрів України здійснював недосконале, у порушення вимог законодавства, нормативно-правове регулювання питань щодо використання субвенції. Це стало однією з головних причин того, що Мінжитлокомунгоспом та Мінфіном управління коштами субвенції та процесом відшкодування суб'єктам господарювання різниці в тарифах здійснювалося безсистемно та з порушеннями Бюджетного кодексу України, законів про державний бюджет на 2008 і 2009 роки.

Зокрема, Мінфіном не забезпечено прийняття обґрунтованих рішень щодо перерахування субвенції та здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства і механізмів їх реалізації при здійсненні видатків

спеціального фонду держбюджету. Як наслідок, Державним казначейством у порушення Бюджетного кодексу України, Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік» за рахунок коштів, залучених з єдиного казначейського рахунку, проведено у 2008 році видатків субвенції на 1 млрд. 860,3 млн. грн. більше, ніж надійшло надходжень, які були визначені джерелами її перерахування. Зазначені кошти надійшли і були зараховані до доходів спецфонду держбюджету лише 30.01.2009 року.

Зазначені дії призвели до безпідставного відволікання у 2008 році фінансових ресурсів з єдиного казначейського рахунку на здійснення незбалансованої схеми взаєморозрахунків та неможливості проведення видатків за іншими напрямками, затвердженими в державному і місцевих бюджетах, зокрема на погашення кредиторської заборгованості бюджетних установ, що утримуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

У ході проведення контрольно-аналітичних заходів виявлено факти **недотримання установлених порядку та термінів складання, затвердження та подання документів** на загальну суму 923,4 млн. гривень.

За результатами проведеної перевірки використання коштів субвенції з державного бюджету міському бюджету міста Запоріжжя на будівництво автомагістралі через р. Дніпро встановлено, що реалізація заходів з будівництва автотранспортної магістралі у м. Запоріжжі, визначених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 № 794-р «Про затвердження проекту і титулу будови автотранспортної магістралі через р. Дніпро у м. Запоріжжі», здійснювалась за відсутності остаточного рішення Кабінету Міністрів України, Державної служби автомобільних доріг України щодо надання автомагістралі загальнодержавного статусу.

Унаслідок зазначеного було зірвано термін введення в експлуатацію автомагістралі (грудень 2009 року), об'єкт став довгобудом, що надалі створило умови для зростання вартості проектно-вишукувальних робіт і кошторисної вартості будівництва майже в 3 рази та необхідності залучення додатково орієнтовно 4,4 млрд. гривень. При цьому розрахунок остаточної кошторисної вартості на час перевірки був відсутній, оскільки титул будови не перезатверджено, а рішення стосовно фінансового забезпечення будівництва приймалися безсистемно, що обумовлено спорудженням об'єкта, який знаходиться в комунальній власності, фактично за рахунок коштів державного бюджету.

У порушення вимог пункту 10 Порядку державного фінансування капітального будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1764, фінансування будівництва автомагістралі в сумі 810,2 млн. грн. здійснювалось у 2006-2009 роках за титулами перехідної будови та внутрішньобудівельними титулами, затвердженими з недотриманням вимог пункту 14 Порядку затвердження титулів будов, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.97 № 995.

Використання бюджетних коштів з недотриманням установлених порядку та термінів складання, затвердження і подання документів на загальну суму 62,8 млн. грн. виявлено під час аудиту використання бюджетних коштів на збереження пам'яток Національного історико-культурного запо-

відника «Гетьманська столиця». Внаслідок відсутності дієвого контролю з боку Чернігівської облдержадміністрації, Міністерства культури і туризму України, Міністерства фінансів України та Міністерства регіонального розвитку та будівництва України у 2003-2009 роках управліннями архітектури і будівництва Чернігівської облдержадміністрації та Бахмацькою райдержадміністрацією здійснені видатки у загальній сумі 62,8 млн. грн. на проведення реставрації об'єктів заповідника до моменту видачі дозволів на проведення робіт на пам'ятках національного значення, титулів будови, дозволів на будівництво та на виконання будівельних робіт, належно затвердженої проектно-кошторисної документації.

Проведений Рахунковою палатою *аналіз стану заборгованості з виплати заробітної плати* засвідчив, що заходи Кабінету Міністрів України з погашення заборгованості з виплати заробітної плати впродовж 2008-2009 років були безсистемними, неефективними та в окремих випадках суперечили вимогам чинного законодавства. Так, рішення Кабінету Міністрів України щодо спрямування коштів Стабілізаційного фонду в сумі 24 млн. грн. на погашення заборгованості з виплати заробітної плати прийнято з порушенням вимог чинного законодавства та не відповідає меті створення цього фонду. Зокрема, постанова Кабінету Міністрів України від 16.03.2009 № 201 «Деякі питання виплати заробітної плати працівникам шахтовуглебудівельних підприємств та придбання побутового палива для пільгової категорії осіб» прийнята в порушення вимог частини третьої статті 76 Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» без погодження перерозподілу напрямів використання коштів Стабілізаційного фонду з комітетами Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності та з питань бюджету. Погодження перерозподілу коштів Стабілізаційного фонду зазначеними комітетами відбулось майже через місяць після прийняття постанови.

Порушення Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228, були виявлені під час *аудиту виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині забезпечення транспортних та комунальних послуг приймаючих міст*. Зокрема, Головному управлінню капітального будівництва м. Києва за програмою «Будівництво другої нитки головного міського каналізаційного колектора в м. Києві в рамках підготовки до Євро-2012» відкрито асигнування за коштами Стабілізаційного фонду в обсязі 19,4 млн. грн. за відсутності вчасно затвердженого тимчасового кошторису за зазначеною бюджетною програмою на 2010 рік та відповідних розрахунків.

У звітному періоді під постійним контролем Рахункової палати було **використання коштів резервного фонду державного бюджету**. В ході *аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету* встановлено, що Кабінетом Міністрів України у 2009 році формування та використання коштів резервного фонду державного бюджету здійснювалося з порушенням вимог законів та інших нормативно-правових актів України, які регламентують порядок їх використання.

Кабінетом Міністрів України в порушення Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» і Бюджетного кодексу України у 2009 році без належного обґрунтування виділено 80 відс. коштів резервного фонду. Із 77 прийнятих Кабінетом Міністрів України рішень про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету 53 рішення на загальну суму 1 млрд. 119,7 млн. грн. прийнято не за поданням Мінекономіки, а інших центральних органів виконавчої влади, тобто з порушенням вимог пункту 22 Порядку використання коштів резервного фонду бюджету, затвердженого постановою Кабінет Міністрів України від 29.03.2002 № 415. З них 17 рішень на загальну суму 907,4 млн. грн. прийнято з порушенням статті 24 Бюджетного кодексу України щодо спрямування коштів резервного фонду на видатки, які могли бути передбачені при складанні проекту бюджету.

При цьому у 2009 році видатки з резервного фонду державного бюджету майже у 2,5 раза перевищили суму збитків, що виникли внаслідок надзвичайних ситуацій, а майже 70 відс. коштів резервного фонду держбюджету виділялись на заходи, які відповідно до чинного законодавства не пов'язані з ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій.

Міністерство фінансів України у порушення Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» перевищило свої повноваження, здійснивши перерозподіл бюджетних призначень за загальним фондом шляхом зменшення видатків споживання за бюджетною програмою «Обслуговування внутрішнього державного боргу» (КПКВК 3501170) і збільшення видатків споживання за бюджетною програмою «Резервний фонд» (КПКВК 3511030) у сумі 500 млн. грн. на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 30.10.2009 № 1147 «Про фінансування невідкладних заходів, спрямованих на запобігання поширенню інфекційних захворювань серед населення».

У результаті обсяг видатків резервного фонду державного бюджету визначено в сумі 1,5 млрд. грн., що на 50 відс. більше, ніж затверджено Законом України «Про Державний бюджет України на 2009 рік». Як наслідок, третина резервного фонду державного бюджету у 2009 році була сформована з порушенням бюджетного законодавства.

Незаконно отримавши додатковий ресурс, Кабінет Міністрів України, перевищуючи свої повноваження, видав низку розпоряджень про виділення з резервного фонду державного бюджету на 398,1 млн. грн. більше, ніж затверджено Законом України «Про Державний бюджет України на 2009 рік», з яких використано 215,3 млн. гривень.

Перевірками також встановлено, що у 2009 році було використано з бюджетними правопорушеннями кошти резервного фонду державного бюджету в сумі 199,6 млн. грн., у тому числі 175,2 млн. грн. виділено на цілі, не передбачені законодавством, з них 173,7 млн. грн. – на додаткові заходи, що забезпечують виконання бюджетних програм (функцій), призначення на які затверджено у бюджеті. За рахунок цих коштів здійснювалось фінансування заходів вже існуючих бюджетних програм щодо підтримання в безпечному стані Чорнобильської АЕС і зони відчуження; забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, які розглядаються в юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України; інфор-

маційного та організаційного забезпечення участі України у міжнародних форумах, конференціях, виставках; централізованих заходів з імунопрофілактики тощо.

Зокрема, в ході *аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів щодо забезпечення захисту прав та інтересів держави під час урегулювання спорів закордонними юрисдикційними органами* встановлено, що Державним казначейством України та Міністерством фінансів України, які задіяні у процесі виконання рішень закордонних юрисдикційних органів, не було забезпечено підготовки відповідних управлінських та нормативних рішень щодо виділення на виконання цієї функції необхідних фінансових ресурсів. І, як наслідок, Уряд, замість завчасного передбачення бюджетних призначень за відповідними бюджетними програмами, незаконно виділив Міністерству юстиції України за окремими розпорядженнями 67,6 млн. грн. з резервного фонду державного бюджету на ведення справ у закордонних юрисдикційних органах, тобто на заходи, не пов'язані із ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціально-політичного характеру та запобіганням їх виникненню, з яких Мін'юстом використано 27,8 млн. гривень.

Незаконне використання 4,7 млн. грн. з резервного фонду державного бюджету для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації на території Києво-Печерської Лаври виявлено в ході *аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на проведення протизсувних заходів та ремонтно-реставраційних робіт на території комплексу Києво-Печерської Лаври*.

Всупереч пункту 12 Порядку подання та розгляду звернень про виділення коштів з резервного фонду бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415, розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.03.2007 № 94-р «Про виділення коштів для здійснення першочергових заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайної ситуації на території Києво-Печерської Лаври» прийнято лише на підставі прохання Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври (чоловічого монастиря) за відсутності звернення відповідного міністерства або Київської міської державної адміністрації.

Крім того, згідно з експертним висновком Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи аварію на території монастиря (район Ближніх печер) було віднесено до надзвичайної ситуації регіонального рівня. Таким чином, виділення Урядом коштів резервного фонду державного бюджету на ліквідацію надзвичайної ситуації регіонального рівня є порушенням пункту 4 Порядку фінансування робіт із запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків, затвердженого власною постановою від 04.02.99 № 140, відповідно до якої фінансування надзвичайної ситуації регіонального рівня має здійснюватися за рахунок власних коштів підприємств, установ, організацій, на території яких виникла надзвичайна ситуація, та додатково – за рахунок резервів Київської міської державної адміністрації.

Залишається поширеним порушенням, яке досить часто виявляється в ході контрольно-аналітичних заходів, і **використання бюджетних коштів**

без належних нормативно-правових підстав. Загальні обсяги зазначеного порушення становили 671,7 млн. грн., або 4,2 відсотка.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству палива та енергетики України на заходи із створення власного виробництва ядерного палива виявлено спрямування у 2008-2009 роках та I кварталі 2010 року бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав на загальну суму 447,5 млн. гривень.

Зокрема, через неузгоджені та непослідовні дії Мінпаливенерго у 2008-2009 роках не дотримано норм порядку використання бюджетних коштів, яким передбачено, що Міністерство складає, затверджує та погоджує з Мінфіном план робіт з поквартальним розподілом та результативними показниками, а одержувачі використовують бюджетні кошти виключно для здійснення заходів, визначених планом робіт. Проте до затвердження та погодження з Мінфіном планів робіт підприємствам було перераховано 386,9 млн. грн., у тому числі в 2008 році – 56,6 млн. грн., у 2009 році – 330,3 млн. гривень.

Також було встановлено, що державне підприємство «Дирекція підприємства, що будується на базі Новокосятинівського родовища уранових руд» за відсутності належного контролю з боку Мінпаливенерго та місцевих органів Держказначейства виконувало та фінансувало роботи капітального характеру з порушенням вимог пункту 14 Порядку затвердження титулів будов (об'єктів), будівництво яких здійснюється із залученням бюджетних коштів або коштів підприємств державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.97 № 995, яким передбачено, що титули перехідних будов (об'єктів) загальною кошторисною вартістю 30 млн. грн. і більше затверджуються міністерствами за погодженням з Мінекономіки. Титул перехідної будови на 2008 рік загальною кошторисною вартістю 78,9 млн. грн. затверджено Мінпаливенерго без погодження з Мінекономіки. Як наслідок, у 2008 році за цим титулом було виконано та державним підприємством сплачено 51,8 млн. гривень.

У 2009 році державне підприємство «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» до затвердження у встановленому порядку проектно-кошторисної документації, отримання висновку державного підприємства «Укрдержбуд-експертиза» та затвердження титулу будови виконувало роботи на об'єкті «Смолінська шахта ДП «СхідГЗК», на які було використано без належних нормативно-правових підстав 6,2 млн. гривень.

Факти використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав виявлені в ході *аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський»*. З недотриманням вимог статті 877 Цивільного кодексу України, в порушення норм власних постанов від 27.12.2001 № 1764, від 08.09.97 № 995 та від 25.02.2009 № 205 Кабінет Міністрів України розпорядженнями від 06.05.2009 № 492-р «Питання фінансування у 2009 році служби замовника реконструкції стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський» та від 13.05.2009 № 523-р «Деякі питання фінансування у 2009 році реконструкції стадіону Національного спортивного комп-

лексу «Олімпійський» дозволив НСК «Олімпійський» здійснити видатки у сумі 71,8 млн. грн. за відсутності затверджених проекту та титулу будови.

Проведення капітального будівництва за відсутності затвердженої у законодавчому порядку проектно-кошторисної документації, дозволів на виконання робіт з будівництва, титулів і дефектних актів із загальною сумою видатків 64,2 млн. грн. виявлено і в ході *аудиту ефективності використання Національним університетом державної податкової служби матеріально-технічної бази та бюджетних коштів на її зміцнення.*

Впродовж 2010 року було виявлено і численні факти **порушень, пов'язаних з неналежним веденням бухгалтерського обліку.** Загальні обсяги зазначених бюджетних правопорушень становили майже 660 млн. гривень.

Суттєві за обсягами порушення Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у загальній сумі 582,4 млн. грн. виявлено в ході *аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський».* Зокрема, аудитом встановлено, що станом на 01.10.2010 у фінансовій звітності НСК «Олімпійський» завищено дебіторську заборгованість на 244,7 млн. гривень. Внаслідок неправильного відображення в бухгалтерському обліку операцій з передачі зобов'язань щодо попередньої оплати від АТ ХК «Київміськбуд» до ТОВ «Завод Майстер-Профі Україна» в бухгалтерському обліку сума виконаних робіт ТОВ «Завод Майстер-Профі Україна» станом на 01.10.2010 занижена на 337,7 млн. гривень. У ході аудиту порушення в обліку на суму 337,7 млн. грн. усунуто.

Крім того, НСК «Олімпійський» у порушення статті 13 Закону України «Про оцінку земель» не забезпечено проведення грошової оцінки земельних ділянок, які знаходяться в його постійному користуванні впродовж 4 років. Як наслідок, в порушення норм чинного законодавства їх вартість у бухгалтерському обліку НСК «Олімпійський» не відображено та, відповідно, активи підприємства занижено.

Факти порушень положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» в частині відображення коштів субвенції у бухгалтерському обліку та звітності на загальну суму 24,7 млн. грн. виявлено в ході *аудиту використання у 2008-2009 роках субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення.*

Зокрема, Харківським обласним комунальним підприємством «Дирекція розвитку інфраструктури регіонів» розраховану різницю в тарифах віднесено до складу доходів від операційної діяльності в I та II кварталах (12 та 6 млн. грн.), при тому, що субвенція фактично надійшла підприємству в III та IV кварталах 2009 року. Отже, в порушення пункту 7 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Звіт про фінансові результати» та пункту 5 статті 9 зазначеного Закону безпідставно віднесено до інших доходів не отриману суму субвенції в розмірі 18 млн. гривень. Таким чином, було завищено дохід підприємства, що призвело до викривлення фінансової звітності та інформації про фінансове становище і результати його діяльності та, відповідно, до факту відображення отримання підприємством чистого прибутку в I кварта-

лі 2009 року в розмірі 1,2 млн. грн. та у II кварталі – в розмірі 2,6 млн. гривень.

Комунальним підприємством «Вишнівськтеплоенерго» Вишневої міської ради Києво-Святошинського району Київської області в порушення пункту 8 статті 9 зазначеного Закону кошти субвенції у загальній сумі 6,7 млн. грн. не були відображені у статистичній звітності як кошти дотації з бюджету на відшкодування різниці в ціні.

Під час аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів щодо забезпечення захисту прав та інтересів держави під час урегулювання спорів закордонними юрисдикційними органами виявлено, що Мін'юстом упродовж 2009 року та 9 місяців 2010 року з 24 млн. грн. здійснених обов'язкових реєстраційних платежів (внесків) до міжнародних арбітражних установ за 12 справами приховано дебіторську заборгованість у сумі 18,2 млн. грн. шляхом віднесення авансових платежів на фактичні видатки установи та передчасного їх списання.

Аудитом ефективності використання Національним університетом державної податкової служби матеріально-технічної бази та бюджетних коштів на її зміцнення встановлено, що внаслідок неналежного виконання керівництвом Державної податкової адміністрації України своїх функцій щодо організації відомчого контролю за фінансово-господарською діяльністю університетом допущено порушення Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Інструкції з обліку основних засобів та інших необоротних активів бюджетних установ, затвердженої наказом Державного казначейства України від 17.07.2000 № 64, на суму 22,7 млн. грн.: не забезпечено своєчасного оприбуткування земельної ділянки та, відповідно, занижено активи на загальну суму 15,3 млн. грн., завищено на суму податку на додану вартість, що становить 7,4 млн. грн., облікові дані щодо незавершеного будівництва.

Результати аудиту використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству промислової політики України на державну підтримку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу, показали, що за відсутності контролю з боку Мінпромполітики, у порушення вимог Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.06.96 № 830, у 2008-2009 роках ВАТ «Брацлав» виконання дослідно-конструкторських робіт за рахунок коштів державного бюджету в обсязі 7,7 млн. грн. здійснювало без запровадження окремого бухгалтерського обліку витрат на їх проведення, картка обліку фактичних витрат на проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт не велася.

Факти порушень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Інструкції по обліку основних засобів і інших необоротних активів бюджетних установ виявлені в ході аудиту використання коштів державного бюджету науково-дослідними установами Національної академії наук України в м. Севастополі. Встановлено, що 13 завершених у 2007-2009 роках прикладних наукових та науково-технічних розробок за

програмно-цільовою та конкурсною тематикою, які виконувались відповідно до укладених договорів між НАНУ та науковими установами, загальною вартістю 4,2 млн. грн. замовником (НАНУ) за бухгалтерським обліком не оприбутковано.

Впродовж 2010 року були виявлені факти бюджетного правопорушення за таким видом, як **нецільове використання коштів державного бюджету, передбачених на реструктуризацію вугільної промисловості**, на суму 507,1 млн. грн., що становить 3,1 відс. від загального обсягу виявлених порушень.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету на реструктуризацію вугільної та торфодобувної промисловості у 2008-2009 роках засвідчив, що Міністерство вугільної промисловості України не виконало покладених на нього завдань щодо здійснення єдиної державної політики з питань реструктуризації вугільної та торфодобувної промисловості. Мінвуглепром не визначив заходів з підготовки гірничих підприємств до ліквідації, дати припинення робіт з видобутку вугілля та кінцевих термінів перебування підприємств у стані підготовки до ліквідації. Протягом 2008 року роботи з фізичної ліквідації гірничих підприємств були частково зупинені, а починаючи з 2009 року не проводилися зовсім.

Під час аудиту виявлено численні факти нецільового використання бюджетних коштів: основна їх частина спрямовувалася на утримання підприємств та їх виконавчих дирекцій, забезпечення населення пільговим побутовим паливом або на компенсацію його вартості грошовими коштами. Загальний обсяг виявленого нецільового використання бюджетних коштів, передбачених на реструктуризацію вугільної промисловості, становив 319,9 млн. гривень. Зокрема, державним підприємством «Укрвуглеторфреструктуризація» до витрат з фізичного закриття включено витрати на утримання шахт у період ліквідації, що не передбачено нормативними документами. За період з 2008 по 2009 рік на утримання шахт державним підприємством спрямовано 297,3 млн. гривень.

Також було встановлено, що у період 2008-2009 років та I кварталу 2010 року державне підприємство «Укрвуглеторфреструктуризація» не за цільовим призначенням витратило кошти в сумі 22,4 млн. грн. на утримання вугільних складів, які не виконують своїх функцій та не передбачені державними будівельними нормами.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на заходи з підготовки до ліквідації вугледобувних та вуглепереробних підприємств Донецької та Луганської областей встановлено, що за повної відсутності контролю з боку Мінвуглепрому за виконанням власних розпоряджень та наказів кошти державного бюджету використовувалися на цілі, не передбачені метою бюджетної програми «Реструктуризація вугільної та торфодобувної промисловості», зокрема – на поточні господарські потреби вугледобувних підприємств, надання послуг іншим суб'єктам господарювання та видобуток вугілля. Як наслідок, протягом 2008 року – I півріччя 2010 року загальна сума нецільового використання бюджетних коштів за цією бюджетною програмою становила 187,2 млн. гривень.

Насамперед це стосується окремих шахт, які готуються до ліквідації, але продовжують видобуток вугілля. Слід зазначити, що собівартість видобутку вугілля на таких підприємствах в десятки разів перевищує його реалізаційну ціну. Збитки, які одержують підприємства внаслідок такої господарської діяльності, покриваються з державного бюджету за рахунок коштів, призначених для підготовки шахт до ліквідації. Зокрема, керівництвом державного підприємства «Шахта ім. М.Горького» в 2008-2009 роках накази Мінвуглепрому про припинення видобутку вугілля та здійснення заходів з підготовки шахти до ліквідації не виконувались. Водночас кошти державного бюджету, призначені для реструктуризації вугільної промисловості, у сумі 82,1 млн. грн. використовувались на утримання шахти та проведення видобутку вугілля.

Через невиконання рішень Уряду та наказу Мінвуглепрому щодо закриття державного підприємства «Шахта «Перевальська» кошти державного бюджету в загальній сумі 72,8 млн. грн. використано не за цільовим призначенням, а саме: на заходи з видобутку та реалізації вугілля, на поточні господарські потреби, а також на проходження західного конвеєрного штреку (з попутним видобутком вугілля) до шахтодільниці «Романівська», що не передбачено ні бюджетним розписом, ні жодним проектом.

На здійснення господарської діяльності, не пов'язаної з виконанням заходів з підготовки до ліквідації, державним підприємством «ВК «Куйбишевська» протягом 2008-2009 років та I півріччя 2010 року витрачені кошти вказаної бюджетної програми у сумі 15,3 млн. гривень.

Слід зазначити, що безконтрольність Мінвуглепрому призвела до того, що у період 2008 рік – I півріччя 2010 року керівництвом державного підприємства «Шахта «Північна» створювались умови для видобутку високоякісного вугілля комерційною структурою, яка використовувала технічні, людські, енергетичні та інші ресурси за рахунок коштів державного бюджету. Всього таким чином державним підприємством «Шахта «Північна» були використані не за цільовим призначенням бюджетні кошти у загальній сумі 16,9 млн. гривень.

Як і в попередні роки, у звітному році були виявлені **бюджетні правопорушення, пов'язані з розміщенням та виконанням державного замовлення**, загальним обсягом 404,6 млн. грн., що на 289,7 млн. грн. більше, ніж у 2009 році.

Значний обсяг таких бюджетних правопорушень виявлено в ході *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на підготовку робітничих кадрів*. Міністерство освіти і науки України, порушуючи законодавство у сфері державних замовлень, спрямувало у 2008-2010 роках профтехзакладам – виконавцям державного замовлення 9,3 млрд. грн. на підготовку кваліфікованих робітників без укладання державних контрактів, а відтак не забезпечено відповідальності керівників закладів за досягнення запланованих результатів.

Незважаючи на щорічні витрати бюджетних коштів у сумі понад 3 млрд. грн. на функціонування профтехосвіти, на вітчизняному ринку праці не ліквідовано дисбалансу попиту і пропозиції робітничих кадрів: поряд з

незадоволеною потребою підприємств у робітниках певних професій залишаються незатребуваними виробництвом випускники, підготовлені за іншими професіями, на соціальну адаптацію яких держава вимушена витратити додаткові ресурси.

У порушення вимог Порядку формування обсягів державного замовлення на підготовку робітничих кадрів у професійно-технічних навчальних закладах Міністерства освіти і науки України, затвердженого наказом Міністерства від 16.05.2006 № 373, щодо формування держзамовлення на підставі укладених договорів з роботодавцями в перевірених профтехзакладах Одеської, Львівської та Чернігівської областей та м. Києва пропозиції на підготовку робітничих кадрів сформовані за відсутності таких договорів. Як результат, необґрунтовані видатки на підготовку за державним замовленням 5365 учнів становили 39,6 млн. гривень.

Крім того, через надання Міністерством роз'яснень, що суперечили нормам законів про державний бюджет на відповідний рік та постановам Кабінету Міністрів України про державне замовлення, 123 заклади профтехосвіти замість кваліфікованих робітників здійснили випуск 17170 «молодших спеціалістів», безпідставно використавши на їх навчання кошти в сумі 120,9 млн. гривень.

Аналогічні правопорушення, пов'язані з розміщенням та виконанням державного замовлення в частині підготовки кваліфікованих робітників та їх гарантованого працевлаштування, виявлено *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на підготовку кадрів у професійно-технічних навчальних закладах Вінницької та Кіровоградської областей*. Встановлено, що управліннями освіти і науки Вінницької і Кіровоградської обласних держадміністрацій, внаслідок відсутності контролю з боку Міністерства освіти і науки України як головного розпорядника бюджетних коштів та державного замовника підготовки робітничих кадрів, у 2007-2009 роках з порушенням законодавства витрачено 10,7 млн. грн., з них у Вінницькій області – 4,6 млн. грн., Кіровоградській – 6,1 млн. гривень. При цьому характерними порушеннями були підготовка фахівців за робітничими професіями за відсутності ліцензій або понад обсяг, визначений ліцензіями.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2008-2009 роках та за 9 місяців 2010 року Національному університету водного господарства та природокористування, встановлено, що за відсутності належного контролю з боку Міністерства освіти і науки України Національним університетом водного господарства та природокористування не забезпечено виконання вимог законів України «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб», «Про освіту», «Про вищу освіту» щодо підготовки фахівців з урахуванням потреб ринку праці та, відповідно, їх працевлаштування. Зокрема, кошти загального фонду державного бюджету в сумі 148,6 млн. грн. Міністерство затвердило і виділило університету на підготовку кадрів без укладання державних контрактів, а відтак не забезпечено відповідальності керівника закладу за виконання державного замовлення.

Значною мірою це стало наслідком відсутності механізмів визначення потреб ринку праці та залежно від цього формування державного замовлення на підготовку кадрів з вищою освітою. Як наслідок, у 2008-2010 роках університетом не забезпечено працевлаштування близько 10 відс. молодих спеціалістів, підготовлених за державним замовленням, на що витрачено кошти державного бюджету в сумі 4,4 млн. гривень. Направлення на роботу в державний сектор економіки отримали лише 40 відс. випускників.

Аудитом використання коштів державного бюджету, виділених на проведення протизсувних заходів та ремонтно-реставраційних робіт на території комплексу Києво-Печерської Лаври, встановлено, що через відсутність контролю та міжвідомчої координації з боку Уряду, відповідних міністерств та Київської міської державної адміністрації неналежна організація забезпечення виконання протиаварійних та ремонтно-реставраційних робіт призвела до порушень при використанні коштів державного бюджету. Відповідно до Закону України «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб» та пункту 2 Порядку формування та розміщення державних замовлень на поставку продукції для державних потреб і контролю за їх виконанням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.02.96 № 266, проведення реставраційно-ремонтних робіт на пам'ятках культурної спадщини віднесено до пріоритетних напрямів формування державного замовлення. Проте всупереч цим вимогам законодавства, через неналежний контроль з боку Мінекономіки та Мінрегіонбуду, протягом 2007-2009 років проектні та реставраційні роботи на суму 15,5 млн. грн. на об'єктах, що є пам'ятками культурної спадщини, проведено за відсутності державного замовлення.

Суттєві **втрати бюджетних коштів внаслідок прийняття незаконних управлінських рішень** на загальну суму 328,1 млн. грн. виявлені в ході аудиту ефективності діяльності Державної іпотечної установи. Встановлено, що Кабінетом Міністрів України, Мінрегіонбудом, Міжвідомчою комісією з відбору житлових об'єктів, завершення будівництва яких фінансуватиметься за державної підтримки при відборі житлових об'єктів високого ступеня готовності для їх добудови за державні кошти масово приймалися незаконні управлінські рішення щодо придбання житла у будинках, введених в експлуатацію у 2005-2009 роках, квартири в яких тривалий час не реалізовувалися.

Такі управлінські рішення, прийняті всупереч нормам Закону України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва», який передбачав механізм фінансування Державною іпотечною установою операцій комерційних банків з надання громадянам іпотечних кредитів на завершення будівництва житла із ступенем готовності у 2009 році більш ніж 70 відсотків, призвели до незаконних витрат державних коштів у сумі понад 314 млн. гривень.

Водночас запроваджена схема безпосередньої закупівлі житла не через рефінансування іпотечних кредитів, а через Державну іпотечну установу за державні кошти призвела до численних випадків завищення вартості купленого житла. Перевіркою встановлені факти невідповідності вартості

1 кв. м житла, визначеної за результатами конкурсів (з елементами аукціону) та запропонованої Міжвідомчою комісією на розгляд Уряду, та вартості, визначеної у його розпорядженнях. Крім того, зміни до розпоряджень Кабінетом Міністрів України щодо збільшення вартості 1 кв. м житла вносились за відсутності відповідних рішень Міжвідомчої комісії. Безпідставне завищення вартості житла, порівняно з попередньо визначеною, спричинило зростання витрат на його придбання на суму 13,3 млн. гривень.

Втрати бюджетних коштів внаслідок прийняття незаконних управлінських рішень виявлені в ході перевірки виконання кошторису Національного банку України за 2009 рік. Перевіркою встановлено, що всупереч статті 71 Закону України «Про Національний банк України», згідно з якою НБУ заборонено бути акціонером або учасником банків та інших підприємств, установ, що не забезпечують його діяльності, у 2009 році ним здійснено витрати у сумі 15 млн. грн. на додаткові внески до статутного капіталу ВАТ «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів» шляхом придбання 15 тис. простих акцій цього акціонерного товариства.

Слід зазначити, що попередньою перевіркою виконання кошторису Національного банку України за 2008 рік було встановлено факт витрачання ним коштів у сумі 20 млн. грн. на участь у капіталі ВАТ «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів». Всього протягом 2008-2009 років НБУ на внески до статутного капіталу цього акціонерного товариства вже витрачено 35 млн. гривень.

Впродовж 2010 року було виявлено факти такого бюджетного правопорушення як **планування видатків державного бюджету з порушенням чинного законодавства та за відсутності правових підстав**. Їх обсяг становив 236,8 млн. грн., або 1,5 відс. від загального обсягу виявлених порушень.

Результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Українській академії аграрних наук на науку, показали, що наукова діяльність УААН, як і решти наукових установ країни, відбувається в умовах несформованої національної інноваційної системи, відсутності концепції її розвитку, законодавчої невизначеності з 2007 року пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки.

Запроваджена УААН організація наукової діяльності не зорієнтована на потреби ринку, не забезпечує контролю за виконанням наукових досліджень, внесенням змін до тематики і впровадженням наукових результатів у агропромислове виробництво.

Ігноруючи конкурсні засади, тобто з порушенням пункту 6 Порядку формування і виконання замовлення на проведення наукових досліджень і розробок, проектних та конструкторських робіт за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084, академією початково затверджено до виконання 53 науково-дослідні роботи, на які заплановано 25,4 млн. гривень.

У 2008 році, після проведення експертизи проектів НАН України, Президією УААН, відділеннями академії та її головними установами започатковано виконання ще 107 нових НДР загальною вартістю 51,2 млн. гривень. Крім того, у 2009 році Технологічним інститутом м'яса і молока без внесен-

ня змін до науково-технічної програми було затверджено 8 прикладних НДР вартістю 2,6 млн. гривень. Тобто, скасувавши одні наукові дослідження, без проведення конкурсу започатковано 115 нових проектів плановою вартістю 53,8 млн. гривень.

У цілому через недосконалу організацію процесу наукових досліджень, недотримання конкурсних засад з порушеннями чинного законодавства заплановано 79,2 млн. гривень.

Як встановлено *аудитом ефективності планування та використання коштів державного бюджету на забезпечення в Україні розвитку та застосування української мови*, порушення Міністерством культури і туризму України як головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення проведення державної мовної політики і Міністерством освіти і науки України як координатором виконання заходів Державної програми розвитку і функціонування української мови на 2004-2010 роки вимог Бюджетного кодексу України та інших нормативно-правових актів, а також недосконалий внутрішній контроль стали причиною планування у 2008-2010 роках з бюджетними правопорушеннями видатків на суму 62,3 млн. гривень.

Зокрема, на 2008-2010 роки Міністерству культури і туризму України за бюджетною програмою «Забезпечення розвитку та застосування української мови» (КПКВК 1801310) з порушенням вимог пунктів 13 та 22 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228, видатки у сумі 52,4 млн. грн. законами України про державний бюджет на цей період передбачені без підтвердження детальними розрахунками та економічними обґрунтуваннями.

Аналогічне порушення вимог вказаного Порядку допущено Міністерством культури і туризму України за бюджетною програмою «Заходи Всеукраїнського товариства «Просвіта» (КПКВК 1801290) та Міністерством освіти та науки України за бюджетною програмою «Наукові та науково-технічні розробки за державними цільовими програмами і державним замовленням» (КПКВК 2201060), за якими без підтвердження детальними розрахунками та економічними обґрунтуваннями затверджені видатки у сумі 9,9 млн. гривень.

Аудитом ефективності організації у Донецькій області профілактики і лікування профзахворювань та виробничого травматизму, спричинених роботою на підприємствах зі шкідливими умовами праці, та використання коштів державного бюджету на цю мету, встановлено, що Міністерством охорони здоров'я України у порушення вимог статті 35 Бюджетного кодексу України не проконтрольовано достовірність і зміст поданих Костянтинівським науково-практичним медичним реабілітаційно-діагностичним центром бюджетних запитів. Міністерство охорони здоров'я України, створивши у 2004 році Костянтинівський РДЦ, до 17.10.2008 не забезпечило внесення його до переліку закладів охорони здоров'я та програм у галузі охорони здоров'я, що забезпечують виконання загальнодержавних функцій, витрати на які здійснюються з державного бюджету. Як наслідок, Міністерство охорони здоров'я України за відсутності контролю з боку Міністерства

фінансів України впродовж 2004-2008 років планувало асигнування центру з порушенням вимог статті 87 Бюджетного кодексу України, зокрема на 2008 рік з порушенням законодавства затверджено асигнування у сумі 24,8 млн. гривень.

У ході контрольних заходів, проведених спеціалістами Рахункової палати у звітному році, виявлено факти **нецільового використання бюджетних коштів, передбачених на поточні видатки**. При здійсненні *аудиту стану залучення протягом 2007-2009 років до спеціального фонду державного бюджету та ефективності використання надходжень від оплати витрат з інформаційно-технічного забезпечення судових процесів* встановлено, що Державна судова адміністрація України та Верховний Суд України як головні розпорядники коштів (видатків спеціального фонду за надходженнями від оплати витрат з інформаційно-технічного забезпечення судових процесів) в період 2007 рік – 9 місяців 2009 року використали на цілі, які безпосередньо не належать до відшкодування витрат з інформаційно-технічного забезпечення судових процесів, 106,3 млн. грн. та 2,4 млн. грн. відповідно, або 70 відс. від загальних касових видатків спеціального фонду. Водночас, згідно з Порядком оплати витрат з інформаційно-технічного забезпечення судових процесів, пов'язаних з розглядом цивільних та господарських справ, та їх розмірів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2005 № 1258, надходження від оплати цих витрат повинні спрямовуватися виключно на інформування учасників судових процесів про хід і результати розгляду справ, закупівлю паперу, друк статистичних карток, пошток та поштових відправлень.

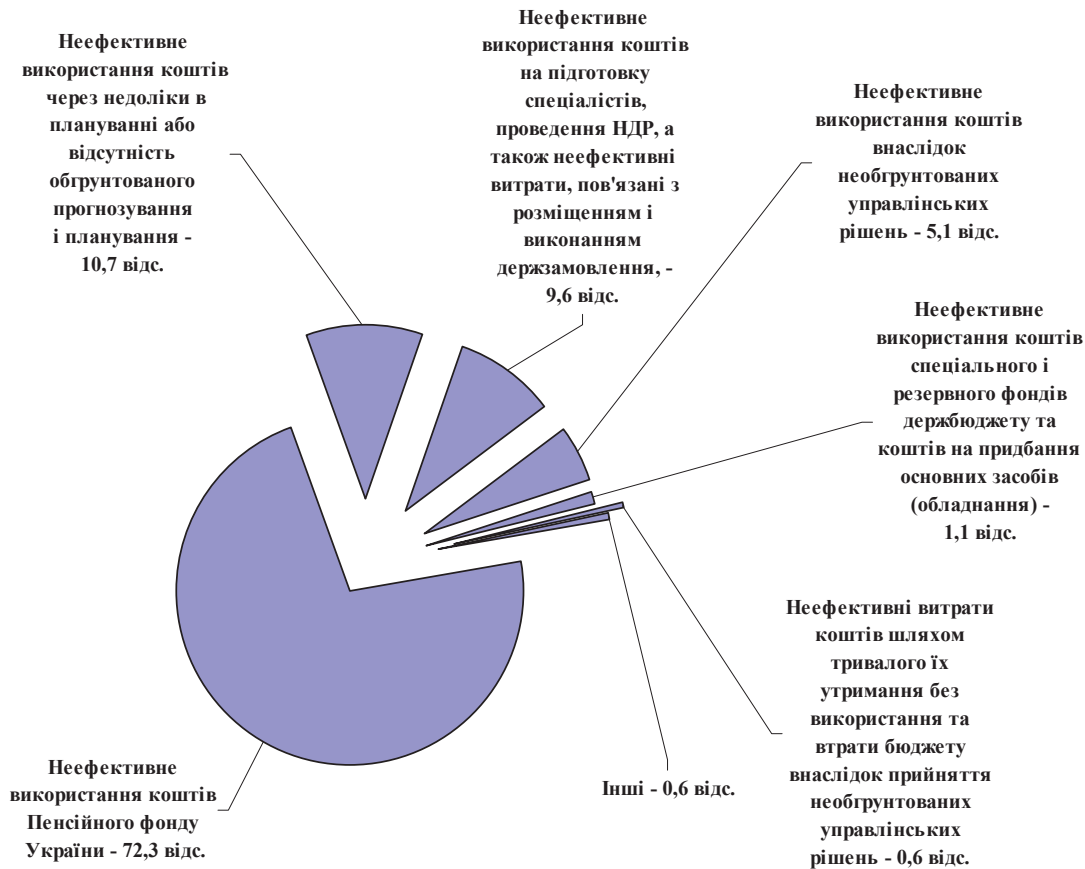
1.3.4. Аналіз виявлених фактів неефективного використання коштів державного бюджету

Рахункова палата продовжує акцентувати увагу суспільства та органів виконавчої влади на проблемі неефективного управління коштами державного бюджету та їх використання. Більш пильна увага з боку Рахункової палати до цієї проблеми багато в чому пояснює збільшення не тільки обсягів, але й кількості виявлених фактів неефективних управлінських рішень та неефективних витрат державних коштів.

Загальні обсяги неефективного управління та використання державних коштів, встановлені Рахунковою палатою під час контрольно-аналітичних заходів, проведених у 2010 році, становили майже 14,4 млрд. грн. (діаграма 6), що перевищує показники попереднього року на 2,9 млрд. гривень. При цьому, неефективне управління та використання бюджетних коштів встановлено у 130 випадках.

Контрольно-аналітичні заходи, проведені Рахунковою палатою, наочно засвідчили, що першоосною такого стану є необґрунтовані управлінські рішення, прийняті за відсутності відповідного прогнозування та планування, які, у свою чергу, породжують цілий ланцюг марнотратства – від неефективного використання бюджетних коштів до прямих втрат бюджету.

Діаграма 6. Структура неефективного управління та використання державних коштів у 2010 році

Одними з найчисельнішими, як і в минулому році, були факти **неефективного управління коштами через недоліки в плануванні** та факти **неефективного використання коштів через відсутність обґрунтованого прогнозування і планування**. Загальна сума коштів, виявлених за цими випадками, становила 1 млрд. 546,3 млн. грн., або 10,7 відс. від загальної суми усіх виявлених обсягів неефективного управління та використання державних коштів.

Результати аудиту використання коштів, виділених з державного бюджету на розвиток мінерально-сировинної бази та виконання державного замовлення на одержання приросту запасів корисних копалин, показали, що Кабінетом Міністрів України та Міністерством охорони навколишнього природного середовища у 2008-2009 роках не забезпечено виконання затвердженої Законом України від 22.02.2006 № 3458 Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2010 року.

Аудитом встановлено, що при існуючому стані планування геологорозвідувальних робіт, коли за умов незавершення розпочатих робіт започатковуються нові, неефективності системи використання бюджетних коштів та за відсутності нормативно-правового і організаційного врегулювання, ви-

конання Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази практично унеможливилось.

Приріст розвіданих запасів більшості найважливіших корисних копалин не компенсує їх видобутку, а держава фактично втрачає контроль за управлінням процесами геологорозвідувальних робіт, добуванням і використанням корисних копалин. Як наслідок, у 2008-2009 роках не відбулося зменшення залежності України від імпорту дефіцитної для національної економіки мінеральної сировини та зміцнення експортного потенціалу країни за рахунок вітчизняних корисних копалин, що мають великий попит на світовому ринку.

Необґрунтоване прогнозування, існуючий порядок планування та прийняття робіт спрямовані не на виконання результативних показників як Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази, так і державного замовлення, а на освоєння бюджетних коштів виконавцями робіт, що призвело до неефективності всієї схеми використання коштів державного бюджету на розвиток мінерально-сировинної бази України.

Державною геологічною службою України як відповідальним виконавцем бюджетних програм, в рамках яких реалізується Загальнодержавна програми розвитку мінерально-сировинної бази, у 2008-2009 роках не забезпечено ефективного використання коштів державного бюджету в сумі 815,6 млн. грн., спрямованих на виконання геологорозвідувальних робіт, оскільки допускалось затягування термінів здачі виконаних робіт одночасно із введенням нових об'єктів, постійний перегляд термінів та обсягів виконання робіт із застосуванням практики тимчасового консервування незавершених об'єктів.

Як виявив аудит використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський», питання реконструкції стадіону НСК «Олімпійський» достатньо врегульовано нормативно-правовими актами, тобто Уряд фактично дав «зелене світло» для виконання на об'єкті необхідних робіт. Разом з тим низка управлінських рішень, які прийняті на рівні центральних органів виконавчої влади та дирекції НСК «Олімпійський», були неефективними.

Головні розпорядники коштів державного бюджету – Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту і Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу (з червня 2010 року) – не забезпечили ефективного використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону НСК «Олімпійський» для проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Неналежний контроль з боку Міністерства молодьспорту і НСК «Олімпійський» за своєчасністю і повнотою проектувальних робіт призвів до значної затримки із затвердженням проектно-кошторисної документації, проведення будівельно-монтажних робіт протягом 2008-2009 років без неї та збільшення кошторисної вартості реконструкції стадіону НСК «Олімпійський» з початково затвердженої Урядом суми 1,5 млрд. грн. до 3 млрд. грн., тобто удвічі. Серед причин такого значного зростання вартості стадіону є виконан-

ня низки додаткових будівельно-монтажних робіт і поставка устаткування іноземними компаніями.

Крім того, керівництвом НСК «Олімпійський» не забезпечене ефективне управління фінансовими ресурсами. Зокрема, паспортом бюджетної програми «Реконструкція стадіону НСК «Олімпійський» передбачалося протягом 2009 року здійснення попередньої оплати в обсязі 723 млн. грн., фактичні ж її обсяги становили майже 1 млрд. гривень. Таким чином, перевищення обсягів передоплати у сумі 347 млн. грн. слід розцінювати як факт неефективного управління коштами держбюджету.

У затвердженому паспорті бюджетної програми на 2010 рік показники загальної вартості будівельно-монтажних, пусконаладжувальних робіт та устаткування, що передбачені титулом будови, зазначені без ПДВ, а аналогічні показники, що передбачено виконати у 2010 році, – з ПДВ. У результаті невірно визначено такий показник якості, як рівень виконання планового обсягу будівельно-монтажних робіт, передбаченого в поточному році: паспортом його визначено на рівні 61,2 відс., тоді як фактично він становить 51 відсоток.

Аудитом також встановлено, що дирекцією НСК «Олімпійський» допущено неефективне використання коштів у сумі 62,1 млн. гривень.

Внаслідок відсутності дієвого контролю з боку Мінсім'ямолодьспорту та Національного агентства за діяльністю НСК «Олімпійський» генеральними підрядниками АТ ХК «Київміськбуд» та ТОВ «Завод Майстер-Профі Україна» порушувалися графіки виконання робіт і несвоєчасно відпрацьовувалися авансові платежі на суму 60,5 млн. гривень. Таке авансування робіт фактично є безвідсотковим кредитуванням підприємств недержавної форми власності за рахунок державного бюджету, що свідчить про неефективне використання бюджетних коштів.

Крім того, на оплату розроблення комерційної концепції проекту реконструкції стадіону НСК «Олімпійський» (подальша мета використання проекту на сьогодні не визначена) із залученням міжнародних консультантів витрачено 1,6 млн. грн., що також слід вважати неефективним використанням бюджетних коштів.

Недоліки при плануванні видатків державного бюджету, затримка із затвердженням проектно-кошторисної документації, неефективне управління та використання коштів державного бюджету зумовили низку ризиків, які можуть зашкодити якісному завершенню будівельно-монтажних робіт і введенню стадіону НСК «Олімпійський» в експлуатацію в червні 2011 року.

Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених на підтримку АПК у 2009 році, встановлено, що на початок 2010 року на відповідальному зберіганні у Державній бюджетній установі «Аграрний фонд» знаходилось 59,1 тис. тонн аміачної селітри загальною вартістю 115,3 млн. грн., яка була закуплена ще у березні 2009 року.

Виконуючи завдання Уряду, Аграрний фонд здійснював закупівлю дизельного пального та аміачної селітри, а також продаж цієї продукції для потреб сільськогосподарських товаровиробників.

У результаті виконання Аграрним фондом неприцільних йому функцій допущено відволікання коштів державного бюджету в сумі 115,3 млн. грн., що свідчить не тільки про неефективне управління Кабінетом Міністрів України коштами державного бюджету, а й про їх неефективне використання у 2009 році.

Крім того, Кабінет Міністрів України у 2009 році не забезпечив виконання власної постанови від 20.08.2008 № 729 «Про заходи активізації роботи з розвитку тваринництва» та Указу Президента від 29.05.2009 № 378 «Про деякі заходи щодо поліпшення фінансового стану аграрного сектору економіки та розвитку тваринництва», які могли б сприяти задоволенню потреб суспільства у продовольстві та вирощуванні сировини для інших галузей економіки.

Незважаючи на недостатність коштів, виділених у 2009 році на державну підтримку підприємств агропромислового комплексу, на кінець року в Державному казначействі України на єдиному казначейському рахунку залишились нерозподілені кошти на загальну суму 40 млн. грн., отримані від повернення кредитів, наданих Мінагрополітики в минулих роках, що слід розцінювати як факт неефективного управління державними коштами, особливо враховуючи те, що одним з джерел формування спеціального фонду держбюджету є повернення зазначених кредитів. Зокрема, це суми від повернення кредитів на формування державного продовольчого резерву Аграрним фондом та для здійснення заставних та інтервенційних закупівель – 28,1 млн. грн.; від повернення кредитів, наданих фермерським господарствам – 16,6 млн. грн.; від повернення коштів у частині відшкодування вартості сільськогосподарської техніки, переданої суб'єктам господарювання на умовах фінансового лізингу, – 1,3 млн. гривень.

Відповідно до Закону України від 28.12.2007 № 107 «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» та Закону України від 26.12.2008 № 835 «Про Державний бюджет України на 2009 рік» одним із джерел формування спеціального фонду Державного бюджету України у 2008-2009 роках у частині доходів є надходження коштів від збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів України та Міністерством аграрної політики України у 2008-2009 роках не створено дієвої системи планування, фінансування та, як наслідок, не забезпечено ефективного використання коштів державного бюджету, виділених у цей період на закладення та нагляд за молодими садами, виноградниками та ягідниками.

Так, *аудит ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених на закладення та нагляд за молодими садами, виноградниками та ягідниками в 2008-2009 роках*, показав, що недоліки у плануванні доходів державного бюджету та їх розподілі Міністерством фінансів України призвели у 2009 році до неефективного управління коштами на загальну суму 54,5 млн. гривень.

Зокрема, внаслідок щорічного неврахування головним розпорядником (Мінагрополітики) залишків коштів в асигнуваннях за видатками при формуванні проекту державного бюджету за бюджетною програмою «За-

кладення та нагляд за молодими садами, виноградниками та ягідниками» (КПКВК 2801350) і в результаті незабезпечення Міністерством фінансів України єдиної прозорої та обґрунтованої системи планування доходів державного бюджету та їх розподілу на кінець 2009 року на центральному рівні утворився залишок коштів від збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства у зазначеній сумі, що призвело до утворення резерву коштів державного бюджету, які не були використані за цільовим призначенням.

В ході аналізу та перевірки використання бюджетних коштів на забезпечення лікування хворих на цукровий діабет у Дніпропетровській та Запорізькій областях, а також в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях встановлено, що планування видатків на забезпечення виконання заходів Державної цільової програми «Цукровий діабет», які враховуються при визначенні розміру міжбюджетних трансфертів, здійснювалось Міністерством фінансів України одноосібно, без врахування показників, визначених Міністерством охорони здоров'я України та обласними управліннями охорони здоров'я. Це розбалансувало управління коштами та створило умови для безвідповідальності як МОЗ, яке фактично усунуто від управління ними, так і обласних управлінь охорони здоров'я, які не забезпечили пропорційного фінансування усіх заходів, передбачених державними і регіональними програмами, формально вирішували питання формування потреби у медпрепаратах та їх запасів.

Регіональні цільові програми з питань цукрового діабету не стали дієвим інструментом підвищення ефективності загальнодержавних заходів, спрямованих на профілактику, діагностику та зниження рівня захворюваності на цю хворобу, результативні показники їх виконання (ефективності, якості, продуктивності) не визначені, обсяги фінансування у розрізі заходів за джерелами та роками не розподілено.

Управліннями охорони здоров'я вказаних обласних держадміністрацій планування заходів з лікування хворих на цукровий діабет та їх фінансового забезпечення здійснювалось за відсутності достовірних даних про кількість хворих та потребу в необхідних ліках. Зазначене призвело до відволікання у 2009 році коштів у сумі 45,7 млн. грн. у залишки незатребуваних тривалий час інсулінів (майже піврічна потреба у ліках), у тому числі у Дніпропетровській області – 19,2 млн. грн., Запорізькій – 6,5 млн. грн., Одеській – 8,5 млн. грн., Херсонській – 7,2 млн. грн. та Миколаївській – 4,3 млн. гривень. Наведене свідчить про неефективне управління бюджетними коштами.

Аудит використання коштів державного бюджету на виготовлення випускних документів про освіту та ефективності функціонування системи замовлення, обліку та видачі документів у галузі освіти показав, що Міністерство освіти і науки України не здійснювало роботи з оцінки номенклатури випускних документів у розрізі контингентів випускників з точки зору реальної потреби.

Незважаючи на положення постанов Кабінету Міністрів України від 12.03.2008 № 184 і від 25.02.2009 № 133, якими встановлено можливість видачі свідоцтв про базову загальну середню освіту за бажанням учнів, що про-

довжили навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, Міністерством погоджувалося виготовлення таких документів 100 відс. випускників. У результаті у 2008-2009 роках на виготовлення свідоцтв 542,6 тис. учням (понад 60 відс.), які продовжили навчання у загальноосвітніх школах для здобуття повної загальної середньої освіти, неефективно витрачено 15,1 млн. грн., водночас не виконано державних зобов'язань з виготовлення документів для випускників закладів профтехосвіти та вищих навчальних закладів.

Після прийняття постанов Кабінету Міністрів України, які визначають можливість видачі окремих документів про освіту за бажанням випускників, Міністерством не ініційовано внесення відповідних змін до Закону України «Про освіту», що могло би мінімізувати бюджетні витрати та розширити обсяг виконання зобов'язань держави за державні кошти.

Недоліки в розподілі бюджетних коштів, що обумовили їх неефективне використання, встановлені *аудитом використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання заходів державних цільових програм із знешкодження вибухонебезпечних предметів, залишків хімічної зброї, що залишилися з часів Другої світової війни в районі міст Севастополя та Керчі.*

У порушення порядків використання коштів, передбачених у державному бюджеті для пошуку та знешкодження залишків хімічної зброї, затопленої у виключній (морській) економічній зоні України, на 2007-2010 роки, Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи провело необґрунтований розподіл коштів державного бюджету в сумі 10,6 млн. грн. між розпорядниками і виконавцями.

В результаті такого розподілу коштів між розпорядниками та виконавцями на рік завершення (2010 рік) Програми знешкодження вибухонебезпечних предметів, що залишилися з часів Другої світової війни в районі міст Севастополя та Керчі, та Програми пошуку та знешкодження залишків хімічної зброї, затопленої у виключній (морській) економічній зоні України, контейнери з хімічною зброєю залишилися на робочих майданчиках неомоніченими, внаслідок чого зберігається загроза екологічної катастрофи на Чорноморському узбережжі країни.

Загальна сума виявлених Рахунковою палатою у звітному році **неефективно використаних коштів у результаті прийняття необґрунтованих управлінських рішень** становила 732,9 млн. грн. (5,1 відс. від загальної суми усіх виявлених обсягів неефективного управління та використання державних коштів).

В ході *аудиту ефективності використання у 2009 році коштів Стабілізаційного фонду, передбачених у державному бюджеті для виконання функцій столиці відповідно до Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ»*, встановлено, що відсутність системності та послідовності в прийнятті управлінських рішень з боку Кабінету Міністрів України та Київської міськдержадміністрації у визначенні і забезпеченні столичних функцій, у тому числі пов'язаних із розвитком водопровідно-каналізаційного господарства, недотримання ними вимог законодавства при плануванні і використанні коштів призвели до неефективного управління коштами Стабілізаційного

фонду в сумі 159,3 млн. грн., що становить 59 відс. від загального обсягу коштів, виділених на будівництво і реконструкцію об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства столиці.

Зокрема, при освоєнні 108,9 млн. грн., виділених із Стабілізаційного фонду, жоден із запланованих п'яти пускових об'єктів водопостачання та водовідведення міста в 2009 році не введений в експлуатацію (чотири – у зв'язку із недостатнім фінансуванням і зростанням кошторисної вартості робіт, один – внаслідок перенесення пусконаладжувальних робіт на весняний період). У той же час кошти в сумі, достатній для завершення зазначених об'єктів (39,9 млн. грн.), були використані неефективно в результаті планування і спрямування їх на об'єкти з терміном введення 2011-2013 роки.

Крім того, отримання від Мінфіну 10 відс. річних бюджетних асигнувань (28,1 млн. грн.) на виконання столичних функцій в останній робочий день бюджетного 2009 року призвело до неповного їх освоєння та повернення 10,5 млн. грн. до державного бюджету.

Перевірка використання у 2008-2010 роках коштів державного бюджету, спрямованих на керівництво і управління у сфері земельних ресурсів та проведення земельної реформи, засвідчила, що Державним комітетом України із земельних ресурсів у 2008-2009 роках та I півріччі 2010 року використання коштів державного бюджету, спрямованих на керівництво та управління у сфері земельних ресурсів, проведення земельної реформи, збереження, відтворення та забезпечення раціонального використання земельних ресурсів, безоплатне оформлення та видачу громадянам України державних актів на право власності на земельні ділянки, здійснювалося неефективно та за відсутності достатньо обґрунтованої економічної доцільності. При цьому основні напрями державної політики у сфері земельних ресурсів та проведення земельної реформи в даний період взагалі не були визначені. Державна цільова програма розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 року, концепція якої була затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 № 743-р, також на сьогодні не прийнята.

Як наслідок, Державним комітетом України із земельних ресурсів у 2008-2010 роках не забезпечено ефективного управління коштами державного бюджету в загальній сумі 144,4 млн. гривень.

Активізація процесу виготовлення державних актів на право власності на земельну ділянку з прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2009 № 844 «Деякі питання реалізації права власності на землю громадянами України» у черговий раз підтвердила безсистемний підхід Уряду до розв'язання соціально важливої проблеми. Всього до зазначеної постанови (включаючи затверджені нею порядки) шість разів вносились зміни, що значно ускладнило її практичне застосування.

Запроваджені цією постановою Порядок безоплатних оформлення та видачі громадянам України у 2009 році державних актів на право власності на земельні ділянки та Порядок використання у 2009 році коштів Стабілізаційного фонду для здійснення заходів з безоплатних оформлення та видачі громадянам України державних актів на право власності на земельні ділянки не забезпечили досягнення задекларованих цілей бюджетних програм

«Керівництво та управління у сфері земельних ресурсів» (КПКВК 2408010), «Підвищення кваліфікації працівників Держкомзему» (КПКВК 2408020), «Проведення земельної реформи» (КПКВК 2408030) та «Безоплатні оформлення та видача громадянам України державних актів на право власності на земельні ділянки» (КПКВК 2408060).

Зокрема, із зареєстрованих станом на 08.01.2010 майже 2,5 млн. заяв громадян про безоплатні оформлення та видачу державних актів на право власності на земельні ділянки (38,3 відс. від кількості громадян, які мають на це право) видано лише 685,5 тис. державних актів, або 27,9 відс. від поданих заяв громадянами та 11,4 відс. – від визначеного постановою Уряду обсягу. У результаті кошти Стабілізаційного фонду у загальній сумі 143,1 млн. грн., або 67 відс. від загального обсягу коштів, виділених на цю мету, на кінець фінансового року залишились невикористаними (з них повернуто до державного бюджету 95 млн. грн. та 48,1 млн. грн. залишились невикористаними на рахунках виконавців).

Крім того, у 2009 році внаслідок невиконання Держкомземом пункту 5 постанови Кабінету Міністрів України № 844 в частині збільшення чисельності працівників з метою забезпечення реалізації державної політики у сфері земельних відносин та видачі громадянам державних актів на право власності на земельні ділянки кошти в сумі 0,3 млн. грн. повернуто до державного бюджету, що свідчить про неефективне управління ними.

Внаслідок непроведення Держказначейством окремих оплат також було повернуто до державного бюджету майже 1 млн. гривень.

Аудит ефективності використання Міністерством регіонального розвитку та будівництва України коштів Стабілізаційного фонду показав, що ні Уряд, ні Мінфін, ні Мінрегіонбуд не дотримувались механізму використання коштів Стабілізаційного фонду, визначеного Порядком використання коштів Стабілізаційного фонду, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2009 № 289.

Кабінет Міністрів України в «ручному режимі» приймав рішення про виділення Мінрегіонбуду коштів Стабфонду – без попереднього погодження з комітетами Верховної Ради України та без проведення Міністерством фінансів України аналізу доцільності їх виділення. Функції Мінфіну в основному було зведено до визначення коду бюджетної програми та внесення змін до розпису державного бюджету стосовно виділення коштів Стабфонду Мінрегіонбуду.

Прийняті Кабінетом Міністрів України рішення про виділення Мінрегіонбуду коштів Стабфонду не забезпечили своєчасного фінансування робіт з введення в експлуатацію об'єктів соціально-економічного розвитку регіонів та не мали реального фінансового ресурсу для їх виконання.

Крім того, дії Кабінету Міністрів України щодо формування переліку об'єктів соціально-економічного розвитку регіонів, до якого протягом року внесено 10 змін, були необґрунтованими, що призвело до розпорошення коштів Стабфонду і не дало позитивного результату від їх використання.

Мінрегіонбуд як головний розпорядник розподілених йому коштів Стабфонду не забезпечив виконання функцій, визначених підпунктами 5 і 6

пункту 4 статті 22 Бюджетного кодексу України, в частині здійснення внутрішнього контролю та аналізу ефективності використання розпорядниками нижчого рівня бюджетних коштів і допустив у 2009 році неефективне управління коштами Стабфонду на суму 100,1 млн. гривень.

Зокрема, враховуючи те, що за чотирма бюджетними програмами фінансування Мінрегіонбуду у 2009 році було відкрито лише в грудні і не дало змоги вчасно та ефективно використати надані асигнування, до державного бюджету повернуто 99,3 млн. гривень. Також залишилися нерозподіленими 0,8 млн. грн., незважаючи на те, що за бюджетною програмою «Реалізація інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку регіонів» (КПКВК 2751120) Мінрегіонбудом недоотримано із Стабфонду 240,1 млн. гривень.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на реструктуризацію вугільної та торфодобувної промисловості у 2008-2009 роках встановлено, що державним підприємством «Укрвуглеторфреструктуризація» (ДП УВТР), відповідальним виконавцем бюджетної програми «Реструктуризація вугільної та торфодобувної промисловості» (КПКВК 1301070), ефективного управління бюджетними коштами не забезпечено. В цілому внаслідок необґрунтованих управлінських рішень ДП УВТР неефективно використано 49 млн. гривень.

Так, при спрямуванні витрат на подолання соціально-економічних наслідків ліквідації шахт та соціального захисту працівників ДП УВТР допущено неефективне використання бюджетних коштів на суму 22,4 млн. гривень. Зокрема, ДП УВТР у 2008-2009 роках та I кварталі 2010 року вартість супутніх послуг на побутове паливо, що є складовою при формуванні вартості закупленого вугілля, двічі включено у витрати на забезпечення побутовим вугіллям за рахунок коштів державного бюджету. Вперше – у витрати підприємства, вдруге – при укладанні договорів з автотранспортними структурами.

Крім того, у зазначений період керівництво ДП УВТР у витрати на проведення робіт з фізичного закриття шахт включило кошти на утримання шахт, чим збільшило базу обрахування витрат на утримання служби замовника. Разом з тим ці витрати також включено до Програми виконання обсягів робіт та послуг з ліквідації шахт, затвердженої Мінвуглепромом.

Таким чином, фактичні витрати ДП УВТР на утримання служби замовника перевищують нормативні (визначені державними будівельними нормами) на 23,5 млн. грн., що є неефективним використанням коштів.

Аудитом також встановлено, що ДП УВТР неповною мірою проводилися розрахунки з Пенсійним фондом України, а також платежі зі збору за забруднення навколишнього природного середовища. Несвоечасність проведення платежів призводила до виникнення недоїмок, на які накладалися штрафні санкції. При цьому Програмою виконання обсягів робіт та послуг з ліквідації шахт, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів за статтею «Реструктуризація вугільної та торфодобувної промисловості», витрати на погашення фінансових санкцій не передбачено. Водночас загальна сума перерахованих штрафних санкцій становила 3,1 млн. гривень.

Як засвідчив аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству палива та енергетики України на заходи із створення власного виробництва ядерного палива, внаслідок неналежного контролю з боку Головного управління Держказначейства в Дніпропетровській області його територіальні управління не забезпечили перерахування коштів держбюджету в сумі 29,8 млн. грн. на виконання заходів Комплексної програми створення ядерно-паливного циклу в Україні та Державної програми приведення небезпечних об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод» в екологічно безпечний стан і забезпечення захисту населення від шкідливого впливу іонізуючого випромінювання.

Зокрема, управління Держказначейства в м. Жовті Води за наявності зареєстрованих зобов'язань та відкритих асигнувань державному підприємству «СхідГЗК» у грудні 2009 року без пояснення причин не здійснило оплати платежів підприємства на суму 27,1 млн. гривень. Аналогічна ситуація склалася і щодо державного науково-виробничого підприємства «Цирконій» та державного підприємства «Смоли», яким управління Держказначейства у м. Дніпродзержинську за наявності зареєстрованих зобов'язань та відкритих асигнувань не провело платежі на суму 1,8 та 0,9 млн. грн. відповідно. В результаті необґрунтованих управлінських рішень зазначені кошти наприкінці року повернуто до держбюджету, а на відповідні суми підприємствам зареєстровано кредиторську заборгованість.

Крім того, внаслідок неефективного управління бюджетними коштами підприємствами-одержувачами (ДП «СхідГЗК», ДНВП «Цирконій», ДП «Смоли», ДП «УкрНДПРІ-промтехнології», ДП «Дніпропетровський завод прецизійних труб», ДК «Ядерне паливо») та Мінпаливенерго, яке мало здійснювати поточний аналіз і моніторинг їх використання та перерозподіл даних призначень, у 2008-2009 роках до державного бюджету як невикористані залишки було також повернуто 7,1 млн. гривень.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих протягом 2009 та I півріччя 2010 років на збереження природно-заповідного фонду та формування екологічної мережі України, показали, що стан збереження природно-заповідного фонду та формування екологічної мережі в Україні через наявність недоліків у системі планування та необґрунтованих управлінських рішень при використанні коштів державного бюджету, які спрямовуються на ці цілі, не відповідає принципам охорони навколишнього природного середовища, невиснажливого використання природних ресурсів та сталого розвитку України.

Внаслідок відсутності системного підходу до виконання Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки визначені нею завдання не виконувались, мета Програми не досягається, що унеможлиблює приведення національної екологічної мережі у відповідність з вимогами її функціонування у Всеєвропейській екологічній мережі, а також виконання провідних функцій із збереження біологічного різноманіття.

Міністерством охорони навколишнього природного середовища не забезпечено належної підготовки і організації виконання заходів, передбаче-

них бюджетною програмою «Формування національної екологічної мережі» (КПКВК 2401260), що стало причиною неефективного управління коштами державного бюджету та неефективного їх використання в сумі понад 6,9 млн. гривень.

Прийняття у 2009 році та на початку 2010 року указів Президента України про створення національних природних парків та розширення їх мережі у ряді випадків здійснювалось без попереднього погодження з Кабінетом Міністрів України, зацікавленими центральними та місцевими органами виконавчої влади, власниками і користувачами природних ресурсів у межах територій, рекомендованих для заповідання, що фактично унеможливило їх виконання. При цьому Законом України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» на утримання визначених указами Президента України національних природних парків було передбачено асигнування, які на кінець 2009 року утворили залишок невикористаних коштів у сумі 14,3 млн. гривень.

Таким чином, Кабінетом Міністрів України та Міністерством охорони навколишнього природного середовища України не забезпечено створення дієвого фінансового механізму, спрямованого на ефективне використання коштів державного бюджету, які виділяються державою на збереження природно-заповідного фонду та формування національної екологічної мережі. Запроваджена у цій сфері система фінансування призвела до неефективного використання коштів державного бюджету на суму 21,2 млн. гривень.

Необгрунтовані управлінські рішення, як показали результати *аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству культури і туризму України на музейну справу та виставкову діяльність, функціонування музеїв*, призвели до неефективного використання бюджетних коштів на суму понад 10,5 млн. гривень.

Зокрема, у Міністерстві культури і туризму України відсутні реальні важелі впливу для вирішення питання передачі до державної частини музейного фонду України колекції образотворчого мистецтва АТ «Градобанк». Виділення з бюджету неповної суми коштів для викупу у Національного банку України вказаної колекції, яка передавалася АТ «Градобанк» як застава, спричинило численні судові справи, в яких Міністерство як представник держави не досягло позитивного результату.

Як наслідок, 9,5 млн. грн. коштів державного бюджету, які сплачені НБУ для викупу картин, понад 4 роки перебувають у користуванні Національного банку України, а колекція образотворчого мистецтва, яку Верховною Радою України визнано національним надбанням України, не поповнила експозиції Національного художнього музею України, тобто кошти використано неефективно.

Аудитом встановлені й інші факти неефективного управління бюджетними коштами та їх використання, що стали наслідком неналежного контролю з боку Міністерства. За угодою № 13/07/04 АС від 13.07.2004, укладеною між Національним музеєм Тараса Шевченка та ТОВ «ОВС», останнім виконано роботи з встановлення системи кондиціонування. Проте за результатами технічного огляду, проведеного спеціалістами ТОВ «Клімат», зроблено висновок, що проектна документація та роботи з монтажу системи конди-

ціювання повітря виконані на низькому технічному рівні та з грубим порушенням вимог Державних будівельних норм, а тому введення системи в експлуатацію неможливе. У результаті кошти в сумі 0,5 млн. грн. на відповідні роботи використано неефективно. Керівництвом музею не вжито заходів для відшкодування вказаної суми або забезпечення повного виконання робіт підрядником. Система кондиціонування повітря не працює до цього часу.

Незважаючи на наявність цілодобових міліцейських постів охорони у приміщенні Львівської національної галереї мистецтв, штатним розписом цього закладу затверджено 11 штатних одиниць сторожів, на заробітну плату яких у 2008-2009 роках витрачено майже 0,2 млн. грн., тобто кошти витрачено неефективно.

Крім того, внаслідок неефективного управління бюджетними коштами Міністерством культури і туризму України та музейними закладами м. Львова повернуто до бюджету 0,3 млн. гривень.

Аудитом виконання у 2006-2009 роках заходів Програми сталого соціально-економічного, екологічного і культурного розвитку м. Севастополя на період до 2015 року виявлено, що Севастопольською міською держадміністрацією як головним виконавцем та Міністерством економіки України як державним замовником за відсутності контролю з боку Кабінету Міністрів України не забезпечено виконання законодавчо наданих повноважень щодо обґрунтованого формування і управління Програмою. Це призвело до невиконання 90 відс. заходів Програми, затверджених на 2006-2009 роки.

У результаті безсистемного управління Програмою, незабезпечення фінансування у визначених обсягах та неефективного використання виділених бюджетних коштів Програма виконувалась формально, не мала суттєвого впливу на розв'язання соціально-економічних проблем м. Севастополя і її виконання є нереальним.

Незважаючи на суттєве недофінансування заходів Програми, управлінням капітального будівництва і Головним управлінням житлово-комунального господарства Севастопольської міської державної адміністрації протягом 2006-2009 років повернуто до державного бюджету як невикористані 14,1 млн. грн., що свідчить про неефективне управління коштами.

З кожним роком все гостріше постають проблеми з пенсійним забезпеченням та пов'язані з цим проблеми щодо формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України. Рахункова палата постійно проводить моніторинг даного процесу та регулярно здійснює поглиблені контрольні-аналітичні заходи, спрямовані на дослідження всіх аспектів **використання коштів Пенсійного фонду**. Тільки останній, проведений у 2010 році, *аналіз формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України* дав змогу констатувати, що 10 млрд. 408 млн. грн. коштів фонду використано неефективно. Це понад 72 відс. усіх обсягів неефективного управління та використання державних коштів у звітному році.

Незабезпечення Пенсійним фондом України та Міністерством фінансів України нормативно-правового врегулювання порядку використання коштів загального фонду державного бюджету за бюджетною програмою «Дотація Пенсійному фонду України на пенсійне забезпечення військовослужбовців,

виплату пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами» (КПКВК 3513020) унеможливило об'єктивне визначення реальної потреби в дотаціях з державного бюджету та створило умови для маніпулювання Пенсійним фондом цими коштами. Як наслідок, у 2008 році кошти у сумі 5,2 млрд. грн., виділені на вказану бюджетну програму, були спрямовані на покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду.

Незадовільна платіжна дисципліна підприємств (список № 1 і № 2) та наукових установ призводила до навантаження на бюджет Пенсійного фонду та була однією з причин виникнення тимчасових касових розривів при виконанні його бюджету. На початок 2010 року заборгованість цих підприємств становила 2,9 млрд. гривень. Пенсійним фондом не забезпечено обґрунтованого планування видатків на виплату пенсій, що відшкодовуються цільовими фондами. Невиконання своїх зобов'язань перед Пенсійним фондом та неналежне виконання Міністерством праці та соціальної політики України функцій з представлення інтересів урядової сторони в їх управлінні спричинило відволікання власних коштів Пенсійного фонду в сумі 400 млн. гривень.

Таким чином, неналежне виконання Мінпраці функцій з представлення інтересів урядової сторони в управлінні фондами соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та на випадок безробіття, а також невиконання зобов'язань перед Пенсійним фондом підприємствами та небюджетними науковими установами спричинило відволікання власних коштів Пенсійного фонду у 2009 році у сумі 3,3 млрд. гривень.

Пенсійний фонд України в умовах щорічного зменшення власних надходжень продовжував здійснювати ряд невластивих йому видатків, що зумовлює додаткові витрати його власних коштів. За 2009 рік на ці виплати фондом спрямовано понад 1,8 млрд. грн. власних коштів. Зокрема, на виплату пенсій за вислугу років, що призначаються згідно зі статтею 52 Закону України «Про пенсійне забезпечення» медичним працівникам, працівникам освіти, артистам, спортсменам, працівникам соціального забезпечення тощо з скороченням пенсійного віку до 5-10 років, а в окремих випадках і до 15 років (артисти цирку), спрямовано 890 млн. гривень; за списком № 1 особам, що працювали на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, зайнятість на яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2003 № 36), спрямовано за розрахунками більш як 950 млн. гривень.

Пенсійним фондом всупереч пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 22.08.2000 № 1306 «Про затвердження Порядку видачі та зразка свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» не вжито заходів щодо відшкодування йому цільовими державними фондами частини фактичних витрат, спрямованих на виготовлення страхових свідоцтв, у сумі майже 51 млн. гривень.

В умовах дефіциту бюджету Пенсійного фонду неефективно використано ним власні кошти у сумі 17 млн. грн., які могли б бути спрямовані на виплату пенсій. Так, на виконання пункту 8 постанови Кабінету Міністрів України від 26.11.2009 № 1252 «Про недопущення зменшення розмірів пенсій та со-

ціальних виплат, врегулювання окремих питань у зв'язку з прийняттям Закону України від 6 листопада 2009 р. «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» Пенсійний фонд надіслав 11,3 млн. пенсіонерам персоніфіковані безконвертні повідомлення про перерахунок пенсій, на виготовлення і доставку яких згідно з договором від 08.12.2009 № 732, укладеним Пенсійним фондом з ТОВ «Український мейлінговий центр», було використано зазначені 17 млн. гривень. Повідомлення, крім інформації про перерахунки пенсій, містили агітаційний зміст на користь одного з кандидатів на пост Президента України.

Логічним підсумком прийняття необґрунтованих управлінських рішень, недоліків у прогнозуванні та плануванні стало **неефективне використання коштів шляхом тривалого їх утримання без використання** на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів та на поточних рахунках підвідомчих організацій, а іноді й повернення невикористаних коштів до державного бюджету. Крім того, необґрунтовані управлінські рішення призводили в окремих випадках і до прямих **втрат державного бюджету**.

Під час проведення *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському басейні та охорону, регулювання і відтворення водних біологічних ресурсів*, Рахунковою палатою встановлено, що Міністерство охорони навколишнього природного середовища та Державний комітет рибного господарства не забезпечили ефективного використання коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки, а також регулювання, охорону, вивчення та відтворення водних живих ресурсів в Азово-Чорноморському басейні.

Так, протягом 2008-2009 років на забезпечення екологічної безпеки в басейнах Азовського і Чорного морів за рахунок коштів державного бюджету планувалось використати 58,5 млн. грн. на виконання 33 заходів, передбачених такими державними цільовими програмами, як Загальнодержавна програма охорони та відтворення довкілля Азовського і Чорного морів, Національна програма екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води та Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки. Проте фактично було спрямовано 31,3 млн. грн., або 53,6 відс., за рахунок яких фінансувалось виконання 29 заходів цих програм.

Аудит засвідчив, що державні цільові програми не були узгоджені між собою і не становили єдиного комплексу взаємопов'язаних заходів, а Кабінетом Міністрів України і їх державними замовниками – Мінприроди та Держкомрибгоспом за час дії програм не було створено необхідного нормативно-правового забезпечення і не запроваджено механізмів їх реалізації.

У результаті основні завдання державних цільових програм залишаються невиконаними, а такі проблеми довкілля морів, як забруднення вод, нестале використання природних ресурсів, порушення їх екосистем, – невіршеними.

Фактично виконувались лише 24 заходи, касові видатки за якими становили 18,9 млн. грн., а кошти в сумі 12,4 млн. грн., або 39,4 відс. від фактично

виділених асигнувань, внаслідок неефективного планування природоохоронних заходів, затягування з відкриттям бюджетних асигнувань після тривалого утримання бюджетних коштів на рахунках розпорядників було повернуто до бюджету, що свідчить про неефективне управління бюджетними коштами.

Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених на підтримку АПК у 2009 році, встановлено, що на виконання Державної цільової економічної програми підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.06.2009 № 557, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.07.2009 № 917-р для державної підтримки сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів за відсутності попереднього обґрунтування та бюджетного запиту Міністерства аграрної політики України передбачено виділення коштів Стабілізаційного фонду в обсязі 35 млн. грн., які були перераховані, відповідно до пропорційного розподілу, кожній області в сумі 1,4 млн. гривень.

При цьому Мінагрополітики розподілило кошти без урахування існуючої в областях потреби на придбання сільськогосподарської техніки та технологічного обладнання. Також не були проведені конкурси для визначення кооперативів, які будуть одержувати підтримку. У результаті кошти, виділені на державну підтримку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, у повному обсязі – 35 млн. грн. – знаходились без руху на рахунках в обласних управліннях Державного казначейства з вересня по грудень 2009 року, тобто було допущене неефективне управління коштами державного бюджету.

Проведений аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на здійснення діяльності пунктів пропуску через державний кордон з Російською Федерацією, розташованих на території Харківської та Сумської областей, засвідчив, що фактичне витрачання коштів державного бюджету на розвиток, модернізацію та покращення технічного оснащення пунктів пропуску через державний кордон проводилось за відсутності дієвої системи внутрішнього контролю. Державною митною службою та її регіональними органами використання бюджетних коштів здійснювалося за принципом освоювання бюджетних асигнувань, а не виконання програмних заходів, зокрема, щодо облаштування пунктів пропуску.

Досягнутий рівень облаштування, організації взаємодії уповноважених органів влади (Держмитслужби, органів прикордонного, екологічного, санітарного контролю) на пунктах пропуску не відповідає стандартам, визначеним міжнародними конвенціями про спрощення та гармонізацію митних процедур та про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордоні. Він не гарантує проведення якісного контролю з боку прикордонних і митних органів та здійснення оперативного пропуску через державний кордон відвідувачів фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Результати аудиту засвідчили, що Державною митною службою України на будівництво пункту пропуску Бачівськ використано кошти державного бюджету в сумі 12,6 млн. гривень. Проте фактичний стан будівель, споруд та об'єктів інфраструктури пункту пропуску, будівництво якого закінчено, не-

задовільний та не відповідає визначеним сучасним нормативам, а витрачені на будівництво кошти фактично є втратами бюджету.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2004 № 1330 щодо створення Державної іпотечної установи основною метою її діяльності є рефінансування іпотечних кредиторів за рахунок коштів, отриманих від розміщення цінних паперів.

Проте аудит ефективності діяльності Державної іпотечної установи показав, що Кабінетом Міністрів України не створена ефективна організаційно-правова система нагляду за діяльністю Державної іпотечної установи, дотриманням положень Статуту та контролю за фінансовою стабільністю установи.

Численні перепідпорядкування та зміни до статутних положень призвели до того, що контролюючі та наглядові функції держави було зведено до мінімуму, і одночасно правління цієї установи отримало необмежені повноваження.

Як наслідок, Наглядова рада контрольні функції виконувала формально, не здійснювала навіть обмежених контрольних функцій щодо заслуховування звітів про виконання програм з питань діяльності установи. В результаті було створено передумови для безконтрольної діяльності правління установи.

Аудитом встановлено факти рефінансування установою проблемних банків під виглядом рефінансування іпотечних кредитів.

В ході проведення перевірки ефективності та законності діяльності установи на ринку іпотечного кредитування в Україні щодо рефінансування іпотечних кредиторів встановлено, що рішенням Наглядової ради установи всупереч власному рішення щодо визначення ставки рефінансування на рівні 13,5 відс. річних, кредит рефінансування банку «Надра» був наданий за пільговою відсотковою ставкою у розмірі 9,9 відс. річних, що призвело до втрати доходів установи у сумі 13,6 млн. гривень. Крім того, рішення про надання банку «Надра» кредиту рефінансування приймалося в умовах, коли цей банк знаходився в кризовій ситуації та мав проблеми із платоспроможністю.

Рахункова палата неодноразово звертала увагу органів державної влади на існуючі проблемні питання у регулюванні бюджетних правовідносин, особливо у соціальній сфері, які спричиняють виникнення судових спорів, а винесені судові рішення національних судів не виконуються, що в подальшому є підставою для застосування міжнародних судових процедур до України.

Так, аудитом ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів щодо забезпечення захисту прав та інтересів держави під час урегулювання спорів закордонними юрисдикційними органами встановлено, що діюча система використання бюджетних коштів на виконання рішень, які приймалися уповноваженими органами державної влади, не передбачає ведення Державним казначейством первинного обліку збитків, завданих державі внаслідок неналежного виконання державним органом влади своїх головних обов'язків щодо забезпечення прав і свобод громадян, з визначенням джерел, термінів та черговості їх погашення.

Разом з тим результати аудиту показали, що невжиття заходів органами державної влади, насамперед Кабінетом Міністрів України та Мінфіном,

щодо своєчасного виконання рішень національних судів призвело до неефективного використання бюджетних коштів внаслідок оплати моральної шкоди за рішеннями Європейського суду з прав людини в сумі 5,6 млн. грн. та сплати пені в сумі 0,1 млн. грн. за несвоєчасне виконання Мінфіном рішень Європейського суду з прав людини.

Тобто, через неналежне виконання упродовж 2009 року та 9 місяців 2010 року заходів щодо забезпечення захисту прав та інтересів держави під час урегулювання спорів закордонними юрисдикційними органами нашими ж державними органами завдано нашій же державі збитків на суму 5,7 млн. гривень.

Неефективні витрати, пов'язані з розміщенням та виконанням державного замовлення, в тому числі й **неефективне використання коштів державного бюджету на підготовку спеціалістів**, стали, на жаль, негативним фактом, який повторюється з року в рік. Так, державою у звітному році неефективно витрачено 1 млрд. 310,6 млн. грн., і це тільки виявлені факти.

Щорічне фінансування за державним замовленням підготовки фахівців, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення їх кваліфікації фактично призводить до утримання навчальних закладів, а не до підготовки спеціалістів на конкурентних засадах та відповідно до державної потреби, що склалася на ринку праці.

У результаті, незважаючи на збільшення обсягів фінансування державного замовлення на сферу освіти, залишається нерозв'язаною основна проблема, а також не досягнуто і мети державного замовлення за таким напрямом, як підготовка висококваліфікованих спеціалістів у достатній кількості та їх подальше працевлаштування. Відсоток випускників з вищою освітою, що звертаються до служби зайнятості, невинно зростає. З року в рік витрачаються значні обсяги коштів на підготовку фахівців за спеціальностями, якими перенасичений ринок праці, більше того, для їх працевлаштування знову витрачаються кошти Державного бюджету України.

Міністерство освіти і науки України як уповноважений орган у сфері освіти не розробило стандартів вищої освіти щодо врегулювання нормативів матеріально-технічного, фінансового та іншого забезпечення вищих навчальних закладів. За відсутності методики розрахунку вартості підготовки одного фахівця міністерства та відомства на власний розсуд здійснюють розрахунки щодо формування державного замовлення на освіту, збільшуючи їх з року в рік, і, як наслідок, це призводить до неефективного використання державних коштів.

Зокрема, *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету на підготовку робітничих кадрів* встановлено, що державне замовлення на підготовку робітничих кадрів, яке, по суті, повинно задовольняти потреби економіки і гарантувати працевлаштування, фактично цих функцій не виконує, що свідчить про відсутність державної політики щодо розвитку виробничих сил, і спричиняє неефективне використання бюджетних коштів. Безсистемний випуск на ринок праці робітничої молоді, якої не потребує виробництво, створює соціальну напругу в суспільстві.

Внаслідок безсистемної підготовки робітничих кадрів та незабезпечення умов для якісного навчання не працевлаштовано понад 61 тис. випускників

закладів профтехосвіти, що навчалися за державним замовленням, на підготовку яких неефективно витрачено 585,2 млн. грн. бюджетних коштів.

Аудитом також встановлено, що у 7 областях, м. Севастополі та м. Києві у 2008-2010 роках за порушення дисципліни та академічну заборгованість відраховано майже 5 тис. учнів, на підготовку яких неефективно витрачено кошти державного бюджету в загальній сумі 32 млн. гривень. Слід зазначити, що у Міністерстві освіти і науки України відсутній аналіз причин відрахування учнів з профтехзакладів.

Крім того, значна частина випускників звільнялася протягом першого року і пояснювала це незадоволенням зарплатою, умовами праці, відсутністю соціальних гарантій, перспектив отримання житла та вступом до ВНЗ. Так, аудитом виявлено, що в Одеській та Харківській областях у 2008-2010 роках протягом першого року звільнилися 195 випускників дев'яти ПТНЗ, на підготовку яких лише за останній рік їх навчання витрачено 1,6 млн. грн., що також слід розцінювати як неефективне використання бюджетних коштів.

Як встановлено *аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2007-2010 роках навчальним закладам Донецької та Луганської областей на підготовку кадрів гірничих професій для підприємств вугільної промисловості*, підготовка спеціалістів у державних навчальних закладах гірничого профілю фактично перетворилася на надзвичайно дорогу для держави, але марнотратну справу. Загалом лише 4 відс. випускників гірничих навчальних закладів протягом року залишаються на виробництві і працюють за здобутим фахом.

Таким чином, 96 відс. виділених державою асигнувань на підготовку кадрів гірничих професій і спеціальностей для шахтарської галузі, а це лише у Донецькій і Луганській областях протягом 2007-2010 років становило понад 593 млн. грн., витрачені на утримання навчальних закладів і зарплати викладачів.

Головні причини такого стану – безвідповідальне ставлення Міністерства освіти і науки України та Міністерства економіки України до розв'язання проблеми щодо збалансованості потреби ринку праці та ринку освітніх послуг, їх самоусунення від розроблення та запровадження нових критеріїв формування державного замовлення на підготовку інженерно-технічних і робітничих кадрів, відсутність з боку Донецької і Луганської обласних державних адміністрацій та їх управлінь освіти і науки належного контролю за формуванням і виконанням держзамовлення на підготовку кадрів гірничих професій і спеціальностей.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на підготовку кадрів у професійно-технічних навчальних закладах Вінницької та Кіровоградської областей, показав, що внаслідок недотримання закладами профтехосвіти та управліннями освіти і науки Вінницької та Кіровоградської облдержадміністрацій норм Порядку формування держзамовлення, а також вимог, доведених МОН щодо формування заявок на підготовку робітничих кадрів за державним замовленням за напрямками підготовки з урахуванням угруповань професій, фактично на навчання та підготовку 5898 осіб протягом 2007-2009 років, зарахованих понад доведені

обсяги та уточнений план прийому за держзамовленням за напрямками підготовки, витрачено 39,7 млн. гривень. У той же час, за окремими напрямками підготовки, навпаки, не виконано доведених обсягів державного замовлення щодо зарахування на навчання 7030 осіб, в тому числі у Вінницькій області – 1445 осіб, Кіровоградській – 5585 осіб.

Зазначене свідчить про формальність, недовість держзамовлення за напрямками підготовки, відсутність контролю за дотриманням положень держзамовлення як з боку МОН, так і управлінь освіти і науки облдержадміністрацій.

Існуюча система формування держзамовлення і використання коштів державного бюджету на підготовку робітничих кадрів у професійно-технічних навчальних закладах Вінницької і Кіровоградської областей не забезпечує реальної потреби ринку праці у кваліфікованих робітниках і є неефективною.

Внаслідок неврахування потреб регіональних ринків праці при формуванні та виконанні держзамовлення на підготовку робітничих кадрів, неналежного рівня їх підготовки та відсутності дієвого контролю з боку управлінь освіти і науки облдержадміністрацій за виконанням угод щодо підготовки і працевлаштування робітничих кадрів замовниками, не працевлаштовано у 2007-2009 роках близько 7,4 тис., або 18 відс., випускників навчальних закладів профтехосвіти Вінницької і Кіровоградської областей, а отже, зросла за рахунок цього на 4 тис. осіб і кількість безробітних, що зареєструвались в центрах зайнятості. Як наслідок, на підготовку робітничих кадрів, виходячи із середньої вартості навчання одного учня, витрачено загалом 47,6 млн. грн., що, по суті, є неефективним використанням коштів державного бюджету.

Результати аналізу формування і виконання державного замовлення на поставку продукції для державних потреб, проведеного Рахунковою палатою, засвідчили, що у 2009-2010 роках державне замовлення на науково-технічну продукцію формувалося Мінекономіки та іншими органами державної влади (потенційними державними замовниками) без участі центрального органу виконавчої влади у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності – Міністерства освіти та науки України.

Як і в попередні роки, в цільових програмах, що були включені до державного замовлення, конкретні завдання з наукової діяльності, їх показники і заходи з деталізацією за етапами та строками потенційними державними замовниками не визначалися. При цьому всупереч законодавству Мінекономіки не здійснювало аналізу та моніторингу стану виконання державних (цільових) програм. Як наслідок, державні кошти за напрямом «Найважливіші науково-технічні розробки за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки» значною мірою використовувались неефективно, оскільки, як показали проведені контрольно-аналітичні заходи Рахункової палати, відсутня достатня практична реалізація наукових розробок.

Випадки **неефективного використання коштів на проведення науково-дослідних робіт** мали місце практично в усіх галузях використання бюджетних коштів, де виконуються наукові розробки, особливо там, де наука є одним з пріоритетних видів діяльності. Загальна сума коштів, які неефективно використано у сфері науки та інноваційних заходів, хоча й значно зменшила-

ся – у порівнянні з 2009 роком на 252,5 млн. грн., – але все ж таки її розмір чималий – 78,9 млн. гривень.

Формальний підхід УААН до відбору наукових проєктів, як засвідчив *аудит ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Українській академії аграрних наук на науку*, призвів до визнання Експертною радою НАН України недоцільними 28 проєктів, а структурні підрозділи Академії, аргументуючи дефіцитом коштів, звільненням керівників та/або неможливістю науковими установами якісного виконання проєктів, визнали неактуальними 18 НДР. Таким чином, у результаті припинення виконання 46 НДР неефективно витрачено 3,7 млн. грн. бюджетних коштів.

Результати аудиту також показали, що, незважаючи на надзвичайну важливість розвитку агропромислового комплексу і затвердження цільових програм у цій сфері, держава в особі Мінекономіки не виступала замовником науково-дослідних робіт, які виконуються УААН за рахунок коштів державного бюджету, а Мінагрополітики, погоджуючи напрями досліджень, не сприяло запровадженню розробок на державному рівні з метою комплексного пропонування наукових результатів виробнику.

Тому запроваджені за пропозиціями наукових установ УААН численні науково-технічні програми, напрями та тематики досліджень сформовано без урахування потреб економіки, внаслідок чого рівень їх впровадження був низьким та не досягалася головна мета бюджетних програм у сфері науки – забезпечення агропромислового виробництва новітньою продукцією, яка б сприяла підвищенню результативності господарювання, розвитку економіки країни. Підтвердженням цьому є той факт, що оцінені УААН як значущі 42 наукові розробки, на які витрачено 26 млн. грн., залишилися невпровадженими, тобто бюджетні кошти використані фактично неефективно.

Як показав *аудит ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Державного комітету лісового господарства України у 2008-2009 роках*, одним із завдань Держкомлісгоспу як замовника науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, необхідних для виконання програм розвитку лісового і мисливського господарства, є забезпечення проведення єдиної науково-технічної політики у сфері лісового і мисливського господарства.

Наукова та науково-технічна діяльність Держкомлісгоспу здійснюється за рахунок коштів бюджетних програм «Фундаментальні дослідження у сфері екологічної безпеки в лісовому господарстві» та «Прикладні розробки у сфері розвитку лісового господарства».

Аудитом встановлено, що мета вказаних бюджетних програм у частині вирішення проблем, які виникають при забезпеченні реалізації положень Державної програми «Ліси України», та наукової підтримки управлінських рішень для функціонування і розвитку лісгосподарської галузі не досягнута. Крім того, жодну з робіт не зареєстровано в Українському інституті науково-технічної та економічної інформації як завершену.

Внаслідок неефективної системи управління вплив практичного використання результатів виконаних науково-дослідних робіт на раціональне використання та відтворення лісового фонду країни Держкомлісгоспом не

оцінювався. При цьому оплата завершених робіт здійснювалася за відсутності відокремленого розподілу видатків безпосередньо на виконання самих науково-дослідних робіт і витрати на забезпечення функціонування наукових установ, що призвело до неефективного використання 14,1 млн. грн., які фактично було використано на утримання підвідомчих Держкомлісгоспу науково-дослідних інститутів.

Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи на проведення наукових досліджень, виявлено, що на етапі формування тематик не визначалася вартість наукових досліджень, внаслідок чого планування асигнувань науковими установами Міністерства здійснювалося не відповідно до потреби на виконання НДР, а згідно з розрахунком потреби коштів на утримання установ, переважно їх поточних видатків.

У результаті не оновлювалася матеріальна база наукових установ, що знижувало якість або унеможливлювало здійснення наукових досліджень. Так, управлінські рішення Міністерства щодо фінансування Держгідромету на рівні близько 50 відс. від потреби призвели до занепаду матеріальної бази галузі, неможливості надання якісних і повних даних гідрометеорологічних спостережень, необхідних для забезпечення якості наукових досліджень і впровадження їх результатів. Більш як 90 відс. пунктів гідрометспостережень не обладнано сучасною технікою, внаслідок чого не використовується розроблене програмне забезпечення автоматизованих метеорологічних систем, на яке витрачено понад 0,1 млн. гривень.

Через брак коштів або відсутність умов для завершення 28 наукових досліджень, на які витрачено 1,5 млн. грн., припинено, а отримані результати 18 робіт на суму 4,8 млн. грн. не впроваджено.

Крім того, аналіз замовлених за Галузевим планом тематик НДР показав, що значна їх частина була спрямована на узагальнення існуючих знань та забезпечення діяльності Міністерства. Всього на виконання робіт, які не мали на меті отримання нових знань та наукового результату, неефективно витрачено 2,3 млн. гривень.

Таким чином, майже 8,6 млн. грн. бюджетних коштів, використані неефективно, тобто не були спрямовані на наукове забезпечення діяльності Міністерства та виконання найбільш важливих наукових завдань, у тому числі у сфері попередження надзвичайних ситуацій, як це передбачено положеннями МНС.

Результати аудиту використання коштів державного бюджету науково-дослідними установами Національної академії наук України в м. Севастополі вказали на неналежне управління коштами державного бюджету, спрямованими академією науковим установам у м. Севастополі на наукові дослідження, внаслідок чого не забезпечено концентрації фінансових ресурсів на виконанні найважливіших наукових заходів та досягнення мети основного напрямку діяльності наукових установ у м. Севастополі – створення наукових основ щодо збереження біологічного різноманіття Чорного і Азовського морів, раціонального використання його ресурсів та запобігання негативному

антропогенному впливу на морське середовище Азово-Чорноморського басейну.

Як свідчить аудит, протягом 2007-2009 років із 21 завершеної науково-дослідної роботи у цей період на загальнодержавному рівні впроваджено 5, або 24 відсотки. При цьому кошти державного бюджету в сумі 7,8 млн. грн., що витрачені на виконання інших 16 наукових досліджень, результати яких не знайшли впровадження на загальнодержавному рівні, використано неефективно.

Результати проведених контрольних заходів у звітному році свідчать про наявність фактів **неефективного використання коштів спеціального фонду державного бюджету**.

Слід зазначити, що відповідно до статті 3 Закону України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України» у Державному бюджеті України щороку передбачаються видатки на фінансування робіт, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, ремонтом і утриманням автомобільних доріг за рахунок спеціального фонду державного бюджету.

Як показав аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених у 2008-2009 роках Державною службою автомобільних доріг України на розвиток і утримання автомобільних доріг загального користування в Миколаївській та Херсонській областях, загалом у 2008-2009 роках Службою автомобільних доріг у Миколаївській та Херсонській областях неефективно використано кошти спеціального фонду державного бюджету в сумі 50,4 млн. гривень.

Зокрема, виділені з Державного бюджету України кошти спрямовувалися головним розпорядником – Державною службою автомобільних доріг України та одержувачами – службами автомобільних доріг в областях в основному на проведення витрат з поточного ремонту та експлуатаційного утримання автомобільних доріг, розроблення нової проектно-кошторисної документації, незважаючи на наявність у службах автомобільних доріг значної кількості незавершених об'єктів, ступінь будівельної готовності яких становив понад 70 відс., значної кількості проектно-кошторисної документації, яка фактично не використовується.

Результати аудиту свідчать, що на ділянках доріг, на яких проводились реконструкція чи капітальний ремонт, роботи здійснено неякісно, з відхиленням від проектних показників та недотриманням вимог нормативних актів стосовно складу асфальтобетонних матеріалів.

Так, наявність пошкоджень на асфальтобетонному покритті (поперечні та поздовжні тріщини, лущення та проломи покриття) на окремих ділянках автомобільної дороги Н-14 Олександрівка-Кіровоград-Миколаїв свідчить про те, що через певний період часу, якщо недоліки не будуть усунені, дорога за технічними показниками стане непридатною для експлуатації, а якщо не дотримуватися міжремонтних періодів, дорога потребуватиме капітального ремонту, а може, навіть реконструкції. Використання автодороги при збільшених навантаженнях прискорюватиме її руйнування. Це дає підстави стверджувати, що кошти в сумі 34,2 млн. грн. на проведення реконструкції даної автомобільної дороги витрачені неефективно.

Службами автомобільних доріг у Миколаївській і Херсонській областях в 2008-2009 роках за наявності значної кількості проектної документації, розробленої в попередні роки, та об'єктів незавершеного будівництва виготовлялась нова проектно-кошторисна документація на об'єкти, роботи на яких не розпочинались. Зазначене призвело до неефективного використання 9,4 та 5,3 млн. грн. відповідно.

Крім того, через прорахунки при підготовці та затвердженні проектно-кошторисної документації на оплату робіт з коригування проектно-кошторисної документації додатково витрачено 0,9 млн. грн., що також є неефективним використанням коштів.

Неефективне управління коштами спеціального фонду державного бюджету, а відтак і їх використання засвідчили результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Національному агентству України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів на здійснення заходів у сфері енергоефективності та енергозбереження*.

Внаслідок недосконалості встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 17.05.2002 № 659 «Про затвердження переліку груп власних надходжень бюджетних установ, вимог щодо їх утворення та напрямів використання» механізму використання надходжень до спецфонду держбюджету від надання Державною інспекцією з енергозбереження, яка є урядовим органом державного управління і діє у складі НАЕР, платних послуг щороку значні обсяги коштів державного бюджету залишаються невикористаними і фактично «замороженими» на рахунку інспекції у Державному казначействі.

Згідно із законодавством надходження бюджетних установ, отримані як плата за послуги, надання яких пов'язане з виконанням основних функцій і завдань установи, можуть бути використані виключно на покриття витрат, пов'язаних з організацією та наданням послуг, тобто на утримання апарату і територіальних управлінь інспекції. Щорічні обсяги надходжень від надання платних послуг значно перевищують можливості і потреби інспекції у видатках на утримання.

Зокрема, протягом останніх років на реєстраційному рахунку інспекції у Державному казначействі накопичувались значні залишки невикористаних коштів спеціального фонду держбюджету. Якщо станом на 01.01.2005 вони становили 2,2 млн. грн., то за п'ять років їх обсяги зросли удесятеро і станом на кінець 2010 року загальний обсяг коштів на цьому рахунку перевищував 22,4 млн. гривень.

Аудитом ефективності використання Національним університетом державної податкової служби матеріально-технічної бази та бюджетних коштів на її зміцнення встановлено, що у 2007-2009 роках університет спрямовував асигнування загального фонду переважно на капітальний ремонт та реконструкцію адміністративних приміщень та навчальних корпусів, а кошти, отримані від навчання контрактників, тобто кошти спеціального фонду, витрачав на будівництво житла для своїх співробітників.

Внаслідок відсутності контролю з боку Міністерства фінансів України, Державної податкової адміністрації України за фінансово-господарською

діяльністю університету та незабезпечення його керівництвом дієвого внутрішнього контролю допущено неефективне використання коштів спеціального фонду.

Так, укладання угод про придбання квартир для працівників університету шляхом участі у Фонді фінансування будівництва через «БрокБізнесбанк» за завищеними у 3-4 рази цінами, порівняно з установленими Мінрегіонбудом, та за цінами, що в 2 рази перевищують ринкові, призвело до неефективного використання 11,1 млн. гривень.

У звітному році Рахунковою палатою виявлено і непоодинокі факти **неефективного використання коштів на придбання основних засобів (обладнання)**.

Здійсненою у ході аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству охорони здоров'я України на створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги, перевіркою тендерної документації щодо закупівлі 27 «реанімобілів» (з обладнанням для надання швидкої допомоги новонародженим на базовому шасі «Рено Мастер») встановлено, що обраний переможець – ТОВ «ІСС Україна» – у тендерній пропозиції подав копії шести окремих свідоцтв про державну реєстрацію додаткового медобладнання та окреме свідоцтво про державну реєстрацію автомобіля санітарного на базі шасі «Рено Мастер» (виробництва «Emergencia 2000, S.A», Іспанія) без додаткового медичного обладнання. Водночас технічні умови до експлуатації вказаного автомобіля в комплекті з додатковим медичним обладнанням у Держспоживстандарті не зареєстровано.

Фактично санітарні автомобілі та додаткове обладнання, оплату за які проведено ще у грудні 2007 року, на баланс ДП «Укрмедпостач» не прийнято як такі, що не відповідають вимогам для надання екстреної медичної допомоги новонародженим.

Крім того, у грудні 2008 року без погодження з учасниками договору (МОЗ та ДП «Укрмедпостач») постачальником ТОВ «ІСС Україна» прийнято рішення про реорганізацію товариства та передачу всіх прав і зобов'язань за вказаним договором новоствореній юридичній особі – ТОВ «Євроспецтранс», яким відповідні зобов'язання перед МОЗ і ДП «Укрмедпостач» також не виконано. Ухвалою Господарського суду м. Києва від 25.01.2010 порушено провадження у справі про банкрутство ТОВ «Євроспецтранс».

Таким чином, у результаті неналежного проведення тендерних процедур МОЗ здійснено оплату за 27 санітарних автомобілів у комплектації медобладнанням, що не зареєстровані в Україні і не можуть використовуватись у медичній практиці. Як наслідок, медичні заклади необхідними автомобілями не забезпечено, а призначені на цю мету кошти держбюджету в сумі 12,3 млн. грн. використано неефективно.

Результати аудиту використання Міністерством охорони здоров'я України коштів Державного бюджету України та матеріальних цінностей на забезпечення недопущення та подолання поширення на території України грипу А/Н1N1 та гострих респіраторних захворювань засвідчили, що Міністерство охорони здоров'я України як головний орган із забезпечення ре-

алізації державної політики у сфері охорони здоров'я за відсутності контролю з боку Уряду не забезпечило належної підготовки галузі до ситуації з пандемічним грипом.

Міністерство, затвердивши ряд планів, заходи яких переважно дублюються, не забезпечило чіткої організації їх виконання. Зокрема, не визначено необхідного запасу медикаментів та критеріїв їх застосування у період загрози пандемії; не дано оцінки готовності лікувальних закладів та державної санепідслужби, не забезпечено затвердження нормативних актів з удосконалення державного регулювання цін на ліки і медичну продукцію тощо.

Незважаючи на те що Український центр грипу та гострих респіраторних інфекцій МОЗ є Національним центром грипу та став членом Глобальної мережі ВООЗ з нагляду за грипом, Міністерством не виконано умов угоди, укладеної ще у 2006 році з російською Федеральною службою з нагляду у сфері захисту прав споживачів і благополуччя людини, та вимог розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 № 446-р, а також протягом трьох років не вжито дієвих заходів для забезпечення функціонування в повному обсязі центру та 10 вірусологічних лабораторій, що проводять моніторинг грипу і є опорними базами Центру.

Визначений Міністерством обсяг коштів на придбання обладнання для оснащення мережі санепідслужби не розраховувався згідно з таблицями оснащення, виходячи з їх фактичної забезпеченості. Кількість придбаного і отриманого лабораторного обладнання та витратних матеріалів до нього для тестування грипу суттєво перевищувала потребу, рекомендовану ВООЗ, та не враховувала необхідних значних фінансових ресурсів для подальшого забезпечення функціонування цього обладнання. В експлуатацію станом на 30.03.2010 не введено лабораторного обладнання на суму 0,9 млн. гривень.

Також, за відсутності контролю з боку МОЗ та внаслідок невчасного доведення розпоряджень щодо поставок обладнання, регіональними органами охорони здоров'я понад три місяці не було створено умов для введення в експлуатацію 830 одиниць медичного обладнання вартістю 8,7 млн. грн., закупленого у централізованому порядку, яке не потребувало підготовки спеціальних приміщень і закуповувалося для надання невідкладної медичної допомоги хворим на грип, ГРВІ та їх ускладнення.

Таким чином, Міністерством на придбання медичного обладнання та витратних матеріалів до нього витрачено неефективно 9,6 млн. гривень.

Аудитом ефективності організації у Донецькій області профілактики і лікування профзахворювань та виробничого травматизму, спричинених роботою на підприємствах зі шкідливими умовами праці, та використання коштів державного бюджету на цю мету встановлено факти неефективного використання коштів держбюджету на капітальні видатки в державному закладі «Науково-практичний медичний реабілітаційно-діагностичний центр Міністерства охорони здоров'я України» м. Костянтинівка (Костянтинівський РДЦ). Внаслідок незабезпечення Міністерством охорони здоров'я України коштами закінчення будівництва поліклініки та стаціонару, аптеки і прохідної, лікувального та реабілітаційного корпусів, а також одночасного їх виділення для придбання обладнання, у Костянтинівському РДЦ не ве-

дено в експлуатацію закупленого медичного обладнання загальною вартістю 4,6 млн. грн., отже, кошти витрачено неефективно.

При проведенні аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Державному комітету телебачення і радіомовлення України на здійснення заходів, пов'язаних з підготовкою і проведенням в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, виявлено факти неефективного використання коштів державного бюджету на придбання обладнання.

Зокрема, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2008 № 875, на виконання якого створено Центр «Євро-2012-Україна», передбачалося до 31.10.2008 створити інформаційні центри в Дніпропетровській, Донецькій, Львівській, Київській, Одеській, Харківській обласних та Київській міській держадміністраціях, на які покласти виконання функцій із забезпечення висвітлення інформації про Євро-2012. Проте станом на 09.07.2010 такі центри не створено. Водночас для їх технічного оснащення Укрінформом у грудні 2008 року придбано у ЗАТ «Литер» обладнання на суму понад 0,5 млн. гривень. Один комплект цього обладнання на суму майже 0,2 млн. грн. переданий у Західний регіональний відділ інформаційного забезпечення (м. Львів), решта комплектів загальною вартістю понад 0,3 млн. грн. не змонтовані і впродовж майже двох років зберігаються в Укрінформі.

У серпні 2009 року для оснащення Центру «Євро-2012-Україна» Укрінформом за результатами торгів з обмеженою участю з їх переможцем ЗАТ «Литер» укладено договір на придбання комплексу аудіовізуальних технічних засобів на загальну суму понад 1,2 млн. гривень. Устаткування поставлено у вересні 2009 року, проте майже 10 місяців воно залишається невведеним в експлуатацію через неготовність приміщень Центру. Крім того, термін його гарантійного обслуговування за договором становить 12 місяців з моменту підписання уповноваженими представниками сторін товарних накладних. Тобто, Укрінформом втрачається можливість скористатися гарантіями щодо обслуговування устаткування.

У рамках виконання заходів із забезпечення функціонування Центру «Євро-2012-Україна» у грудні 2009 року відповідно до договору, укладеного з ТОВ «ЕПОС», придбано устаткування для автоматичної обробки інформації на суму майже 0,1 млн. грн., яке також не змонтоване через незавершення реконструкції приміщень Центру.

Держкомтелерадіо у 2009 році було виділено кошти Стабілізаційного фонду Національній телекомпанії України (НТКУ) на придбання комплектів серверів для організації трансляції футбольних матчів, комплектів штативів для забезпечення мобільності зйомок та на виготовлення проектно-кошторисної документації зі створення пересувної станції формату HD.

Проте, крім комплектів серверів для створення багатофункціональної ПТС, до комплекту обладнання НТКУ закуплено офісні робочі місця, робочі місця дизайнерів, роутер, подовжувач, шафу серверну, контролер домену та сервери FTP, відео й інші товари загалом на суму понад 0,5 млн. грн., які не були включені до переліку обладнання і товарів, визначених Галузевою про-

грамою Євро-2012, затвердженою наказом Держкомтелерадіо від 18.03.2008 № 67. На сьогодні вищезазначене обладнання інтегровано у виробництво новин, а технічно та фізично застаріле обладнання частково списано, а частково передано до інших підрозділів НТКУ.

Таким чином, у результаті придбання Укрінформом технічного оснащення для функціонування Центру «Євро-2012-Україна» та відповідних центрів в облдержадміністраціях, а також придбання НТКУ обладнання і товарів, які не є складовими великої багатофункціональної ПТС формату HD, в цілому використано неефективно 2,2 млн. гривень.

Неефективне використання коштів внаслідок сплати відсотків за залученими кредитами та штрафних санкцій встановлено *аудитом стану державного та гарантованого державою боргу за 2009 рік та аналізу тенденцій у 2010 році*.

Зокрема, аудит засвідчив, що боргова політика Кабінету Міністрів України у 2009 році спрямовувалася на тимчасове вирішення питань фінансування соціально-економічних проблем за рахунок нарощування державних боргових зобов'язань темпами, що не відповідали розвитку економіки країни, чим було створено загрози національній економічній безпеці. Протягом 2009 року обсяг державного та гарантованого державою боргу збільшився на 128,5 млрд. грн. (на 68 відс.) та сягнув 317,9 млрд. грн., а витрати з обслуговування і погашення державного боргу у 2009 році перевищили 40 млрд. грн., що у 4 рази більше ніж у 2008 році.

Урядом та Мінфіном не забезпечено досягнення основної мети здійснених у 2009 році запозичень щодо стабілізації економіки, яка мала одні з найвищих темпів падіння у світі. Відповідно, ефективність та результативність використання внутрішніх та зовнішніх запозичень були низькими. Жоден з проєктів, кошти на фінансування якого запозичені державою, не реалізовано у встановлені строки, вибірка коштів суттєво відставала від запланованої, очікуваних результатів проєктів досягнуто не було. Внаслідок цього сума сплачених кредиторам комісій за зобов'язання у зв'язку з неосвоєнням коштів позик становила майже 32 млн. грн., що, за оцінками Рахункової палати, фактично є втратами бюджетних коштів.

Практика стрімкого нарощування державного боргу шляхом проведення широкомасштабних запозичень із усіх можливих джерел та, відповідно, збільшення обсягів видатків з його обслуговування та погашення продовжувалась і у 2010 році.

Неефективно використовувались кошти резервного фонду державного бюджету. Про це свідчать результати *аудиту використання коштів, виділених з резервного фонду державного бюджету обласним управлінням лісового та мисливського господарства для виконання відновлювальних робіт на об'єктах, що постраждали внаслідок стихійного лиха*.

Внаслідок недостатнього бюджетного фінансового забезпечення виконання Державної програми «Ліси України», розділом 9 якої передбачалося виконання у Карпатському регіоні заходів «Відновлення дорожнього полотна», «Відновлення мостів» та «Відновлення підпірних стінок», не забезпечено зменшення ризиків руйнації лісової дорожньої інфраструктури під час

стихійних явищ. Це призвело до прийняття Урядом «стихійних» рішень про значні обсяги виділення коштів (90 млн. грн.) з резервного фонду державного бюджету на подолання наслідків стихії, яка сталась в Карпатському регіоні 23-27 липня 2008 року.

Проте, як показали результати аудиту, Державним комітетом лісового господарства України та його територіальними органами – Закарпатським, Івано-Франківським, Львівським та Чернівецьким обласними управліннями лісового та мисливського господарства – не забезпечено ефективного управління коштами, виділеними з резервного фонду державного бюджету на здійснення заходів щодо запобігання неконтрольованій вирубці лісів та виконання відновлювальних робіт на об'єктах, що постраждали внаслідок стихійного лиха, у загальній сумі 15,6 млн. грн. (17,3 відс. від отриманої суми). Закуплена у 2008 році спеціальна техніка вартістю 13 млн. грн. використовувалася в окремих випадках неефективно (група землерийної техніки) або ж зовсім не використовувалася (дробильний ковш); унаслідок відсутності обґрунтованої потреби не використано закупленого дизпалива на суму 1,9 млн. грн.; у 2008 році до державного бюджету повернуто невикористані асигнування в сумі 0,4 млн. грн.; в результаті неправильного визначення статусу лісгосподарських підприємств щодо отримання коштів резервного фонду державного бюджету безпідставно виплачено посередникам (приватним підприємствам) майже 0,3 млн. гривень.

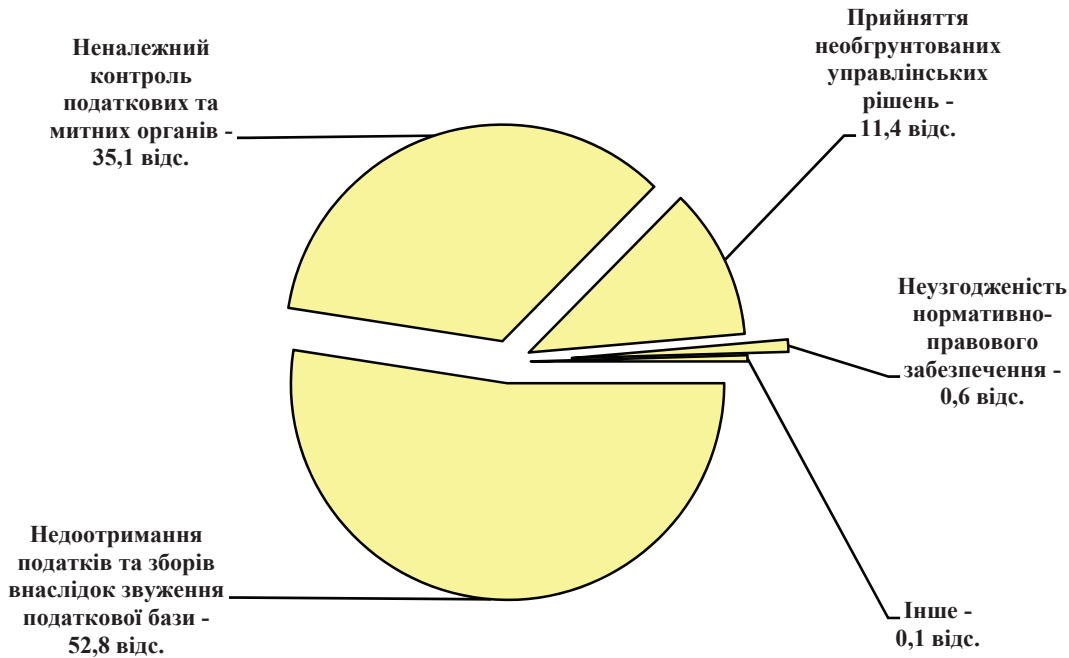
1.3.5. Аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету

Аудиторами Рахункової палати у 2010 році було виявлено ряд фактів порушень і недоліків при адмініструванні та справлянні доходів державного бюджету на загальну суму майже 21,5 млрд. гривень. Їх структура наведена в діаграмі 7.

Основним недоліком у формуванні доходів державного бюджету було **недоотримання податків та зборів внаслідок звуження податкової бази**, вчасне виправлення якого могло б принести державній скарбниці більш ніж 11,3 млрд. грн. доходів.

Результати перевірки стану та обґрунтованості надання пільг з податку на додану вартість на лікарські засоби і вироби медичного призначення показали, що в Україні протягом 2007-2009 років застосування пільгового режиму обкладення податком на додану вартість лікарських засобів та виробів медичного призначення здійснювалось безсистемно і неефективно. Пільгове оподаткування лікарських засобів і виробів медичного призначення сприяло підтримці іноземного виробника, імпортерів і торговельних підприємств, які ввозили та реалізовували їх продукцію, а не розвитку вітчизняного виробництва і не забезпечило населення України доступними та ефективними медикаментами.

Діаграма 7. Структура порушень та недоліків у формуванні доходів державного бюджету, виявлених у 2010 році

Постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2003 № 1949 «Про перелік лікарських засобів та виробів медичного призначення, операції з продажу яких звільняються від обкладання податком на додану вартість» було включено до зазначеного переліку всі зареєстровані та дозволені до застосування в Україні лікарські засоби (більш як 8,7 тис. найменувань). Таким чином, в Україні було звільнено від оподаткування усі лікарські засоби, в тому числі препарати, які не належать до життєво необхідних та першочергових для більшості населення, зокрема лосьйони, чаї, гумки жувальні, засоби для схуднення, препарати «Віагра», «Ергос» та інші (понад 450 найменувань), що відносяться до препаратів так званої «групи комфорту». Крім того, було звільнено від оподаткування виробу медичного призначення, які практично не використовуються в медичній практиці у процесі лікування населення (оправи, ваги для зважування людей, косметичні вироби з вати та інші), продаж яких здійснюється у широкій мережі торговельних супермаркетів за ринковими цінами. Питома вага таких препаратів за вартісною складовою становить близько 20-25 відс. загального обсягу наданих пільг.

Також Кабінет Міністрів України необґрунтовано звільнив від обкладання ПДВ операції з поставки товарів, які не належать до медичної продукції. Зокрема, було звільнено від оподаткування ввезення у 2008-2009 роках на митну територію України двох вертольотів Міністерством з надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та понад 34 транспортних засобів приватним підприємством «ІСС Україна». Сума отриманої пільги становила за розрахунками 35 млн. гривень.

Аналіз формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України показав, що у 2009 році, як і у попередніх роках, не виконувалися норми Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», а саме статті 19, якою було встановлено єдиний механізм нарахування страхових внесків для всіх платників, та пункту 6 статті 18, який виключав можливість встановлення пільг з нарахування та сплати страхових внесків, а сплата страхових внесків здійснювалася платниками за різними умовами. Так, нормами вказаного Закону було встановлено пільги із сплати страхових внесків підприємствам всеукраїнських громадських організацій інвалідів, де кількість інвалідів становить не менше 50 відс. загальної чисельності працюючих; часткову сплату страхових внесків за окремі категорії застрахованих осіб; законодавчо не визначено фіксованого розміру страхового внеску для фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності та членів їх сімей, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності, з числа платників єдиного та фіксованого податків.

Зазначене спричиняло щорічне недоотримання Пенсійним фондом значних сум страхових внесків. Тільки у 2009 році сума недоотриманих внесків за розрахунками становила понад 5,3 млрд. гривень.

Перевіркою стану виконання повноважень державними органами влади із забезпечення повноти та своєчасності надходження рентних платежів за видобуток вуглеводнів до Державного бюджету України встановлено, що в Україні не було сформовано дієвої системи оподаткування доходів нафтогазовидобувних підприємств у частині справляння рентної плати при видобуванні високоліквідних природних ресурсів, зокрема вуглеводнів. На практиці не досягнуто належного рівня надходжень рентних платежів та не забезпечено запровадження необхідних економічних важелів, спрямованих на нарощування видобутку вуглеводнів, що сприяло б стабільності у формуванні доходів бюджету.

Система справляння рентних платежів давала можливість нафтогазовим компаніям отримувати надприбутки, а держава при цьому втрачала значну частину доходу від видобутку корисних копалин, що належить суспільству. Так, незважаючи на зростання валових доходів нафтогазовидобувних компаній за 2009 рік на 8,4 млрд. грн., сплата податків до державного бюджету скоротилася на 3,9 млрд. гривень.

Кабінет Міністрів України не забезпечив належного реагування на висновки та пропозиції Рахункової палати щодо результатів перевірки стану виконання повноважень державними органами влади в частині планування та повноти надходження рентних платежів за видобуток вуглеводнів до Державного бюджету України, проведеної Рахунковою палатою у 2008 році, наслідком чого стало подальше погіршення ситуації у сфері справляння рентних платежів за видобування вуглеводнів та набуття встановленими порушеннями сталого системного характеру.

Міністерством фінансів України не було забезпечено в повному обсязі виконання повноважень щодо ініціювання заходів з удосконалення бюджетної та податкової політики в частині справляння рентних платежів за результатами узагальнення практики застосування чинного законодавства,

зокрема в частині застосування коригуючого коефіцієнта. За розрахунками Рахункової палати в результаті застосування норми, за якою допускається величина коефіцієнта менше одиниці, протягом 2008-2009 років та I кварталу 2010 року до державного бюджету не надійшло коштів на загальну суму майже 1,8 млрд. гривень.

Аудитом стану залучення протягом 2007-2009 років до спеціального фонду державного бюджету та ефективності використання надходжень від оплати витрат з інформаційно-технічного забезпечення судових процесів встановлено, що реалізація Урядом державної політики у сфері матеріального забезпечення судової влади та оподаткування при зверненні суб'єктів права до вітчизняного судочинства не призвели ні до суттєвого зміцнення його матеріальної бази, ні до полегшення доступу до правосуддя, а навпаки, створили умови для корупції. З однієї сторони, законодавством визначаються нові джерела покриття судових витрат з інформаційно-технічного забезпечення судових процесів, відшкодування яких має бути врахованим у ставці державного мита, з іншої – суттєво зменшуються ставки держмита за судовими справами, зокрема господарськими із позовних заяв майнового характеру, та обмежуються їх граничні розміри.

За розрахунками Рахункової палати лише за I півріччя 2009 року внаслідок зменшення розміру ставки держмита за цією категорією справ, не враховуючи законодавчих обмежень її граничних розмірів, до держбюджету не надійшло 247,1 млн. гривень. Крім того, зменшення ставок мита відкрило шлях до зростання кількості судових справ, пов'язаних з перерозподілом власності, частина з яких мали всі ознаки рейдерських захоплень. Таким чином, з одного боку, створено неконтрольоване джерело доходів, а з іншого, за рахунок зменшення доходів держави відкрито шлях до «здешевлення» засобів перерозподілу майнових прав у суспільстві.

Практично всі звіти про результати аудитів Рахункової палати стосовно виконання доходної частини державного бюджету містили численні факти **незабезпечення належного виконання органами державної податкової служби та органами державної митної служби своїх функцій у частині контролю за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів) та погашенням податкових зобов'язань чи податкового боргу, виконанням умов надання пільг, стягненням штрафних санкцій і пені.**

Перевірка забезпечення органами Державної податкової служби України повноти та своєчасності стягнення штрафних санкцій і пені до державного бюджету показала, що запроваджений в Україні механізм нарахування та стягнення штрафних санкцій і пені залишається недієвим інструментом запобігання ухиленню від сплати податків та покращення платіжної дисципліни. Засоби державного примусу у формі штрафних санкцій і пені є неефективними, насамперед у зв'язку з неналежним виконанням органами стягнення своїх повноважень, що дає суб'єктам господарювання можливість ухилятися від сплати податків, зборів і штрафних санкцій.

Під час перевірки виявлено факти недотримання податковими органами вимог Порядку оформлення результатів невиїзних документальних, виїзних

планових та позапланових перевірок з питань дотримання податкового, валютного та іншого законодавства та Порядку оформлення результатів документальних перевірок щодо дотримання податкового та валютного законодавства, затверджених наказом Державної податкової адміністрації України від 10.08.2005 № 327. В актах перевірок, здійснених органами державної податкової служби, не відображались у повному обсязі питання, які підлягали перевірці, нечітко викладався зміст порушень, не було посилянь на нормативні документи, відсутні необхідні додатки, допускались арифметичні помилки. За розрахунками, внаслідок недостатньої якості проведення та оформлення документальних перевірок органами ДПС, в адміністративному та судовому порядку було скасовано значну кількість рішень податкових органів на загальну суму 5 млрд. 50,8 млн. гривень.

Результати перевірки засвідчили відсутність на практиці скоординованих дій Державної податкової адміністрації України та Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України стосовно примусового стягнення до державного бюджету податкового боргу (в тому числі штрафних санкцій і пені), що призвело до втрат доходів державного бюджету. За експертною оцінкою Рахункової палати, Державний бюджет України протягом 2008-2009 років недоотримав 128,2 млн. грн. штрафних санкцій і пені у зв'язку із закінченням терміну стягнення.

Перевіркою стану виконання повноважень державними органами влади із забезпечення повноти і своєчасності надходження рентних платежів за видобуток вуглеводнів до Державного бюджету України було встановлено, що Державна податкова адміністрація України не забезпечила належного виконання своїх повноважень у частині внесення змін до нормативно-правових актів з метою їх удосконалення та усунення можливостей оскарження дій податкових органів у судах у частині сплати рентних платежів, що призводить до значних обсягів їх недонадходження до державного бюджету.

Зокрема, у порушення чинного законодавства в податкових органах як платники рентних платежів обліковувалися договори про спільну діяльність, уповноваженим платником податків за якими не завжди є суб'єкт господарювання, що отримав спецдозвіл на користування надрами. Механізм та рекомендації Державною податковою адміністрацією України щодо зняття з обліку договорів спільної діяльності як платників рентних платежів на час перевірки не розроблялись. Це обумовило оскарження дій податкових органів щодо винесення повідомлень-рішень на стягнення до бюджету в судах та апеляційному порядку, внаслідок чого до державного бюджету не надійшло 36,8 млн. грн. рентних платежів.

Також податковими органами не було вжито вичерпних заходів з метою погашення податкового боргу з рентної плати та не забезпечено надходження до державного бюджету донарахованих за результатами перевірок рентних платежів і штрафних санкцій, щодо яких судами прийнято рішення на користь податкових органів. Так, постановою Верховного Суду України від 23.02.2010 відмовлено в задоволенні позову спільному підприємству «Полтавська газонафтова компанія» та винесено рішення на користь податкових органів на суму 22,1 млн. грн. (за видобуток вуглеводнів у I кварталі

2007 року). Проте податковими органами на момент перевірки зазначену суму до державного бюджету не стягнуто. У ході перевірки встановлено, що СП «Полтавська газонафтова компанія» впродовж 2007-2009 років видобуло 532 тис. тонн нафти, 70,4 тис. тонн газового конденсату та 1351,8 млн. куб. м природного газу, з яких не сплатило рентних платежів. Згідно з розрахунками, сума рентних платежів, не сплачених до державного бюджету, становить 1 млрд. 46,2 млн. гривень. Подібна ситуація склалася з ДК «Укргазвидобування», якою, незважаючи на рішення суду на користь податкових органів, не сплачено лише за 2008-2009 роки до державного бюджету 22,4 млн. грн. рентних платежів.

За результатами перевірки стану та обґрунтованості надання пільг з податку на додану вартість на лікарські засоби і вироби медичного призначення було встановлено, що Державна податкова адміністрація України не забезпечила в повному обсязі виконання своїх повноважень у частині запровадження податкової звітності, обліку платників податку та здійснення контролю за правомірністю отримання пільг з ПДВ на медичні товари.

У порушення статті 60 Бюджетного кодексу України Державною податковою адміністрацією України не організовано подання Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, Рахунковій палаті та Мінфіну достовірної звітності про фактичні суми недонадходжень (втрат) доходів бюджету внаслідок пільгового оподаткування лікарських засобів та виробів медичного призначення. За розрахунками контрольної групи Рахункової палати, які проведено на основі наявної в органах державної влади інформації, обсяг таких пільг, за даними ДПАУ, впродовж 2007-2009 років занижено щонайменше удвічі.

Результати перевірки засвідчили відсутність достовірного обліку та контролю за платниками податків, які отримували пільги на лікарські засоби та вироби медичного призначення, не забезпечено дієвого контролю за правомірністю отримання пільг з ПДВ на медичні товари. ДПАУ не забезпечила організації належного контролю з підтвердження медичного використання виробів медичного призначення з позначкою «*Для медичного використання, що підтверджено документально, мають відповідне маркування», як передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2003 № 1949 «Про перелік лікарських засобів та виробів медичного призначення, операції з продажу яких звільняються від обкладання податком на додану вартість». Протягом 2007-2009 років пільги з ПДВ на вироби медичного призначення за відсутності підтвердження медичного використання отримували мережі супермаркетів. У цілому, згідно з розрахунками Рахункової палати, втрати державного бюджету при звільненні від сплати ПДВ операцій з поставки виробів медичного призначення, що реалізуються комерційними підприємствами та салонами оптик за ринковими цінами, впродовж 2007-2009 років становили близько 1,1 млрд. гривень.

Перевірка обґрунтованості планування та дієвості контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходження акцизного збору на алкогольні напої до Державного бюджету України встановила, що за умов недостатнього контролю з боку органів державної податкової служби до бюджету не

надійшли тільки від одного підприємства кошти в сумі 100,8 млн. грн., що свідчить про неефективну практику надання податкових векселів при отриманні спирту виробниками алкогольних напоїв. Так, Державною податковою інспекцією у Печерському районі м. Києва протягом 5 місяців не вживалися дієві заходи зі сплати акцизного збору фірмою «Союз-Віктан ЛТД» шляхом своєчасного погашення податкових векселів, внаслідок чого виник податковий борг з акцизного збору. При цьому банки-авалісти податкових векселів ВАТ «Родовід-Банк» та АТ «КБ «Союз» не виконали своїх зобов'язань щодо погашення податкових векселів з акцизного збору. На сьогодні фірма «Союз-Віктан ЛТД» знаходиться у стадії банкрутства.

Результати перевірки стану виконання органами державної влади повноважень щодо забезпечення повноти та своєчасності надходжень до державного бюджету податків і зборів з товарів, ввезених суб'єктами підприємницької діяльності на територію Вінницької та Хмельницької областей, показали, що Вінницька та Хмельницька митниці не забезпечили дотримання чинного законодавства при митному оформленні основних бюджетоутворюючих груп товарів та їх вірної класифікації.

Вінницькою митницею такі товари, як м'ясо, м'ясопродукти та субпродукти, що є одними з основних бюджетоутворюючих, не включались до переліку груп «ризик» та «прикриття», що створювало передумови для недостатнього контролю за правильністю їх класифікації та призвело до їх митного оформлення за цінами, нижчими в окремих випадках на 40 відс., ніж ціни, за якими проводилось розмитнення вказаної групи товарів Хмельницькою митницею. За розрахунками контрольної групи втрачено можливість додаткових надходжень до державного бюджету 4,2 млн. гривень.

Внаслідок недотримання з боку посадових осіб Хмельницької митниці вимог Митного кодексу України, товарної номенклатури Митного тарифу України, затвердженої Законом України «Про митний тариф», та вказівок Державної митної служби України щодо класифікації та митного оформлення товарів, ввезених на митну територію України, було втрачено можливість одержання державним бюджетом надходжень ввізного мита та податку на додану вартість в сумі 3,6 млн. гривень.

Державною митною службою України, Вінницькою та Хмельницькою митницями не здійснювався належний контроль за додержанням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог пункту 4 статті 2 Закону України «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» у частині підтвердження вивезення в повному обсязі готової продукції, виробленої із давальницької сировини. Так, за період 2008-2009 років та I півріччя 2010 року вибірковою перевіркою окремих суб'єктів підприємницької діяльності було виявлене відхилення між обсягами ввезеної давальницької сировини та вивезеної готової продукції, виготовленої з цієї сировини, у натуральному вимірі 616,4 тонни. При цьому митними органами не надано підтвердження нарахування даними суб'єктами митних платежів (ввізного мита та ПДВ) за розрахунками в сумі 21,8 млн. гривень.

У ході проведення аудитів, пов'язаних з наповненням доходної частини державного бюджету, зафіксовано непоодинокі випадки **прийняття** Кабіне-

том Міністрів України **необґрунтованих управлінських рішень, що спричинило значні втрати бюджетних надходжень.**

Результати перевірки стану виконання повноважень державними органами влади із забезпечення повноти і своєчасності надходження рентних платежів за видобуток вуглеводнів до Державного бюджету України свідчать, що впродовж 2008-2009 років Кабінет Міністрів України неодноразово приймав рішення про розстрочення податкових зобов'язань НАК «Нафтогаз України» та її дочірнім компаніям ДК «Укргазвидобування» і ДАК «Чорноморнафтогаз» з рентної плати за видобуток вуглеводнів. При цьому перевіркою встановлено, що ці рішення були прийняті без належного економічного обґрунтування щодо їх здійснення.

Наприклад, фактичні показники діяльності ДК «Укргазвидобування» за останні два роки характеризуються наявністю достатнього ресурсу для проведення повних та своєчасних розрахунків з державним бюджетом з рентних платежів. Проте за період з 2008 по 2009 рік підприємству було розстрочено податкових зобов'язань на суму 3,7 млрд. грн., або 46 відс. нарахованих податків, у тому числі з рентної плати за видобуток вуглеводнів –1,3 млрд. грн., або 36 відс. від нарахованих податкових зобов'язань. Таким чином, у результаті державної політики створено ситуацію, коли навіть покращення фінансово-економічного стану компанії не сприяло формуванню сталих взаємовідносин з бюджетом, а, навпаки, призводило до постійного порушення платіжної бюджетної дисципліни.

У ході аналізу формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України встановлено, що з метою недопущення заборгованості з виплати заробітної плати шахтарям Кабінет Міністрів України (протокол засідання від 23.07.2009 № 48) доручив Мінвуглепрому, Державному казначейству, ДПА та Пенсійному фонду забезпечити першочергове спрямування коштів, що виділяються з державного бюджету, та коштів, отриманих від реалізації вугілля, виключно на виплату заробітної плати працівникам державних вугледобувних підприємств зі сплатою нарахованих податків та платежів до Пенсійного фонду України та інших соціальних фондів протягом жовтня–листопада 2009 року. Відповідно до протоколу № 70 засідання Кабінету Міністрів України від 29.10.2009, термін погашення заборгованості, що утворилася зі сплати нарахованих податків та платежів до Пенсійного фонду України та інших соціальних фондів, було продовжено до 01.01.2010 року.

Таким чином, Кабінетом Міністрів України в порушення пункту 6 статті 19 і пункту 6 статті 20 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», частини другої статті 52 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» протокольними рішеннями було відстрочено майже на 3 місяці сплату страхових внесків до Пенсійного фонду України та інших соціальних фондів державними вугледобувними підприємствами. Як наслідок, Пенсійним фондом у 2009 році недоотримано страхових внесків у сумі 1 млрд. 108,2 млн. грн., іншими фондами державного соціального страхування – 445,5 млн. гривень.

Аудитом ефективності виконання завдань і функцій Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та витрачання бюджет-

них коштів на їх реалізацію встановлено, що згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.10.2003 № 601-р частина будівлі, яку займає Держфінпослуг, була передана у тимчасове користування Національному депозитарію України на умовах оплати лише фактичних витрат орендаря, пов'язаних зі споживанням комунальних послуг та утриманням приміщень, без визначення суми орендної плати за надані приміщення. Таке рішення суперечить вимогам пункту 1 статті 283 Господарського кодексу України та пункту 1 статті 2 Закону України «Про оренду державного та комунального майна», відповідно до яких безоплатне використання орендованого майна не допускається. Таким чином, вказане рішення Кабінету Міністрів України суперечило чинному законодавству і призвело до позбавлення Держфінпослуг додаткових джерел фінансування власного розвитку та втрат бюджету на суму майже 6 млн. гривень.

У 2010 році однією з причин недотримання господарюючими суб'єктами платіжної дисципліни, що спричинило значні втрати бюджетних надходжень, була **неузгодженість нормативно-правових актів**.

У Звіті за результатами перевірки стану виконання повноважень державними органами влади із забезпечення повноти і своєчасності надходження рентних платежів за видобуток вуглеводнів до Державного бюджету України було акцентовано увагу на тому, що суперечливість і недосконалість законодавства щодо справляння рентних платежів призводили до їх несплати окремими нафтогазовидобувними підприємствами та до оскарження дій податкових органів щодо стягнення рентних платежів у судах. При цьому суди, керуючись тим, що порядок обчислення та внесення до державного бюджету рентної плати за нафту, природний газ і газовий конденсат може визначатися тільки спеціальними законами з питань оподаткування, приймали рішення не на користь державного бюджету. Зокрема, спільним підприємством «Полтавська газонафтова компанія» на час перевірки у судовому порядку оскаржувалися повідомлення-рішення податкових органів з рентної плати за видобуток вуглеводнів на загальну суму 98,6 млн. гривень.

Результати перевірки забезпечення органами Державної податкової служби України повноти та своєчасності стягнення штрафних санкцій і пені до державного бюджету показали, що Державною податковою адміністрацією України та іншими органами влади не було досягнуто однозначного застосування пункту 7.7 статті 7 Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами». Відповідно до цієї норми податковий борг погашається попередньо погашенню податкових зобов'язань, які не є податковим боргом, тому податкові органи спрямовували платежі платників податків та зборів на сплату штрафних санкцій та пені. В результаті за несплату податків до бюджету на платника накладалися додаткові штрафні санкції та пеня. Такі дії податкових органів у судовому порядку визнавалися незаконними, повідомлення-рішення податкових інспекцій щодо накладання штрафу скасовувались. Отже, внаслідок неврегулювання норм законодавства та різного підходу до його трактування органами державної податкової служби та судами державний бюджет недоотримав 24,9 млн. грн. штрафних санкцій.

Як було встановлено під час перевірки стану справляння і дієвості контролю за надходженням платежів за користування надрами загальнодержавного значення до державного бюджету, через недосконалість законодавства та неналежну роз'яснювальну роботу Державної податкової адміністрації України серед платників щодо сплати платежів за користування надрами за договорами спільної діяльності від сплати платежів було звільнено тих учасників договору, які не мали спеціального дозволу на користування надрами. За 2008 рік і 9 місяців 2009 року лише за трьома договорами спільної діяльності, укладеними ВАТ «Укрнафта», до державного бюджету за розрахунками не надійшло 1,7 млн. гривень.

1.3.6. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналіз звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України

Відповідно до Закону України «Про Рахункову палату» у 2010 році були проведені **перевірка виконання кошторису витрат Національного банку України, аналіз звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України.**

➤ *Перевіркою виконання кошторису Національного банку України за 2009 рік* встановлено, що після його затвердження Радою банку 15.09.2008, враховуючи кризову ситуацію, що склалася в економіці та на грошово-кредитному ринку, до цього кошторису впродовж звітного року тричі вносились зміни. У результаті коригувань кошторису його доходи збільшено на 12,7 млрд. грн., а витрати – на 14,3 млрд. гривень.

Фактичні доходи були більшими від скоригованих на 833,7 млн. грн., а витрати – меншими на 143,5 млн. гривень.

Основними причинами змін було неврахування ситуації щодо значного зростання обсягів кредитування банківської системи та процентних доходів за цими операціями, прогнозу впливу на них кризових явищ на міжнародному та національному фінансових ринках, що розпочалися у 2008 році.

Із загальної суми витрат 13,2 млрд. грн., або 74 відс., становили витрати на формування резервів під знецінення фінансових активів (кредитів банкам). Стрімке зростання у 2009 році таких витрат спричинено тим, що у період розгортання кризових явищ в Україні, на відміну від інших економічно розвинених країн, де основна підтримка банків здійснювалась урядом, в Україні, внаслідок напруженої фіскальної ситуації, майже весь обсяг фінансової підтримки банківської системи здійснено Банком.

Зважаючи на те, що криза мала загальноекономічний характер та була тривалою, значна кількість банків виявилася неспроможною своєчасно виконувати свої зобов'язання перед Банком у частині погашення кредитів. Це призвело до погіршення якості його активів та об'єктивно вимагало створення резервів під знецінення фінансових активів.

Основний вплив на невиконання Банком фінансових зобов'язань перед державним бюджетом у сумі 8,7 млрд. грн. мали рішення про збільшен-

ня з ініціативи Кабінету Міністрів України фінансових зобов'язань Банку перед Державним бюджетом України на 2009 рік у ході його виконання з 4 млрд. грн. до 13,8 млрд. грн., або на 9,8 млрд. гривень. При цьому не були враховані заперечення Банку.

Рада Банку на час перевірки не розглянула і не затвердила звіт про виконання кошторису доходів і витрат Національного банку України та розподіл прибутку за 2009 рік, чим порушила вимоги статті 9 (пункт 7) Закону України «Про Національний банк України».

Причина – відміна засідання Ради Банку, на якому планувався розгляд зазначених документів, та відсутність подальших засідань, що є порушенням статті 11 Закону України «Про Національний банк України», згідно з якою засідання Ради Банку проводяться не рідше одного разу на квартал.

Банком при використанні державних коштів в умовах фінансової кризи не вжито вичерпних заходів щодо запровадження режиму їх економії, що призвело до неекономного використання коштів за окремими статтями.

Так, незважаючи на збільшення обсягів капітальних вкладень та їх практично повне використання, не забезпечено виконання Плану капітальних вкладень на 2009 рік. Із 33 пускових об'єктів у 2009 році не введено в дію 14, кошторисна вартість яких становить майже 180 млн. гривень.

Одночасно понад 70 відс. усіх капітальних вкладень спрямовано Банком на розвиток відомчих навчальних закладів, розпочато роботи на 11 нових об'єктах, незважаючи на те що із року в рік переносяться терміни введення в дію об'єктів, що забезпечують основні функції Банку та його безпеку.

Такі дії призводили до зростання кошторисної вартості об'єктів та відволікання коштів у незавершене будівництво, що вимагатиме надалі все більших фінансових ресурсів у зв'язку із подорожчанням будівельних робіт.

Внаслідок недотримання встановленого порядку щодо пайової участі (внесків) замовника у створенні і розвитку інженерно-транспортної і соціальної інфраструктури населених пунктів, без укладання договору з органами місцевого самоврядування та визначення ним розміру пайової участі від загальної кошторисної вартості будівництва відомчої бази відпочинку здійснено облаштування інфраструктури в сумі 0,7 млн. гривень.

Невжиття додаткових заходів з реалізації через аукціон об'єктів нерухомості, щодо яких прийнято рішення про їх відчуження, спричинило витрати коштів у сумі 1,1 млн. грн. на утримання об'єктів, потребу у використанні яких визнано недоцільною та які тривалий час не використовуються.

Порушення чинного законодавства України щодо перерахування до Державного бюджету України 2009 року орендної плати призвело до неотримання бюджетом за місцем оренди коштів у сумі 0,3 млн. гривень.

Через придбання квартир у забудовників для працівників центрального апарату шляхом укладання договорів із забудовниками на купівлю-продаж цінних паперів, у погашення яких передбачено передавання квартир, їх куплено за цінами, вищими за опосередковану вартість, визначену Міністерством регіонального розвитку та будівництва України в Київській області.

Не забезпечено економного та раціонального використання коштів на придбання комп'ютерної техніки та дотримання граничних показників, ви-

значених Стратегічною програмою застосування інформаційних технологій щодо створення резервного фонду у розмірі 1-2 відс. від кількості техніки. Оскільки придбання комп'ютерної техніки здійснювалося наприкінці року, її залишки становили 6 відсотків.

Таким чином, у 2010 році залишки персональних комп'ютерів, моніторів, принтерів, сканерів, факсів становлять від 26 до 67 відс. від кількості техніки, придбаної у 2009 році.

Внаслідок недостатніх дій з боку Банку щодо реагування на пропозиції Рахункової палати за результатами попередніх перевірок залишаються тривалий час невирішеними проблеми щодо:

- повернення коштів державному бюджету в сумі 9,5 млн. грн., отриманих у рамках Закону України від 24.06.2004 № 1881-IV «Про передачу колекції образотворчого мистецтва АТ «Градобанк» у державну власність», через оскарження прокуратурою м. Києва судового рішення;

- отримання 79 квартир на загальну суму 25,9 млн. грн., договірні терміни будівництва яких завершилися.

➤ *Аналіз Звіту про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації у 2009 році* в цілому задовільно висвітлює результати діяльності Фонду щодо проведення приватизації та управління державним майном. У той же час Звіт не містить інформації щодо причин невиконання планових завдань з приватизації, підготовки підприємств до продажу, перевиконання завдань із спрямування до державного бюджету дивідендів за результатами діяльності державних підприємств та плати за оренду державного майна, стану існуючої заборгованості з орендної плати. Інформація та показники діяльності щодо контролю за виконанням умов договорів купівлі-продажу надана не за результатами звітнього року, а наростаючим підсумком.

Законодавче забезпечення діяльності Фонду державного майна України щодо проведення приватизації та управління об'єктами державної власності у 2009 році, як і у попередніх роках, залишилося недостатнім та недосконалим. Виконання Фондом покладених на нього завдань відбувалося в умовах відсутності Закону України «Про Фонд державного майна України» на підставі прийнятого у 1992 році Тимчасового положення про Фонд державного майна України, окремі правові норми якого є застарілими. Також відсутня Державна програма приватизації на 2009 та наступні роки. Відсутність зазначених законів перешкоджає виконанню Фондом своїх функціональних обов'язків, здійсненню координації діяльності центральних органів виконавчої влади у цій сфері та, як наслідок, виконанню визначених законами про державний бюджет завдань щодо наповнення доходної частини держбюджету.

Пропозиції Рахункової палати, надані Уряду та Фонду за результатами аналізу Звіту про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації у 2008 році, були виконані лише частково. Зокрема, не виконано принципових пропозицій Рахункової палати, які б могли реально сприяти поліпшенню стану реалізації державної політики у сфері приватизації та управління об'єктами державної власності.

Виконання визначеного Законом України «Про Державний бюджет України на 2009 рік» завдання щодо забезпечення надходження до державного бюджету коштів від приватизації об'єктів державної власності було зірване. Замість запланованих надходжень у сумі 9 млрд. 781,2 млн. грн. реальні надходження становили 814,2 млн. грн., або лише 8,3 відс. від передбачених Законом.

Невиконання планових завдань з приватизації відбулося внаслідок як об'єктивних (призупинення приватизації окремих підприємств вищими органами державної влади), так і суб'єктивних причин.

Міністерством палива та енергетики України (Міністр Продан Ю.В.) як балансоутримувачем пакетів акцій не забезпечено здійснення у необхідному обсязі незалежної оцінки вартості визначених Урядом до продажу 15 обл-енерго, підготовки відповідних пакетів документів та не передано у встановленому порядку вказані цінні паперів на особистий рахунок Фонду.

Фонд державного майна України, незважаючи на наявність виключних повноважень у сфері продажу об'єктів малої приватизації, не забезпечив у 2009 році їх ефективної реалізації та виконання власних планових завдань. У результаті планове річне завдання щодо проведення приватизації зазначених об'єктів виконане Фондом у загальній сумі 105,4 млн. грн., або 68 відс. від планового завдання.

Всупереч вимогам законодавства у 2009 році Уряд не забезпечив системного проведення в державі передприватизаційної підготовки державних підприємств та звітування за її результатами. Як наслідок, відповідні заходи здійснювалися центральними органами виконавчої влади та іншими уповноваженими органами безсистемно, за відсутності загальної координації та фактично у «ручному режимі».

Кабінет Міністрів України в порушення вимог пункту 13 діючої Державної програми приватизації на 2000-2002 роки не затвердив плану-графіка передприватизаційної підготовки державних підприємств, затвердивши натомість не передбачений нормативними документами Перелік державних підприємств, холдингових компаній і відкритих акціонерних товариств, що підлягають підготовці до продажу в 2009 році. Зазначений Перелік всупереч вимогам затвердженого Урядом власного Положення про передприватизаційну підготовку підприємств не визначав змісту відповідних заходів, їх виконавців, термінів виконання, обсягів та джерел фінансування їх здійснення, а також порядку інформування про результати проведення цих заходів.

У результаті Фондом держмайна забезпечено виконання завдань з проведення передприватизаційної підготовки лише 28 державних підприємств або 15,1 відс. від передбаченого урядового завдання. Таким чином, планові заходи з проведення у 2009 році передприватизаційної підготовки 157 державних підприємств, холдингових компаній і відкритих акціонерних товариств Фондом не виконані, що може створити перешкоди для їх приватизації.

Фондом державного майна України у 2009 році здійснювалися усі передбачені законодавством заходи щодо внесення та оновлення даних Єдиного реєстру об'єктів державної власності.

У той же час Фонд не забезпечив у 2009 році урахування у Єдиному реєстрі інформації щодо майна, управління яким від імені держави здійснюється Міністерством аграрної політики України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством вугільної промисловості України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством промислової політики України, Міністерством України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Державною податковою адміністрацією України, Державним комітетом ветеринарної медицини, Державним агентством України з інвестицій та інновацій, Національним агентством України з іноземних інвестицій та розвитку, Севастопольською міською державною адміністрацією, Українським інститутом національної пам'яті.

Внаслідок цього держава в особі Фонду державного майна України не володіє повною інформацією щодо об'єктів, які перебувають у її власності.

Фондом у 2009 році забезпечено надходження до державного бюджету коштів від оренди державного майна у загальній сумі 655,2 млн. грн., що становить 118 відс. від річного завдання, а також надходження до держбюджету дивідендів за результатами роботи державних підприємств у загальній сумі 431,2 млн. грн., або 144,8 відс. річного планового завдання. Разом з тим Фонд не володіє інформацією про спрямування до державного бюджету усієї суми зазначених коштів. Підтверджуючі документи щодо 30,9 млн. грн. відсутні.

Результати аналізу планування заходів з реалізації дивідендної політики свідчать про те, що орієнтовні прогнози обсягів надходження дивідендів до державного бюджету склалися Фондом суб'єктивно, за відсутності повної інформації щодо прогнозних розрахунків чистого прибутку господарських товариств, які знаходяться в управлінні Фонду, міністерств та інших органів виконавчої влади і управління.

Напрями спрямування коштів за бюджетною програмою «Заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна» у розробленому Фондом та затвердженому Урядом порядку використання зазначених коштів у 2009 році фактично дублювали ті, що були визначені застарілою Державною програмою приватизації.

Передбачені державним бюджетом кошти на виконання зазначеної бюджетної програми були в основному використані Фондом на здійснення видатків з поточного утримання існуючих інформаційних систем та інші заходи, які не мали першочергового значення для виконання планового річного завдання з проведення приватизації. При цьому на проведення грошових аукціонів на всеукраїнському та регіональних ринках кошти держбюджету взагалі не спрямовувалися.

Матеріали Звіту дають змогу зробити висновок, що практично всі показники, передбачені паспортом зазначеної бюджетної програми, Фондом державного майна України у 2009 році не були виконані.

➤ Результати аналізу Звіту Антимонопольного комітету України за 2009 рік свідчать про критичний стан та скорочення питомої ваги конкурентного сектору ринків у державі: розширення олігопольного сектору, зменшен-

ня протягом року в три рази кількості суб'єктів господарювання. Антимонопольний комітет України у Звіті фактично підтвердив низьку ефективність своєї діяльності щодо захисту конкуренції у підприємстві.

Для Антимонопольного комітету України є пріоритетними та такими, що потребують системного вирішення, питання щодо скорочення кількості монополізованих загальнодержавних і регіональних ринків, товарних груп, зниження рівня їх монополізації.

Разом з тим Антимонопольним комітетом України протягом 2009 року не здійснювалися систематизація та моніторинг порушень на товарних ринках за галузевим принципом, не визначалися їх межі, не проводився моніторинг монопольного становища суб'єктів господарювання.

Аналіз Звіту показав, що у 2009 році була відсутня цілісна державна політика щодо захисту економічної конкуренції та обмеження монополізму. Уряд і галузеві органи виконавчої влади не забезпечили створення дієвої та цілеспрямованої системи розвитку конкуренції на найважливіших ринках України: ініціативи Антимонопольного комітету України щодо шляхів захисту та розвитку конкурентної структури ринків, пропозиції про створення сприятливих умов для вступу нових суб'єктів господарювання на ці ринки відверто ігнорувалися Кабінетом Міністрів України.

У державі відсутні загальнонаціональні програми розвитку і захисту конкуренції, з урахуванням яких мала б формуватися державна політика та визначалися б конкретні завдання державних органів у цій сфері. Як наслідок, не проводився моніторинг та немає відомчих (у галузевих органах виконавчої влади) баз даних щодо структури підвідомчих ринків, динаміки цін, обсягів реалізації окремих товарів, переліку суб'єктів господарювання на цих ринках тощо.

Внаслідок відсутності у відомчих державних органах відповідних реєстрів суб'єктів господарювання на ринках за галузевою ознакою, в Антимонопольному комітеті відсутні бази даних (реєстри) українських підприємств і підприємств з іноземним капіталом, які працюють на ринках України та порушують законодавство про захист економічної конкуренції, що позбавляло його можливості ефективно впливати і виявляти причини порушень принципів конкуренції, а також вживати заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням.

У результаті монопольне становище підприємств на сьогодні Антимонопольним комітетом визначається лише під час розгляду справ про зловживання монопольним становищем та надання дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання, а не на підставі системного моніторингу ринків. Таким чином, результати діяльності Антимонопольного комітету не мали вирішального впливу на усунення причин системних порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринках товарів та послуг, що мали місце в Україні протягом 2009 року.

Проведений аналіз Звіту щодо контролю з боку Антимонопольного комітету за концентрацією та узгодженими діями суб'єктів господарювання дає підстави стверджувати про неналежне виконання Антимонопольним комітетом зазначеної функції та відсутність глибокого аналізу з відслідковування

динаміки ринків після надання дозволів на концентрацію. При цьому показник надання дозволів Антимонопольним комітетом України на концентрацію суб'єктів господарювання в 2009 році, як і в попередньому, наближається до 100 відс., що свідчить про формальний підхід Антимонопольного комітету до виконання такої регулятивної функції.

Діяльність Антимонопольного комітету щодо запобігання посиленню домінуючого положення суб'єктів господарювання не забезпечила ефективності державного регулювання ринків природних монополій та суміжних ринків. Так, у період кризових проявів суб'єкти природних монополій намагалися підтримати і покращити своє фінансове становище за рахунок отримання додаткової монопольної ренти. Найбільш істотний негативний вплив високих тарифів на послуги природних монополій відчувала металургійна галузь, виробники інших неметалевих мінеральних виробів, текстильної промисловості.

Незважаючи на розпочату в Антимонопольному комітеті України активну роботу з виявлення недобросовісних учасників державних тендерів, розслідування антиконкурентних змов у сфері державних закупівель, залишається актуальним для Антимонопольного комітету здійснення організаційних, регулятивних, координуючих, управлінських заходів у сфері державних закупівель шляхом запровадження ефективної взаємодії з органами, які здійснюють нагляд та контроль у цій сфері, надання практичних рекомендацій щодо уникнення зловживань і корупційних проявів.

У Звіті не відображені проблеми щодо необхідності перегляду стягнення штрафів до державного бюджету та шляхи їх вирішення. Незважаючи на високий показник накладення у 2009 році Антимонопольним комітетом на порушників законодавства про захист економічної конкуренції штрафів, які становили загалом 289,8 млн. грн., реально до Державного бюджету України надійшло 12,2 млн. грн., тобто лише 4,2 відс. від усього обсягу накладених штрафів. Зазначена ситуація є наслідком недосконалої нормативно-правової бази, тому терміново необхідно внести зміни до нормативних актів України у частині безумовного списання сум штрафів з рахунків порушників конкурентного законодавства, а не за процедурою, що діє на сьогодні, – через суди.

На даний час так і залишається необґрунтованим і непрозорим, внаслідок відсутності методики розрахунку, порядок розрахунку Антимонопольним комітетом України розміру штрафу, який накладається у кожному конкретному випадку.

Підсумовуючи, слід зазначити, що аналіз результатів аудитів, здійснених Рахунковою палатою у 2010 році, показав, що більше 30 млрд. грн. державних коштів було використано або з порушенням чинного законодавства, або неефективно. Більшість фактів незаконного та неефективного використання коштів держави були спричинені необґрунтованими, невиваженими, а в разі випадків – і в порушення чинного законодавства управлінськими рішеннями, відродженням практики управління бюджетними коштами не на основі закону, а в «ручному режимі».

Причини такого стану закладено, насамперед, у ігноруванні встановленого Конституцією України, Бюджетним кодексом України та іншими законами порядку підготовки, затвердження, виконання і звітування про виконання Державного бюджету України. Бюджет втрачає своє призначення головного фінансового документу країни, який має відображати економічну політику держави, та стає елементарною прибутково-видатковою касою з розподілу бюджетних коштів.

Масові порушення у сфері державних закупівель, розбалансування бюджету Пенсійного фонду України, нецільове використання кредитних ресурсів, необґрунтоване перевищення вартості фінансування будівництва об'єктів, насамперед, пов'язаних з проведенням чемпіонату Європи 2012 року з футболу, грубі порушення механізму використання коштів Стабілізаційного фонду, які фактично використовувалися як додатковий бюджетний ресурс, а не спрямовувалися на заходи з подолання фінансової кризи в Україні, відсутність обґрунтованого прогнозування і планування – ось неповний перелік проблем, виявлених Рахунковою палатою за результатами проведених аудитів.

Практично ті ж самі фактори – необґрунтовані управлінські рішення, недотримання норм законодавства України, неналежне виконання своїх обов'язків органами державної влади – призвели, за висновками Колегії Рахункової палати, до звуження податкової бази, ухилення від сплати податків та зборів, що стало причиною недонадходження значних сум до доходної частини державного бюджету. Врахування та виконання пропозицій Рахункової палати за результатами проведених у 2010 році аудитів з питань наповнення доходної частини Державного бюджету України могло б стати додатковим джерелом коштів для забезпечення впровадження соціально-економічних реформ, стабільного розвитку держави.

1.4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЬОВИХ ПРОГРАМ ТА ОКРЕМИХ НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Проведення аудиту ефективності використання коштів державного бюджету є одним з пріоритетних завдань діяльності всіх вищих органів фінансового контролю – членів INTOSAI. Рахункова палата України, як повноправний член цієї організації, не стоїть осторонь вказаних процесів. Саме аудит ефективності, який дає можливість здійснювати повноцінний аналітичний контроль, став основним напрямом проведення контрольних заходів Рахунковою палатою.

Однією з основоположних вимог аудиту ефективності, якої неухильно дотримується Рахункова палата, є аналіз та всебічна оцінка ефективності управлінських рішень, які приймалися Кабінетом Міністрів України, головними розпорядниками бюджетних коштів з того чи іншого питання ви-

трачання державних коштів, ефективності системи та механізму фінансування того чи іншого напрямку використання коштів Державного бюджету України.

З метою забезпечення комплексності та системності здійснення оцінок ефективності управлінських рішень пріоритет надається аудиторам, що порушують глобальні загальнонаціональні питання, які, як правило, можуть бути вирішені в рамках державних цільових програм. Саме на проведенні таких аудитів була зосереджена увага Рахункової палати у звітному році.

Як і попереднього року, одним із пріоритетних напрямів здійснення контролю у 2010 році стало відстеження і аналіз ефективності та результативності використання державних коштів на підготовку та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

➤ Результати аудиту виконання *Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині забезпечення транспортних та комунальних послуг приймаючих міст* показали, що Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки, Міністерство житлово-комунального господарства, місцеві органи виконавчої влади і місцевого самоврядування приймаючих міст на час проведення аудиту не забезпечили реалізації Програми Євро-2012 за завданням «Створення сучасних систем для забезпечення надання послуг громадського транспорту навколо приймаючих міст та контролю за безпекою на дорогах, що ведуть до стадіонів, в рамках підготовки до Євро-2012».

Уряд та Міністерство економіки в межах покладених на них повноважень не створили дієвого механізму управління процесом організації та проведення чемпіонату центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування. Державного замовника і керівника Програми Урядом змінено чотири рази, а покладені на них повноваження щодо реалізації державної політики в частині підготовки та проведення Євро-2012 жодним із них не забезпечено.

Затвердження Кабінетом Міністрів України за два з половиною роки підготовки до чемпіонату трьох редакцій Програми Євро-2012, численних змін до них призвело до збільшення кількості заходів щодо забезпечення транспортних та комунальних послуг приймаючих міст з п'яти до одинадцяти. Незважаючи на зменшення кількості приймаючих міст з шести до чотирьох, затверджена у квітні 2010 року третя редакція Програми збільшила обсяг прогнозного фінансування зазначених заходів на 4 млрд. грн. та переклала основний тягар з їх виконання на Державний бюджет України. Частка коштів держбюджету зросла більш ніж у три рази і становила 56 відсотків. Частка місцевих бюджетів знизилась, хоча міська транспортна інфраструктура (метро, автобуси, тролейбуси, трамваї) і вулиці міст є власністю місцевих громад, до повноважень яких законодавчо віднесено утримання комунального господарства в належному експлуатаційному стані. Фактично стала несуттєвою частка інших джерел фінансування (інвестиційні кошти), оскільки зменшилася у десять разів і на сьогодні становить три відсотки.

Взяті державою зобов'язання з планових обсягів фінансування заходів щодо забезпечення надання транспортних та комунальних послуг приймаю-

чих міст на 2008-2009 роки були зірвані, а у 2010 році відкориговані та приведені у відповідність з їх фактичним виконанням.

Станом на 01.07.2010 заходи щодо забезпечення надання транспортних та комунальних послуг приймаючих міст за всіма джерелами профінансовано на рівні 7,5 відс. від п'ятирічного плану, визначеного третьою редакцією Програми, яка набрала чинності у травні 2010 року. Виконання заходів у натуральних показниках було критично низьким. Визначені Програмою на 2008-2012 роки планові показники будівництва, реконструкції, ремонту автодоріг комунальної власності у приймаючих містах виконано на 6,3 відс., оновлення парку тролейбусів – на 7,7 відс, парку трамвайних вагонів – на 11,4 відс., будівництва та реконструкції трамвайних і тролейбусних ліній – на 19,5 відсотка. Не розпочато реалізації шести з одинадцяти заходів Програми Євро-2012 щодо забезпечення надання транспортних та комунальних послуг приймаючих міст, хоча захід з будівництва буферних зон Програмою передбачено виконати до кінця 2010 року.

Перенесення третьою редакцією Програми найвищого рівня планових обсягів фінансування цих заходів (40 відс. від п'ятирічного плану) на 2011 рік (останній рік перед чемпіонатом), зважаючи на триваючу фінансову кризу, ставить під загрозу їх виконання в запланованих обсягах.

➤ Рахунковою палатою проведено *аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України і Службі безпеки України на забезпечення громадського порядку, гарантування безпеки та протидію терористичній діяльності в ході проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу*, за результатами якого встановлено, що, незважаючи на використання бюджетних коштів, виділених зазначеним структурам протягом 2008-2010 років на виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, очікуваних результатів не досягнуто.

МВС та СБУ загалом виконано лише четверту частину із запланованих галузевими програмами заходів, переважна більшість з яких не потребувала фінансових витрат. При цьому більша частина коштів прогнозованого обсягу фінансування визначена Програмою для МВС і СБУ саме на 2011-2012 роки, чим створено істотні ризики їх неефективного використання у стислі терміни.

Кабінет Міністрів України, на який покладено координацію та контроль за виконанням завдань і заходів Програми, та її замовники – Мінекономіки і Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу – не відреагували на зволікання правоохоронних органів з упровадженням урядових рішень та фактично не здійснювали контролю за виконанням ними заходів з підготовки та проведення чемпіонату відповідно до передбачених Програмою завдань.

Через відсутність контролю за цим процесом правоохоронні органи самостійно визначали заходи з підготовки та проведення чемпіонату, що давало змогу спрямовувати їх на вирішення поточних матеріальних потреб.

Внаслідок цього заплановані правоохоронними органами заходи, які не погоджувалися ні з державними замовниками Програми, ні з Федерацією футболу України, не відповідали ні реальним потребам, ні наявним фінансовим ресурсам.

Замість спрямування бюджетних коштів на виконання пріоритетних заходів, які потребують не тільки значних капіталовкладень, а й тривалої розробки і розгортання нових інформаційних систем, комплексів отримання обробки і передачі аудіо-, відеоінформації, навчання для роботи з ними відповідного персоналу, вони були витрачені на поточні потреби: проведення капітальних ремонтів споруд, закупівлю відеотехніки, автомобільної техніки, придбання паливно-мастильних матеріалів, автошин тощо.

Внаслідок розпорошення бюджетних коштів правоохоронні органи, які залучаються до підготовки і проведення чемпіонату, не були забезпечені в достатній кількості оперативно-технічними та транспортними засобами спеціального призначення, засобами індивідуального захисту і активної оборони, іншими матеріально-технічними засобами. Такий стан підготовки до чемпіонату суттєво обмежує їх здатність оперативно та ефективно вирішувати завдання із забезпечення громадського порядку, безпеки та протидії терористичній діяльності.

➤ *Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Державному комітету телебачення і радіомовлення України на заходи з підготовки і проведення чемпіонату Європи 2012 року з футболу*, встановлено, що Держкомтелерадіо не забезпечено реалізації функцій центрального органу виконавчої влади в інформаційній сфері при формуванні і внесенні змін до Державної цільової програми підготовки та проведення чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині доцільності її заходів та об'єктивності фінансових параметрів. У першу чергу це зумовлено відсутністю затвердженої Держкомтелерадіо концепції інформаційного забезпечення підготовки і проведення чемпіонату, внаслідок чого не визначено системи дій з реалізації відповідних завдань та не оцінено майбутніх економічних здобутків від цього заходу.

Кабінет Міністрів України здійснював фінансування Програми на рівні близько 24 відс. передбачених на відповідний період коштів, при цьому Держкомтелерадіо не встановив належного контролю за ходом виконання передбачених нею заходів і допустив управління та витрачання бюджетних коштів з порушеннями чинного законодавства і неефективно. Як наслідок, визначені завдання з підготовки до Євро-2012 в інформаційній сфері не виконано.

У результаті безконтрольності з боку Держкомтелерадіо протягом трьох років не забезпечено обґрунтування завдань Програми та фінансових параметрів для їх виконання, формально затверджено відповідну галузеву програму, до якої не внесено коректив, у зв'язку зі змінами, що вносилися до Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

➤ *Проведений аудит використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу*

«Олімпійський», засвідчив, що Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту і з червня 2010 року Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу як головні розпорядники коштів Державного бюджету України не забезпечили ефективного використання коштів держбюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський» для проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Затверджена у липні 2010 року проектно-кошторисною документацією тримільярдна вартість реконструкції стадіону НСК «Олімпійський» вже вдвічі перевищує її первісну вартість, в 1,5 раза – вартість будівництва стадіону «Донбас Арена» в м. Донецьку та вартість спорудження аналогічних спортивних арен в низці європейських країн, де проходили міжнародні чемпіонати з футболу.

Кабінетом Міністрів України, Мінсім'ямолодьспортом і Національним агентством не вжито належних організаційних заходів щодо проведення реконструкції стадіону НСК «Олімпійський» та використання його після чемпіонату. Зокрема, Урядом не забезпечено виконання постанови Верховної Ради України від 17.12.2009 № 1774 стосовно активізації роботи Наглядової ради НСК «Олімпійський», персональний склад якої не Perezatverdzhuvavся з 2008 року. Наглядова рада не працювала.

Мінсім'ямолодьспортом у порушення вимог статті 3 Закону України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні» галузеву цільову програму щодо проведення чемпіонату не приведено у відповідність з Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, не розроблено концепції забезпечення чемпіонату, з 2010 року фактично не супроводжується реконструкція стадіону НСК «Олімпійський».

Кабінетом Міністрів України не забезпечено внесення змін до Програми Євро-2012 з метою приведення показників фінансування реконструкції стадіону НСК «Олімпійський» у відповідність з проектно-кошторисною документацією.

Незважаючи на значне нарощування темпів будівництва за останній рік, все ще існує відставання від запланованих термінів виконання за окремими видами робіт. При спрямуванні з початку реконструкції на виконання робіт 2,1 млрд. грн. з державного бюджету в цілому за 9 місяців до встановленої дати завершення реконструкції спортивного комплексу (червень 2011 року) фактично виконано тільки 51 відс. робіт, у тому числі на спортивній арені та у VIP-зоні – 25 та 41 відс. робіт відповідно.

Протягом звітнього року аудиторами Рахункової палати було розглянуто ряд державних цільових програм, які безпосередньо не стосувалися підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, проте тією чи іншою мірою були пов'язані з проблемами щодо підготовки до чемпіонату.

➤ За результатами аудиту використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству України у справах сім'ї, молоді та спорту на

створення та розвиток матеріально-технічної бази, зроблено висновок, що Міністерством не побудовано системи управління, здатної вирішувати завдання зі створення, функціонування та розвитку матеріально-технічної бази спорту. Незважаючи на пропозиції Рахункової палати за результатами попереднього аудиту з відповідного питання, рішення Міністерства щодо розпорядження фінансовими ресурсами не орієнтовані на розв'язання наявних проблем матеріально-технічного стану спортивних баз, кошти державного бюджету витрачаються неекономно та з порушеннями законодавства.

Не забезпечивши виконання заходів двох завершених державних цільових програм, спрямованих на створення в Україні матеріально-технічної бази фізичної культури і спорту, Міністерство, за відсутності контролю з боку Кабінету Міністрів України, не розробило державної цільової програми розвитку матеріальної бази спорту, як це передбачалося зазначеними програмами та Указом Президента України від 21.07.2008 № 640 «Про пріоритети розвитку фізичної культури і спорту в Україні», і не вжило дієвих заходів для виконання Державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки та Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Розробляючи проекти програм у сфері спорту, після їх затвердження Міністерство заплановані цими програмами заходи не виконує, у тому числі і ті, що не потребують бюджетних витрат. Не проведено паспортизації та сертифікації діючих спортивних споруд, у тому числі баз олімпійської та паралімпійської підготовки, не визначено потреби в їх реконструкції та технічному оснащенні згідно з нормативами проведення фізкультурно-оздоровчої роботи та не запроваджено моніторингу технічного стану. Не створено єдиного електронного реєстру спортивних споруд та не затверджено переліку баз, придатних для проведення в Україні офіційних міжнародних змагань.

У результаті не досягнуто суттєвих позитивних зрушень у створенні необхідної матеріальної бази спорту, не визначено пріоритетів спрямування бюджетних ресурсів, наслідок чого вони розпорошуються, матеріальна база спорту погіршується, а отже, унеможлиблюється стала підготовка в Україні спортсменів вищого рівня, що, відповідно, є однією з причин низьких результатів виступу українських спортсменів на міжнародних змаганнях.

➤ *Аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству охорони здоров'я України на створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги*, встановлено, що Міністерством охорони здоров'я України не забезпечено створення та функціонування загальнодержавної системи надання екстреної медичної допомоги як складової національної безпеки країни та запоруки попередження смертності населення у невідкладних і надзвичайних ситуаціях, яка в Україні значно перевищує відповідні показники країн Європи. Заходи затвердженої Кабінетом Міністрів України Державної програми створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги на період до 2010 року Міністерством переважно не реалізовано.

Сутність єдиної загальнодержавної системи надання екстреної медичної допомоги окреслена в законопроекті, підготовленому МОЗ лише у 2010 році.

Головним у цій системі є забезпечення термінової організації діагностичних та лікувальних заходів на всій території держави за єдиними правилами, обсягом та нормативами. Проте Міністерством виконання програмних завдань зведено до централізованої і безсистемної закупівлі медичного обладнання. Не затверджено цілої низки важливих для системної роботи нормативів з питань матеріального оснащення, кадрового забезпечення та стандартів надання екстреної медичної допомоги. За таких умов використання коштів державного бюджету впродовж майже десяти років не було підпорядковано регламентам і пріоритетам.

Також аудиторами зроблено висновок, що внаслідок тривалої невизначеності Міністерством шляхів медичного забезпечення проведення чемпіонату з футболу ЄВРО-2012 завдання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в цій частині постійно змінювалися, в результаті не освоювалися виділені кошти та зволікався процес підготовки медичної сфери.

➤ За результатами *аналізу основних проблем в організаційному забезпеченні діяльності судової влади та шляхів їх вирішення* Колегією Рахункової палати зроблено такі висновки.

Питаннями реформування судової влади займалися всі головні інституції органів державної влади, органів суддівського самоврядування. Однак існуючий на теперішній час законодавчо визначений порядок ініціювання розроблення та схвалення державних цільових програм, який затверджений Законом України «Про державні цільові програми», не передбачає участі в цих процесах самих органів судової влади, які реформуються. Як наслідок, до цього часу відсутня реальна програма реформування судових органів, а існуючі проблеми в організаційному забезпеченні діяльності судів не вирішені.

Шляхи вдосконалення судочинства визначені Програмою інтеграції України до Європейського Союзу, затвердженою Указом Президента України від 14.09.2000 № 1072/2000, та Концепцією вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, яка затверджена Указом Президента України від 10.05.2006 № 361. Однак вимоги зазначених нормативних актів з питань реформування судової системи в повному обсязі не реалізовані. Залишилися також невиконаними Державна програма організаційного забезпечення діяльності судів на 2003-2005 роки, Програма забезпечення судів належними приміщеннями на 2002-2006 роки, Національний план дій із забезпечення належного виконання рішень судів, Державна програма забезпечення судів належними приміщеннями на 2006-2010 роки.

Рахункова палата неодноразово звертала увагу органів державної влади, Ради суддів України на невиконання в повному обсязі запланованих програмних заходів, зволікання з вирішенням пріоритетних питань організаційного забезпечення судів, низький рівень забезпечення бюджетними коштами та приміщеннями, неефективність управлінських рішень Державної судової адміністрації України, перевантаженість суддів, а також вносила відповідні пропозиції щодо вирішення існуючих проблем. Однак, незважаючи на розгляд висновків та пропозицій Рахункової палати Верховною Радою України,

Президентом України, Кабінетом Міністрів України, Конституційним Судом України, Верховним Судом України, Вищим господарським судом України, Радою суддів України, Державною судовою адміністрацією України, Міністерством юстиції України та Міністерством внутрішніх справ України, значна частина пропозицій Рахункової палати із зазначених питань залишилися без реалізації, а існуюча система забезпечення здійснення правосуддя та виконання його рішень була і залишається недосконалою, суперечливою та неузгодженою.

Необхідно у законодавчому порядку позбутися фактично існуючого розподілу системи організаційного забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції на автономні складові, які, з одного боку, управляються представниками органів судової влади (системи організаційного забезпечення діяльності Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів підпорядковані апаратам відповідного суду), а з іншого – представниками державної виконавчої та судової влади (системи організаційного забезпечення діяльності місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції підпорядковані Державній судовій адміністрації України в статусі центрального органу виконавчої влади). Питаннями кадрового, фінансового, матеріально-технічного забезпечення судів, органів суддівського самоврядування, підвищення кваліфікації в структурі органів судової влади має опікуватись єдина система органів організаційного забезпечення, підпорядкована органам судової влади. Це дозволить уникнути подвійного статусу ДСА України, яка одночасно підпорядкована Уряду і Раді суддів України.

Слід урахувати, що існуючий порядок підпорядкування голові відповідного суду загальної та конституційної юрисдикції (стаття 130 Закону України «Про судоустрій України») працівників апарату, до функцій яких належить здійснення фінансово-господарської діяльності, обумовлює виконання головою суду, який насамперед є суддею, невластивих йому управлінських функцій щодо організаційного забезпечення діяльності судів. Такий порядок має бути змінений для усунення ризику залежності голови суду, який повинен зосереджуватися на відправленні правосуддя.

Системі фінансування судів притаманні суттєві недоліки, які повторюються з року в рік. Щороку при прийнятті державного бюджету виконавчою та законодавчою гілками влади не виконуються вимоги Конституції України та законодавства щодо забезпечення незалежного та справедливого правосуддя шляхом достатнього та належного фінансування. Неодноразово Конституційний Суд України визнавав відповідні норми закону про державний бюджет неконституційними, проте рішення Конституційного Суду України відповідними державними органами ігноруються. При цьому, з одного боку, законодавча влада приймає акти про боротьбу з корупцією, забороняючи використовувати для потреб суду позабюджетні кошти та матеріально-технічні засоби, а з іншого, виділяючи разом із виконавчою владою мізерні суми на здійснення правосуддя, штовхає керівників судів на шлях корупції.

Залишаються невирішеними в повному обсязі питання створення кадрового резерву та комплектування вакантних посад суддів, оскільки існуюча система формування суддівського корпусу не забезпечує ефективної реалі-

зації державної політики у зазначеній сфері. Процедуру визначення переможця конкурсу на заміщення вакантної суддівської посади законодавством не регламентовано, що створює умови для надання переваги у визначенні претендентів на вакантну посаду судді головам судів, де є вакантні місця, та органам судової адміністрації, які відповідають за організаційне забезпечення діяльності кваліфікаційних комісій суддів.

Рахунковою палатою неодноразово наголошувалося, що у результаті відсутності законодавчо визначених уніфікованих правових норм щодо врегулювання порядку оплати праці суддів виникла низка суттєвих проблем, зокрема, у визначенні підстав для нарахування надбавок і розмірів посадових окладів суддів і, як наслідок, застосування різних підходів до порядку здійснення оплати їх праці.

Порядок оплати суддів, визначений постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2005 № 865 «Про оплату праці та щомісячне грошове утримання суддів», має ряд суттєвих недоліків, оскільки в структурі заробітної плати питома вага надбавок і доплат становить від 50 і більше відсотків. Отже, посадовий оклад як основний вид заробітної плати втратив свою суть винагороди за виконану суддею роботу відповідно до встановлених норм праці, як це визначено статтею 2 Закону України «Про оплату праці», а премія і надбавки втратили функцію стимулювання й заохочування.

Правовий механізм реалізації державної політики у сфері забезпечення житлом суддів Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів та Конституційного Суду України Кабінетом Міністрів України, а інших судів – місцевими органами державної виконавчої влади, без передачі їм відповідних для цього фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, виявився нездатним реалізувати державні гарантії побутового забезпечення суддів у межах вимог чинного законодавства.

Численні зміни, які вносилися до законодавства з питань матеріального, побутового та соціального забезпечення суддів, недосконалість, а в окремих випадках і неузгодженість та суперечливість нормативних актів органів державної виконавчої влади свідчать про прийняття ними рішень, які, замість удосконалення правового поля з цих питань, мали на меті вирішення поточних проблем скорочення видатків держбюджету.

Контрольними заходами встановлено, що за значною кількістю кримінальних, адміністративних та цивільних справ прийняття судами рішень затягувалося на тривалий час у зв'язку з порушенням термінів проведення експертиз, що, у свою чергу, впливало на якість прийнятих судами рішень і порушувало конституційні принципи захисту прав юридичних і фізичних осіб.

Головною причиною такої ситуації стали концептуальні прорахунки в системі побудови судово-експертної діяльності, яка здійснюється відповідно до статті 7 Закону України «Про судову експертизу» за принципом належності її органів до сфери управління «цивільних» (Мін'юст та МОЗ) або «воєнізованих» відомств (МВС, Міноборони, СБУ, Держприкордонслужба). Зазначене призводить до розпорошення функцій між міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади з організації науково-

методичного забезпечення судово-експертної діяльності і організаційно-управлінських засад діяльності державних спеціалізованих установ, що суперечить статті 8 зазначеного Закону.

Невиконання судових рішень набуло загрозливого характеру і тенденцій не тільки для правової, але й для економічної системи країни, поглибилися ризики недотримання конституційних принципів незалежності судів у частині обов'язковості виконання рішень судів, у тому числі у сфері бюджетних правовідносин. Обрана Урядом протягом останніх років політика неврахування заборгованості за судовими рішеннями, їх невиконання або обмеження виконання певними категоріями була безсистемною і спрямовувалась на боротьбу з наслідками цього явища, а не на усунення його причин.

Зокрема, система виконання судових рішень, обов'язковість виконання яких конституційно віднесена до основних засад незалежності правосуддя (стаття 129 Конституції України), в одному випадку контролюється представниками органів державної виконавчої влади, а в інших – судової.

Внаслідок неприйняття спеціального закону, який визначав би повноваження та порядок діяльності судової міліції, на яку покладено функції щодо підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорони приміщень суду, державного захисту суддів, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу, існуючий правовий механізм реалізації державної політики у сфері організаційного та функціонального забезпечення гарантій держави щодо державного захисту суддів, працівників суду, учасників судового процесу чітко не розмежує функцій та повноважень органів міліції, їх структурного підрозділу судової міліції та інших правоохоронних органів, а також джерел фінансування заходів безпеки судів та учасників процесу.

Неврахування в повному обсязі потреб судової системи у фінансових ресурсах, їх недофінансування та недосконалість законодавчо-нормативного врегулювання систем судоустрою та судочинства мали негативний вплив на здійснення судочинства. Це вимагало від органів судової та виконавчої влади, які були задіяні в організаційному забезпеченні діяльності судів, прийняття виважених, послідовних, системно-продуманих адміністративних рішень щодо вирішення першочергових проблем удосконалення нормативно-правової бази організаційного забезпечення діяльності судів та визначення перспектив і пріоритетних напрямів використання наявних матеріальних і фінансових ресурсів відповідно до принципів побудови бюджетної системи України, визначених статтею 7 Бюджетного кодексу України.

Однак відповідальні за організаційне забезпечення діяльності судів органи державної влади не забезпечили належної координації та контролю за цими процесами за участю органів суддівського самоврядування. Прийняті ними рішення були хаотичними та безсистемними і не були зорієнтовані на вирішення існуючих пріоритетних проблем. Внаслідок цього бюджетні кошти витрачалися не на розвиток системи та перспективу взагалі, а на вирішення поточних проблем.

За таких умов існуючий механізм планування, затвердження та використання коштів на утримання судів залишається недосконалим, більшість вста-

новлених Рахунковою палатою проблем і недоліків у його функціонуванні є типовими та не вирішуються. Це із року в рік призводить до бюджетних правопорушень і неефективного використання бюджетних коштів, які мають системний характер.

Рахунковою палатою протягом звітного періоду було здійснено ряд аудитів державних цільових програм, які безпосередньо пов'язані з питаннями екології та навколишнього середовища.

➤ За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському басейні та охорону, регулювання і відтворення водних біологічних ресурсів та паралельної перевірки використання державних коштів, спрямованих на регулювання, охорону вивчення та відтворення водних біологічних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському рибпромисловому басейні, здійсненої Рахунковими палатами України та Російської Федерації, Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що фінансування заходів, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки, а також регулювання, охорону, вивчення та відтворення водних біологічних ресурсів в Азово-Чорноморському басейні, у 2008-2009 роках здійснювалося за залишковим принципом.

Як наслідок, основні завдання державних цільових програм, що регулювали цю сферу, а саме: Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського та Чорного морів, Загальнодержавної програми розвитку водного господарства, Загальнодержавної програми розвитку рибного господарства – залишаються невиконаними, а такі основні проблеми довкілля морів, як забруднення вод, нестале використання природних ресурсів, порушення морських екосистем залишаються невирішеними.

У порушення Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» зазначені загальнодержавні програми не були узгоджені між собою і не становили єдиного комплексу взаємопов'язаних заходів, а Кабінетом Міністрів України і Мінприроди та Держкомрибгоспом як їх державними замовниками за час дії програм не було запроваджено дієвих механізмів їх реалізації.

До цього часу не завершено задекларованого ще в 1995 році Водним кодексом України переходу на басейновий принцип управління водними ресурсами держави, не були розроблені та затверджені урядові програми охорони та використання водозбірних басейнів річок Дунаю, Дністра, Південного Бугу, Сіверського Дінця та малих річок Причорномор'я і Приазов'я.

Запроваджена у 2008-2009 роках Кабінетом Міністрів України система реалізації державної політики у сфері забезпечення екологічної безпеки в басейнах Азовського і Чорного морів та охорони і відтворення водних живих ресурсів була недостатньо ефективною, що не дало змоги зменшити ризики погіршення існуючого екологічного стану водних об'єктів басейну. Стан екологічної безпеки в Азово-Чорноморському басейні не поліпшується, що призводить до масової та незбалансованої евтрофікації водних об'єктів басейну та загибелі водних біологічних ресурсів, а екосистема водойми зазнає різких і катастрофічних змін.

Міністерство охорони навколишнього природного середовища України та Державний комітет рибного господарства України не забезпечили ефективного використання коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки, а також регулювання, охорону, вивчення та відтворення водних біологічних ресурсів в Азово-Чорноморському басейні у 2008-2009 роках.

Міжурядова Українсько-Російська комісія з питань рибальства в Азовському морі, до повноважень якої віднесено координацію діяльності сторін із збереження, відтворення, оптимального використання живих ресурсів та управління ними, і рішення якої носять рекомендаційний характер, має достатньо невикористаного потенціалу у цій сфері. Так, залишаються не врегульованими питання здійснення спільної охорони водних біологічних ресурсів Азовського і Чорного морів, моніторингу запасів, а також спільних програм ведення осетрового господарства.

➤ За результатами аудиту виконання у 2007-2010 роках заходів державних програм, спрямованих на радіаційний і соціальний захист населення м. Жовті Води, встановлено, що Дніпропетровською обласною державною адміністрацією як державним замовником і організатором та Міністерством економіки України як координатором виконання державних програм, спрямованих на радіаційний і соціальний захист населення м. Жовті Води, не забезпечено протягом 2007-2010 років належного виконання їх заходів. В результаті майже 20 тис. громадян, що перебувають під постійним радіаційним впливом і зазнають непоправної шкоди здоров'ю та майну, не одержують визначені статтею 3 Закону України «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання» компенсації, чим порушуються їх права на радіаційний захист.

Мінекономіки, Мінфіном, Дніпропетровською облдержадміністрацією, а також Міністерством України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи як головним розпорядником коштів субвенції з державного бюджету міському бюджету міста Жовті Води на виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення міста Жовті Води не забезпечено протягом 2007-2010 років належного визначення потреби у коштах державного бюджету на реалізацію Програми радіаційного і соціального захисту населення м. Жовті Води на 2003-2012 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.05.2003 № 656, фінансування її заходів, ефективного використання виділених для цього бюджетних коштів. При визначеній Програмою на 2007-2010 роки потребі у 84,3 млн. грн., у державному бюджеті в цей період було передбачено видатки в сумі 25 млн. грн. (28 відс.), з них фактично профінансовано 23,2 млн. гривень.

У результаті з 18 заходів 10 заходів Програми з обсягом фінансування у сумі 68 млн. грн. досі не виконані. Зокрема, протягом 2004-2010 років не усунуто причин радіаційного забруднення (не вилучено джерел іонізуючого випромінювання), не відселено людей з радіаційно-забруднених районів, не створено моніторингу території.

Переважає більшість житлових будинків (70 відс. багатопверхових та 99,8 відс. приватних) м. Жовті Води залишаються не обстеженими на вміст

радону, а по жодному з обстежених будинків захисні роботи не проведені. Не завершено реконструкції територіального діагностично-реабілітаційного центру оздоровлення жителів міста. Не придбано сучасне ультразвукове, ендоскопічне, рентгенологічне і інше медичне обладнання для санітарно-медичного закладу № 9. Учні шкіл, що піддаються постійному радіаційному впливу, не забезпечені додатковим безоплатним харчуванням. Переважна більшість осіб, які перебувають на обліку в СМСЧ-9, а також інваліди, ветерани війни і праці не забезпечуються санаторно-курортними путівками за направленнями медичних закладів. Не створено належних умов для оздоровлення дітей.

Загалом через відсутність належної організації та координації виконання заходів Програми захисту і Програми розвитку з боку Дніпропетровської обласної держадміністрації, Мінекономіки, МНС та Жовтководської міської ради мешканців м. Жовті Води не тільки позбавлено права на захист від впливу іонізуючого випромінювання, але й обділено в частині дотримання загальнодержавних стандартів охорони здоров'я, харчування, надання інших соціальних послуг.

➤ *Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на збереження природно-заповідного фонду та формування екологічної мережі України*, встановлено, що Кабінетом Міністрів України у попередні роки не забезпечено створення дієвого фінансового механізму, спрямованого на ефективне використання коштів державного бюджету, які виділялися державою на збереження природно-заповідного фонду та формування національної екологічної мережі. Запроваджена у цій сфері система фінансування призвела до того, що, починаючи з 2006 року, фінансування проводилось поза межами Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки та координувалося не спеціальним органом з питань охорони навколишнього природного середовища, а Мінфіном.

Кошти державного бюджету, які спрямовувались на збереження природно-заповідного фонду, розпорюшувались між головними розпорядниками, що у своїй діяльності орієнтувались на відомчі, а не загальнодержавні інтереси.

Стан збереження природно-заповідного фонду та формування екологічної мережі в Україні через наявність недоліків у системі планування та використання коштів державного бюджету, які спрямовувались на ці цілі, не відповідав принципам охорони навколишнього природного середовища, невиснажливого використання природних ресурсів та сталого розвитку України. Як наслідок, антропогенне та техногенне навантаження на навколишнє природне середовище в Україні продовжувало зростати.

Законодавче та нормативно-правове забезпечення, що регулює відносини у сфері збереження природно-заповідного фонду та формування екологічної мережі, було недостатнім. Зміни до Програми, яка визначила відповідні заходи державної політики у цих сферах, не внесені. Виконавці II етапу Програми, як і обсяги та джерела фінансування заходів, не визначені. Законодавчі акти, які необхідно розробити згідно з Програмою, зокрема щодо вдосконалення економічного механізму, пов'язаного з охороною та відтво-

ренням природних ландшафтів, збереженням біологічного різноманіття, про прибережну смугу морів, не прийняті.

Внаслідок відсутності системного підходу до виконання Програми, визначені нею завдання не виконуються, мета Програми не досягається, що унеможливило приведення національної екологічної мережі у відповідність з вимогами її функціонування у Всеєвропейській екологічній мережі, а також виконання провідних функцій із збереження біологічного різноманіття.

Зокрема, не створено передбачених Програмою національних природних парків «Сиваський» (термін створення – 2000-2002 роки), «Свидовецький» (2001-2003 роки), «Тростянецько-Ворсклянський» (2002-2004 роки), «Центрально-Подільський» (2004-2006 роки), «Самарський Бір» і «Передкарпатський» (2005-2007 роки) та інших. Крім того, не створені 4 біосферні заповідники: Західне Полісся, Східні Карпати, Кримський, Поліський, формування яких Програмою передбачалося завершити до 2006 року.

Рекомендації Рахункової палати щодо усунення недоліків і порушень, виявлених під час аудиту реалізації першого етапу Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки, Міністерством в повному обсязі не виконані.

➤ Розглянувши результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Національному агентству України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів на здійснення заходів у сфері енергоефективності та енергозбереження, Колегія Рахункової палати зробила висновки, що в Україні відсутня єдина державна політика у зазначеній сфері. Розрізнені заходи здійснюються за відсутності їх централізованої координації за галузями промисловості та сферами господарювання. Залежність України від імпорту паливно-енергетичних ресурсів зростає, а енергоємність вітчизняної промисловості продовжує залишатися однією з найвищих серед країн Європи та СНД.

У 2008-2009 роках Кабінетом Міністрів України та Національним агентством України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів (НАЕР) як уповноваженим у цій сфері центральним органом виконавчої влади не вживалося заходів, спрямованих на удосконалення чинного законодавства з питань енергозбереження та енергоефективності, внаслідок чого воно залишається неповним та недосконалим, що не сприяє реалізації державної політики у цій сфері.

Незважаючи на те що робота з енергозбереження та енергоефективності повинна здійснюватися на основі закону про енергетичний аудит, проекту такого закону Уряд не розробляв. Відсутність зазначеного закону унеможливило здійснення оцінки та аналізу стану енергозбереження і енергоефективності та, відповідно, прийняття належних управлінських рішень щодо його поліпшення.

У порушення вимог Закону України «Про енергозбереження» не створено Державного фонду енергозбереження для забезпечення фінансування заходів щодо ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів.

Реалізація заходів з енергозбереження та енергоефективності у порушення вимог законодавства здійснювалася за відсутності затверджених програм-

них заходів. Державні програми у сфері енергозбереження та енергоефективності (Комплексна державна програма енергозбереження та Програма державної підтримки розвитку нетрадиційних та відновлювальних джерел енергії та малої гідро- і теплоенергетики), які діють з 1997 року, мають лише описовий характер. Уряд не розробляв та не затверджував конкретних заходів щодо забезпечення енергозбереження та енергоефективності, не визначав їх виконавців і термінів виконання на 2005-2010 роки. Незважаючи на закінчення у 2010 році терміну дії Комплексної державної програми енергозбереження, відповідна державна цільова програма на наступні роки відсутня.

НАЕР не виконувало своїх функцій та не здійснювало організації і координації відповідної діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади. Майже половиною міністерств (6 із 15) та більшістю облдержадміністрацій взагалі не розроблено галузевих та регіональних програм з енергозбереження.

Не забезпечено проведення своєчасного та об'єктивного моніторингу стану енергозбереження у державі, збору повної та об'єктивної інформації щодо виконання Комплексної державної програми енергозбереження. Підготовка і надання Уряду щорічних аналітичних даних щодо зазначених питань здійснюється на підставі неповних і неперевірених матеріалів.

Пропозиції Рахункової палати, надані Уряду та НАЕР за результатами попередньої перевірки (2007 рік) були враховані лише частково. При цьому не враховано принципових пропозицій, які б могли реально сприяти покращенню стану енергозбереження та підвищенню рівня енергоефективності у державі.

➤ *Аудит використання коштів, виділених з державного бюджету на розвиток мінерально-сировинної бази та виконання державного замовлення на одержання приросту запасів корисних копалин*, засвідчив, що Кабінетом Міністрів України у 2008-2009 роках не забезпечено виконання Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2010 року. Приріст розвіданих запасів більшості найважливіших корисних копалин не компенсує їх видобутку, а держава фактично втрачає контроль за управлінням процесами геологорозвідувальних робіт, добуванням і використанню корисних копалин, що обумовлюється відсутністю послідовної політики в цій сфері.

Як наслідок, у цей період не відбулося зменшення залежності України від імпорту дефіцитної для національної економіки мінеральної сировини та зміцнення експортного потенціалу країни за рахунок вітчизняних корисних копалин, що мають великий попит на світовому ринку. Отже, мета Програми не досягається, а її основні завдання не виконуються, оскільки не знаходять відображення у державному замовленні.

Законодавча та нормативно-правова база, спрямована на регулювання розвитку мінерально-сировинної бази України, після прийняття Закону України від 22.02.2006 № 3458-IV «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2010 року» не приведена у відповідність з нормами, визначеними цим Законом, що надалі негативно вплинуло на виконання затвердженої Програми, ефективність

використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію її заходів, можливість залучення міжнародних інвестицій у розвиток галузі і, як наслідок, на комплексний розвиток геологорозвідки в державі.

Проекти нової редакції Кодексу України про надра та Закону України «Про геологічне картування території держави» Кабінетом Міністрів України протягом 2007-2008 років на розгляд Верховної Ради України не подавалися.

Таким чином, нормативно-правове та організаційне забезпечення розвитку мінерально-сировинної бази в Україні є незадовільним. Як наслідок, законодавчо визначені організаційні механізми використання коштів державного бюджету на розвиток мінерально-сировинної бази не діють.

У порушення законів України про затвердження державного бюджету на 2008-2009 роки Державною податковою адміністрацією не було забезпечено відповідних надходжень до державного бюджету, а Міністерством фінансів України – видатків на виконання Програми та державного замовлення з приросту запасів корисних копалин. Як наслідок, із загальної суми асигнувань державного бюджету, затверджених Верховною Радою України на розвиток мінерально-сировинної бази та виконання державного замовлення з приросту запасів корисних копалин у 2008-2009 роках, органами державної виконавчої влади було забезпечено лише 60,6 відс. надходжень до державного бюджету на покриття відповідних видатків. У результаті геологорозвідувальні роботи не отримали відповідного фінансового підґрунтя для їх виконання.

При складанні проектів державних бюджетів на 2008-2009 роки не було враховано всіх можливих законодавчо визначених джерел покриття відповідних витрат, зокрема плати за користування надрами для видобування корисних копалин, проте було закладено залежність між обсягами геологорозвідувальних робіт і наповненням спеціального фонду.

За існуючих умов планування геологорозвідувальних робіт, за наявності неефективної системи використання бюджетних коштів, за умов фактичної відсутності внутрішнього контролю за використанням коштів державного бюджету, недотримання законодавства про закупівлі та за відсутності нормативно-правового і організаційного забезпечення виконання Програми неможливе.

Водночас бездіяльність Уряду щодо розроблення нової програми на наступний період і неспроможність запровадити ефективні механізми для виконання чинної Програми через державне замовлення із забезпеченням дієвого контролю за видобутком корисних копалин призводять до ще більшої залежності України від імпорту основних корисних копалин, що загрожує національній безпеці держави.

➤ За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству палива та енергетики України на заходи із створення власного виробництва ядерного палива, зроблено висновки, що за сімнадцять років реалізації заходів із створення в Україні власного виробництва ядерного палива не отримано реальних результатів, які б сприяли зменшенню залежності ядерної енергетики країни від зовнішніх постачальників ядерного палива.

Кабінетом Міністрів України і Міністерством палива та енергетики України не забезпечено створення цілісної системи нормативно-правового, програмного та організаційного забезпечення процесу створення в Україні власного виробництва ядерного палива. Державні цільові програми у цій сфері належним чином не фінансуються та не виконуються. Мета бюджетної програми, за якою фінансуються такі заходи, не досягається, а кошти державного бюджету використовуються з порушенням чинного законодавства та неефективно.

Нормативні акти програмного характеру, які визначають заходи у сфері створення в Україні власного виробництва ядерного палива, не досконалі і не узгоджуються між собою, зокрема, у частині визначення на відповідний період конкретних обсягів фінансування.

Законами, прийнятими у сфері використання ядерної енергії, створення ядерно-паливного циклу не регулювалось. Це питання регулювалось нормативними актами програмного характеру, актами Президента України, Уряду та органів центральної влади.

Встановлено, що Комплексна програма створення ядерно-паливного циклу та Державна цільова економічна програма «Ядерне паливо України» не вирішували питань концентрації фінансових, матеріально-технічних і інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу країни. Тобто, ці програми мали здебільшого декларативний характер.

Діяльність Мінпаливенерго у 2008-2009 роках та I кварталі 2010 року, яке є головним розпорядником бюджетних коштів щодо планування та фінансування видатків державного бюджету, була незадовільною і не забезпечила належних умов для виконання заходів із створення власного виробництва ядерного палива, а також для ефективного використання бюджетних коштів.

➤ Колегія Рахункової палати за результатами *аналізу виконання Державної науково-технічної програми розвитку топографо-геодезичної діяльності та національного картографування на 2003-2010 роки* зробила висновки, що Кабінетом Міністрів України та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань топографо-геодезичної і картографічної діяльності (2004-2009 роки – Мінприроди, з 2010 року – Держкомзем), які здійснюють державне управління у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, не забезпечено виконання основних завдань Програми.

Міністерством фінансів України в порушення пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 16.01.2003 № 37 не забезпечено в повному обсязі фінансування Програми. Видатки державного бюджету на фінансування робіт у сфері геодезії та картографування у 2003-2010 роках становили лише 44,1 відс. від передбачених Програмою.

Щорічне недофінансування виконання завдань Програми призвело до невідповідності існуючих картографічних матеріалів реальному стану місцевості, що знижує забезпеченість потреб органів державного управління та органів місцевого самоврядування в геопросторових даних, геодезичній і картографічній продукції.

Неефективне управління коштами з боку керівництва Державної служби геодезії, картографії та кадастру зумовлювало розпорошення коштів, як наслідок, більшість з розпочатих заходів Програми не завершено.

За 6 років дії Програми не здійснено в повному обсязі нормативно-правового забезпечення її виконання. Зокрема, не прийнято Закон України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних». Крім того, із 68 запланованих Програмою нормативно-правових актів та нормативно-технічних документів розроблено і затверджено лише 46. У результаті чинне в Україні законодавство у сфері геодезії, топографії та картографування не гармонізовано із законодавством Європейського Союзу, що регулює топографо-геодезичну та картографічну діяльність.

На час закінчення дії Програми основні її завдання і напрями не виконані, проблеми топографо-геодезичної та картографічної діяльності в державі не вирішені, тому для забезпечення функціонування єдиного геоінформаційного простору та з метою усунення загроз економічним та політичним інтересам України питання прийняття нової програми на 2011-й і подальші роки вимагає термінового розгляду.

➤ Результати аудиту використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству промислової політики України на державну підтримку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу, засвідчили, що в Україні відсутня дієва державна політика розвитку вітчизняного машинобудування для забезпечення потреб сільгоспвиробників.

Незважаючи на те що чинним законодавством України розвиток вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу визначено пріоритетним напрямом розвитку національної економіки та інноваційної діяльності, Кабінетом Міністрів України не здійснено реальних кроків для реалізації цих державних пріоритетів.

Мінпромполітики не забезпечено послідовної і дієвої державної підтримки розвитку вітчизняного машинобудування для АПК, а також ефективного використання на зазначені цілі коштів державного бюджету.

Галузь перебуває у кризовому стані, виробництво майже не розвивається. Як наслідок, на сьогодні на внутрішньому ринку вже майже 80 відс. обсягів продажу припадає на технічні засоби зарубіжного виробництва.

Передбачені ще у 2002 році Законом України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу» пільги для підприємств вітчизняного машинобудування для АПК у податковому законодавстві до останнього часу реалізовані не були і фактично виявилися декларативними.

На час проведення аудиту існувало кілька законопроектів, які, зокрема, спрямовані також на зменшення до 10-30 відс. визначеного вказаним Законом розміру (не менше 50 відс.) частки питомої ваги вітчизняних складових техніки і обладнання для АПК. Прийняття такого рішення призведе до погіршення стану реальних вітчизняних виробників техніки і обладнання для АПК, ще більшого послаблення їх конкурентоспроможності.

Мета Державної програми розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу на 2007-2010 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2007 № 1181, не досягнута.

Рівень виконання заходів Державної програми за рахунок бюджетних коштів становить лише 18,2 відс. від передбаченого нею обсягу. При цьому з

бюджету фінансувався тільки один із трьох передбачених нею напрямів – дослідно-конструкторські роботи. Інші напрями – компенсація кредитних ставок банків за кредитами на технічне переоснащення підприємств АПК та удосконалення нормативно-правової бази з питань машинобудування для АПК – не фінансувалися взагалі.

У виконанні Державної програми, крім Мінпромполітики, яке було визначено її державним замовником, інші центральні органи виконавчої влади участі фактично не брали. Мінекономіки обмежалося лише збиранням щорічних звітів Мінпромполітики про її виконання.

Діяльність Мінпромполітики як державного замовника Державної програми була незадовільною. Визначені Міністерством обсяги фінансування на розроблення технічних засобів і технологічних комплексів не відповідали обсягам, визначеним Державною програмою.

Стан впровадження результатів виконаних дослідно-конструкторських розробок за Державною програмою незадовільний. Розроблена техніка у серійне виробництво здебільшого ще не впроваджена. Стан планування та фінансування видатків держбюджету на заходи з державної підтримки вітчизняного машинобудування для АПК був незадовільним та не сприяв ефективному використанню бюджетних коштів.

Мінфін передбачав нерівномірний протягом року помісячний розпис асигнувань державного бюджету за КПКВК 2601160 (66,8 відс. обсягу бюджетного фінансування передбачалося на четвертий квартал), чим створив завідомо несприятливі умови для виконання необхідного обсягу робіт.

Відсутність бюджетного фінансування (2010 рік), його недостатність (2007 рік) та неритмічність (2008-2009 роки) негативно позначилися на виконанні заходів з державної підтримки вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу.

➤ Очікуваних результатів від виконання впродовж 2006-2009 років та I півріччя 2010 року державних програм і заходів щодо забезпечення працевлаштування інвалідів не досягнуто. Основні завдання Державної програми розвитку системи реабілітації та трудової зайнятості осіб з обмеженими фізичними можливостями, психічними захворюваннями та розумовою відсталістю на період до 2011 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 № 716, залишилися нереалізованими. Зазначене зумовлено тим, що Міністерство праці та соціальної політики України як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, на який покладено функції з формування та реалізації державної політики у сфері професійної реабілітації та зайнятості інвалідів, не забезпечило ефективного управління виконанням державних програм у цій сфері. Такі висновки зроблено аудиторами Рахункової палати під час проведення *аудиту ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації осіб з обмеженими можливостями*.

Головне завдання у сфері професійної реабілітації – забезпечення конкурентоспроможності інвалідів на ринку праці і їх працевлаштування як у звичайних виробничих умовах, так і спеціально створених умовах праці – залишається невирішеним. На кінець 2009 року в Україні налічувалося більш

як 1,5 млн. інвалідів працездатного віку. У 2008-2009 роках рекомендації медико-соціальних експертних комісій щодо працевлаштування отримали майже половина інвалідів працездатного віку, однак на початок 2010 року в Україні в межах законодавчо встановленого чотиривідсоткового нормативу працювало у роботодавців лише 26,7 відс. інвалідів, що становить 416,9 тис. осіб.

Мінпраці не забезпечило належної організації, координації та контролю за виконанням державними органами, відповідальними за реалізацію заходів з професійної реабілітації інвалідів, їх функціональних повноважень. Як наслідок, реалізація державної політики у цій сфері впродовж 2006-2009 років та I півріччя 2010 року здійснювалася за відсутності комплексного підходу до вирішення питання інтеграції інвалідів у суспільство на всіх етапах, починаючи від встановлення інвалідності до працевлаштування інвалідів та створення для них належних умов праці.

Рівень працевлаштування інвалідів за сприяння Державної служби зайнятості на вільному ринку праці залишається низьким та щороку зменшується через небажання роботодавців працевлаштовувати інвалідів, низьку активність самих інвалідів, а також недостатню результативність заходів, що здійснюються цією службою.

Законодавство у сфері професійної реабілітації інвалідів залишається недосконалим та має прогалини, що не забезпечує повноти реалізації законодавчо визначених гарантій інвалідів на професійну реабілітацію і призводить до недоотримання спеціальним фондом державного бюджету сум адміністративно-господарських санкцій і пені.

➤ За результатами проведеного Рахунковою палатою аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення заходів, спрямованих на подолання дитячої бездоглядності та безпритульності, встановлено, що Мінсім'ямолодьспортом та Державним департаментом з усиновлення та захисту прав дитини не забезпечено впродовж 2006-2009 років належної організації виконання заходів з подолання дитячої безпритульності та бездоглядності. Як наслідок, вони здійснювались безсистемно, з порушенням вимог порядків, які регламентували використання коштів на зазначену мету, що негативно вплинуло на виконання Державної програми подолання дитячої безпритульності та бездоглядності на 2006-2010 роки та вирішення проблем дітей, які знаходяться в складних життєвих обставинах.

Внаслідок неналежного виконання Мінсім'ямолодьспортом та Державним департаментом з усиновлення та захисту прав дитини покладених на них завдань у сфері соціального захисту безпритульних та бездоглядних дітей на сьогодні відсутній облік таких дітей, не запроваджено моніторингу вирішення їх проблем, не створено оптимальної мережі закладів соціального захисту дітей. Водночас вирішення цих питань було визначено серед основних завдань Державної програми.

Фінансове забезпечення Мінсім'ямолодьспортом та Державним департаментом з усиновлення та захисту прав дитини реалізації заходів, спрямованих на подолання дитячої бездоглядності та безпритульності, впродовж 2006-2009 років здійснювалось безсистемно, хаотично, за відсутності об-

грунтованих розрахунків на виконання конкретних заходів. Це спричинено тим, що Державна програма подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2006-2010 роки в порушення вимог Закону України «Про державні цільові програми» не визначала обсягу та джерел фінансування, у тому числі за рахунок коштів Державного бюджету України, з розбивкою за роками.

Нормативно-правове забезпечення проведення державної політики, спрямованої на попередження та подолання дитячої бездоглядності та безпритульності, було розгалуженим, несистематизованим і потребує удосконалення.

➤ За останні роки в цілому спостерігалась позитивна динаміка запровадження української мови в усі сфери суспільного життя. Водночас внаслідок неналежної координаційної роботи з боку Міністерства культури і туризму України та відсутності Концепції державної мовної політики, яку затверджено указом Президента України тільки у лютому 2010 року, протягом тривалого часу залишалися неокресленими стратегічні пріоритети розвитку української мови в усіх сферах суспільного життя. Діяльність відповідальних органів виконавчої влади з цього питання була непослідовною, значна частина заходів Державної програми розвитку і функціонування української мови на 2004-2010 роки не виконана. Такі висновки зроблено за результатами *аудиту ефективності планування та використання коштів державного бюджету на забезпечення в Україні розвитку і застосування української мови*.

Центральними та місцевими органами виконавчої влади не забезпечено обґрунтованості при плануванні та ефективності і законності використання коштів державного бюджету, що виділялись на розвиток і функціонування української мови. Управлінські рішення Міністерства культури і туризму України як головного органу в системі центральних органів виконавчої влади з проведення державної мовної політики та Міністерства освіти і науки України як координатора Державної програми розвитку і функціонування української мови на 2004-2010 роки були неефективними і не забезпечили отримання запланованого результату.

Внаслідок непрофесійного підходу МОН до формування Програми створено умови для її невиконання. Виконавцями частини заходів Програми визначено органи влади та організації, до компетенції яких не належить здійснення відповідних функцій. Незважаючи на те що повноваження з реалізації державної мовної політики на час прийняття Програми належали до компетенції Держкомтелерадіо, а з 2005 року – МКТ, координатором Програми визначено і залишено МОН. За відсутності контролю з боку Мінекономіки за належним звітуванням МОН про виконання заходів Програми та невиконання МОН функцій координатора, Програма протягом шести років не приведена у відповідність із Законом України «Про державні цільові програми», оскільки показники фінансового забезпечення не конкретизовано у розрізі виконавців та років, що спричинило фінансування її заходів за залишковим принципом.

➤ *Аудитом використання бюджетних коштів на збереження пам'яток Національного історико-культурного заповідника "Гетьманська столиця"* встановлено, що Чернігівською обласною державною адміністрацією як дер-

жавним замовником робіт із збереження пам'яток Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» та головним розпорядником коштів державного бюджету на місцевому рівні, Міністерством культури і туризму України як уповноваженим органом управління заповідником не забезпечено ефективного управління коштами державного бюджету, виділеними у 2003-2009 роках на збереження його пам'яток.

Із п'яти об'єктів заповідника, що передбачалось реставрувати згідно з Комплексною програмою збереження пам'яток Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» і розвитку соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури смт Батурич, затвердженою постановою Уряду в 2002 році, на час здійснення аудиту роботи в повному обсязі завершено лише на одному – у Воскресенській церковно-приходській школі (з благоустроєм та зовнішніми інженерними мережами). При цьому на проведення робіт виділено і профінансовано загалом коштів державного бюджету в сумі 117,2 млн. грн. при визначеному Комплексною програмою обсязі фінансування цих об'єктів 21,6 млн. гривень.

Комплексна програма у визначений термін її завершення – 2009 рік – не виконана за жодним із напрямів її реалізації. У результаті мета Програми не досягнута.

Враховуючи відсутність фінансування заходів із збереження пам'яток заповідника у 2010 році, роботи на них зупинені, що надалі призведе до чергового зростання кошторисної вартості об'єктів та відповідного збільшення витрат державного бюджету. За цих умов знизиться ефективність коштів (як бюджетних, так і за рахунок інших джерел), витрачених у 2003-2009 роках на збереження пам'яток заповідника, об'єкти стануть довгобудами.

Через невиконання Чернігівською облдержадміністрацією жодного з напрямів Комплексної програми у встановлені терміни, залишились невирішеними питання із збереження пам'яток заповідника, розвитку соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури смт Батурич.

Зокрема, не завершено реставрації однієї з головних пам'яток архітектури заповідника – палацу К. Разумовського (недобудованими залишаються два флігелі з благоустроєм їх території). У зв'язку із затримкою реставрації однієї із складових комплексу Воскресенської церкви-усипальниці (надгробка К. Разумовського), зазначений об'єкт не введено в експлуатацію. Не здійснено благоустрою парку біля Будинку Генерального суду (будинок Кочубея) та території Цитаделі.

➤ Колегією Рахункової палати у звітному році розглянуто результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на виконання Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року, затвердженої Урядом у 2006 році, які показали, що Кабінет Міністрів України не створив ефективної організаційно-правової системи реалізації зазначеної Державної програми та не забезпечив її належного фінансування. Як наслідок, Державна програма не виконувалась у встановлених обсягах, строках за напрямками, не забезпечувалась на постійній основі реалізація затверджених заходів. Протягом 4-х років (2006-2009) жоден із 8 визначених напрямів не виконувався у повному обсязі.

Нормативно-правова база, яка забезпечувала державну політику щодо закордонних українців у 2006-2009 роках, була неповною, суперечливою та не відповідала чинному законодавству.

Незважаючи на те що МЗС – державний замовник Програми здійснювало її розроблення з порушенням чинного законодавства, Кабінет Міністрів України затвердив Програму навіть за наявності суттєвих заперечень Мінекономіки. Як наслідок, Програма не містить розрахунку очікуваних результатів (економічних, соціальних, екологічних тощо) її виконання та ефективності, опису завдань і заходів з виконання, спрямованих на вирішення проблеми і досягнення мети Програми, з найменуванням та кількісним значенням показника виконання. Зазначене призвело до проблем із фінансуванням заходів Програми, а також низького рівня ефективності та результативності її впровадження.

➤ За результатами аудиту виконання Програми розвитку національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні на 2006-2010 роки Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що Міністерство транспорту та зв'язку України фактично не забезпечило виконання зазначеної Програми. Із передбачених 44 заходів виконано в повному обсязі лише 7, частково – 8, взагалі не виконано 29 заходів (65,9 відсотка). Основні завдання Програми з інтеграції транспортної системи України до транс'європейської не виконані. Мета Програми щодо розбудови національної мережі міжнародних транспортних коридорів не досягнута.

Реальний стан виконання заходів Програми вперше було узагальнено контрольною групою Рахункової палати під час аудиту. Фактично, за підрахунками контрольної групи, на реалізацію її заходів з усіх джерел спрямовано лише 401,2 млн. грн. (2,5 відс. плану), з держбюджету – тільки 46,2 млн. грн. (2 відсотки). Однак, за наданою Мінтрансзв'язку до Уряду інформацією, на виконання Програми використано понад 14 млрд. грн. (89,9 відс. плану). Отже, Мінтрансзв'язку завищило реальний показник виконання Програми у 35,5 рази. Це стало можливим внаслідок включення Міністерством до звітної інформації виконання заходів, не передбачених Програмою.

Очікуваних Програмою результатів не отримано. Не відбулося передбаченого Програмою вдосконалення нормативно-правової бази розвитку та розбудови національної мережі міжнародних транспортних коридорів. Залишилися невирішеними загальнодержавні проблеми: єдина державна транзитна політика відсутня, якість транзитних перевезень недостатня, українське законодавство до європейських норм не адаптовано. З восьми конвенцій щодо спрощення процедур в управлінні, торгівлі й на транспорті Україна приєдналася лише до однієї. За таких умов транзитний потенціал держави щороку втрачається.

Також фахівцями Рахункової палати протягом звітного року зроблено узагальнюючі висновки стосовно ефективності управлінських рішень, що приймалися Кабінетом Міністрів України, головними розпорядниками бюджетних коштів з того чи іншого питання витрачання державних коштів, ефективності системи та механізму фінансування того чи іншого **напрямку використання коштів Державного бюджету України.**

➤ Аудитом стану державного та гарантованого державою боргу за 2009 рік та аналізу тенденцій у 2010 році встановлено, що Кабінетом Міністрів України та Міністерством фінансів України у 2009 році не забезпечено утримання державного боргу в обсягах не вище рівня 2008 року, як це визначено Бюджетною декларацією на 2009 рік, та перевищено його граничний розмір, встановлений Законом України «Про Державний бюджет України на 2009 рік», на 34 млрд. гривень. Обсяг державного та гарантованого державою боргу за 2009 рік збільшився на 128,5 млрд. грн. (68 відс.) і сягнув 317,9 млрд. грн., а витрати з обслуговування і погашення державного боргу у 2009 році перевищили 40 млрд. грн., що у 4 рази більше, ніж у 2008 році.

Боргова політика Уряду у 2009 році була спрямована на тимчасове вирішення питань фінансування соціально-економічних проблем за рахунок нарощування державних боргових зобов'язань темпами, що не відповідали розвитку економіки країни, чим створено загрози національній економічній безпеці.

Головною причиною стрімкого нарощування державних боргових зобов'язань у 2009 році стали рекордні за всі роки незалежності України обсяги державних запозичень, яких здійснено на суму 121 млрд. грн., що на 31 млрд. грн. перевищило показник, затверджений Законом України «Про Державний бюджет України на 2009 рік».

Такі дії Уряду та Мінфіну були обумовлені наданим їм Верховною Радою України правом щодо безконтрольного та необмеженого залучення масштабних запозичень замість оптимізації та економії бюджетних витрат.

Орієнтація Уряду на здійснення значних запозичень спричиняла розбалансування державних фінансів, оскільки такі запозичення, починаючи з 2009 року, дорівнюють 60 відс. доходів Державного бюджету України.

Боргові операції у 2009 році, як і в попередні роки, продовжували здійснюватися в умовах неповної та несистематизованої нормативно-правової бази та відсутності внутрішнього контролю. Розроблення базового у цій сфері законопроекту про державний борг у 2009 році за ініціативою Мінфіну та згодою Уряду було необґрунтовано припинено.

Міністерством фінансів України не забезпечено виконання завдань та використання наданих йому законодавством повноважень з питань управління боргом. У процесі виконання держбюджету на 2009 рік Мінфін не дотримувався встановлених обмежень та параметрів боргових операцій.

Урядом та Мінфіном не забезпечено досягнення основної мети здійснених у 2009 році запозичень щодо стабілізації економіки, яка мала одні з найвищих темпів падіння у світі. Відповідно, ефективність та результативність використання внутрішніх і зовнішніх запозичень виявилася низькою.

Ефективність співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями у 2009 році не поліпшилася, жоден з проектів, кошти на фінансування якого запозичені державою, не реалізувався у встановлені строки, вибірка коштів суттєво відставала від запланованої, очікуваних результатів проектів не досягнуто.

Практика стрімкого нарощування державного боргу шляхом проведення широкомасштабних запозичень з усіх можливих джерел і, відповідно, збіль-

шення обсягів видатків з його обслуговування та погашення продовжувалась і у 2010 році.

Хоча Урядом прийнято низку рішень щодо розвитку та удосконалення нормативно-правового поля регулювання боргових операцій, однак значна їх частина не доведена до логічного завершення, а негативну практику з надання необмежених повноважень Уряду на здійснення державних запозичень продовжено (статті 75, 78 Закону України «Про державний бюджет України на 2010 рік»), що зводить контрольно-регулюючі функції Верховної Ради України у цій сфері нанівець.

➤ За результатами *аналізу упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі Єдиної тарифної сітки (ЄТС)* Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що удосконалення системи оплати праці працівників бюджетної сфери на основі ЄТС впродовж 2009 року та I півріччя 2010 року не відбулось. Натомість прийняті у цей період рішення призвели до руйнації запровадженої у бюджетній сфері тарифної системи та зрівнялівки в оплаті праці, що не дало змоги досягти мети запровадження ЄТС у частині підтримання на постійному рівні оптимальних міжгалузевих та міжпосадових співвідношень в оплаті праці. Це, зокрема, рішення щодо встановлення посадового окладу (тарифної ставки) працівника першого тарифного розряду в розмірі, нижчому за визначений Законом України «Про оплату праці», прийняті у 2009 році Законом України «Про Державний бюджет України на 2009 рік», у 2010 році – постановами Кабінету Міністрів України, а також безсистемне коригування умов оплати праці для окремих категорій працівників бюджетної сфери.

Встановлення до 2009 року розміру посадового окладу (тарифної ставки) працівника першого тарифного розряду на рівні розміру мінімальної заробітної плати давало можливість одночасно із законодавчо визначеним терміном підвищення мінімальної зарплати автоматично здійснювати перерахунок посадових окладів і ставок працівникам бюджетної сфери. Фіксація зазначеного розміру посадового окладу в абсолютній сумі, нижчій за розмір мінімальної зарплати, фактично є поверненням до «ручного управління» процесом встановлення розміру заробітної плати в бюджетній сфері.

Кабінетом Міністрів України не виконано жодного рішення Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці, прийнятого за результатами розгляду висновків Рахункової палати, щодо встановлення посадового окладу працівника першого тарифного розряду ЄТС на рівні, вищому, або такому, що дорівнює мінімальній заробітній платі.

Поряд з цим Кабінетом Міністрів України з 2000 року не переглянуті набори продуктів харчування, непродовольчих товарів та набори послуг для основних соціальних демографічних груп населення, що застосовуються для визначення розмірів прожиткового мінімуму. Невідповідність затвердженого прожиткового мінімуму його фактичному розміру призводить до заниження розмірів мінімальної заробітної плати.

Нерозуміння Мінпраці та Мінфіном негативних соціально-економічних наслідків низької заробітної плати зумовлює і надалі невиправдано низький її рівень у бюджетній сфері, що не забезпечує виконання заробіт-

ною платою основної функції відтворення робочої сили та стимулювання праці.

➤ *Аналіз стану заборгованості з виплати заробітної плати* засвідчив, що гостра соціальна проблема несвоєчасної виплати заробітної плати на сьогодні так і не розв'язана, чим порушуються права громадян на достатній життєвий рівень та своєчасне одержання винагороди за працю, гарантовані Конституцією України.

Заходи Кабінету Міністрів України з погашення заборгованості з виплати заробітної плати впродовж 2008-2009 років були безсистемними, неефективними та в окремих випадках суперечили вимогам чинного законодавства, що спричинило стрімке зростання заборгованості із заробітної плати протягом цих років. Переважна більшість чинників зростання заборгованості була наслідком відсутності ефективної системи управління підприємствами та належного контролю з боку відповідних органів державного управління.

Протягом 2008 року заборгованість із виплати заробітної плати зросла у 1,8 раза (такий рівень заборгованості в Україні спостерігався у 2005 році), упродовж 2009 року – ще на 23,9 відс., і станом на 01.01.2010 сума боргу досягла 1,5 млрд. гривень. При цьому збільшення суми невиплаченої заробітної плати впродовж 2008-2009 років відбулось за рахунок економічно активних підприємств.

Державні органи, уповноважені здійснювати нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю, впродовж 2008-2009 років вживали заходи для забезпечення своєчасної виплати заробітної плати та ліквідації заборгованості, проте вони були недостатніми для вирішення зазначеної проблеми.

Нормативно-правова база, яка сьогодні регулює забезпечення своєчасної виплати заробітної плати, є неповною, незважаючи на прийняття цілої низки законів, що регулюють зазначене питання. Потребують законодавчого визначення додаткові державні гарантії працівникам у разі неплатоспроможності роботодавця. Неприйняття Закону України «Про захист грошових вимог працівників у разі банкрутства роботодавця», проект якого розробляється з 2004 року, було однією з причин, що унеможливило вирішення питання погашення заборгованості з виплати заробітної плати перед працівниками підприємств-банкрутів.

➤ За результатами *аналізу формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України* встановлено, що внаслідок неефективного управління Кабінетом Міністрів України, Мінпраці та Пенсійним фондом України системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, безсистемного проведення пенсійної реформи, яка фактично призупинена, бюджет Пенсійного фонду повністю розбалансовано.

На сьогодні Пенсійний фонд замість перетворення, відповідно до норм Закону України від 09.07.2003 № 1058 «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», в самовряду, самоокупну організацію трансформується у державний фонд, повністю залежний від коштів державного бюджету, що суперечить нормам статті 113 Закону, якою визначено, що за рахунок коштів державного бюджету здійснюється покриття дефіциту бюджету Пен-

сійного фонду лише на виплату пенсій у мінімальному розмірі, а не загального його обсягу.

Рахункова палата ще у 2005 році наголошувала на порушенні при формуванні бюджету Пенсійного фонду принципів економічної залежності видатків споживання від отриманих доходів та ВВП, що зумовило виникнення його дефіциту. Ця тенденція поглибилася впродовж 2006-2009 років і спричинила суттєву зміну структури доходів та видатків бюджету Пенсійного фонду та стала однією з причин його розбалансування. У 2008 році темпи зростання видатків Пенсійного фонду випереджали темпи зростання ВВП та фонду оплати праці більш як на 18,6 відс., темпи зростання його доходів – майже на 4 відсотки. У структурі надходжень бюджету Пенсійного фонду частка коштів державного бюджету впродовж 2006-2009 років зросла з 24,2 відс. до 39,8 відсотка.

Бюджет Пенсійного фонду у 2009 році виконано з дефіцитом у розмірі 31 млрд. грн., або в 2,4 раза більше запланованого. Своєчасна виплата пенсій громадянам впродовж 2009 року забезпечена Пенсійним фондом лише завдяки отриманню на постійній основі позичок з єдиного казначейського рахунку на загальну суму 36 млрд. грн., з яких 17,4 млрд. грн. на кінець року залишилися непогашеними.

Спрямування коштів з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів бюджету Пенсійного фонду спричинило недофінансування окремих бюджетних програм, у тому числі і соціальних.

Виконання бюджету Пенсійного фонду у 2008-2009 роках супроводжувалося прийняттям Кабінетом Міністрів України управлінських рішень, які порушували норми Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та поглиблювали його розбалансування.

Розбалансування бюджету Пенсійного фонду зумовлено наявністю пільг зі сплати страхових внесків, здійсненням Пенсійним фондом ряду невластивих йому видатків, передбачених законодавством, а також значним зростанням обсягів недоїмки зі сплати страхових внесків та високими темпами скорочення кількості застрахованих осіб і страхувальників.

Міністерство фінансів України самоусунулось від виконання функцій головного розпорядника бюджетних коштів за бюджетними програмами за КПКВК 35 13020 та за КПКВК 35 13050 і не забезпечило контролю за їх виконанням, переказавши повноваження з надання Пенсійному фонду бюджетних позичок на покриття тимчасових касових розривів на Державне казначейство України; не запровадило разом з Пенсійним фондом прозорі системи фінансової та бухгалтерської звітності, яка б відповідала міжнародним стандартам. Це створило умови для маніпулювання показниками виконання бюджету Пенсійного фонду впродовж 2009 року.

Законодавство у сфері пенсійного забезпечення залишається неуніфікованим, неприведеним у відповідність з принципами, передбаченими Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», та нестабільним. Питання запровадження тих чи інших доплат і проведення перерахунків пенсій регулюються в межах бюджетного року.

Незважаючи на щорічне зростання обсягів видатків Пенсійного фонду на виплату пенсій, їх середній розмір залишається незначним. Більшість пенсі-

онерів отримувала пенсії у розмірі від 600 грн. до 800 гривень. Враховуючи існуюче навантаження на застрахованих осіб (на тисячу таких осіб припадає 912 пенсіонерів), без реформування пенсійної системи неможливо забезпечити громадян гідними пенсіями.

Зростаюча залежність бюджету Пенсійного фонду від коштів державного бюджету та значні обсяги його доходів і видатків вимагають затвердження бюджету Пенсійного фонду не постановою Уряду, а відповідним законом, що посилить контроль за ефективністю управління коштами загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Зазначені аудити засвідчили про недосконалість переважної більшості діючих державних цільових програм, прийнятих без урахування їх актуальності і важливості. Як правило, заходи, передбачені державними програмами, є нечіткими, не визначають конкретних обсягів фінансових ресурсів на їх реалізацію, окремі з них дублюються в інших державних програмах. Така практика призводить до неузгодженості між державними цільовими і бюджетними програмами.

Державні цільові програми, на виконання яких держава протягом значного часу спрямовувала бюджетні кошти, після завершення терміну їх дії, як правило, не досягали своєї мети, тобто кошти, витрачені на реалізацію таких програм, витрачались неефективно.

Упродовж звітного року характерним при виконанні більшості державних цільових програм стало незабезпечення Кабінетом Міністрів України їх заходів фінансуванням у повному обсязі, а Мінекономіки та Мінфіном, при плануванні показників соціально-економічного розвитку держави та проектів державного бюджету на відповідний рік за умов недостатнього фінансування програм, – пропорційного розподілу державних ресурсів на їх виконання. Все це призводило до відставання темпів виконання програм державного значення від затверджених графіків, створювало реальні ризики подальшого відставання у досягненні запланованих результатів та ставило під загрозу досягнення основної мети програм. У результаті більшість проблем, які планувалося розв'язати в рамках виконання тієї чи іншої державної програми, досі не вирішені.

При проведенні аудитів переважної більшості державних цільових програм було виявлено такі порушення Закону України «Про державні цільові програми»:

– за своїми основними положеннями програми не відповідають статусу, визначеному Законом; у деяких випадках затверджені державні цільові програми мають загальний характер, не визначають конкретних заходів, напрямів робіт, об'єктів, державних замовників, відповідальних виконавців, очікуваних результатів; не передбачають фінансування в розрізі конкретних завдань та заходів з визначенням джерел і обсягів фінансування з розбивкою за роками; не проводилась державна експертиза проектів програм; при розробленні і виконанні державних програм не було забезпечено упорядкування дій, спрямованих на досягнення визначених у програмі мети, завдань

і кінцевих результатів; часто мета та напрями реалізації заходів програм потребують суттєвого перегляду і уточнення;

- планування видатків здійснювалось з порушенням статті 4 Закону;
- у порушення вимог статті 8 не призначалися керівники програм, до основних завдань яких належить управління та контроль за їх виконанням; у деяких випадках контроль за виконанням програм покладался на органи, які не можуть бути державними замовниками, що здійснюють загальне керівництво і контроль за розробкою державної цільової програми та виконанням її заходів;

- у порушення статей 13 і 17 Закону Кабінет Міністрів України не здійснював контролю за виконанням державних цільових програм і не визначав ефективності їх реалізації шляхом розгляду проміжних, щорічних, заключного звітів про результати їх виконання та узагальненого висновку про кінцеві результати виконання програм, внаслідок надання недостовірної та неповної інформації про хід виконання державних програм безпосередніми виконавцями втрачався контроль з боку Уряду за ходом виконання ряду державних цільових програм.

Впродовж звітнього року керівниками міністерств, відомств та організацій, відповідальних за виконання державних цільових програм, не вживалися необхідні заходи щодо реалізації рекомендацій та пропозицій Колегії Рахункової палати. Як наслідок, значна частина проблемних питань досі не вирішена, що негативно позначається на процесі використання бюджетних коштів та перешкоджає своєчасному і повному виконанню державних цільових програм.

2. РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Повсякденною практикою роботи Рахункової палати є ретельне відстежування та аналіз виконання об'єктами контрольних заходів рекомендацій і пропозицій, що затверджені Колегією Рахункової палати за результатами проведених аудитів. Контрольний захід вважається таким, що досяг своєї мети, тільки в тому разі, коли є відповідне позитивне реагування на інформації та висновки Колегії Рахункової палати керівництва Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єктів, що перевірялися.

Пропозиції, що містились у висновках Колегії Рахункової палати за результатами контрольних-аналітичних та експертних заходів, знайшли своє відображення у ряді законодавчих актів, прийнятих Верховною Радою України у 2010 році.

У Висновках Колегії Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за 2009 рік було зазначено про необхідність здійснення невідкладних заходів для прийняття Податкового кодексу та внесення змін до Бюджетного кодексу, особливо в частині зміцнення фінансової спроможності регіонів, скорочення дефіциту Пенсійного фонду, оптимізації видатків державного бюджету, що було втілено в життя прийняттям Верховною Радою України нової редакції **Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456-VI** та **Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI**. У зазначених кодексах враховано ряд конкретних пропозицій щодо вдосконалення бюджетної політики, наданих Рахунковою палатою Президенту України листом від 12.03.2010 № 06-447, зокрема:

– у *Бюджетному кодексі* передбачено включення до складу місячного, квартального та річного звітів про виконання державного бюджету інформації про здійснені операції з державним боргом та про надані державні гарантії, віднесено до доходів місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, додаткові джерела: 50 відс. платежів за користування надрами загальнодержавного значення, збору за спеціальне водокористування загальнодержавного значення та збору за спеціальне використання лісових ресурсів державного значення; окремих видів плати за ліцензії та сертифікати; реєстраційний збір за проведення державної реєстрації; плату за надані в оренду ставки, що знаходяться в басейнах річок загальнодержавного значення; плату за використання інших природних ресурсів, а також розширено перелік доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, за рахунок плати за землю в повному обсязі, плати за торговий патент на здійснення деяких видів підприємницької діяльності тощо;

– у *Податковому кодексі* вдосконалено порядок адміністрування окремих податків, зокрема податку на прибуток, на додану вартість, акцизного збору, порядок застосування спрощеної системи оподаткування з метою унеможливлення її використання іншими платниками для мінімізації своїх податкових зобов'язань, впроваджено диференційовані ставки податку на доходи фізичних осіб, врегульовано питання погашення боржниками простроченої

заборгованості перед державою за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, шляхом надання органам державної податкової служби права стягувати згадану заборгованість у порядку, визначеному для погашення податкового боргу платників податків.

Крім того, у Висновку Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2009 рік зазначалося про скорочення надходжень іноземних інвестицій як один із основних чинників формування дефіциту платіжного балансу. Цей висновок враховано у **Законі України від 27.04.2010 № 2155-VI** «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання іноземних інвестицій та кредитування», яким усунуто обмеження для здійснення іноземних інвестицій, зокрема, у грошовій формі.

У Державній програмі економічного і соціального розвитку України на 2010 рік (Антикризовій програмі), яку затверджено **Законом України від 20.05.2010 № 2278-VI**, передбачено упорядкування державних цільових програм, вдосконалення нормативно-правового забезпечення надання соціальних пільг, встановлення жорсткого режиму економії бюджетних витрат. Це свідчить про врахування пропозицій Рахункової палати стосовно необхідності проведення інвентаризації державних цільових програм з метою визначення доцільності фінансування окремих з них та реформування системи надання пільг населенню.

Висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2009 рік і перший квартал 2010 року було враховано у **Законі України від 01.07.2010 № 2411-VI** «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», яким основними пріоритетами державної політики в економічній сфері визначено, зокрема, здійснення стабільної, раціональної та справедливої податкової політики, яка передбачає зниження податкового навантаження на економіку з розширенням бази оподаткування, проведення прозорості та виваженої бюджетної політики як дієвого інструменту соціально-економічного розвитку, захист вразливих верств населення, підвищення результативності державних видатків, проведення ефективної політики управління державним боргом.

Законом України від 07.07.2010 № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів», положення якого спрямовані на комплексне і системне реформування судової системи, передбачено низку заходів щодо вирішення проблем організаційного забезпечення діяльності судової влади, на яких наголошувала Рахункова палата України. Так, з метою забезпечення незалежності судової влади видатки на утримання судів передбачатимуться у законах України про державний бюджет безпосередньо для кожного місцевого, апеляційного та вищого спеціалізованого суду. З метою унеможливлення впливу голови суду на суддів Законом передбачається запровадження в усіх судах загальної юрисдикції автоматизованої системи документообігу та розподілу справ. Встановлено на рівні Закону, як того вимагає Конституція України, розміри заробітної плати суддів. На базі Академії суддів України створюється Національна школа суддів України, що враховує пропозицію Рахункової палати щодо удосконалення правового статусу та діяльності Академії суддів України в процесі подальшого реформування судової влади.

Згідно із **Законом України від 08.07.2010 № 2461-VI** «Про внесення змін до законів України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» та «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», враховуючи Висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за перший квартал 2010 року стосовно низького рівня надходження доходів як суттєвого ризику виконання державного бюджету за підсумками року, зменшено обсяг доходів державного бюджету на 13,4 млрд. гривень. Також цим Законом внесено зміни до підпункту 4 пункту 8 розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», що відмінюють фіксований розмір страхових внесків для фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які обрали особливий спосіб оподаткування (фіксований податок, єдиний податок), та членів їх сімей, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності, та дозволяють зазначеним особам визначати розмір страхових внесків самостійно, але не менше мінімального та не більше максимального розміру страхового внеску, що враховує матеріали аналізу формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України, проведеного Рахунковою палатою.

У **Законі України від 08.07.2010 № 2464-VI** «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» враховано пропозицію Рахункової палати стосовно запровадження єдиного соціального внеску.

З урахуванням висновків вищезазначеного аналізу прийнято **Закон України від 09.09.2010 № 2508-VI** «Про скорочення заборгованості перед Пенсійним фондом України підприємств, які мають стратегічне значення, та вугледобувних підприємств і відновлення пенсійних прав їх працівників», який дозволяє реструктурувати заборгованість зі сплати страхових внесків на пенсійне страхування та погасити пеню і штрафні санкції шляхом їх розстрочення та списання, що сприятиме вивільненню обігових коштів підприємств для сплати поточних платежів до Пенсійного фонду України.

У **Законі України від 09.09.2010 № 2519-VI** «Про внесення змін до Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» враховано пропозицію Рахункової палати щодо необхідності прискорення законодавчого урегулювання у сфері науково-технічної діяльності шляхом затвердження Верховною Радою України пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, згідно з якими мають затверджуватися бюджетні призначення на певний рік.

Відповідно до Закону України від 21.10.2010 № 2623-VI «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна» спрощено порядок отримання суб'єктом інвестиційної діяльності послуг, пов'язаних із підготовкою та реалізацією інвестиційних проектів, що враховує Висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за перше півріччя 2010 року.

Законом України від 09.07.2010 № 2479-VI «Про Національну комісію регулювання ринку комунальних послуг України» з урахуванням пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами аудиту використання у 2008-2009 роках субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на по-

гашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення було внесено зміни до статті 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», відповідно до яких у разі встановлення органом місцевого самоврядування тарифів на житлово-комунальні послуги на рівні, що унеможлиблює отримання прибутку, орган, який їх затвердив, зобов'язаний відшкодувати з відповідного місцевого бюджету виконавцям/виробникам різницю між встановленим розміром цін/тарифів та економічно обґрунтованими витратами на виробництво цих послуг.

Законом України від 04.11.2010 № 2677-VI «Про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб)» передбачено забезпечення доступу державного виконавця до інформації про майно та кошти боржника; встановлення адміністративної відповідальності фізичної особи за невиконання рішення; посилення судового контролю за виконанням рішень судів; спрощення процедури реалізації майна боржника та ряд інших змін, які дадуть змогу усунути прогалини та неузгодженості в законодавстві, виявлені перевіркою забезпечення органами Державної податкової служби України повноти та своєчасності стягнення штрафних санкцій і пені до державного бюджету, проведеною Рахунковою палатою.

У **Законі України від 23.12.2010 № 2857-VI** «Про Державний бюджет України на 2011 рік» повністю або частково враховано окремі пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами аналізу та експертизи законопроекту про державний бюджет на 2011 рік, зокрема, щодо:

– виключення статей 22 і 23 законопроекту, якими пропонувалося зобов'язати місцеві органи влади спрямовувати доходи місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, насамперед на реалізацію заходів Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки, інших загальнодержавних програм регіонального розвитку, а також дозволити відповідним місцевим радам приймати рішення щодо здійснення видатків на матеріально-технічне забезпечення органів внутрішніх справ для виконання завдань з охорони громадського порядку, профілактики правопорушень за рахунок вільних залишків бюджетних коштів або перевиконання доходної частини загального фонду місцевого бюджету за умови відсутності заборгованості такого бюджету за захищеними статтями видатків протягом року на будь-яку дату;

– приведення переліку і найменування розпорядників коштів державного бюджету та передбачених їм у додатку № 3 до Закону бюджетних програм у відповідність з вимогами Указу Президента України від 09.12.2010 № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади»;

– виключення пункту 7 статті 2, яким передбачалося зарахування до доходів загального фонду державного бюджету 50 відс. податку на доходи фізичних осіб, що сплачується (перераховується) на території м. Києва, оскільки ця норма суперечить вимогам Бюджетного кодексу України та Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ», відповідно до яких до до-

ходів бюджету м. Києва зараховується 100 відс. загального обсягу податку з доходів фізичних осіб, що сплачується (перераховується) на території м. Києва. Зазначену норму Законом України від 23.12.2010 № 2856-VI «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» включено до частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України.

Верховною Радою України прийнято за основу **проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України (щодо збільшення обсягів дохідної частини бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах подолання наслідків світової фінансової кризи)»** (реєстр. № 6115), норми якого спрямовані на забезпечення фінансової стабільності пенсійної системи, на чому наголошувала Рахункова палата за результатами аналізу формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України.

Проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань ціноутворення щодо контролю за цінами на споживчому ринку» (реєстр. № 7264), прийнятим Верховною Радою України за основу, передбачено додаткові заходи, спрямовані на стримування зростання цін, що враховує Висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за перше півріччя 2010 року стосовно погіршення рівня життя населення внаслідок зростання споживчої інфляції.

У **проекті Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2010 року»** (реєстр. № 7360), прийнятому Верховною Радою України за основу, передбачається затвердити Загальнодержавну програму розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року, що враховує пропозицію Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів, виділених з державного бюджету на розвиток мінерально-сировинної бази та виконання державного замовлення на одержання приросту запасів корисних копалин.

У **проектах законів України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо захисту економічної конкуренції»** (реєстр. № 5215) та **«Про внесення змін до деяких законів України (щодо удосконалення регулювання у сфері захисту економічної конкуренції)»** (реєстр. № 7419) враховано пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу Звіту Антимонопольного комітету України щодо здійснення ним у 2009 році державного контролю за дотриманням антимонопольного законодавства.

У прийнятому Верховною Радою України за основу **проекті Закону України «Про судовий збір»** (реєстр. № 7530) передбачається виключити положення статей, відповідно до яких до судових витрат віднесено витрати з інформаційно-технічного забезпечення судових процесів, що відповідає пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту стану залучення протягом 2007-2009 років до спеціального фонду державного бюджету та ефективності використання надходжень від оплати витрат з інформаційно-технічного забезпечення судових процесів.

У проекті Закону України «Про гарантії держави щодо виконання рішень суду» (реєстр. № 7562) передбачена відповідальність посадових осіб органів державної влади за збитки, заподіяні державі внаслідок неналежного виконання ними своїх службових обов'язків, а також порядок їх відшкодування, що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів щодо забезпечення захисту прав та інтересів держави під час урегулювання спорів закордонними юрисдикційними органами.

Висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за перше півріччя 2010 року стосовно погіршення рівня життя населення внаслідок зростання споживчої інфляції та збільшення заборгованості з виплати заробітної плати враховано у **постанові Верховної Ради України від 30.08.2010 № 2493-VI** «Про соціальний захист населення у зв'язку з формуванням тарифів на газ та житлово-комунальні послуги», якою рекомендовано Кабінету Міністрів України забезпечити здійснення заходів щодо погашення заборгованості із заробітної плати за 2008-2009 роки, виплату заробітної плати, пенсій, стипендій та всіх видів державної допомоги із бюджетів усіх рівнів у визначені терміни, а також інших заходів, що сприятимуть соціальному захисту малозабезпечених громадян, та у **постанові Верховної Ради України від 17.12.2010 № 2806-VI** «Про погашення заборгованості з виплати заробітної плати», якою Кабінету Міністрів України доручено забезпечити погашення боргу з виплати заробітної плати протягом першого кварталу поточного року.

У звітному році Рахунковою палатою було значно активізовано участь у роботі комітетів Верховної Ради України.

На засіданні підкомітету з питань діяльності Рахункової палати та контролю за виконанням бюджету **Комітету Верховної Ради України з питань бюджету** 26.04.2010 було розглянуто питання щодо доцільності спрямування коштів зі Стабілізаційного фонду для погашення кредиторської заборгованості на ремонт військової техніки (вертольотів), для оплати праці шахтарів державних вугледобувних підприємств, фінансування заходів з підготовки об'єктів інфраструктури Євро-2012. Представники Рахункової палати поінформували про основні проблеми, що мають місце, та дії міністерств щодо їх вирішення. Підкомітет вирішив: інформацію Рахункової палати підтримати та взяти до відома, на підставі цієї інформації зробити висновки стосовно погодження або відхилення виділення державних коштів за рахунок Стабілізаційного фонду на заходи, про які йшлося під час обговорення.

Представник Рахункової палати взяв участь у засіданні зазначеного підкомітету 09.07.2010 при розгляді Звіту про виконання державного бюджету за 2009 рік, поданого Кабінетом Міністрів України, та висновків Рахункової палати з цього питання.

На засіданні Комітету Верховної Ради України з питань бюджету 22.09.2010 було заслухано Звіт Рахункової палати за 2009 рік за участю представників Рахункової палати. За результатами розгляду прийнято рішення: Звіт Рахункової палати взяти до відома.

Комітетом Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування 17.03.2010 було заслухано питання «Про розгляд інформації Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів Стабілізаційного фонду, передбачених для виконання функцій столиці». Комітет прийняв рішення підтримати пропозицію Рахункової палати щодо доцільності фінансового забезпечення столичних функцій, що здійснюються органами місцевого самоврядування м. Києва, у вигляді окремого виду субвенції з державного бюджету та направити своє рішення до Міністерства фінансів України та Комітету Верховної Ради України з питань бюджету для врахування при підготовці та доопрацюванні проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік».

Розглянувши 07.07.2010 питання «Про інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту використання коштів державного бюджету на здійснення виконавчої влади місцевими державними адміністраціями в Автономній Республіці Крим, областях України та м. Севастополі», Комітет прийняв рішення взяти до відома інформацію щодо результатів аудиту та подати її до Генеральної прокуратури України для реагування.

На засіданні Комітету 08.09.2010 було заслухано представників Рахункової палати щодо результатів аналізу видатків на забезпечення діяльності органів державного управління у 2005–2009 роках. Комітет прийняв рішення інформацію Рахункової палати взяти до відома.

Комітетом Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики 01.04.2010 за участю представників Рахункової палати було заслухано питання щодо результатів перевірки використання коштів субвенції з державного бюджету міському бюджету м. Запоріжжя на будівництво автомагістралі через р. Дніпро; аудиту виконання Державної програми будівництва та розвитку мережі метрополітенів на 2006–2010 роки; аудиту використання коштів Державного бюджету, передбачених Міністерству з питань житлово-комунального господарства України на ліквідацію наслідків підтоплення в містах і селищах України. Комітет прийняв рішення надіслати листи до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету і Кабінету Міністрів України для вжиття необхідних заходів щодо вирішення окреслених проблем та підтримати пропозиції Рахункової палати про виділення у 2010 році з Державного бюджету України необхідних коштів у повному обсязі на будівництво автомагістралі через р. Дніпро в м. Запоріжжя.

Комітетом Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи 16.02.2010 розглядалося питання «Про лист Рахункової палати України щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на виплату компенсації сім'ям з дітьми та безплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». Було прийнято рішення рекомендувати Міністерству праці та соціальної політики України розглянути на колегії Міністерства результати зазначеного аудиту, Кабінету Міністрів України – забезпечити удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази щодо виплати компенсації сім'ям з дітьми та без-

платне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Також на засіданнях Комітету розглядалися матеріали Рахункової палати за результатами аудиту справляння збору за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок коштів державного бюджету на території Харківської та Полтавської областей; аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському басейні та охорону, регулювання і відтворення водних біологічних ресурсів; аналізу виконання Державної науково-технічної програми розвитку топографо-геодезичної діяльності та національного картографування на 2003-2010 роки; аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи на проведення наукових досліджень; аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на збереження природно-заповідного фонду та формування екологічної мережі України.

Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності на засіданні 10.02.2010 розглянув питання «Про результати аудиту Рахункової палати щодо ефективності використання коштів на фінансову підтримку національних художніх колективів та циркових організацій». Враховуючи численні порушення, виявлені працівниками Рахункової палати в ході проведення зазначеного аудиту, прийнято рішення щодо проведення розширеного засідання Комітету із зазначеного питання за участю представників Міністерства культури і туризму України та Українського центру культурних досліджень.

У червні Комітетом також розглядалося питання «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на музейну справу та виставкову діяльність, функціонування музеїв». Голова Комітету наголосив на необхідності внесення змін до Закону України «Про музеї та музейну справу» в частині заборони надання оригіналів музейних цінностей на тимчасове експонування за межі України для облаштування посольств України.

Заслухавши 03.11.2010 інформацію «Про звіт Рахункової палати щодо результатів аудиту використання коштів на проведення протизсувних заходів та ремонтно-реставраційних робіт на території комплексу Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника», Комітет запропонував ініціювати рішення Верховної Ради України щодо мораторію на відселення музеїв, розташованих на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника, та ініціювати зміни до законодавства щодо заборони виселення державних музеїв без надання їм нових, пристосованих та рівнозначних приміщень.

Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти 30.06.2010 провів комітетські слухання на тему «Стан та проблеми реалізації Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» та шляхи його вдосконалення» за участю представника Рахункової палати. Учасники комітетських слухань рекомендували Верховній Раді України, комітетам, депутатським фракціям Верховної Ради України при формуванні законодавчої бази вихо-

дити з пріоритетності розвитку науки та науково-технічного потенціалу в вирішенні завдань інноваційного розвитку економіки, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва; Рахунковій палаті України – здійснити перевірку ефективності використання коштів за бюджетними програмами «Наукове забезпечення пріоритетних напрямів фінансово-бюджетної політики», «Прикладні наукові розробки у сфері розвитку державних фінансів», «Підготовка наукових кадрів у сфері фінансів».

Комітет Верховної Ради України з питань охорони здоров'я розглянув 15.12.2010 на засіданні за участю представника Рахункової палати її матеріали за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству охорони здоров'я України на створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги. Було прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України проаналізувати та дати відповідну оцінку стану виконання Державної програми «Створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги на період до 2010 року» та використання коштів державного бюджету на реалізацію інвестиційного проекту «Забезпечення лікувально-профілактичних закладів обладнанням, транспортними засобами, виробами медичного призначення та лікарськими засобами»; вжити заходів щодо недопущення неефективного використання бюджетних коштів Міністерством охорони здоров'я України при проведенні закупівель медичного обладнання, транспортних засобів, виробів медичного призначення та лікарських засобів; прискорити розробку та прийняття програми розвитку екстреної медичної допомоги на 2011 та на наступні роки, врахувавши при цьому можливість реалізації окремих завдань програми за рахунок вищезазначеного інвестиційного проекту та Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Комітетом Верховної Ради України у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів 08.12.2010 було заслухано інформацію щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету у 2008-2009 роках на соціальну, трудову та професійну реабілітацію інвалідів у Львівській, Волинській, Рівненській та Тернопільській областях та аудиту ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації осіб з обмеженими можливостями. Комітет прийняв рішення інформацію Рахункової палати взяти до відома.

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин за участю представника Рахункової палати 16.06.2010 розглянув результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на виконання Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року. Комітет, підтримавши пропозиції Рахункової палати, прийняв рішення про надання загальнодержавного статусу програмі співпраці із закордонними українцями, що затверджуватиметься законом, та доцільність створення урядового органу з питань закордонних українців у системі Міністерства закордонних справ України з визначенням його головним розпорядником коштів державного бюджету, виділених на ці цілі.

Комітетом Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму 07.07.2010 заслухано інформацію про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на здійснення заходів, спрямованих на подолання дитячої бездоглядності і безпритульності. Згідно з рішенням Комітету, рекомендовано Кабінету Міністрів України забезпечити дієвий контроль за цільовим використанням бюджетних коштів і організацією та проведенням процедур державних закупівель у 2010 році.

Представник Рахункової палати на засіданні Комітету 22.09.2010 виступив з доповіддю про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству України у справах сім'ї, молоді та спорту на створення та розвиток матеріально-технічної бази спорту. Рішенням Комітету було доручено зазначеному Міністерству поінформувати про виконання Плану заходів за підсумками проведеного Рахунковою палатою аудиту.

На засіданні Комітету 01.12.2010 заслуховувалась інформація про результати аудиту виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині забезпечення транспортних та комунальних послуг приймаючих міст. Комітет прийняв рішення про забезпечення фінансуванням у повному обсязі заходів програми Євро-2012 та їх стовідсоткового виконання у встановлені терміни.

На засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці** 20.01.2010 було заслухано інформацію Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Міністерства праці та соціальної політики України. Голова Комітету звернув увагу його членів на високий фаховий рівень та важливість аудиту, проведеного Рахунковою палатою, необхідність удосконалення організаційного забезпечення виконання функцій, покладених на Мінпраці, вжиття заходів для забезпечення завершення створення Єдиної інформаційно-аналітичної системи органів праці та соціального захисту населення, було наголошено на необхідності інформування Верховною Радою України громадськості та правоохоронних органів щодо фактів неефективного та незаконного використання коштів Міністерством праці та соціальної політики України, виявлених за результатами аудиту Рахункової палати. Комітет вирішив подати до Генеральної прокуратури України прийняте ним рішення з проханням перевірити викладені факти та при їх підтвердженні вжити заходів прокурорського реагування.

На засіданні Комітету 02.03.2010 представник Рахункової палати виступив з доповіддю щодо результатів перевірки справляння збору за спеціальне водокористування. Комітет вирішив запропонувати Кабінету Міністрів України та іншим відомствам вжити необхідних заходів щодо підготовки управлінських рішень для усунення виявлених недоліків, зокрема щодо розробки та внесення змін до нормативно-правових актів.

Також у березні Комітет заслухав виступ представника Рахункової палати «Про інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту використання бюджетних коштів на погашення заборгованості по знецінених заощаджен-

нях громадян». Комітет прийняв рішення поінформувати Президента України про стан справ у цій сфері та про необхідність створення робочої групи для напрацювання шляхів вирішення проблеми знецінених заощаджень громадян, а також структурного підрозділу при Кабінеті Міністрів України, що відповідав би на постійній основі за погашення заборгованості за знеціненими заощадженнями громадян.

На засіданні Комітету 14.04.2010 розглядалося питання «Про інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання бюджетних коштів на заходи з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних та шахтобудівельних підприємствах, у тому числі дегазацію вугільних пластів». Комітетом було прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України та Міністерству вугільної промисловості України вжити відповідних заходів з поліпшення охорони праці у вугільній промисловості.

Інформація Рахункової палати України про результати аналізу стану заборгованості з виплати заробітної плати розглядалася Комітетом 12.05.2010 року. Роботу Кабінету Міністрів України протягом 2008-2009 років щодо погашення заборгованості з виплати заробітної плати визнано недостатньою та рекомендовано Уряду вжити заходів для прискорення роботи з удосконалення нормативно-правової бази в частині забезпечення своєчасної виплати заробітної плати, погашення державними замовниками заборгованості з оплати виконаного державного замовлення, посилення повноважень та збільшення чисельності державних інспекторів праці Держнаглядпраці тощо.

На засіданні 07.07.2010 Комітетом було розглянуто питання «Про результати ефективності реалізації в Донецькій і Луганській областях соціальних гарантій шахтарям та членам їх сімей, передбачених Законом України «Про підвищення престижності шахтарської праці». Роботу міністерств та відомств, відповідальних за реалізацію норм зазначеного Закону, визнано незадовільною та рекомендовано Кабінету Міністрів України посилити контроль за ефективністю реалізації соціальних гарантій, передбачених Законом; визначити порядок одержання шахтарями, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов, земельної ділянки для будівництва індивідуальних житлових будинків. Надано доручення Міністерству фінансів України опрацювати пропозиції щодо виділення коштів на реалізацію соціальної програми і заходів з підтримки сімей шахтарів, які постраждали внаслідок професійного захворювання; Міністерству науки та освіти України – надати в повному обсязі соціальні гарантії щодо здобуття освіти на пільгових умовах шахтарями на їхніми дітьми, забезпечити виплати їм стипендій у розмірі прожиткового мінімуму; Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності – удосконалити роботу щодо забезпечення путівками на санаторно-курортне лікування працівників, які працюють на підземних роботах.

Другим питанням цього ж засідання був розгляд інформації «Про результати аудиту ефективності виконання у 2009 році проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку». Комітетом було проголошено наміри про

здійснення постійного контролю за реалізацією цього проекту та схвалено проект рішення з урахуванням рекомендацій, наданих Рахунковою палатою.

У листопаді Комітет розглянув питання «Про інформацію Рахункової палати щодо результатів аналізу упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі Єдиної тарифної сітки» і рекомендував Кабінету Міністрів України уніфікувати системи і форми оплати праці всіх категорій працівників установ і організацій, які фінансуються з бюджетів усіх рівнів; забезпечити встановлення базового посадового окладу працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки на рівні законодавчо визначеного розміру мінімальної заробітної плати з дотриманням міжпосадових (міжкваліфікаційних) та міжгалузевих співвідношень в оплаті праці; прискорити затвердження Концепції вдосконалення оплати праці працівників окремих галузей бюджетної сфери; забезпечити прийняття рішення щодо оновлених наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, що застосовуються для визначення розмірів прожиткового мінімуму; нормативно врегулювати порядок формування фонду оплати праці установ та закладів бюджетної сфери; упорядкувати умови оплати праці працівників закладів (установ), яким надано статус національних; визначити чіткі фіксовані розміри доплат за вчене звання та науковий ступінь працівникам установ та закладів бюджетної сфери.

Комітет Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин на своїх засіданнях розглядав питання про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському басейні та охорону, регулювання і відтворення водних біологічних ресурсів, та аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених на закладання та нагляд за молодими садами, виноградниками та ягідниками в 2008-2009 роках.

Спеціальна контрольна комісія з питань приватизації за участю представника Рахункової палати заслухала «Звіт Фонду Державного майна України про хід виконання Державної програми приватизації у 2009 році». Спеціальною комісією роботу Фонду держмайна за попереднього керівництва та щодо виконання Державної програми приватизації у 2009 році було визнано незадовільною. Також було відзначено високу якість матеріалів Рахункової палати, наданих за результатами аналізу Звіту Фонду державного майна України за 2009 рік.

Представники Рахункової палати брали участь у «круглих столах», організованих комітетами Верховної Ради України, на яких розглядалися найбільш актуальні питання сьогодення.

Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування 03.03.2010 провів «круглий стіл» на тему «Шляхи подальшого удосконалення вітчизняного антикорупційного законодавства», на якому був присутній представник Рахункової палати. Комітет ухвалив рішення про утворення робочої групи, яка проаналізувала б усі пропозиції, що надійшли від суб'єктів законодавчої ініціативи, органів державної влади,

установ та організацій, та узагальнила їх з метою створення єдиного уніфікованого законопроекту про внесення змін до чинного антикорупційного законодавства з метою удосконалення його окремих положень.

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці 28.04.2010 провів «круглий стіл» на тему «Реалії та перспективи розвитку подолання бідності в Україні». Учасники «круглого столу» рекомендували Верховній Раді України прискорити прийняття проектів Трудового і Податкового кодексів та Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування»; Кабінету Міністрів України – розробити та подати на розгляд Верховної Ради України проект Загальнодержавної програми подолання та запобігання бідності в Україні на 2010-2015 роки і законопроекти щодо накопичувальної системи пенсійного страхування, надання кредитів для здобуття вищої освіти, ратифікації конвенцій Міжнародної організації праці. Також Уряду було рекомендовано розробити та схвалити за участю сторін соціального діалогу проекти Концепції реформування оплати праці, Концепції демографічної політики та Концепції людського розвитку.

Пропозиції Рахункової палати було враховано при підготовці указів та доручень Президента України.

В Указі Президента України від 09.12.2010 № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади», яким передбачено усунення дублювання повноважень центральних органів виконавчої влади, скорочення чисельності управлінського апарату та витрат на його утримання, враховано пропозиції Рахункової палати про необхідність здійснення невідкладних заходів для оптимізації видатків державного бюджету.

Президент України дорученням від 28.12.2010 «Щодо удосконалення механізмів формування державного бюджету, недопущення звуження повноважень органів місцевого самоврядування, забезпечення додержання принципів прозорості і справедливості під час виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» та інших законодавчих актів» зобов'язав Прем'єр-міністра України розробити та в установленому порядку внести до Верховної Ради України проект закону про внесення змін до чинного законодавства, зокрема щодо зарахування до бюджету м. Києва 100 відс. податку на доходи фізичних осіб. Вказане доручення Президента України повністю відповідає пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік».

Окремі висновки Колегії Рахункової палати, зроблені за результатами проведених контрольних-аналітичних та експертних заходів, знайшли відображення у прийнятих Кабінетом Міністрів України рішеннях у частині удосконалення державної фінансової та бюджетної політики, поліпшення якості життя населення, зокрема:

✓ постановою від 01.03.2010 № 243 затверджено Державну цільову економічну програму енергоефективності на 2010-2015 роки, на чому наполягла Колегія Рахункової палати за результатами аудиту ефективності викорис-

тання коштів державного бюджету, передбачених Національному агентству України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів на здійснення заходів у сфері енергоефективності та енергозбереження;

✓ **постановою від 14.04.2010 № 357** затверджено Державну цільову програму підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, у додатку 3 якої визначено очікувані результати її виконання в частині залізниць, що відповідає рекомендаціям Рахункової палати за результатами аналізу виконання заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині підготовки залізничного транспорту;

✓ **постановою від 12.05.2010 № 336** «Про виплату пенсії та державної соціальної допомоги за січень - квітень 2010 року у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» визначено механізм виплати недоотриманих у січні–квітні 2010 року сум пенсії, щомісячного довічного грошового утримання, державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам, що враховує висновки та пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України щодо забезпечення виплат недоотриманих сум пенсій;

✓ **постановою від 31.05.2010 № 421** затверджено Порядок використання у 2010 році коштів Стабілізаційного фонду для реалізації інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку регіонів, у тому числі погашення кредиторської заборгованості, зареєстрованої органами Державного казначейства як фінансові зобов'язання станом на 1 січня 2010 року. Вказаним Порядком передбачено виділення коштів Стабілізаційного фонду у сумі 52,5 млн. грн. на погашення кредиторської заборгованості, що відповідає висновкам Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання Міністерством регіонального розвитку та будівництва України коштів Стабілізаційного фонду;

✓ **постановою від 09.06.2010 № 509** затверджено Порядок використання у 2010 році коштів Стабілізаційного фонду для забезпечення житлом громадян, в тому числі військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу, які відповідно до законодавства мають право на його отримання, зокрема шляхом надання державної підтримки для будівництва і придбання доступного житла, та для здійснення компенсації Державній іпотечній установі витрат на придбання квартир для забезпечення житлом окремих категорій громадян. Згідно з цим Порядком одним із напрямів використання бюджетних коштів є компенсація Державній іпотечній установі витрат на придбання квартир для забезпечення житлом окремих категорій громадян, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту діяльності Державної іпотечної установи;

✓ з метою забезпечення проведення науково-громадської експертизи прийнято **постанову від 16.06.2010 № 444** «Про внесення змін до пункту 2 Порядку проведення науково-громадської експертизи набору продуктів харчування, набору непродовольчих товарів і набору послуг для встановлення

прожиткового мінімуму і визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», яка дозволить оптимізувати роботу експертної комісії, що враховує пропозицію Рахункової палати щодо перегляду наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних демографічних груп населення, що застосовуються для визначення розмірів прожиткового мінімуму;

✓ з метою удосконалення нормативно-правових актів з питань пенсійного забезпечення **постановою від 23.06.2010 № 484** затверджено Порядок списання заборгованості Пенсійного фонду України за позиками, наданими з єдиного казначейського рахунка, на суму списаної заборгованості вуглеторфодобувним підприємствам; **постановою від 23.06.2010 № 510** – Порядок визначення різниці між розміром пенсії, призначеної відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», і розміром пенсії із солідарної системи відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»; **постановою від 28.07.2010 № 655** – Порядок надання у 2010 році позик на покриття тимчасових касових розривів Пенсійного фонду України, пов'язаних з виплатою пенсій, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України;

✓ **постановою від 11.08.2010 № 715** затверджено Порядок використання у 2010 році коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо підтримки зв'язків із закордонними українцями, а прийнятою того ж дня **постановою № 716** – Порядок використання у 2010 році коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо зміцнення зв'язків із закордонними українцями та забезпечення діяльності у сфері міжнаціональних відносин, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на виконання Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року;

✓ **постановою від 27.08.2010 № 789** з урахуванням пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності реалізації в Донецькій і Луганській областях соціальних гарантій шахтарям та членам їх сімей, передбачених Законом України «Про підвищення престижності шахтарської праці», затверджено Порядок укладання договорів про працевлаштування випускників вищих та професійно-технічних навчальних закладів, на яких поширюється дія Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці», що визначає механізм формування державного замовлення на підготовку фахівців, процедуру укладення договорів про працевлаштування випускників вищих та професійно-технічних навчальних закладів, на яких поширюється дія Закону, моніторинг результатів працевлаштування;

✓ **постановою від 27.08.2010 № 796** «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності» передбачено унормування питання щодо надання платних послуг з виготовлення документів про освіту, що відповідає пропозиціям

Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету на виготовлення випускних документів про освіту та ефективності функціонування системи замовлення, обліку та видачі документів у галузі освіти;

✓ **постановою від 08.09.2010 № 831** затверджено Основні напрями реалізації державної політики зайнятості на 2010-2011 роки, що враховує висновки Рахункової палати за результатами аналізу виконання державного бюджету за перше півріччя 2010 року щодо суттєвого перевищення прогнозного рівня безробіття;

✓ **постановою від 15.09.2010 № 844** затверджено Порядок проведення перевірки стану виконавської дисципліни в органах виконавчої влади, який визначає механізм здійснення контролю за організацією роботи з виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим завдань, визначених законами України, постановами Верховної Ради України, актами та дорученнями Президента України і Кабінету Міністрів України, що враховує рекомендації Рахункової палати за результатами аналізу видатків на забезпечення діяльності органів державного управління у 2005-2009 роках;

✓ **постановою від 29.09.2010 № 876** приведено діяльність Державної іпотечної установи у відповідність з метою її утворення – рефінансування іпотечних кредиторів, з виключенням функції щодо безпосереднього придбання житла, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності діяльності Державної іпотечної установи;

✓ **постановою від 27.10.2010 № 978** затверджено Порядок розроблення Середньострокової стратегії управління державним боргом і контролю за її реалізацією, в основу якої покладено принципи ефективного управління державним боргом, економічної обґрунтованості рішень щодо здійснення державних запозичень, узгодження напрямів реалізації політики управління державним боргом з напрямками реалізації бюджетно-фіскальної та грошово-кредитної політики, планування і прогнозування (визначення цілей та орієнтирів для управління державним боргом на основі обґрунтованих планів і прогнозів потреб держави у фінансових ресурсах і тенденцій розвитку макроекономічних показників), що враховує висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2009 рік, перший квартал та перше півріччя 2010 року стосовно зростання державного боргу;

✓ **постановою від 27.10.2010 № 1077** внесено зміни у додатки 1-3 до Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, згідно з якими обсяги фінансування НСК «Олімпійський» приведено у відповідність із затвердженою експертною вартістю об'єкта, що враховує рекомендації Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський»;

✓ **постановою від 01.11.2010 № 1012** «Питання декларування зміни оптово-відпускних цін на лікарські засоби, які закупаються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів» з 01.12.2010 запроваджено деклару-

вання зміни оптово-відпускних цін на лікарські засоби, включені до переліку лікарських засобів вітчизняного та іноземного виробництва, які можуть закуповувати заклади і установи охорони здоров'я, що повністю або частково фінансуються з державного та місцевих бюджетів, та затверджено Порядок декларування зміни оптово-відпускних цін на лікарські засоби, які закуповуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, чим враховано пропозицію Рахункової палати щодо удосконалення державної регуляторної політики в частині реєстрації та обігу лікарських засобів;

✓ **постановою від 03.11.2010 № 1007** затверджено нову редакцію Положення про Музейний фонд України, в якому викладено порядок ведення обліку музейних предметів та предметів музейного значення і порядок передачі музейних предметів державної частини Музейного фонду України, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству культури і туризму України на музейну справу та виставкову діяльність, функціонування музеїв;

✓ **постановою від 15.12.2010 № 1191** «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 листопада 1999 р. № 2166» затверджено нову редакцію Комплексної програми забезпечення житлом військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, Державної кримінально-виконавчої служби, службових осіб митних органів та членів їх сімей, що враховує пропозицію Рахункової палати стосовно необхідності розробки довгострокової програми забезпечення військовослужбовців житлом;

✓ **постановою від 29.12.2010 № 1219** «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 4 березня 2002 р. № 256» визначено відповідно до статті 102 Бюджетного кодексу України механізм фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення, який враховує пропозицію Рахункової палати щодо повноти врахування всіх категорій громадян, яким надаються пільги;

✓ **постановою від 29.12.2010 № 1228** «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2006 р. № 30» Перелік закладів фізичної культури і спорту, яким надається статус бази олімпійської та паралімпійської підготовки, викладено у новій редакції, що відповідає пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству у справах сім'ї, молоді та спорту на створення та розвиток матеріально-технічної бази спорту, щодо виключення із зазначеного Переліку об'єктів, що не відповідають вимогам надання такого статусу;

✓ **розпорядженням від 24.02.2010 № 286-р** затверджено скоригований проект будівництва та титул будови автотранспортної магістралі через р. Дніпро в м. Запоріжжі, що враховує рекомендацію Рахункової палати за результатами перевірки використання коштів субвенції з державного бюджету міському бюджету м. Запоріжжя на будівництво автомагістралі через р. Дніпро;

✓ **розпорядженням від 19.05.2010 № 1073-р** затверджено План першочергових заходів щодо інтеграції країни до Європейського Союзу на 2010 рік, яким, зокрема, Державній податковій службі України доручено забезпечити своєчасне відшкодування податку на додану вартість, на що звертала увагу Рахункова палата у Висновках щодо виконання Державного бюджету України за 2009 рік;

✓ **розпорядженням від 23.06.2010 № 1725-р** затверджено План першочергових заходів на 2010 рік щодо реалізації основних положень Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада», яким, зокрема, передбачено підготовку законопроектів щодо унормування надання пільг з оплати житлово-комунальних послуг та послуг зв'язку, про державний борг, розробку пропозицій щодо удосконалення бюджетних програм, своєчасне відшкодування податку на додану вартість, скасування пільг для підприємств ряду галузей промисловості, що враховує висновки Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2009 рік і перший квартал 2010 року;

✓ **розпорядженням від 07.07.2010 № 1351-р** затверджено новий склад наглядової ради Державної іпотечної установи за участю представників Кабінету Міністрів України, на чому, враховуючи велику соціально-економічну спрямованість діяльності установи, наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності діяльності Державної іпотечної установи;

✓ **розпорядженням від 11.08.2010 № 1609-р** затверджено План невідкладних заходів щодо погашення заборгованості із заробітної плати, яким передбачено, зокрема, вжиття заходів для недопущення бюджетними установами кредиторської заборгованості суб'єктам господарської діяльності, подання Міністерством праці інформації про заборгованість із заробітної плати до Генеральної прокуратури, інших правоохоронних органів для відповідного реагування з метою забезпечення погашення заборгованості із заробітної плати, що враховує Висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за перше півріччя 2010 року стосовно погіршення рівня життя населення внаслідок збільшення заборгованості з виплати заробітної плати;

✓ **розпорядженням від 27.08.2010 № 1723-р** схвалено Концепцію Державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011-2015 роки. Серед очікуваних результатів виконання Програми – введення нового порядку формування та розміщення державного замовлення на підготовку кваліфікованих робітників, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на підготовку робітничих кадрів;

✓ **розпорядженням від 29.09.2010 № 1900-р** схвалено Концепцію Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011-2015 роки, якою передбачено створення умов для активізації інвестиційної діяльності, спрямованої на модернізацію реального сектору економіки та забезпечення сталого економічного розвитку, що враховує Висновок Колегії Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за перше півріччя 2010 року стосовно низького рівня внутрішніх інвестицій;

Дорученням Кабінету Міністрів України від **08.04.2010 № 17350/2/1-10** за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Українській академії аграрних наук на науку, зобов'язано Міністерство аграрної політики України, Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України, Національну академію аграрних наук України розглянути, вжити необхідних заходів та внести Кабінету Міністрів України пропозиції щодо виправлення ситуації для розгляду на засіданні урядових комітетів. Засідання **Урядового комітету з питань аграрної політики** за участю представника Рахункової палати відбулося 11.05.2010, на ньому розглядалися заходи щодо усунення виявлених Рахунковою палатою порушень і недоліків у використанні коштів, виділених Українській академії аграрних наук, та доручено НААНУ підготувати і подати в установленому порядку зміни до Статуту Академії; Мінекономіки – розробити і затвердити порядок формування і реалізації державного замовлення на наукову і науково-технічну продукцію; Мінагрополітики спільно з НААНУ – щороку визначати пріоритетні напрями розвитку аграрної науки.

У вересні 2010 року відбулося засідання **Урядового комітету з питань економічної політики**, на якому розглядалися пропозиції до плану заходів щодо розв'язання проблем, які виникли в Державній іпотечній установі. Розроблені заходи враховують виконання всіх пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності діяльності Державної іпотечної установи, а саме: розробити механізм та визначити обсяги коштів для компенсації головними розпорядниками та органами місцевого самоврядування витрат установи, понесених при закупівлі та передачі квартир; організувати проведення суцільної інвентаризації щодо законності передачі придбаних за державні кошти квартир; відшкодувати незаконні витрати і спрямувати діяльність установи на ефективне та економне використання коштів.

На засіданні **Урядового комітету з питань національної безпеки, правової, молодіжної політики, екології та підготовки до проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу**, яке відбулося 06.12.2010 під головуванням Віце-прем'єр-міністра Колеснікова Б.В., розглядалися матеріали аудиту використання бюджетних коштів на збереження пам'яток Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця». За результатами розгляду доручено Мінфіну, Мінкультури, Чернігівській облдержадміністрації опрацювати питання стосовно визначення Мінкультури єдиним органом виконавчої влади, через який здійснюватиметься фінансування робіт щодо збереження пам'яток Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця».

Висновки, пропозиції та рекомендації щодо усунення виявлених порушень і поліпшення використання коштів державного бюджету, затверджені Колегією Рахункової палати за результатами контрольно-аналітичних заходів, розглядалися та бралися до уваги керівництвом органів державної влади – головних розпорядників бюджетних коштів.

Міністерство фінансів України у відповідь на пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу видатків на забезпечення діяльності органів

державного управління у 2005-2009 роках повідомило Рахункову палату, що спільно з Міністерством економіки України та Головним управлінням державної служби України визначено принципи проектування системи органів виконавчої влади, відповідно до яких розроблено загальні пропозиції щодо упорядкування системи та структури центральних органів виконавчої влади, здійснено аналіз дублювань функцій між територіальними підрозділами центральних органів виконавчої влади і структурними підрозділами місцевих державних адміністрацій з метою їх усунення, а також аналіз функцій, повноважень, штатної чисельності територіальних органів виконавчої влади, урядових органів у системі міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та розроблено пропозиції щодо їх оптимізації. Була розроблена нова класифікація посад державних службовців з визначенням професійно-кваліфікаційних вимог відповідно до функціональних обов'язків. Крім того, утворено Міжвідомчу робочу групу з включенням до її складу працівників міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Школи вищого корпусу державної служби та Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, якій доручено розробити проект рішення Уряду про затвердження кваліфікаційних вимог до посад державних службовців.

Міністерство оборони України поінформувало, що з метою виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених військовим навчальним закладам м. Севастополя на підготовку кадрів, командуванням Військово-Морських Сил Збройних Сил України та Академії військово-морських сил ім. П.С. Нахімова проводиться робота з приведення у відповідність з чинним законодавством співвідношення чисельності курсантів, які навчаються в академії за державним замовленням для потреб Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, й студентів, які навчаються за кошти юридичних і фізичних осіб. Академією відпрацьовано перспективний план розвитку та удосконалення її матеріально-технічної бази шляхом оснащення сучасними навчально-тренувальними засобами, проведення ремонту навчальних приміщень та будівель. Міністерством оборони України вживаються заходи для приведення нормативної бази наукової і науково-технічної діяльності в Збройних Силах України у відповідність із законодавством України та державними стандартами, а також для удосконалення системи управління науковою і науково-технічною діяльністю в Збройних Силах України у контексті інтеграції військової освіти та науки.

На виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів на будівництво (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу, а також військовослужбовців правоохоронних органів та Збройних Сил України Міністерством оборони України за результатами інвентаризації та з урахуванням видатків Державного бюджету України на 2010 рік внесено зміни до перспективного плану будівництва житла для військовослужбовців щодо першочергового фінансування об'єктів з високим ступенем будівельної готовності. Введено в експлуатацію житловий будинок на вул. Бориспільській у м. Київ, який до

цього перебував у категорії об'єктів незавершеного будівництва з високим ступенем готовності.

За результатами службового розслідування **Міністерством внутрішніх справ України** з метою усунення порушень, виявлених Рахунковою палатою під час аудиту ефективності використання бюджетних коштів на будівництво (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу, а також військовослужбовців правоохоронних органів та Збройних Сил України, звільнено із займаних посад та з військової служби посадових осіб Управління розквартирування та капітального будівництва Головного управління внутрішніх військ МВС, які винні в неефективному використанні бюджетних коштів.

Міністерством прийнято рішення про ліквідацію експериментального виробництва Державного науково-дослідного інституту МВС України, привести статус та діяльність якого у відповідність з вимогами чинного законодавства рекомендувала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на науково-технічну діяльність правоохоронних органів.

Також Міністерством підготовлено проект наказу «Про затвердження порядку отримання органами та підрозділами внутрішніх справ благодійних внесків, грантів та дарунків від фізичних та юридичних осіб», у якому з урахуванням зауважень і пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту стану залучення та ефективності використання надходжень у вигляді благодійної допомоги в системі правоохоронних органів визначено єдиний підхід до реалізації права МВС та його структурних підрозділів на отримання благодійних внесків, грантів і дарунків. Здійснено відповідні коригування даних бухгалтерського обліку щодо приведення обсягів отриманих благодійних внесків у відповідність з їх фактичною наявністю.

Матеріали аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів щодо забезпечення захисту прав та інтересів держави під час врегулювання спорів закордонними юрисдикційними органами було враховано **Міністерством юстиції України** при розробленні проекту Указу Президента України «Про внесення змін до Указу Президента України від 25 червня 2002 року № 581», який передбачає зосередження основних функцій щодо забезпечення захисту інтересів держави в закордонних юрисдикційних органах в межах повноважень одного відповідального центрального органу виконавчої влади – Міністерства юстиції України, удосконалення процедури врегулювання спору за участю іноземного суб'єкта та держави Україна, а також механізму виплати українською стороною компенсації в разі врегулювання спору, визначення процедури подання позову від імені держави Україна.

З метою усунення можливостей подання до України позовів на закордонні юрисдикційні органи та підвищення ефективності захисту прав та інтересів України під час розгляду справ у цих органах Мін'юстом здійснюється аналіз стану виконання зобов'язань, взятих підприємствами, в статутному фонді яких є частка державного майна, за договорами, укладеними з іноземними суб'єктами; підготовка рекомендацій щодо позасудового врегулювання

спорів між підприємствами, в статутному фонді яких є частка державного майна, та іноземними суб'єктами; підготовка рекомендацій щодо дотримання українською стороною правових гарантів та режиму іноземного інвестування по відношенню до іноземних суб'єктів відповідно до законодавства. З метою відшкодування збитків, нанесених державі Україна, Міністерством за участю представників Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної служби фінансового моніторингу утворено Міжвідомчу робочу групу для проведення перевірки органів державної влади, підприємств, установ та організацій щодо дотримання вимог національного законодавства під час здійснення співробітництва з іноземними інвесторами та належної організації відповідних документів.

З метою виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами перевірки забезпечення органами Державної податкової служби України повноти та своєчасності стягнення штрафних санкцій і пені до державного бюджету Міністерством юстиції України створено систему постійного моніторингу за якістю актів перевірки. Для удосконалення роботи юридичних підрозділів затверджено в новій редакції порядок взаємодії структурних підрозділів при проведенні перевірок; шокварталу надсилається підпорядкованим податковим органам аналіз судової практики з питань сплати податків, штрафних санкцій та пені.

Міністерством палива та енергетики України на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України, згідно з яким передбачається зменшити норми користування житлово-комунальними послугами (насамперед, природним газом). Мінпаливенерго ініціювало створення Міжвідомчої комісії (наказ від 08.12.2010 № 533), на засіданнях якої буде розглянуто проект зазначеної постанови Уряду і прийнято спільне рішення. З метою оптимізації діючої системи надання пільг вивчається питання запровадження соціальних електронних карток як єдиного документа, на підставі якого буде реалізовано право громадян на отримання передбачених законодавством пільг. Передбачається, що запропонований механізм дозволить посилити контроль та облік у системі соціальних виплат та пільг, що сприятиме удосконаленню механізму планування, ефективного та раціональному використанню бюджетних коштів.

Також Міністерством у рамках заходів щодо усунення недоліків та порушень, виявлених Рахунковою палатою під час аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству палива та енергетики України на заходи із створення власного виробництва ядерного палива, розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження скоригованого проекту та титулу будови «Будівництво підприємства на базі Новокосянтинівського родовища уранових руд». Утворено Міжвідомчу комісію з проведення відбору на конкурсній основі технології та партнера для створення виробництва палива. Підготовлено проект Закону

України «Про гарантії цільового кредитування завдань і заходів Державної цільової економічної програми «Ядерне паливо України».

Міністерством вугільної промисловості України, з урахуванням Висновку Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на реструктуризацію вугільної та торфодобувної промисловості у 2008-2009 роках, здійснено розрахунки необхідних обсягів фінансування за напрямом «Реструктуризація вугледобувної та торфодобувної промисловості». Реорганізовано структуру ліквідаційних організацій шляхом створення державних підприємств «Донвуглереструктуризація», «Обласна дирекція «Луганськвуглереструктуризація», «ЦЗК «Вуглеторфреструктуризація».

Мінвуглепромом за результатами аудиту ефективності реалізації в Донецькій і Луганській областях соціальних гарантій шахтарям та членам їх сімей, передбачених Законом України «Про підвищення престижності шахтарської праці», повідомлено про розробку Соціальної програми і Заходів щодо підтримки сім'ї кожного шахтаря, що постраждав на виробництві або помер внаслідок професійного захворювання, які затверджено наказом Міністерства від 08.06.2010 року. Підготовлено пропозиції для робочої групи з внесення змін і доповнень у Галузеву угоду щодо формування тарифної сітки працівників, зайнятих на підземних роботах, з урахуванням вимог Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці».

За результатами перевірки повноти та своєчасності сплати податкових платежів до державного бюджету підприємствами спиртової галузі Вінницької та Хмельницької областей **Міністерство аграрної політики України** повідомило, що проводиться реорганізація спиртової галузі шляхом приєднання державних спиртових заводів до Державного підприємства спиртової та лікеро-горілчаної промисловості та ліквідації концерну «Укрспирт», яка дасть можливість створити умови для розвитку галузі та суттєво поліпшити економічний стан підприємств завдяки централізованій закупівлі сировини, палива та допоміжних матеріалів, створенню фонду розвитку галузі, можливості залучення інвестиційних коштів. Проводиться робота з доопрацювання та реалізації Програми розвитку спиртової галузі на 2007-2011 роки. Невикористані потужності спиртових заводів передбачається перевести на виробництво біопалива на основі спирту етилового, виготовлено перші партії біопалива БІО-100 на базі ДП «Лохвицький спиртовий комбінат», які почали надходити в мережі АЗС, готуються для перепрофілювання ще 4 заводи на виробництво біоетанолу загальною річною потужністю 49 тис. тонн.

Наказом Міністерства від 21.07.2010 № 427 «Про проведення перевірок суб'єктів господарювання в частині дотримання вимог законодавства при отриманні державної компенсації на розвиток виноградарства і садівництва» затверджено склад комісії Мінагрополітики для проведення виїзних перевірок. Відповідно до пункту 3 протоколу засідання комісії з питань фінансування розвитку виноградарства і садівництва від 17.08.2010 прийнято рішення щодо припинення фінансування суб'єктів господарювання, які допустили порушення вимог Порядку справляння збору та використання коштів на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства, у тому числі 8 господарств

за результатами проведеного Рахунковою палатою аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених на закладання та нагляд за молодими садами, виноградниками та ягідниками в 2008-2009 роках та I півріччі 2010 року.

На виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аналізу стану заборгованості із виплати заробітної плати **Міністерством праці та соціальної політики України** розроблено низку заходів, зокрема, щодо забезпечення постійного контролю за виконанням графіків погашення заборгованості із виплати заробітної плати на підприємствах-боржниках; проведення робочих нарад з представниками профспілок із зазначеного питання; посилення контролю за виконанням центральними та місцевими органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями протокольних рішень Комісії з питання погашення заборгованості із заробітної плати, грошового забезпечення, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат; проведення порівняльного аналізу даних моніторингу органів виконавчої влади і даних Держкомстату.

За результатами аудиту ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації осіб з обмеженими можливостями наказом Міністерства від 06.09.2010 № 270 затверджено Інструкцію з надання фінансової допомоги на поворотній і безповоротній основі та цільової позики за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені, що надходять до державного бюджету за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів.

У червні 2010 року в Мінпраці проведено нараду за участю керівників регіональних підрозділів праці та соціального захисту населення, на якій детально проаналізовано та обговорено результати аудиту ефективності виконання у 2009 році Проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку, звернуто увагу присутніх на неналежну реалізацію проекту в Автономній Республіці Крим, Івано-Франківській, Одеській, Тернопільській та Харківській областях, заслухано керівників головних управлінь праці та соціального захисту населення зазначених областей і надано відповідні доручення. Міністерство підготувало спільний з Мінфіном та Мінекономіки наказ від 22.07.2010 № 201 «Про усунення недоліків, виявлених Рахунковою палатою України під час проведення аудиту ефективності виконання у 2009 році Проекту «Удосконалення соціальної допомоги», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку». Вводиться щомісячний контроль за своєчасним фінансуванням заходів у рамках проекту на центральному та місцевому рівні, щоквартальний контроль за реалізацією проекту в Автономній Республіці Крим, усіх областях України, містах Києві та Севастополі. Однією з дієвих форм розв'язання проблем, які виникають під час впровадження інвестиційних проектів, стало проведення двічі на рік перегляду проектного портфеля Світового банку в Україні. У протоколі перегляду портфеля проектів України і Світового банку, підписаному 07.06.2010, відображено досягнуті домовленості, які забезпечать досягнення результатів у рамках Проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги».

За результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених **Міністерству охорони здоров'я України** на створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги, наказом Міністерства від 02.12.2010 № 1057 з метою контролю за ефективністю використання коштів і забезпечення своєчасного виконання бюджетних програм та заходів затверджено Положення про комісію МОЗ України щодо складання номенклатури лікарських засобів, обладнання, виробів медичного призначення та інших товарів, робіт і послуг для централізованої закупівлі, в якому передбачено відповідальність членів комісії за вчинення антиконкурентних дій, визначених статтею 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції». Зазначеним наказом також затверджено Порядок підготовки та погодження номенклатури лікарських засобів, виробів медичного призначення, обладнання та інших товарів, робіт і послуг для централізованої закупівлі. З метою врегулювання питань організації надання екстреної медичної допомоги наказом Міністерства від 14.12.2010 № 1115 внесено зміни до пункту 9.2 наказу від 29.08.2008 № 500 «Про заходи щодо удосконалення надання екстреної медичної допомоги населенню в Україні», що передбачають залишити до 01.01.2013 у структурі станцій швидкої медичної допомоги функціонуючі спеціалізовані бригади та врегульовують питання атестації медичних працівників служби за спеціальністю «Медицина невідкладних станів». За неналежний контроль за супроводом процедур централізованої закупівлі товарів для заходів з охорони здоров'я та неналежне виконання обов'язків начальника відділу тендерних процедур притягнуто до дисциплінарної відповідальності.

З метою усунення порушень, виявлених Рахунковою палатою під час аудиту використання Міністерством охорони здоров'я України коштів Державного бюджету України та матеріальних цінностей на забезпечення недопущення та подолання поширення на території України грипу А/Н1N1 та гострих респіраторних захворювань, Міністерством розроблено Клінічний протокол діагностики та лікування грипу у дорослих та Клінічний протокол діагностики та лікування гострих респіраторних вірусних інфекцій у дорослих. Розпочато впровадження формулярної системи забезпечення лікарськими засобами закладів охорони здоров'я. Державним підприємством «Державний фармакологічний центр» забезпечено електронними версіями другого випуску Державного формуляра лікарських засобів та Довідником лікарських засобів всі заклади охорони здоров'я державної та комунальної форм власності. Здійснюється розроблення та впровадження формулярів регіонального та локального рівнів, у тому числі щодо лікування грипу та ГРВІ у дітей та дорослих. Міністерство наказом від 22.07.2010 № 614 затвердило Примірний табель основного технічного оснащення лабораторій Державної установи «Український центр грипу та гострих респіраторних інфекцій» МОЗ України. Виробнику вакцини «Санофі Пастер С.А.» надіслано лист про розірвання угоди щодо закупівлі вакцини «Паненза». Наказом МОЗ від 28.05.2010 № 447 було затверджено склад міжвідомчої робочої групи з питань підготовки проекту постанови Кабінету Міністрів України щодо Порядку реєстрації цін на лікарські засоби та вироби медичного призначення, які закуповуються за бюджетні кошти.

На виконання Порядку декларування зміни оптово-відпускних цін на лікарські засоби, які закупаються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.11.2010 № 1012, МОЗ України затверджено наказ від 18.11.2010 № 1006 «Про затвердження Положення про реєстр оптово-відпускних цін на лікарські засоби та порядок внесення до нього змін та форми декларації зміни оптово-відпускної ціни на лікарський засіб».

На засіданні Колегії *Міністерства освіти і науки України* було розглянуто Висновки Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету на виготовлення випускних документів про освіту та ефективності функціонування системи замовлення, обліку і видачі документів у галузі освіти й обговорено пропозиції щодо усунення виявлених порушень і недоліків. Рішенням Колегії доручено державному підприємству «Державний центр прикладних інформаційних технологій» спільно з відповідними департаментами МОН подати пропозиції щодо впровадження системи автоматизованого збору та обробки статистичної інформації від навчальних закладів та обласних управлінь освіти і науки, зокрема, про облік учнів і студентів в єдиній інформаційній системі. Також доручено підготувати пропозиції щодо внесення змін до законодавства про державні закупівлі, пов'язані із незастосуванням процедури державних закупівель до виготовлення документів про освіту, та розробити порядок розгляду звернень ВНЗ щодо видачі документів про вищу освіту понад ліцензований обсяг та порядок звернень і надання інформації з підтвердження дійсності документів про освіту. Наказом МОН від 16.09.2010 № 883 «Питання знищення бланків документів про освіту старого зразка» передбачено інвентаризацію бланків документів про освіту старого зразка з метою їх вилучення та знищення.

Враховуючи результати аудиту виконання закону про реструктуризацію заборгованості з гарантованих державою виплат працівникам навчальних закладів та установ освіти у Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях та доручення Кабінету Міністрів України від 22.04.2010 № 1/12-1656, Міністерство освіти і науки України підготувало листи до управлінь освіти і науки облдержадміністрацій та до центральних органів виконавчої влади щодо термінового проведення інвентаризації стану погашення кредиторської заборгованості з виплат, здійснених відповідно до Закону України «Про реструктуризацію заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту» педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників навчальних закладів», а також виплат, здійснених на підставі рішень суду станом на 01.01.2010 року.

З урахуванням результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на підготовку кадрів у професійно-технічних навчальних закладах Вінницької та Кіровоградської областей, МОН розроблено механізм формування учнівського контингенту на основі угод між підприємством і навчальним закладом. Це дало можливість повною мірою збалансувати попит і пропозицію на підготовку кваліфікованих робітників. Для підвищення ролі і відповідальності регіонів за підготовку робітничих кадрів з урахуванням інфраструктури виробництва МОН доручило регіо-

нальним органам управління освітою і наукою, навчально-методичним центрам, професійно-технічним навчальним закладам спільно із замовниками робітничих кадрів провести моніторинг якості підготовки випускників профтехучилищ, їх закріплення на робочих місцях та узагальнити результати діяльності навчальних закладів.

Міністерство на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на виконання Державної програми інформатизації та комп'ютеризації вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації наказом від 31.03.2010 № 1/9-219 організувало проведення паспортизації вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації для оновлення даних щодо фактичного стану забезпечення комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням. Відпрацьовано механізм передачі електронних засобів навчання як інформаційних ресурсів для впровадження їх у навчально-виховний процес (наказ МОН від 02.03.2010 № 166). Питання впровадження інноваційних технологій у практику вищих навчальних закладів із використанням програмних засобів розглянуто на Всеукраїнському семінарі-практикумі 16.04.2010 року. Здійснено реорганізацію Інституту інноваційних технологій і змісту освіти. У I кварталі 2010 року без залучення додаткових коштів видано для впровадження у навчально-виховний процес 7 найменувань компакт-дисків педагогічних програмних засобів, виготовлених за кошти держбюджету.

Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи за результатами аудиту виконання у 2007-2010 роках заходів державних програм, спрямованих на радіаційний і соціальний захист населення м. Жовті Води, повідомило, що з метою забезпечення більш ефективного використання коштів субвенції з державного бюджету міському бюджету м. Жовті Води на виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення розробляються пропозиції Міністерству фінансів України щодо передачі функцій головного розпорядника коштів за цією бюджетною програмою Дніпропетровській облдержадміністрації.

Міністерством культури і туризму України 12.08.2010 проведено засідання Колегії, на якому розглянуто Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству культури і туризму України на музейну справу та виставкову діяльність, функціонування музеїв. Підготовлено накази Міністерства «Про затвердження Інструкції з обліку, зберігання та використання музейних предметів та музейних колекцій державної частини Музейного фонду України», «Про затвердження Положення про Державну атестаційну комісію з атестації художників-реставраторів», «Про затвердження Положення про Музейну раду та її персонального складу» та «Про затвердження Положення про Фондово-експертну комісію».

Постановою Колегії Міністерства від 09.02.2010 № 2/1 визначено шляхи усунення недоліків, виявлених аудитом ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству культури і туризму України на фінансову підтримку національних та державних художніх ко-

лективів, концертних та циркових організацій. Визначено конкретні заходи для розроблення та подання на розгляд МКТ стратегічних планів розвитку концертних організацій та циркових підприємств. На виконання зазначеної постанови Міністерством видано наказ від 17.02.2010 № 80/1/16-10 «Про створення робочої групи щодо реформування циркової галузі». Відповідно до доручення Міністерства Українським центром культурних досліджень розроблено проект Концепції реформування і розвитку циркової галузі України. Міністерством опрацьовується проект Закону України «Про цирки та циркову справу в Україні». Триває розгляд перспективних планів розвитку національних та державних художніх колективів, концертних та циркових організацій на період до 2013 року. Внаслідок невиконання посадових обов'язків у частині забезпечення передачі в державну власність та введення будівлі Будинку державних художніх колективів в експлуатацію, згідно з наказом МКТ від 22.01.2010 № 37/1/17-10, директора ДП «Дирекція Будинку державних художніх колективів» звільнено з посади.

Наказом **Міністерства з питань житлово-комунального господарства України** від 29.06.2010 № 203-1 з метою врахування пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами аудиту виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в частині забезпечення транспортних та комунальних послуг приймаючих міст затверджено Деталізований план виконання завдань і заходів з підготовки об'єктів житлово-комунального господарства до проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.

Міністерством був затверджений план заходів щодо усунення недоліків, виявлених аудитом стану реалізації Проекту «Розвиток міської інфраструктури в Україні», що підтримується позикою Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Внесено зміни до Інструкції з впровадження проекту за погодженням зі Світовим банком. Закріплено наказом Міністерства механізми взаємодії його підрозділів з консультантами Центральної групи управління проектом та регіональних груп управління проектом. У вересні 2010 року затверджено Положення про Експертну робочу групу з питань супроводження реалізації проекту. Розірвано договір про субкредитування з м. Балта, а кошти перерозподілено для м. Івано-Франківськ, з яким укладено відповідний договір про субкредитування. Також укладено договір про субкредитування з м. Вознесенськ та підготовлено план закупівель. Під час чергової місії МБРР прийнято остаточне рішення щодо робіт, які будуть фінансуватись за кошти позики в м. Одесі. Розміри оплати праці консультантам регіональної групи управління проектом м. Одеси зменшено шляхом підписання доповнень до договорів з консультантами. Прийнято рішення про скорочення кількості консультантів Центральної групи управління проектом до 7 осіб.

За результатами аудиту ефективності використання у 2009 році коштів державного бюджету на реалізацію заходів з цілодобового водозабезпечення та реконструкцію системи водопостачання м. Львова наказом **Міністерства регіонального розвитку та будівництва України** від 11.02.2010 № 60

було утворено комісію для вивчення ефективного використання бюджетних коштів та введення в експлуатацію об'єктів реконструкції систем водопостачання м. Львова, яку очолив перший заступник Міністра. З виїздом на місце було проаналізовано стан введення в експлуатацію об'єктів реконструкції систем водопостачання м. Львова та ефективність використання бюджетних коштів, вказано на недоліки в роботі департаменту житлового господарства та інфраструктури Львівської міської ради і шляхи їх усунення.

Державним комітетом телебачення і радіомовлення України з метою усунення порушень, виявлених Рахунковою палатою під час аудиту ефективності планування та використання коштів Державного бюджету України, виділених Державному комітету телебачення і радіомовлення України на прикладні розробки, утворено Науково-експертну раду з питань видавничої справи при Держкомтелерадіо та затверджено положення та її склад (наказ Комітету від 12.07.2010 № 185). Комітет звернувся до Держспоживстандарту щодо прискорення проведення державної експертизи, затвердження та надання чинності шести стандартам у сфері ЗМІ, книговидавничої справи та інформаційно-бібліографічної діяльності, розробленим Книжковою палатою у 2004-2009 роках. У Комітеті проведено нараду з представниками галузевих наукових установ, присвячену обговоренню питань планування та виконання наукових розробок, а також захисту прав власності на створену за бюджетні кошти науково-технічну продукцію. Розроблено проекти договорів Держкомтелерадіо з науковими установами, якими передбачено умови впровадження результатів наукових розробок. Листом від 01.07.2010 № 3561/23/4 Комітет звернувся до МОН щодо включення державної наукової установи «Книжкова палата імені Івана Федорова» до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави.

У рамках реалізації пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності **Державного комітету лісового господарства України** у 2008-2009 роках Комітетом доопрацьовуються Інструкція з проведення лісовпорядкування, Правила обліку, зберігання, заповнення, видачі бланків лісорубного та лісового квитка, Інструкція з відведення і таксації лісосік у лісах України, Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів.

На виконання пропозицій Рахункової палати за результатами перевірки використання коштів державного бюджету, спрямованих на реалізацію у 2009 році проекту «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру», **Державний комітет України із земельних ресурсів** повідомив, що в листопаді 2010 року відбулася моніторингова місія Світового банку з питань впровадження проекту, під час якої детально обговорено питання його реалізації та основні проблеми/причини, що стримують використання коштів позики за проектом. Держкомземом підготовлено та подано для заслуховування на засіданні Уряду звіт про стан провадження проекту, в якому йдеться про стан реалізації компонентів проекту та їх головні досягнення, основні причини недовикористання коштів позики та заходи, що вживаються Держкомземом для вирішення/врегулюван-

ня проблемних питань. Проведено за участю представників Світового банку адміністративні наради з підрядниками, під час яких розглянуто стан виконання землевпорядних та картографічних робіт за договорами, укладеними в рамках проекту. Підготовлено та погоджено зі Світовим банком зміни до договорів у частині встановлення граничного терміну здачі результатів землевпорядних робіт і розірвання договорів у разі невиконання підрядниками взятих зобов'язань. Погоджено зі Світовим банком, що договори, до яких включено додаткові обсяги робіт із аерофотознімання та створення ортофотопланів, повинні бути завершені до 30.06.2011 року. Держкомземом видано наказ від 01.12.2010 № 842 «Про затвердження технічних вимог», яким затверджено єдиний бланк для надання інформації з автоматизованої системи державного земельного кадастру на забезпечення виконання постанов Кабінету Міністрів України від 09.09.2009 № 1021 і від 18.08.2010 № 749.

Службою безпеки України за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів на будівництво (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу, а також військовослужбовців правоохоронних органів та Збройних Сил України проведено інвентаризацію та внесено до відповідних форм обліку наявні службові житлові приміщення. Для забезпечення належного обліку житла, отриманого від місцевих органів виконавчої влади, за його вартісними та кількісними показниками, підготовлено та видано наказ від 18.02.2010 № 107 «Про створення реєстру житлових приміщень». Внаслідок активізації роботи Робочої групи з питань погашення дебіторської заборгованості з червня 2008 року підприємствами-дебіторами погашено борг перед СБУ на суму майже 5,3 млн. грн. шляхом передачі 20 квартир та повернення на рахунки СБУ 0,8 млн. гривень. Проведено службове розслідування за фактами порушень чинного законодавства у сфері забезпечення житлом військовослужбовців управліннями СБУ в Луганській і Херсонській областях, а також за фактом неефективного використання бюджетних коштів на будівництво (придбання) житла.

Центральним управлінням Служби безпеки України з метою виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту стану залучення та ефективності використання надходжень у вигляді благодійної допомоги в системі правоохоронних органів видано наказ, яким керівників органів та підрозділів СБУ зобов'язано забезпечувати, організовувати та здійснювати співпрацю з благодійними фондами відповідно до мети їх діяльності, а також забезпечити повноту зарахування до спеціального фонду державного бюджету надходжень у вигляді благодійної допомоги, їх використання виключно за цільовим призначенням, належний облік надходжень у вигляді благодійної допомоги і виключення практики взяття на бухгалтерський облік матеріальних цінностей без зазначення джерел їх надходжень і вартості шляхом написання рапортів співробітниками СБУ.

Головним управлінням державної служби України на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету на здійснення виконавчої влади місцевими державними адміністраціями в Автономній Республіці Крим, областях та м. Севастополі проведено аналіз дублювань функцій між територіальними підрозділами

центральної влади та структурними підрозділами місцевих держадміністрацій і підготовлено пропозиції щодо їх усунення, які надіслано Кабінету Міністрів України листом від 05.07.2010 № 5559/94-10.

Державна податкова адміністрація України з метою встановлення взаємодії між податковими органами, органами державного геологічного контролю та держгірпромнагляду під час проведення перевірок надрокористувачів і обміну інформацією щодо виявлених порушень умов користування надрами, на чому наголошувала Рахункова палата за результатами перевірки стану справляння і дієвості контролю за надходженням платежів за користування надрами загальнодержавного значення до державного бюджету, листом від 27.02.2010 № 2094/5/23-5016 звернулась до Державної геологічної служби з пропозиціями щодо надання інформації регіональним підрозділам податкової служби за 15 днів до початку кварталу про планові перевірки підприємств – користувачів надрами та зобов'язала регіональні підрозділи податкової служби (листом від 27.02.2010 № 2094/5/23-5017) забезпечити отримання від регіональних підрозділів геологічної служби інформації про заплановані заходи щодо перевірок підприємств – користувачів надрами та встановлені порушення для врахування при організації контрольно-перевірочної роботи.

З метою покращення стану розрахункової дисципліни підприємств – позичальників за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, та позичками, наданими Міністерством фінансів на зворотній основі, про що зазначалося у Висновку Колегії Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2009 рік, Державна податкова адміністрація України наказом від 14.09.2010 № 701 затвердила Методичні рекомендації щодо порядку погашення у 2010 році заборгованості суб'єктів господарювання перед державою за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, бюджетними позичками та фінансовою допомогою, наданою на поворотній основі.

ДПА України з урахуванням висновків Рахункової палати за результатами перевірки стану виконання повноважень державними органами влади із забезпечення повноти та своєчасності надходження рентних платежів за видобуток вуглеводнів до Державного бюджету України знято з обліку 4 договори спільної діяльності, щодо двох проводиться робота із зняття їх з обліку.

Державною митною службою України, зважаючи на результати перевірки Рахункової палати ефективності діяльності органів державної влади щодо забезпечення надходження до державного бюджету коштів від реалізації товарів, вилучених митними органами, щодо яких винесено рішення суду про конфіскацію, на території Харківської та Сумської областей, затверджено наказ від 28.05.2010 № 546 «Про Порядок контролю та оцінювання роботи митних органів з питань розпорядження майном, що переходить у власність держави, а також ефективності взаємодії з органами державної виконавчої служби з питань розпорядження конфіскованим майном».

На виконання пропозицій Рахункової палати за результатами перевірки ефективності системи та повноти сплати до державного бюджету збору за забруднення навколишнього природного середовища на території Харківської

та Полтавської областей і з метою підвищення ефективності роботи щодо притягнення до відповідальності фізичних та юридичних осіб і нарахування збитків, завданих навколишньому природному середовищу, *Державною екологічною інспекцією України* видано розпорядження від 16.04.2010 № 10 «Про забезпечення відшкодування збитків і сплати штрафів». Держекоінспекцією розроблено зміни до статті 2 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», до розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення умов ведення бізнесу в Україні» та до Кодексу України про адміністративні правопорушення в частині збільшення адміністративних штрафів.

Державним департаментом України з питань виконання покарань видано наказ від 24.02.2010 № 57 щодо врахування у роботі результатів аудиту Рахункової палати ефективності використання бюджетних коштів на будівництво (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу, а також військовослужбовців правоохоронних органів та Збройних Сил України та притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності. Проведена суцільна інвентаризація незавершеного будівництва та інвентаризація земельних ділянок, виділених органам і установам Державної кримінально-виконавчої служби під будівництво житла. Проводиться робота з формування довгострокового перспективного плану будівництва об'єктів житла.

Фондом державного майна України на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аналізу звіту Фонду державного майна України за 2009 рік сформовано та затверджено Помісячний пооб'єктний план-графік виставлення на продаж у 2010 році пакетів акцій господарських товариств і холдингових компаній. ФДМУ довів до суб'єктів управління корпоративними правами відповідні форми звітності про нарахування та сплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності. Також ухвалено наказ Фонду державного майна України від 18.05.2010 № 652 щодо вдосконалення моніторингу сплати дивідендів господарськими товариствами, які знаходяться в управлінні Фонду. З метою вдосконалення планування надходжень Фондом доведено до суб'єктів управління корпоративними правами форми для надання зведених показників очікуваних обсягів загального чистого прибутку та чистого прибутку кожної господарської організації з урахуванням затверджених фінансових планів. На основі опрацювання та аналізу отриманої інформації було надано Міністерству фінансів України планові обсяги надходжень у 2011 році дивідендів до державного бюджету.

Рада суддів адміністративних судів України 21.06.2010 провела засідання за участю представника Рахункової палати, на якому розглядалися питання розподілу видатків на 2010 рік між окружними та апеляційними судами за бюджетними програмами, формування бюджетних пропозицій на 2011 рік та створення автоматизованої системи документообігу в судах. З урахуванням позиції Рахункової палати щодо організаційного забезпечення діяльності судової влади було прийнято рішення, відповідно до якого Державній судовій адміністрації України запропоновано додатково розглянути питання фінансового забезпечення суддів, а також утворено комісію для ви-

вчення питання щодо створення автоматизованої системи документообігу в судах. Крім того, рішенням Ради суддів адміністративних судів України від 26.11.2010 № 93 затверджено доопрацьований класифікатор категорій адміністративних справ, на основі якого визначається спеціалізація суддів адміністративних судів із розгляду справ, розподіляються справи між суддями, ведеться звітність судів про судовий розгляд справ, здійснюється систематизація та узагальнення судової практики, визначаються навантаження на суддів та складність справ тощо.

Питання про результати аудиту ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації осіб з обмеженими можливостями розглянуто на засіданні Колегії **Фонду соціального захисту інвалідів**, що відбулося 21.10.2010 року. За її результатами видано наказ директора Фонду від 26.10.2010 № 91 щодо попередження керуючих територіальних відділень Фонду, в яких були виявлені порушення, про недопущення їх у подальшому та зменшення розмірів їх преміювання. Іншим наказом від 07.10.2010 № 79 внесено зміни до порядку формування звітів про надходження адміністративно-господарських санкцій з використанням Єдиного інформаційного автоматизованого банку даних Фонду соціального захисту інвалідів. Запроваджено з 01.11.2010 щоквартальний моніторинг працевлаштування інвалідів, які отримали послуги з професійної реабілітації в центрах реабілітації інвалідів, що утримуються за кошти Фонду соціального захисту інвалідів, а також навчалися у вищих навчальних закладах за рахунок фінансового сприяння Фонду.

Національну академію аграрних наук України за результатами розгляду матеріалів аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Українській академії аграрних наук на науку, прийнято розпорядження від 08.04.2010 № 16-р, яким поставлено завдання перед структурними підрозділами НААНУ та координаційно-методичними радами при головних установах щодо виконання науково-технічних програм. Координаційно-методичні ради зобов'язано забезпечити високий рівень виконання науково-технічних програм на завершальному етапі шляхом посилення координації досліджень між співвиконавцями, підвищення результативності робіт і посилення вимог до заключних звітів. З урахуванням рекомендацій спеціалістів Рахункової палати розроблено нове Положення про порядок формування тематики наукових досліджень та контролю за виконанням, яке розглянуто Науково-методологічною радою та затверджено на Президії НААНУ 17.03.2010 року.

Національним агентством з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу з метою усунення недоліків, виявлених аудитом використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський», видано наказ від 12.11.2010 № 176 «Про окремі заходи щодо додержання фінансово-бюджетної дисципліни», відповідно до якого здійснюється жорсткий щотижневий контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємств, що належать до сфери управління Нацагентства, в частині ефективності витрачання отриманих коштів, вико-

ристання авансів, наданих за діючими договорами, та своєчасності їх погашення.

Дніпропетровська обласна державна адміністрація повідомила, що результати аналізу та перевірки використання бюджетних коштів на забезпечення лікування хворих на цукровий діабет у Дніпропетровській та Запорізькій областях розглянуто на засіданні Колегії Головного управління охорони здоров'я за участю всіх керівників лікувально-профілактичних закладів. Визначено чіткий контроль, переглянуто та удосконалено ведення реєстру хворих на цукровий діабет. У повному обсязі забезпечено хворих дітей тест-смужками до індивідуальних глюкометрів, придбано прилади самоконтролю для вперше виявлених випадків захворювання на цукровий діабет у дітей та вагітних, придбано реактиви для проведення досліджень. Головним управлінням охорони здоров'я проведено роботу щодо отримання у поточному році лікувально-профілактичними закладами області у вигляді гуманітарної допомоги 2 тис. індивідуальних приладів самоконтролю, для яких закуплено необхідні тест-смужки. За недотримання порядку проведення операцій з бюджетними коштами та майном, встановленого чинним законодавством, позбавлено надбавки за високі досягнення у праці та премії керівника закладу ОКЗ «База спецмедпостачання», який є виконавцем обласної програми «Цукровий діабет» у Дніпропетровській області на 2009-2013 роки, та притягнуто до дисциплінарної відповідальності у вигляді догани головного бухгалтера.

Запорізькою обласною державною адміністрацією здійснено ряд заходів щодо недопущення надалі порушень, виявлених вищевказаною перевіркою, а саме: розроблено Порядок забезпечення препаратами інсуліну за рахунок цільових видатків обласного бюджету, яким визначено координацію роботи управління – головного розпорядника коштів, лікувальних закладів та постачальників, функції та обов'язки учасників, які забезпечують формування потреби в ліках, визначення обсягу їх закупівлі та надходження до територіальних одиниць; видано наказ «Про удосконалення організації надання медичної допомоги хворим на цукровий діабет», згідно з яким розподілено функції контролю за виконанням Державної цільової програми «Цукровий діабет» на 2009-2013 роки, раціональним використанням коштів на профілактику, діагностику та лікування хворих на цукровий діабет.

З метою усунення порушень, виявлених аудитом виконання закону про реструктуризацію заборгованості з гарантованих державою виплат працівникам навчальних закладів та установ освіти у Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях, управлінням освіти і науки **Кіровоградської обласної державної адміністрації** видано наказ від 16.03.2010 № 105, яким зобов'язано начальників відділів (управлінь) освіти райдержадміністрацій (міських рад), директорів закладів освіти обласного підпорядкування, директорів, ректорів професійно-технічних та вищих навчальних закладів провести перевірки з питань законності, повноти та своєчасності проведення виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту» та Законом України «Про реструктуризацію заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту», правильності визначення розмірів

відшкодування педагогічним працівникам вартості спожитих енергоносіїв. У навчальних закладах та установах освіти перевірки проведено, виявлені порушення усунуто в повному обсязі. Наказом управління освіти і науки облдержадміністрації від 09.04.2010 № 160 оголошено догани керівникам шкіл-інтернатів та професійно-технічних навчальних закладів, у яких Рахунковою палатою України виявлено порушення. Також з метою притягнення до дисциплінарної відповідальності начальників відділів освіти надіслано листи головам Гайворонської, Долинської, Знам'янської, Новгородківської, Олександрівської та Олександрійської райдержадміністрацій.

Харківська обласна державна адміністрація на виконання пропозицій Рахункової палати за результатами перевірки ефективності системи та повноти сплати до державного бюджету збору за забруднення навколишнього природного середовища на території Харківської та Полтавської областей повідомила, що в Харківській області проведено роботу з визначення кола суб'єктів господарювання, які надають послуги з перевезення відходів, а також їх розміщення, за результатами якої встановлено, що в області визначено 94 ділянки для облаштування полігонів. По всіх місцях розміщення відходів та всіма суб'єктами господарювання, які надають послуги із вивезення відходів, сплачується збір за забруднення навколишнього природного середовища.

На виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів державного бюджету на здійснення виконавчої влади місцевими державними адміністраціями в Автономній Республіці Крим, областях та м. Севастополі було ліквідовано деякі структурні підрозділи, зокрема відділ по взаємодії з органами юстиції та управління з питань фізичної культури та спорту Харківської обласної державної адміністрації. Крім того, розроблено методiku і систему рейтингової оцінки районів і міст, за якою запроваджено комплексну щоквартальну оцінку соціально-економічного розвитку районів, міст Харківської області.

Чернігівська обласна державна адміністрація на виконання пропозицій за результатами аудиту використання бюджетних коштів на збереження пам'яток Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» повідомила, що за домовленістю з Міністерством культури і туризму України на 2011 рік заповіднику передбачено видатки в сумі 400 тис. грн. на розроблення генерального плану з урахуванням зміни концепції його розвитку; було проведено інвентаризацію об'єктів заповідника для визначення остаточної вартості незавершених робіт з метою забезпечення введення в експлуатацію; продовжується доопрацювання уточненої Комплексної програми розвитку Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця».

З метою усунення порушень, виявлених Рахунковою палатою під час аудиту ефективності використання у 2009 році коштів державного бюджету на реалізацію заходів з цілодобового водозабезпечення та реконструкцію системи водопостачання м. Львова, рішенням виконавчого комітету **Львівської міської ради** від 14.05.2010 № 527 було скасовано рішення виконкому від 23.12.2009 № 1153 «Про погодження передачі електроенергетичного облад-

нання на баланс спеціалізованого підприємства ВАТ «Львівобленерго» та зазначене обладнання після реконструкції електропостачання насосної станції «Миколаїв» передано на баланс ЛМКП «Львівводоканал».

Державним підприємством «Національний спортивний комплекс «Олімпійський» з метою усунення недоліків, виявлених Рахунковою палатою під час аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на реконструкцію стадіону Національного спортивного комплексу «Олімпійський», розроблено графік повернення до державного бюджету 5 млн. грн.; механізм взаємодії між структурними підрозділами підприємства та посилено контроль за його претензійною роботою. НСК «Олімпійський» здійснено розрахунок суми неустойки за договором генерального підяду, яка підлягає сплаті за невиконання договірних зобов'язань АТ ХК «Київміськбуд». Перевитрачені в 2009 році кошти на утримання служби замовника повернуто до державного бюджету.

На виконання статті 26 Закону України «Про Рахункову палату» та відповідно до Порядку взаємодії між Генеральною прокуратурою України та Рахунковою палатою з питань підготовки, подання, розгляду матеріалів перевірок та інформування про результати їх розгляду, вжиття заходів прокурорського реагування, затвердженого керівниками зазначених відомств, протягом 2010 року для прийняття рішення в порядку статті 97 Кримінально-процесуального кодексу України і застосування заходів прокурорського реагування до Генеральної прокуратури України було подано загалом **20 матеріалів**. Зокрема, за рішенням Колегії Рахунковою палатою до Генеральної прокуратури України надіслано **10 матеріалів**:

➤ за фактами, викладеними у матеріалах аналізу формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України у 2009 році, 23.06.2010 Генеральною прокуратурою України із залученням Головного контрольно-ревізійного управління організовано перевірку стосовно законності використання бюджетних коштів на виготовлення та направлення пенсіонерам повідомлень про перерахунок пенсій;

➤ за фактами порушень, які призвели до нецільового використання коштів Стабілізаційного фонду та сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість у рахунок погашення заборгованості з виплати заробітної плати, встановлених у ході проведення аналізу стану заборгованості з виплати заробітної плати, 22.04.2010 Генеральною прокуратурою України доручено проведення перевірок прокурорам Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Київської, Львівської, Луганської, Хмельницької та Чернігівської областей. Міністерству вугільної промисловості України 02.04.2010 внесено припис про усунення порушень бюджетного законодавства;

➤ за матеріалами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на здійснення заходів з реформування та розвитку Збройних Сил України, 26.04.2010 прокуратурою Печерського району м. Києва внесено припис начальнику відділу державної виконавчої служби Печерського районного управління юстиції у м. Києві про

усунення порушень вимог Закону України «Про виконавче впровадження», припис задоволено;

➤ за матеріалами аудиту ефективності діяльності Державної іпотечної установи 02.06.2010 Генеральною прокуратурою України внесено подання до Державної іпотечної установи;

➤ за фактами, викладеними у матеріалах перевірки ефективності діяльності органів державної влади щодо забезпечення надходження до державного бюджету коштів від реалізації товарів, вилучених митними органами, щодо яких винесено рішення суду про конфіскацію, на території Харківської та Сумської областей, 16.09.2010 прокуратурою Ленінського району м. Харкова порушено кримінальну справу за виявленим фактом нестачі конфіскованого у дохід держави майна на суму 19,6 тис. грн., що підлягало реалізації Ленінським відділом державної виконавчої служби Харківського міського управління юстиції і перебувало на відповідальному зберіганні у Харківській обласній філії державного підприємства МВС України «Спецсервіс». Генеральною прокуратурою України 03.08.2010 внесено подання виконувачу обов'язків начальника Сумської митниці;

➤ Генеральною прокуратурою України 16.07.2010 подано до прокуратури м. Севастополя матеріали аудиту Рахункової палати виконання у 2006-2009 роках заходів Програми сталого соціально-економічного, екологічного і культурного розвитку м. Севастополя на період до 2015 року. За результатами перевірки порушено кримінальну справу стосовно посадових осіб управління капітального будівництва та ТОВ «Укрспецбуд» за частиною 2 статті 364 та частиною 2 статті 366 КК України. ГСУ МВС України 22.07.2010 порушено кримінальну справу за фактом незаконного заволодіння службовими особами ТОВ «Укрспецбуд» бюджетними коштами у сумі 6,5 млн. грн. при проведенні будівельних робіт;

➤ Генеральною прокуратурою України 17.08.2010 матеріали аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на реструктуризацію вугільної та торфодобувної промисловості у 2008-2009 роках подано до прокуратури м. Києва, перевірка триває;

➤ за матеріалами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги, Генеральною прокуратурою 07.12.2010 порушено кримінальну справу за частиною 2 статті 364 та частиною 2 статті 211 КК України за фактом зловживання владою та службовим становищем службовими особами Кабінету Міністрів України та Міністерства охорони здоров'я України, а також видання незаконного акта.

На запити Генеральної прокуратури України Рахунковою палатою надіслано **10 матеріалів:**

➤ щодо аудиту ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву. Генеральною прокуратурою України 14.04.2010, 20.04.2010, 30.04.2010 порушено три кримінальні справи за частиною 2 статті 364 КК України, які об'єднано та надано для розслідування прокурору м. Києва;

- щодо аудиту ефективності використання бюджетних коштів на будівництво (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу, а також військовослужбовців правоохоронних органів та Збройних Сил України. Генеральною прокуратурою України 14.04.2010 внесено подання Міністру оборони України щодо усунення порушень законодавства при використанні бюджетних коштів;
- щодо перевірки використання коштів Стабілізаційного фонду державного бюджету у 2009 році. Генеральною прокуратурою України 25.05.2010 порушено кримінальну справу стосовно службових осіб департаменту капітального будівництва МНС України за частиною 2 статті 364 КК України;
- щодо законності дій службових осіб Кабінету Міністрів України при прийнятті актів Уряду про здійснення закупівель товарів, робіт, послуг без застосування конкурентних процедур за період з 02.04.2008 по 10.03.2010 року. Матеріали аудиту Рахункової палати долучено до матеріалів перевірки за зверненням народного депутата України Пінчука А.П.;
- щодо перевірки використання коштів, які надійшли у 2009 році від Міжнародного валютного фонду. Матеріали Рахункової палати долучено до кримінальної справи № 49-2954, яку було порушено 28.04.2010 Генеральною прокуратурою України за фактом нецільового використання коштів та зловживання службовим становищем службовими особами Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України та Державного казначейства України. Досудове слідство триває;
- щодо аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству охорони здоров'я України на створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги. Матеріали аудиту Рахункової палати долучено до матеріалів кримінальної справи № 49-3063, порушеної Генеральною прокуратурою України 07.12.2010 за фактом зловживань службових осіб Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України. Досудове слідство триває;
- щодо аудиту ефективності використання бюджетних коштів на здійснення заходів щодо забезпечення захисту прав та інтересів держави під час урегулювання спорів закордонними юрисдикційними органами. Перевірка триває.

Аналіз реалізації висновків та пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами проведених контрольних та експертних заходів показав, що у звітному році стан реагування органів державної влади на матеріали Рахункової палати в цілому характеризувався значним підвищенням результативності. Пропозиції Рахункової палати знайшли відображення у 54 законодавчих актах, прийнятих Верховною Радою України, указах та дорученнях Президента України, постановках та розпорядженнях Кабінету Міністрів України, які мали значний вплив на соціально-економічний розвиток країни. Комітетами Верховної Ради України було розглянуто 43 питання за результатами здійснених Рахунковою палатою контрольних та експертних заходів, представники Рахункової палати взяли участь у роботі 49 за-

сідань комітетів Верховної Ради України, у трьох комітетських слуханнях та двох «круглих столах», що були проведені у Верховній Раді України.

В той же час реагування Кабінету Міністрів України, безпосередніх об'єктів контрольно-аналітичних заходів в ряді випадків було формальним. Відповіді інформували лише про розгляд матеріалів Рахункової палати та затвердження плану заходів щодо виконання пропозицій Рахункової палати. Однак, досвід перевірок Рахункової палати стану реагування на висновки і пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами попередніх контрольно-аналітичних заходів свідчить, що більшість таких заходів є формальними і залишаються лише на папері, не впливаючи на вирішення проблеми.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВНОВАЖЕНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Відповідно до пунктів 8 і 9 статті 7 Закону України «Про Рахункову палату» до повноважень Рахункової палати віднесено проведення експертизи проектів Державного бюджету України, а також проектів законів та інших нормативних актів, міжнародних договорів України, загальнодержавних програм та інших документів, що стосуються питань державного бюджету і фінансів України, здійснення аналізу і дослідження порушень і відхилень бюджетного процесу, підготовка і внесення до Верховної Ради України пропозицій щодо їх усунення, а також вдосконалення бюджетного законодавства в цілому.

У 2010 році Рахунковою палатою проводилась робота з опрацювання проектів законів та підготовки законодавчих пропозицій щодо удосконалення проектів законів України та інших нормативних актів, які стосуються питань державного бюджету і фінансів України, а також правового врегулювання діяльності Рахункової палати.

У звітному році відбулась зміна правового регулювання статусу Рахункової палати у зв'язку з Рішенням Конституційного Суду України від 30.09.2010 № 20-рп/2010, внаслідок якого, відповідно до поновленої в попередній редакції статті 98 Конституції України, Рахункова палата втратила повноваження у частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України.

Ліквідація цих контрольних повноважень позбавляє суспільство повної, прозорої та об'єктивної інформації щодо стану національної економіки та державних фінансів, яку надає єдиний незалежний орган фінансово-економічного контролю в нашій державі – Рахункова палата.

Здійснюючи свою діяльність від імені Верховної Ради України, Рахункова палата є інструментом парламентського контролю. Повноцінним він може бути лише за умов охоплення всього бюджетного процесу і повного тіла бюджету, включаючи доходну частину. Тому збереження контрольних функцій Рахункової палати у попередній редакції є принциповим та вкрай необхідним питанням як для Парламенту, так і держави в цілому. Рахункова палата від імені Верховної Ради України повинна мати максимально широкі повноваження з контролю за надходженням коштів до бюджету та їх використанням.

У зв'язку з цим Рахункова палата звернулася до Верховної Ради України з проханням про необхідність внесення змін до чинної статті 98 Конституції України щодо наділення її повноваженнями в частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України.

Рахункова палата приділяла велику увагу опрацюванню **проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (реєстр. № 6495)**, розробленого Кабінетом Міністрів України.

Враховуючи основоположну роль цього законопроекту у визначенні основ бюджетного законодавства та засад бюджетної системи в цілому, а також з метою удосконалення правового поля діяльності Рахункової палати, нашою інституцією запропоновано внести ряд змін і доповнень до нової редакції Бюджетного кодексу України стосовно контролю та аудиту в бюджетному процесі.

Нова редакція Бюджетного кодексу передбачала повноваження Рахункової палати в частині контролю за надходженням коштів до державного бюджету. Зазначений законопроект прийнятий Верховною Радою України 08.07.2010.

Законом України від 07.10.2010 № 2592-VI «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення їх у відповідність до Конституції України» внесено, зокрема, зміни до ряду статей Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456-VI, що пов'язано з втратою Рахунковою палатою повноважень у частині здійснення контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України згідно з рішенням Конституційного Суду України від 30.09.2010 № 20-рп/2010 (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України).

Внаслідок прийняття цього Закону значно звужено функції, повноваження та інформаційне забезпечення Рахункової палати, передбачені Законом України «Про Рахункову палату». Зокрема, стосовно контролю за утворенням державного боргу, ефективністю управління коштами державного бюджету, використанням коштів місцевих бюджетів у частині трансфертів, які надаються з державного бюджету. Крім того, передбачено припинення подання Рахунковій палаті необхідних для здійснення зазначеної експертної та аналітичної діяльності звітів та інформації.

З метою забезпечення належного рівня контрольної та експертно-аналітичної діяльності Рахункова палата вважає за необхідне збереження за нею своїх законних повноважень щодо контролю за утворенням державного боргу, ефективністю управління коштами державного бюджету, використанням коштів місцевих бюджетів у частині трансфертів, які надаються з державного бюджету, а також недопущення звуження функцій, повноважень та інформаційного забезпечення нашої інституції.

У зв'язку з цим Рахункова палата звернулась до Голови Верховної Ради України Литвина В.М., Першого заступника Голови Верховної Ради України - голови Тимчасової спеціальної комісії Мартинюка А.І. з проханням щодо підтримки її пропозицій.

Рахунковою палатою проаналізовано **проект Податкового кодексу України (реєстр. № 7101-1)**, винесений на всенародне обговорення. У рамках цього обговорення Рахункова палата неодноразово надавала пропозиції стосовно включення до Кодексу норм щодо здійснення Рахунковою палатою контролю за законністю та ефективністю використання коштів державного бюджету, передбачених на виконання повноважень контролюючими органами та органами стягнення в процесі адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів), оцінки законності та обґрунтованості рішень цих органів щодо повноти нарахування та своєчасності їх сплати до Державного бюджету України.

Рахункова палата відстоювала позицію щодо необхідності забезпечення в проекті Податкового кодексу України балансу інтересів «держава-податковий орган-платник податків» та недопущення безконтрольності податкових і митних органів з боку українського суспільства.

На переконання Рахункової палати контроль з її боку за діяльністю контрольних органів та органів стягнення сприятиме забезпеченню виконання головного завдання податкової реформи щодо захисту законних інтересів платників податків і прозорості роботи контролюючих органів.

Свою позицію Рахункова палата виклала в листі до Голови Верховної Ради України Литвина В.М.

Рахунковою палатою висловлено заперечення щодо запропонованого проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо додаткових гарантій реалізації прав народних депутатів України у Верховній Раді України)» (реєстр. № 7267), внесеним народним депутатом України Яценюком А.П., підходу, який передбачає зміни до Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», а також Закону України «Про Рахункову палату» в частині формування персонального складу Рахункової палати.

На думку Рахункової палати, запропонований законопроектом підхід до формування парламентською опозицією персонального складу Рахункової палати фактично запроваджує організаційно-правову залежність інституції від політичних утворень у Парламенті. За таких умов основою діяльності Рахункової палати стане не неупереджене виконання завдань і функцій, покладених на неї законодавством, а політична доцільність.

Однією з необхідних складових принципу незалежності і об'єктивності Рахункової палати є спеціальний порядок призначення та звільнення Голови, інших членів Рахункової палати, а також їх політична незаангажованість. Ці конституційні положення забезпечують гарантію того, що Рахункова палата не перетвориться на зняряддя політичної боротьби, а буде виконувати волю всього суспільства через його представницький орган – Парламент.

Закріплення права парламентської опозиції на посади Голови та членів Рахункової палати призведе до того, що кожен раз, коли змінюється формат більшості та опозиції у Парламенті, буде змінюватися і весь склад Рахункової палати, що порушує принцип її незалежності. Тобто, руйнується сам принцип функціонування Рахункової палати як незалежної інституції, оскільки вона буде втягнута в політичну діяльність, що призведе до замовних перевірок, необ'єктивних висновків, які залежатимуть від партійної належності керівників Рахункової палати.

Отже, Рахункова палата не може бути предметом поділу між депутатськими фракціями Парламенту, у тому числі належати до опозиційних фракцій, що суперечило б конституційному призначенню Рахункової палати.

Відповідний лист про неприйнятність запропонованих законопроектом змін до законів України «Про Регламент Верховної Ради України» та «Про Рахункову палату» стосовно формування персонального складу Рахункової палати надіслано до Голови Верховної Ради України Литвина В.М.

Рахунковою палатою у звітному році здійснювалось також подальше нормативне врегулювання різних напрямів своєї діяльності. Розроблено та затверджено декілька внутрішніх нормативних документів, головною метою яких є надання працівникам Рахункової палати практичних рекомендацій для здійснення контрольних-аналітичних та експертних заходів. Методичні рекомендації є допоміжними документами, призначеними виключно для внутрішнього використання в Рахунковій палаті.

- *Методичні рекомендації щодо проведення перевірки виконання кошторису Національного банку України, затверджені постановою Колегії Рахункової палати від 19.01.2010 № 1-7, було розроблено відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», статтею 25 (абзац 3) якого визначено,*

що Рахункова палата щороку здійснює перевірку кошторису витрат Національного банку України і подає відповідну інформацію до Верховної Ради України, та Закону України «Про Національний банк України», статтею 70 (абзац 2) якого визначено, що в частині руху коштів Державного бюджету України, аналізу виконання кошторису фінансову перевірку Національного банку здійснює Рахункова палата.

- У *Методичних рекомендаціях щодо експертних розрахунків індексу реального валового внутрішнього продукту*, затверджених постановою Колегії Рахункової палати від 09.02.2010 № 2-6, викладені основні принципи розрахунку індексу реального ВВП, а також алгоритми розрахунків індексу валової доданої вартості (ВДВ) за видами економічної діяльності та чистих податків на продукти.

Зазначений документ розроблено з урахуванням норм Бюджетного кодексу України, Закону України «Про Рахункову палату», інших нормативно-правових актів, які регулюють економіко-статистичні стандарти.

Рахункова палата здійснює значний обсяг експертних, контрольних і аналітичних заходів щодо макроекономічної та бюджетної політики. Зокрема, проводиться аналіз і експертиза Декларації цілей та завдань бюджету на наступний бюджетний період (Бюджетної декларації) та Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період (Бюджетної резолюції). Крім того, згідно з вимогами статей 40 і 41 Бюджетного кодексу України та статей 7 і 27 Закону України «Про Рахункову палату» здійснюється аналіз та експертиза проектів законів про державний бюджет. Відповідно до вимог статті 62 Бюджетного кодексу України, статей 2, 6, 7, 22 і 30 Закону України «Про Рахункову палату» здійснюються експертні, контрольні та аналітичні заходи щодо виконання Державного бюджету України. Крім вищезазначених документів, на звернення Президента України, Верховної Ради України, народних депутатів України та за власною ініціативою Рахункова палата готує експертно-аналітичні матеріали з питань макроекономічної та бюджетної політики.

Підготовка Рахунковою палатою зазначених документів здійснюється на основі аналізу та експертизи підсумків економічної діяльності, прогнозів макропоказників економічного і соціального розвитку. Основний індикатор економічного розвитку держави – ВВП, тому якість і своєчасність визначення траєкторії наявних економічних процесів та перспективи їх розвитку є одним з вирішальних критеріїв реалістичної оцінки впливу поточної економічної ситуації на виконання державного бюджету, основою для висновків і пропозицій у частині обґрунтування проекту доходної та видаткової частин державного бюджету, обсягів державного внутрішнього і зовнішнього боргу, дефіциту тощо.

Таким чином, основною метою проведення Рахунковою палатою власних розрахунків є необхідність забезпечення оперативної щомісячної експертної оцінки індексу реального ВВП, проведення аналізу та експертизи економічного тренда у звітному періоді, порівняно з базовим, встановлення величини відхилення розрахованого показника від врахованого при затвердженні державного бюджету, прогнозування розвитку економічних процесів.

4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Протягом 2010 року Рахункова палата України здійснювала міжнародне співробітництво відповідно до пункту 12 статті 6 Закону України «Про Рахункову палату» за такими основними напрямками:

- налагодження та розвиток двостороннього і багатостороннього співробітництва з іноземними ВОФК;
- участь у заходах Міжнародної та Європейської організацій вищих органів фінансового контролю INTOSAI і EUROSAI;
- забезпечення діяльності спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- участь у роботі Ради керівників вищих органів фінансового контролю держав-учасниць СНД;
- поглиблення співпраці з міжнародними організаціями та реалізація проектів інституційного розвитку в Рахунковій палаті.

У 2010 році Рахункова палата України продовжувала активно розвивати двостороннє співробітництво з ВОФК Російської Федерації, Королівства Швеція, Республіки Польща і Соціалістичної Республіки В'єтнам, діяльність яких становила інтерес для нашої інституції.

*Візит до Державного аудиторського офісу Соціалістичної Республіки В'єтнам
(м. Ханой, 25-27 жовтня 2010 року)*

Важливим інструментом реалізації двостороннього співробітництва є угоди про співробітництво. У звітному періоді була укладена **Угода про двостороннє співробітництво** з Державним аудиторським офісом Соціаліс-

тичної Республіки В'єтнам у ході візиту до м. Ханой делегації Рахункової палати на чолі з Головою Симоненком В.К.

Основна мета укладеної Угоди полягає у вдосконаленні взаємодії двох установ, розвитку ініціатив та інституційних можливостей для подальшого збагачення досвіду в галузі державного фінансового контролю. На сьогодні Рахунковою палатою підписані двосторонні угоди про співробітництво з вищими органами фінансового контролю 22 країн.

2 грудня 2010 року в Рахунковій палаті України відбулося засідання спільної Колегії Рахункових палат України і Російської Федерації. Голови обох ВОФК підписали **Меморандум про результати паралельної перевірки** використання державних коштів та інших джерел фінансування, спрямованих на регулювання, охорону, вивчення та відтворення водних біологічних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському рибпромисловому басейні.

Підписання Головою Рахункової палати України Симоненком В.К. та Головою Рахункової палати Російської Федерації Степашиним В.С. Меморандуму про результати паралельної перевірки (м. Київ, 2 грудня 2010 року)

Впродовж звітнього року в Рахунковій палаті продовжувалася реалізація спільного українсько-шведського проекту «Співробітництво у сфері інституційного розвитку між Рахунковою палатою України та **Національним аудиторським офісом Королівства Швеція**». В його рамках для українських фахівців було проведено два семінари (31 травня – 3 червня та 25-26 серпня 2010 року). У ході семінарів основна увага була прикута до питань фінансового аудиту та аудиту ефективності, відбувся обмін досвідом з проведення таких аудитів й ознайомлення з вимогами міжнародних принципів і стандартів.

4 Міжнародне співробітництво

У 2010 році невід’ємним елементом міжнародного співробітництва та практичним аспектом реалізації двосторонніх угод Рахункової палати України залишалося проведення паралельних аудитів. Було завершено два паралельні аудити та підписано спільні звіти за їх результатами, а саме:

– паралельний аудит використання державних коштів та інших джерел фінансування, спрямованих на регулювання, охорону, вивчення та відтворення водних біологічних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському рибпромисловому басейні (здійснювався спільно з **ВОФК Російської Федерації**);

– паралельний аудит підготовки Республіки Польща та України до проведення фінального турніру чемпіонату Європи з футболу «Євро-2012» (здійснювався спільно з **ВОФК Республіки Польща**, підписано звіт 2-го етапу аудиту).

На стадії проведення у 2010 році знаходилося два паралельні аудити:

– міжнародний координований аудит захисту Чорного моря від забруднення (здійснюється спільно з **ВОФК Грузії, Республіки Румунія, Російської Федерації, Турецької Республіки**);

– міжнародний координований паралельний аудит програм/заходів, спрямованих на підвищення зайнятості інвалідів у державному секторі (здійснюється спільно з **ВОФК 13 країн**).

Крім налагодження та подальшого розвитку двостороннього і багатостороннього співробітництва з іноземними ВОФК у звітному періоді наша установа брала активну участь у діяльності міжнародних організацій INTOSAI, EUROSAI та Ради керівників вищих органів фінансового контролю держав-учасниць СНД.

II засідання спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф (м. Київ, 24-25 червня 2010 року)

У червні 2010 року в рамках діяльності очолюваної Україною **спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**, було проведено II засідання спеціальної групи в м. Києві, в якому взяли участь представники 10 європейських ВОФК, Програми розвитку ООН, Національної академії наук України, а також профільних українських міністерств та відомств.

У рамках засідання було організовано три пленарні сесії з актуальних питань попередження та ліквідації наслідків катастроф, методології проведення аудитів катастроф та проектів спеціальної групи. Під час засідання відбулася презентація проектів глосарія термінів, бази аудитів природних і техногенних катастроф в Європі та орієнтовної структури Рекомендацій на основі кращої практики проведення аудитів у сфері попередження та ліквідації наслідків катастроф.

Як член **Ради керуючих Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI)** Рахункова палата України у листопаді 2010 року взяла участь у її XXXVI засіданні (м. Мадрид, Королівство Іспанія).

В ході зазначеного заходу Голова Рахункової палати Симоненко В.К. представив звіт про діяльність очолюваної Україною спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, і виступив з пропозицією щодо доцільності продовження мандата групи на 2011-2013 роки. Ця пропозиція була одностайно підтримана членами Ради керуючих.

У своїй доповіді Симоненко В.К. також зупинився на досвіді проведення нашою інституцією паралельних аудитів як невід'ємної складової міжнародного співробітництва (як приклад були згадані аудити з ВОФК Республіки Казахстан, Російської Федерації та Республіки Болгарія).

Крім того, у рамках порядку денного засідання розглядалися й інші питання: звіти спеціальних і робочих груп EUROSAI, звіти про поточну роботу організації та стан виконання Програми Президентства EUROSAI на 2008-2011 роки, були розглянуті фінансові звіти та проект стратегічного плану організації на 2011-2017 роки.

Протягом всього 2010 року Рахункова палата Україна продовжувала керуватися пріоритетом екологічних проблем у своїй міжнародній діяльності та активно долучилася до заходів **робочої групи EUROSAI з аудиту навколишнього середовища**, взявши участь у її VIII засіданні (о. Тексель, Королівство Нідерланди) та ставши координатором міжнародного аудиту захисту Чорного моря від забруднення із залученням аудиторів чотирьох ВОФК: Грузії, Республіки Румунія, Російської Федерації та Турецької Республіки. Упродовж року було також проведено два робочих засідання в рамках зазначеного аудиту (23 червня 2010 року, м. Київ, Україна, і 19-22 жовтня 2010 року, м. Стамбул, Турецька Республіка).

Постійна участь фахівців нашої установи в авторитетних заходах INTOSAI та EUROSAI дозволяє вивчати і обмінюватися передовим досвідом проведення аудитів у багатьох сферах, ознайомлюватися з методологічними напрацюваннями та найкращою практикою наших колег з усього світу, а також забезпечити підвищення обізнаності європейської і міжнародної аудиторської спільноти про діяльність Рахункової палати та її досягнення.

Зокрема, Рахункова палата у 2010 році брала активну участь у ряді заходів, організованих **Міжнародною організацією вищих органів фінансового контролю INTOSAI**.

Делегація Рахункової палати України на чолі з її Головою Симоненком В.К. у травні 2010 року взяла участь у **міжнародній конференції INTOSAI** «Зміцнення зовнішнього державного аудиту в регіонах INTOSAI» (м. Відень, Австрійська Республіка), під час якої представники вищих органів фінансового контролю та міжнародних організацій обмінялися думками з питань діяльності ВОФК у рамках конституції, незалежності ВОФК, цінностей та переваг їх незалежності, інституційного розвитку з метою зміцнення незалежності ВОФК. Голова Рахункової палати України виступив з доповіддю у ході обговорення теми «Цінності та переваги незалежності ВОФК».

У листопаді 2010 року в м. Йоганнесбург (Південно-Африканська Республіка) відбувся **XX Конгрес INTOSAI**, програма якого включала розгляд двох основних тем: «Цінність та переваги ВОФК» та «Екологічний аудит і сталий розвиток», затвердження ряду стандартів INTOSAI (ISSAI). Також Конгресом було затверджено Стратегічний план INTOSAI на наступні три роки, що сфокусований на незалежності Вищих органів фінансового контролю, впровадженні Міжнародних стандартів з аудиту INTOSAI (ISSAI), посиленні інституційного розвитку, роз'ясненні важливості і переваг фінансового контролю, розширенні боротьби з корупцією та покращенні комунікацій.

Під час Конгресу делегація Рахункової палати провела двосторонні зустрічі з представниками 33 ВОФК, під час яких було обговорено питання двостороннього співробітництва, зокрема представники ряду ВОФК висловили зацікавленість у подовженні та розширенні двостороннього співробітництва з Рахунковою палатою України. Також предметом обговорення стало питання пролонгації мандата Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, на наступний трирічний період (2011-2013 роки). Крім того, делегація Рахункової палати взяла участь у засіданні Робочої групи INTOSAI з аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами, під час якого відбулась зустріч представників Рахункової палати із суддями Європейського суду аудиторів.

Представники Рахункової палати у 2010 році брали участь у Трансрегіональній програмі Ініціативи розвитку INTOSAI (IDI) з аудиту державного боргу (м. Джакарта, Республіка Індонезія).

29-30 вересня 2010 року в м. Єреван (Республіка Вірменія) відбулося засідання **X сесії Ради керівників ВОФК держав - учасниць СНД**, у якому взяла участь делегація Рахункової палати України на чолі з Головою Симоненком В.К. За результатами роботи було прийнято резолюцію Ради «Про роль вищих органів фінансового контролю держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав в управлінні соціально-економічними процесами в країні», затверджено положення та регламент Ради і методичні рекомендації щодо використання ключових національних показників при проведенні аудитів ефективності, в розробленні яких Рахункова палата брала безпосередню участь.

У 2010 році одним із стратегічних напрямів міжнародної діяльності Рахункової палати залишалося виконання функцій зовнішнього аудитора

Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), що є визнанням високого міжнародного авторитету як України в цілому, так і її Вищого органу фінансового контролю.

Вчасне проведення і успішне завершення у 2009 році аудиту діяльності Координатора проектів ОБСЄ в Україні та Узбекистані, польової місії ОБСЄ у Сербії, а також щорічного аудиту фінансової звітності ОБСЄ дозволило нашій установі розпочати консультації щодо можливості продовження терміну повноважень зовнішнього аудитора.

У результаті 15.04.2010 на засіданні Постійної Ради ОБСЄ було прийняте одностайне рішення всіх 56 членів ОБСЄ про продовження терміну повноважень Рахункової палати України як зовнішнього аудитора цієї організації ще на два роки.

З метою ефективного виконання повноважень зовнішнього аудитора було розроблено Меморандум-план зовнішнього аудитора ОБСЄ на 2010-2011 роки. Відповідно до положень Меморандуму-плану аудиторська група з фахівців Рахункової палати протягом 2010 року здійснювала фінансовий аудит рахунків ОБСЄ, IT аудит і аудит діяльності Офісу ОБСЄ в Мінську (Республіка Білорусь), Офісу ОБСЄ в Баку (Азербайджанська Республіка) та Офісу Верховного комісару з питань національних меншин (Гаага, Королівство Нідерланди).

У 2010 році продовжувалася співпраця Рахункової палати з **міжнародними організаціями**. Зокрема, відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння, підписаного 18.12.2008 між Рахунковою палатою та Світовим банком, Рахунковою палатою було здійснено аудит річних фінансових звітів за 2009 рік у рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту «Модернізація державної податкової служби України-1» та аудит річних фінансових звітів за 2009 рік в рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги».

У звітному періоді у ВОФК України впроваджувався **проект міжнародної допомоги щодо інституційного розвитку**, а саме проект TWINNING «Забезпечення функціонування Вищого органу фінансового контролю України відповідно до міжнародних та європейських стандартів зовнішнього аудиту».

Заходи, що реалізуються в рамках співпраці з міжнародними організаціями, надають можливість фахівцям Рахункової палати України знайомитися з підходами до оцінки ризиків в аудиторській діяльності, опанувувати нові форми і методи здійснення аудиту ефективності, оцінювання і дослідження результативності, удосконалювати системи підзвітності і прозорості у сфері формування й реалізації державної політики та розвитку системи вітчизняного фінансового контролю.

У звітному періоді було проведено ряд консультацій та зустрічей з експертами **Європейської Комісії**, як з питань оцінки державного управління у сферах державного внутрішнього фінансового контролю та зовнішнього аудиту, так і залучення досвіду та експертизи Рахункової палати України до подолання наслідків надзвичайних ситуацій у країні.

Це, безумовно, свідчить про зростання інтересу з боку міжнародних організацій та проектів інституційного розвитку до діяльності нашої інституції та, зокрема, про визнання особливого місця і ролі Рахункової палати України в системі державних фінансів та зовнішнього фінансового контролю у країні.

Інформаційна політика Рахункової палати у 2010 році, як і в попередні роки, базувалась на принципах відкритості та гласності, які, згідно з вимогами Закону України «Про Рахункову палату», є невід'ємною складовою діяльності незалежного конституційного органу фінансового контролю у державі. Протягом всього року Рахункова палата через засоби масової інформації оперативно інформувала широкі кола громадськості про результати здійснення нею контрольних та експертних заходів, посилюючи цим самим громадський контроль за надходженням та використанням коштів державного бюджету.

Матеріали Рахункової палати подавалися у ЗМІ і розміщувалися на веб-порталі Рахункової палати. У 2010 році значно збільшилися обсяги оперативних коментарів представникам ЗМІ, які здійснювали члени Рахункової палати, тим самим Рахункова палата стала більш відкритою, доступною для спілкування з представниками преси. Зацікавленість Рахункової палати у підготовці якісного і водночас зрозумілого пересічному громадянину інформаційного продукту зумовила зміну стилю викладу текстів інформаційних повідомлень, які стали більш зрозумілими, доступними. Це сприяло підвищенню обізнаності широких кіл громадськості про діяльність Рахункової палати, посиленню через гласність громадського контролю за надходженням та використанням коштів Державного бюджету України.

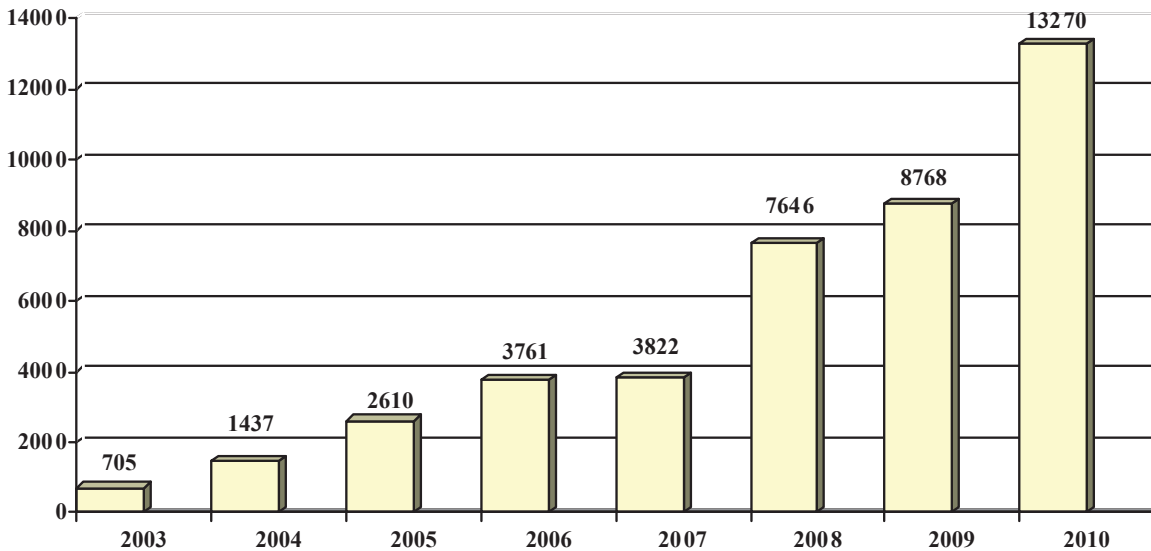
Оприлюднення результатів проведених Рахунковою палатою у 2010 році контрольних заходів здійснювались шляхом:

- розміщення інформаційних повідомлень про результати діяльності Рахункової палати у засобах масової інформації;
- публікації інформаційних матеріалів про діяльність Рахункової палати на її веб-порталі;
- проведення прес-конференцій, брифінгів, організованих за ініціативою Рахункової палати та на прохання представників ЗМІ;
- публічних виступів, статей, інтерв'ю і коментарів керівництва та фахівців Рахункової палати;
- участі керівництва Рахункової палати, головних контролерів - директорів департаментів у тематичній програмі "Розставимо акценти" на телеканалі УТР;
- випуску та розповсюдження інформаційних бюлетенів Рахункової палати.

Кількість повідомлень у засобах масової інформації, підготовлених за результатами розгляду Колегією Рахункової палати проведених контрольних та експертних заходів, залишалась стабільно високою протягом всього року. Було підготовлено і розповсюджено 111 офіційних повідомлень щодо результатів здійснення Рахунковою палатою контрольних заходів. Загалом у засобах масової інформації впродовж року оприлюднено 13270 матеріалів, пов'язаних з діяльністю Рахункової палати або посиланням на неї (діаграма 8).

Така кількість оприлюднених у пресі протягом 2010 року інформаційних матеріалів або посилань на них щодо діяльності Рахункової палати вказує на постійний інтерес суспільства до об'єктивних відомостей про стан держав-

Діаграма 8. Загальна кількість публікацій за матеріалами Рахункової палати України

ного фінансово-економічного сектору та правильний вибір напрямів співпраці з представниками преси та громадськості, запровадження нових форм співпраці зі ЗМІ. Це, зокрема, встановлення зворотного зв'язку та безпосередніх прямих контактів із журналістами рейтингових центральних газет та телеканалів, що дало змогу цілеспрямовано й оперативно розміщувати коментарі Рахункової палати за матеріалами контрольно-аналітичних заходів. Активне використання політиками, економістами, експертами, політологами, журналістами матеріалів Рахункової палати для ілюстрування думок та фактів, доведення тих чи інших тез, посилення аргументації тощо стало останнім часом вже правилом і є беззаперечним визнанням високого фахового рівня контрольно-аналітичної діяльності Рахункової палати.

Найбільшого резонансу в суспільстві набули такі матеріали Рахункової палати: «Уряд підклав запал під «українську хіросіму», «Чорнобиль живий – потенційна загроза залишається...», «Інформація щодо виконання Державного бюджету України за 2009 рік», «В.Симоненко: «Уряд Ю.Тимошенко завдав Україні шкоди в десятки мільярдів», «Надприбутки фармкомпаній за рахунок здоров'я українців», «Мільярд гривень розминувся з епідемією грипу», «Комерціалізація» міліції», «Чи вийдуть держзакупівлі на законну дорогу?», «Успішне виконання держбюджету-2010 є проблематичним», «Євро-2012 – це не тільки аеропорти і стадіони...», «Виконання Державного бюджету України за 9 місяців 2010 року», «Держзамовлення перетворено на профанацію».

Прес-конференції та брифінги були однією з найбільш ефективних форм оперативного інформування суспільства про результати діяльності Рахункової палати. У 2010 році Голова Рахункової палати Симоненко В.К. провів дві прес-конференції: «Больові точки економіки України в реальному часі» та «Кишенькові мільярди: використання коштів резервного фонду держбю-

джету в 2009 році», а також брифінг після відкриття II засідання спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, та брифінг голів Рахункових палат України Симоненка В.К. і Російської Федерації Степашина С.В. після завершення спільної Колегії та підписання Меморандуму про результати паралельної перевірки використання державних коштів та інших джерел фінансування, спрямованих на регулювання, охорону, вивчення та відтворення водних біологічних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському рибпромисловому басейні.

За матеріалами прес-конференцій і брифінгів у ЗМІ з'явилося близько 2,5 тис. публікацій. Вказані заходи відзначалися високою активністю представників ЗМІ, у тому числі представників телебачення.

Доповідь Голови Рахункової палати Симоненка В.К. з трибуни Верховної Ради України про стан виконання Державного бюджету України за 2009 рік, зустріч з Президентом України Януковичем В.Ф. та виступ на засіданні Українського форуму на тему «Програма економічних реформ: стратегії та механізми втілення» отримали широкий резонанс у суспільстві та активно цитувалися у ЗМІ.

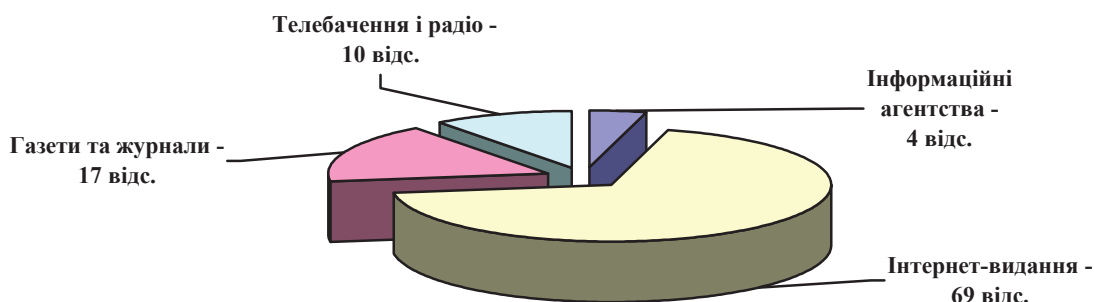
У центральних газетах та журналах, а також на рейтингових електронних інформаційних сайтах було розміщено 8 інтерв'ю та авторських статей Голови Рахункової палати.

Протягом 2010 року розміщено на сайті Рахункової палати і направлено у ЗМІ ряд офіційних повідомлень з приводу міжнародних заходів та подій за участю Рахункової палати. Домінуючими темами публікацій були: переобрання Рахункової палати України зовнішнім аудитором ОБСЄ; II засідання спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф; робочі зустрічі аудиторів Рахункових палат України та Росії у ході проведення паралельної перевірки використання державних коштів та інших джерел фінансування, спрямованих на регулювання, охорону, вивчення та відтворення водних біологічних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки в Азово-Чорноморському рибпромисловому басейні, засідання спільної Колегії Рахункових палат України та Російської Федерації за результатами зазначеного заходу і підписання відповідного Меморандуму; зустрічі Симоненка В.К. з послами В'єтнаму і Королівства Іспанії, а також візити до В'єтнаму і Іспанії, під час яких відбулося підписання угод про співпрацю з ВОФК В'єтнаму та Іспанії.

На телеканалі УТР протягом 2010 року регулярно, двічі на місяць, виходила програма «Розставимо акценти» хронометражем 30 хвилин. В ефір випущено 20 програм, з них найбільший резонанс мали програми за такою тематикою: «Житло для військовослужбовців», «Політика енергозбереження в Україні», «Надання пільг по ПДВ на лікарські засоби», «Використання надр в Україні», «Фінансування АПК», «Комерціалізація МВС», «Збереження природно-заповідного фонду», «Екологічний колапс в Україні», «Земельна реформа».

Інформаційні повідомлення розсилалися за 250 електронними адресами Інтернет-видань, друкованих ЗМІ, теле- і радіоканалів.

Діаграма 9. Присутність Рахункової палати у ЗМІ

Представники Рахункової палати впродовж року взяли участь у роботі 49 засідань комітетів Верховної Ради України. За звітний період комітетами Верховної Ради України було розглянуто 43 питання за результатами здійснених Рахунковою палатою контрольно-аналітичних та експертних заходів. Крім того, у 2010 році представники Рахункової палати взяли участь у трьох комітетських слуханнях та двох «круглих столах», що були проведені у Верховній Раді України.

6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

6.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

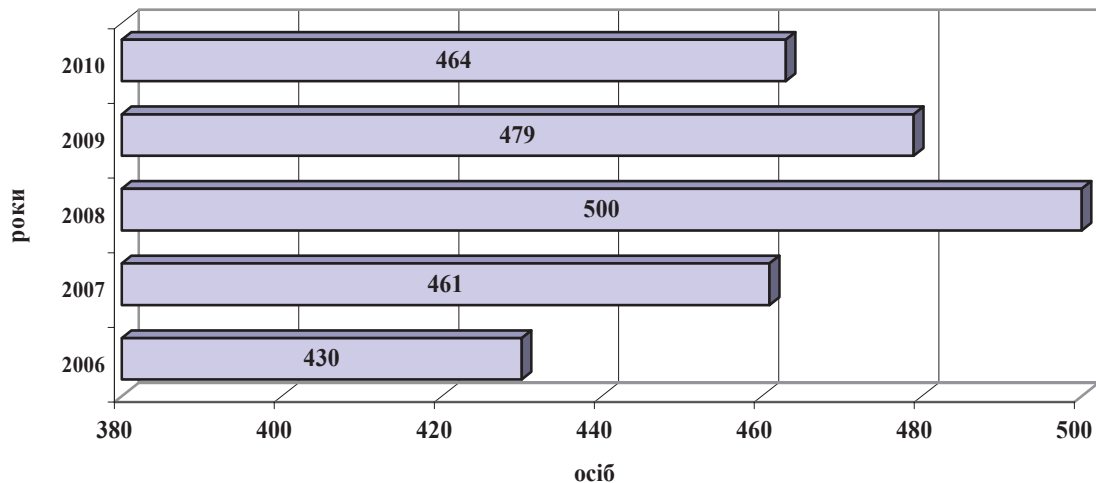
Кадрова політика в Рахунковій палаті здійснюється із дотриманням вимог законів України «Про Рахункову палату», «Про державну службу» та «Про боротьбу з корупцією», інших нормативних документів, що поширюють свою дію на державні інституції.

Пріоритетними напрямками кадрової роботи у звітному році були такі: укомплектування штатних посад досвідченими фахівцями шляхом організації і проведення конкурсного відбору та використання кадрового резерву; розстановка кадрів відповідно до результатів роботи та кваліфікаційного рівня; контроль за дотриманням виконавської і трудової дисципліни; підвищення кваліфікації кадрів; удосконалення забезпечення документального оформлення проходження державної служби та трудових відносин.

Політику з питань кадрової роботи у 2010 році, як і в попередні роки, вирізняв системний державницький підхід, націлений на збереження і ефективного використання існуючого людського потенціалу, добір кваліфікованого персоналу на відповідні ділянки роботи, вдосконалення нормативної бази з питань проходження державної служби і трудових відносин та підвищення рівня теоретичних знань і фахових умінь працівників.

Станом на 31.12.2010 фактична чисельність працівників становила 464 особи, або 85 відс. від затвердженої штатної чисельності, з них 434 особи – державні службовці, 30 – робітники і службовці. У центральному апараті Рахункової палати працювало – 353 особи, у восьми територіальних управліннях – 111 осіб.

Діаграма 10. Кількість осіб, фактично працюючих у Рахунковій палаті

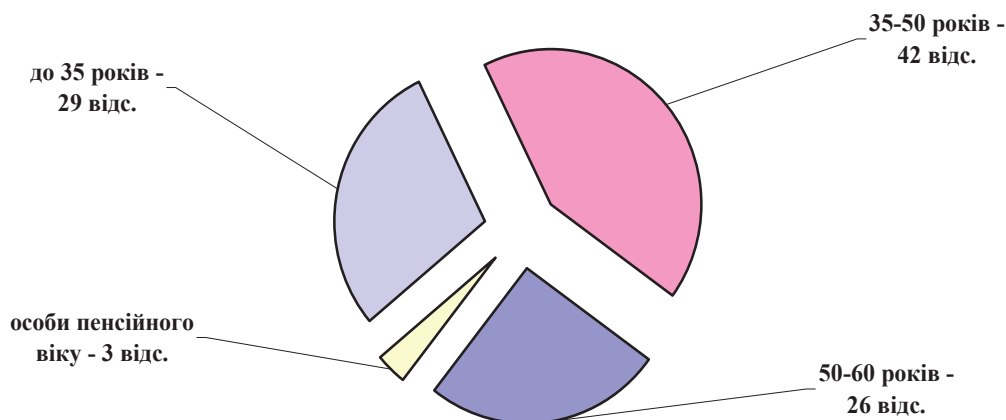
Науковий потенціал Рахункової палати складають 3 доктори економічних наук, з них 2 професори, один член-кореспондент НАНУ; 21 кандидат наук, 12 аспірантів та 1 докторант. Вищу освіту мають всі державні службовці, з них 123 особи мають освітньо-кваліфікаційний рівень магістра, 113 осіб – дві вищі освіти, 13 осіб – три, 1 особа – чотири.

Звання Герой України має 1 особа, почесні звання «Заслужений економіст України» – 11 осіб, «Заслужений юрист України» – 3, «Заслужений будівельник України» – 2, «Заслужений діяч науки і техніки України» – 1, «Заслужений працівник промисловості України» – 1 особа.

Позитивним фактором роботи з персоналом стала тенденція до закріплення кадрів у Рахунковій палаті. Фахівці, які працюють у Рахунковій палаті понад 5 років, становлять майже половину персоналу (48,6 відсотків).

Віковий склад працівників Рахункової палати упродовж останніх 5 років також залишається стабільним: частка молоді до 35 років у 2006-2010 роках становила від 29 до 34 відсотків. Так, на кінець 2010 року у Рахунковій палаті працювало 134 особи віком до 35 років, 195 – від 35 до 50 років, 119 – від 50 до 60 років, а також 15 осіб пенсійного віку. Середній вік працюючих – 42 роки.

Діаграма 11. Віковий склад працівників Рахункової палати

За звітний рік до Рахункової палати прийнято 43 особи, з них 10 осіб – на керівні посади, 29 – на посади державних службовців, що здійснюють контрольно-аналітичні функції, 4 – на посади службовців і робітників. Особливістю добору персоналу було те, що головна увага постійно приділялась комплектуванню фахівців середньої ланки, тобто посад головних і провідних спеціалістів структурних підрозділів.

Добір кадрів здійснювався шляхом конкурсного відбору та призначення з кадрового резерву державних службовців інших державних органів. Упродовж 2010 року розглянуто документи 119 претендентів, що в 2 рази більше, ніж у 2009 році (52), із них 39 кандидатів допущено до участі у конкурсі на заміщення вакантних посад. За результатами конкурсного відбору призначено 29 осіб. З кадрового резерву призначено 10 працівників інших державних установ, із них 7 – на керівні посади.

Протягом року призначено на більш високі посади 59 працівників, із них 18 – на керівні посади, присвоєно чергові ранги 95 державним службовцям.

Протягом 2010 року за професійний підхід, ініціативність та високі трудові досягнення було відзначено 40 працівників Рахункової палати, із них

урядовими нагородами – 3, відзнакою Головдержслужби – 1, відзнаками Рахункової палати – 36 працівників.

Особливістю професійного навчання персоналу Рахункової палати є комплексність і безперервність процесу. Пріоритетом в цьому процесі було насамперед навчання (підвищення кваліфікації) спеціалістів, які виконують контрольні функції. У 2010 році організовано 22 навчальні заходи (що в 2 рази перевищує кількість заходів у 2009 році), у яких взяли участь 182 працівники Рахункової палати.

У 2010 році укладено угоду про співробітництво з Київським національним торговельно-економічним університетом та договір з цим же вищим навчальним закладом про підвищення кваліфікації працівників Рахункової палати за професійними програмами.

Упродовж звітного року 10 працівників Рахункової палати пройшли підвищення кваліфікації з питань запобігання проявам корупції у Київському національному університеті внутрішніх справ та отримали відповідні свідоцтва.

Третій рік поспіль у Рахунковій палаті проводиться щорічний Всеукраїнський конкурс «Кращий державний службовець». У 2010 році учасниками конкурсу стали 5 державних службовців Рахункової палати.

Також у 2010 році забезпечено проходження в Рахунковій палаті практики 12 студентів вищих навчальних закладів, тематика магістерських робіт яких відповідає напряму діяльності інституції.

Наприкінці 2010 року в Рахунковій палаті проведено атестацію державних службовців. Атестаційною комісією забезпечено об'єктивний розгляд і принципову оцінку професійної діяльності службовців Рахункової палати. Атестації підлягали 59 відс. від загальної кількості державних службовців. Результати атестації враховуються при вирішенні питань просування по службі.

З метою підвищення відповідальності за дотримання вимог законів України «Про державну службу» та «Про боротьбу з корупцією» в Рахунковій палаті проводиться робота з претендентами на зайняття вакантних посад державних службовців, у першу чергу з особами, які вперше приймаються на державну службу, а саме: здійснюється попередження про спеціальні обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу та її проходженням, ознайомлення їх під розпис із Загальними правилами поведінки державного службовця, а також з Правилами професійної етики посадових осіб Рахункової палати.

На виконання статті 13 Закону України «Про державну службу» та статті 6 Закону України «Про боротьбу з корупцією» на початку 2010 року проведено декларування державними службовцями доходів, зобов'язань фінансового характеру та майнового стану щодо себе та членів своєї сім'ї за 2009 рік.

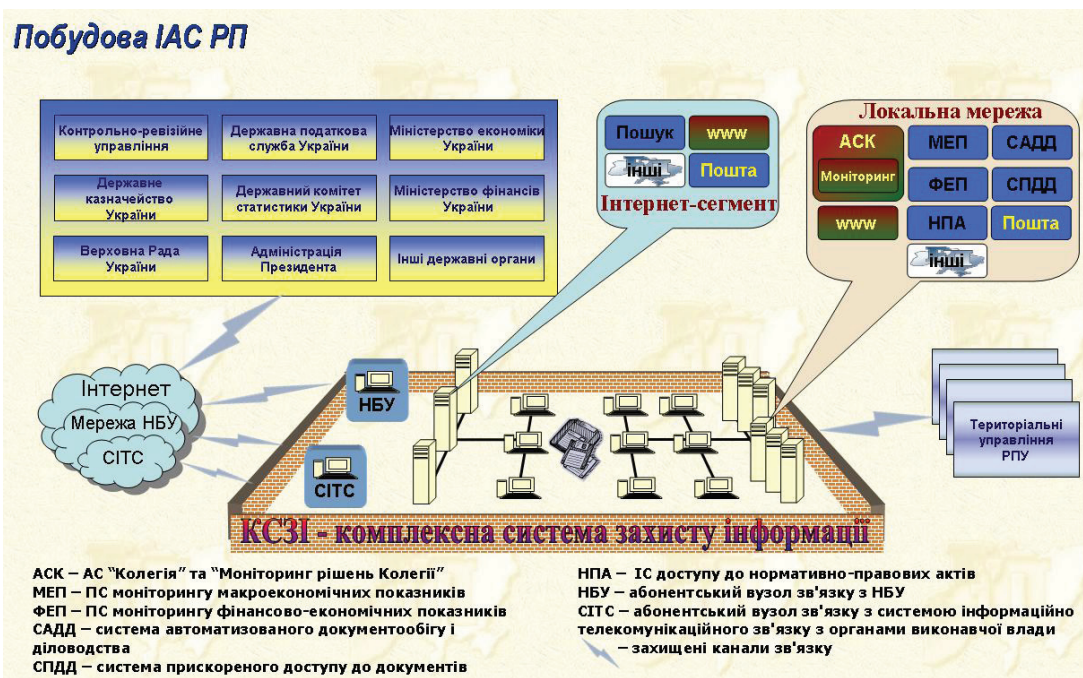
Відповідно до доручення Кабінету Міністрів України, до державних службовців Рахункової палати доведені для ознайомлення Загальні правила поведінки державного службовця (нова редакція).

Порушень норм Закону України «Про боротьбу з корупцією» працівниками Рахункової палати не виявлено.

6.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Інформаційно-аналітична система Рахункової палати (ІАС РП) стала посереднім учасником в проведенні контрольних та експертно-аналітичних заходів, яка надає фахівцям Рахункової палати на робоче місце користувача велику кількість інформаційних ресурсів, дозволяє здійснювати пошук, перегляд та аналіз інформації про стан виконання бюджетів усіх рівнів, соціально-економічний розвиток держави як в цілому, так і її окремих регіонів, проводити моніторинг чинного законодавства України тощо. ІАС РП є комплексною системою, в основі якої функціонує Інтеграційна платформа на базі програмних систем Microsoft SharePoint та Microsoft BizTalk. ІАС РП містить близько 30 інформаційних та аналітичних засобів, у тому числі системи підтримки роботи Колегії Рахункової палати АС «Колегія» та «Моніторинг рішень Колегії», ІАС правової підтримки «Ліга», фінансово-аналітичні системи «Моніторинг фінансово-економічних показників виконання Державного бюджету України» та «Моніторинг макроекономічних показників економічного та соціального становища України», систему електронного документообігу «Дело» тощо. До складу ІАС РП входять регіональні сегменти, об'єднані з центральним апаратом в єдину корпоративну мережу, що дає можливість територіальним управлінням використовувати спільні інформаційні ресурси, підтримувати постійний зв'язок з центральним апаратом та отримувати доступ до мережі Internet.

У 2010 році забезпечення надійного функціонування ІАС РП у центральному офісі та її сегментів у територіальних управліннях здійснювались за

відсутності необхідних обсягів фінансування. Видатки на підтримку та розвиток ІАС РП зменшилися, порівняно з 2008 роком, у 20 разів та склали 5 відс. від необхідного фінансування згідно з обґрунтованими розрахунками Рахункової палати.

В той же час за рахунок використання коштів Стабілізаційного фонду та інвестиційних коштів здійснювалися заходи із модернізації та розвитку складових ІАС РП, зокрема вдосконалено пошук та засоби адміністрування Інтеграційної платформи, оновлено та реструктуровано ряд довідників, доопрацьовано та розроблено близько 20 звітних форм АС «Колегія» та «Моніторинг рішень Колегії», здійснено перехід до використання оновленого ядра веб-порталу, що дозволило створювати субпортали в межах одного серверу. За цією технологією впроваджено субпортал спеціальної робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, на якому розміщено оновлену базу даних аудитів коштів, виділених на попередження та ліквідацію природних та техногенних катастроф у Європі.

У 2010 році на веб-порталі Рахункової палати розміщено понад 300 офіційних повідомлень, звітів, бюлетенів і фотоматеріалів про її діяльність, у тому числі міжнародну, доповнено та оновлено базу нормативно-правових актів з питань, що належать до компетенції Рахункової палати, опубліковано статті її керівництва і фахівців тощо.

З метою забезпечення сучасних вимог до надійності, керованості та продуктивності виконано оновлення апаратної та програмної складових ІАС РП. Для належного впровадження нового обладнання та збереження повноти функціональності існуючого здійснено перехід до використання нової версії системи мережевого управління ресурсами Active Directory та розпочато використання нового поштового серверу Microsoft Exchange 2010. На заміну морально застарілих програмно-технічних комплексів придбано нові під управлінням сучасних Microsoft Windows 7 з використанням офісних пакетів Microsoft Office 2010.

Загалом на кінець 2010 року в центральному офісі Рахункової палати функціонувало 646 ПТК, 148 ноутбуків та 24 сервери, у територіальних управліннях – 113 ПТК, 39 ноутбуків та 8 серверів. Фактично працівники Рахункової палати повністю забезпечені засобами обчислювальної техніки.

У рамках розбудови ІАС РП та її регіональної складової здійснено проектування сегмента ЛОМ та розпочато роботи з його створення в будинку Рахункової палати в м. Києві за адресою: вул. Гетьмана, 8/26, у якому планується розмістити частину підрозділів її центрального апарату та територіальне управління Рахункової палати по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях. Також проведено підготовчі заходи зі створення високошвидкісної мережі з використанням окремих оптичних каналів зв'язку між будинками Рахункової палати у м. Київ за адресами: вул. М. Коцюбинського, 7, та вул. В. Гетьмана, 8/26. Введення в дію цієї мережі дозволить об'єднати в єдине ціле ЛОМ центрального апарату та зазначеного територіального управління.

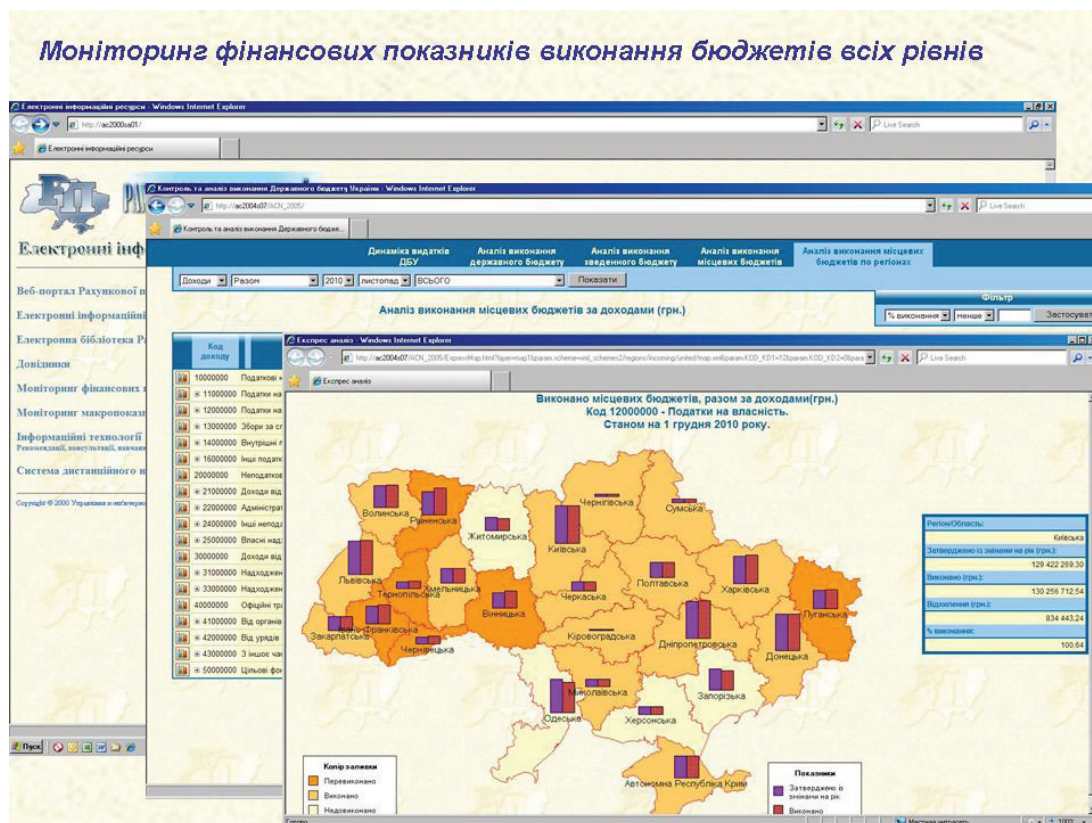
Схема інформаційної взаємодії з органами державної влади

З метою максимального забезпечення підготовки та проведення контрольних заходів, виконання експертно-аналітичних завдань, проведення моніторингу змін законодавства та аналізу виконання Державного бюджету України налагоджена співпраця з Міністерством фінансів України, Міністерством економіки України, Національним банком України, Головним контрольно-ревізійним управлінням України, Державним казначейством України, Державним комітетом статистики України, Державною податковою адміністрацією України, Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку України, Державною митною службою України, Фондом державного майна України та іншими органами державної влади, головними розпорядниками бюджетних коштів, інформаційними агентствами та іншими установами, яка дозволяє отримувати необхідний обсяг економічної інформації, фінансової звітності, статистичних даних, аналітичних збірників і бюлетенів.

Налагоджено отримання основної частини документів в електронному вигляді, що забезпечує оперативне одержання і використання інформаційних ресурсів, дозволяє автоматизувати процеси аналізу та моніторингу показників фінансової, податкової і статистичної звітності. На кінець 2010 року в електронних базах даних ІАС РП сконцентровано майже 1,3 млн. електронних документів.

У 2010 році розширено функціональні можливості автоматизованої системи «Моніторинг фінансових показників виконання бюджетів всіх рівнів», що дало можливість фахівцям Рахункової палати здійснювати графічний, а також картографічний, табличний та порівняльний аналіз показників виконання державного, зведеного і місцевих бюджетів за доходами в розрізі кодів бюджетної класифікації, видатків за кодами програмної та економічної класифікації окремо по спеціальному і загальному фондах. Розроблено моделі й

методи автоматизованого аналізу показників виконання місцевих бюджетів у розрізі регіонів, завдяки чому фахівці Рахункової палати мають можливість в автоматичному режимі здійснювати аналіз та моніторинг доходів і видатків місцевих бюджетів у розрізі бюджетної та економічної класифікацій, загального та спеціального фондів по кожному регіону України окремо.

Проведено роботи з оптимізації математичних моделей аналізу макро- та галузевих показників автоматизованої системи «Моніторинг економічного та соціального становища України», що дозволило фахівцям Рахункової палати в інтерактивному режимі отримувати об'єктивну комплексну характеристику стану основних галузей народного господарства, соціальної інфраструктури, рівня життя населення, визначати тенденції розвитку країни та оцінювати їх вплив на стан об'єктів контролю.

Важливим джерелом документально-інформаційних ресурсів є бібліотека Рахункової палати, яка на сьогодні стала потужним інформаційно-аналітичним центром. Фахівці Рахункової палати мають можливість отримати будь-яку спеціальну літературу, нормативно-правові акти Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, річну та квартальну фінансові звітності головних розпорядників бюджетних коштів, податкову звітність, статистичні бюлетені і збірники, великий перелік періодичних друкованих видань України, спеціальних фахових видань Російської Федерації, енциклопедії, довідники тощо.

6.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бюджетні призначення Рахунковій палаті на 2010 рік у цілому становили **70 млн. 528,3 тис. грн.**, з них:

- за КПК 6511010 "Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету" – **70 млн. 419,6 тис. грн.**, у тому числі:
 - відповідно до Закону України "Про Державний бюджет України на 2010 рік" – 65 млн. 419,6 тис. грн.,
 - відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 14.07.2010 № 571 "Питання використання у 2010 році коштів Стабілізаційного фонду для здійснення окремих заходів, пов'язаних із забезпеченням діяльності Рахункової палати" – 5 млн. грн.;
- за КПК 6511020 "Створення інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати" – 108,7 тис. гривень.

Враховуючи, що Державний бюджет України на 2010 рік було прийнято лише у квітні минулого року, фінансування видатків, виділених на утримання Рахункової палати, відбувалося відповідно до тимчасового розпису на I та II квартали.

Крім того, у зв'язку із секвестром державного бюджету у липні 2010 року призначення Рахункової палати були зменшені на суму видатків розвитку (3 млн. 236,7 тис. грн.), які були повернені постановою Кабінету Міністрів України від 30.07.2010 № 683 «Деякі питання виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік».

Вищевикладене значно ускладнило планування та проведення закупівлі товарів, робіт і послуг для потреб Рахункової палати, особливо у першій половині звітного року та призвело до необхідності внесення змін до кошторису Рахункової палати.

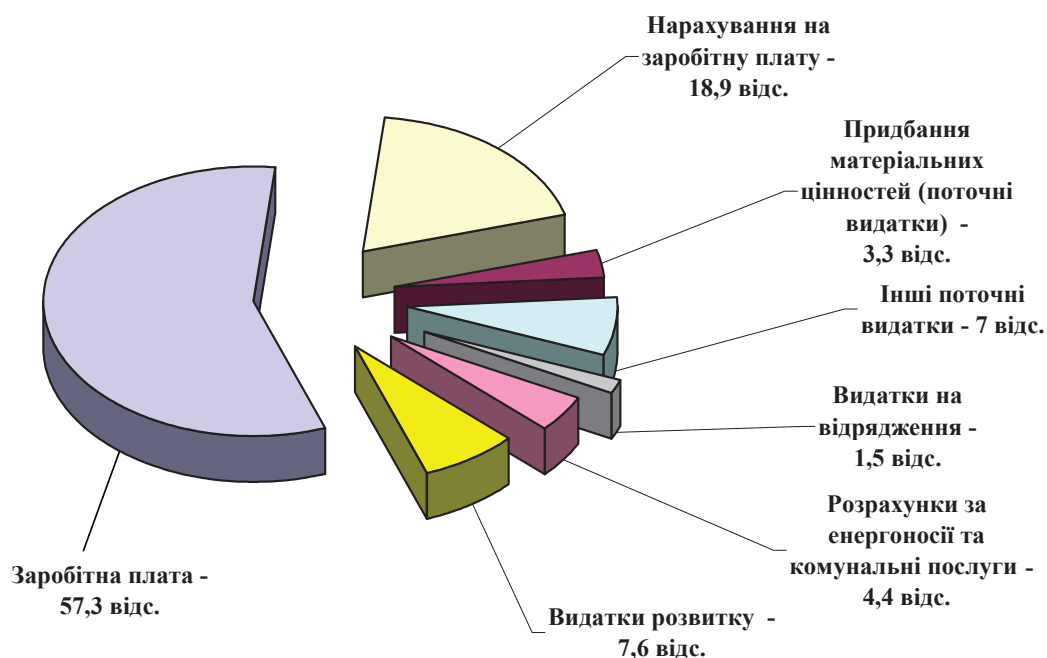
Рахункова палата неодноразово зверталась до Міністерства фінансів України з проханням щодо відкриття окремої програми «Міжнародне співробітництво Рахункової палати», однак на сьогодні питання досі залишається невирішеним.

Обсяг видатків за бюджетною програмою «Створення інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати» не дав змогу провести заплановані необхідні роботи не тільки з розвитку інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати, а й з її утримання на досягнутому рівні. Фінансування видатків на виконання завдань Національної програми інформатизації не здійснювалось взагалі.

З метою забезпечення фінансово-господарської діяльності апарату Рахункової палати та її територіальних управлінь наказом Голови Рахункової палати від 01.02.2010 № 2 було подовжено дію прийнятого у 2009 році наказу щодо запровадження режиму економії фінансових та матеріальних ресурсів Рахункової палати.

Загальна структура видатків Рахункової палати у 2010 році наведена в діаграмі 12.

Діаграма 12. Структура видатків Рахункової палати у 2010 році

Придбання матеріальних цінностей, робіт і послуг здійснювалось з дотриманням вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель», постанов Кабінету Міністрів України від 04.04.2001 № 332, від 09.10.2006 № 1404, від 22.10.2008 № 931 та інших нормативно-правових актів.

У звітному періоді Рахункова палата забезпечувала реалізацію завдань та положень, що передбачені Конституцією України, Законом України «Про Рахункову палату», Бюджетним кодексом України, іншими нормативно-правовими актами України.

Проте час і життя ставлять перед Рахунковою палатою нові виклики, виникнення яких не дає права зупинятися, а тим більше відкочуватись назад у своєму інституційному розвитку. Виходячи з цієї тези, а також з метою подальшого підвищення ефективності та результативності діяльності серед інших необхідно втілити такі першочергові заходи:

- ◆ провести наполегливу роботу щодо переконання керівництва держави у неприпустимості звуження правового поля діяльності нашої інституції, необхідності термінового внесення змін до чинної статті 98 Конституції України щодо наділення Рахункової палати повноваженнями в частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України;
- ◆ з врахуванням змін до Конституції України (статті 98), а також чинної редакції Бюджетного кодексу України підготувати та подати до Верховної Ради України оновлену редакцію проекту Закону України «Про Рахункову палату»;
- ◆ здійснювати постійну роботу щодо актуалізації нормативних та методологічних документів Рахункової палати, враховуючи нові нормативні та керівні стандарти INTOSAI і внесені до них зміни;
- ◆ брати активну участь у роботі Ради керуючих EUROSAI;
- ◆ здійснювати загальну координацію та керівництво діяльністю Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, та провести роботу щодо подовження мандату її діяльністю на три наступні роки;
- ◆ посилити контроль і відповідальність керівництва об'єктів контрольних заходів за своєчасним і повним виконанням рекомендацій, висловлених Колегією Рахункової палати, за результатами проведених Рахунковою палатою заходів;
- ◆ розвивати подальше становлення роботи територіальних управлінь Рахункової палати, зокрема, відшукати достатні фінансові можливості для початку діяльності територіального управління по Івано-Франківській, Закарпатській та Чернівецькій областях (у м. Івано-Франківськ);
- ◆ вдосконалювати форми і методи інформування громадськості про результати контрольно-аналітичних та експертних заходів, що проводяться Рахунковою палатою;

- ◆ ініціювати розгляд питання про можливість запровадження в проектах законів про Державний бюджет України норм щодо незалежного фінансування Рахункової палати шляхом затвердження її бюджету Верховною Радою України під час прийняття зазначених законів.

Звіт Рахункової палати за 2010 рік затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 27.04.2011 № 8-6.

СИМОНЕНКО В.К.
ГОЛОВА РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

**ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ БЮЛЕТЕНІВ,
ПІДГОТОВЛЕНИХ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗАХОДІВ, ПРОВЕДЕНИХ У 2010 РОЦІ,
І НАДІСЛАНІХ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

- Про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України на виконання Державної програми інформатизації та комп'ютеризації вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації
- Інформація щодо виконання Державного бюджету України за 2009 рік
- Про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів на будівництво (придбання) житла для осіб рядового і начальницького складу, а також військовослужбовців правоохоронних органів та Збройних Сил України
- Про результати аналізу стану заборгованості з виплати заробітної плати
- Про результати аналізу формування та виконання бюджету Пенсійного фонду України
- Висновки щодо виконання Державного бюджету України за 2009 рік
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за перший квартал 2010 року
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за перше півріччя 2010 року
- Про результати аналізу основних проблем в організаційному забезпеченні діяльності судової влади та шляхи їх вирішення
- Про результати аналізу упорядкування умов оплати праці працівників бюджетної сфери на основі Єдиної тарифної сітки
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за дев'ять місяців 2010 року
- Про результати аудиту стану державного та гарантованого державою боргу за 2009 рік та аналізу тенденцій у 2010 році
- Про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству охорони здоров'я України на створення єдиної системи надання екстреної медичної допомоги
- Про результати аудиту ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації осіб з обмеженими можливостями
- Пропозиції щодо проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік»

ОСНОВНІ ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ЗАХОДІВ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ У 2010 РОЦІ

- Міністерство фінансів України
- Міністерство економіки України
- Міністерство внутрішніх справ України
- Міністерство оборони України
- Міністерство юстиції України
- Міністерство освіти і науки України
- Міністерство культури і туризму України
- Міністерство охорони здоров'я України
- Міністерство аграрної політики України
- Міністерство вугільної промисловості України
- Міністерство промислової політики України
- Міністерство транспорту та зв'язку України
- Міністерства палива та енергетики України
- Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
- Міністерство праці та соціальної політики України
- Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту
- Міністерство охорони навколишнього природного середовища України
- Міністерство регіонального розвитку та будівництва України
- Міністерство з питань житлово-комунального господарства України
- Міністерство закордонних справ України
- Державне казначейство України
- Державна судова адміністрація України
- Державна податкова адміністрація України
- Державний комітет лісового господарства України
- Державний комітет рибного господарства України
- Державний комітет телебачення і радіомовлення України
- Державний комітет ядерного регулювання України
- Служба безпеки України
- Служба зовнішньої розвідки
- Верховний Суд України
- Державне агентство земельних ресурсів України
- Державне агентство України з інвестицій та інновацій
- Національне агентство України з питань забезпечення ефективного використання енергоресурсів
- Державна авіаційна адміністрація
- Державна адміністрація морського і річкового транспорту (Укрморрічфлот)
- Державний департамент України з питань виконання покарань

- Державний департамент з усиновлення та захисту прав дитини
- Департамент контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв, тютюнових виробів ДПА України
- Департамент харчової промисловості
- Державна інспекція з контролю за якістю лікарських засобів
- Державна інспекція з енергозбереження
- Державна інспекція з контролю за цінами
- Державна екологічна інспекція
- Державна іпотечна установа
- Державна інспекція навчальних закладів
- Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України
- Державний концерн спиртової та лікеро-горілчаної промисловості
- Державна служба з питань національної культурної спадщини
- Державна служба з охорони прав на сорти рослин
- Державна служба автомобільних доріг України
- Державна служба геодезії, картографії та кадастру
- Державна служба заповідної справи
- Державна геологічна служба
- Адміністрація Державної прикордонної служби України
- Державна спеціалізована аварійно-рятувальна служба на водних об'єктах України МНС
- Головне управління розвідки Міністерства оборони України
- Головне управління Державної фельд'єгерської служби України
- Головне управління Державної служби України
- Державна гідрометеорологічна служба МНС України
- Національний банк України
- Фонд державного майна України
- Фонд соціального захисту інвалідів
- Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- Центральна виборча комісія
- Аграрний фонд України
- Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 з футболу
- Національне агентство України з питань забезпечення ефективного використання енергоресурсів
- Національна телекомпанія України
- НСК «Олімпійський»
- НАК «Надра України»
- НАК «Нафтогаз України»
- Державний центр зайнятості
- Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Чернігівська обласні державні адміністрації
- Київська та Севастопольська міські державні адміністрації
- Вінницька, Волноваська, Дніпропетровська, Євпаторійська, Запорізька, Керченська, Львівська, Маріупольська, Одеська, Павлоградська, Севастопольська, Синельниківська, Феодосійська,

- Харківська міські ради
- Державні податкові адміністрації у Вінницькій, Донецькій, Дніпропетровській, Харківській, Хмельницькій областях, АР Крим, містах Києві та Севастополі
 - Державні управління охорони навколишнього природного середовища у Донецькій, Львівській, Миколаївській, Одеській, Харківській, Херсонській областях
 - Головні державні управління охорони, використання і відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства в Миколаївській, Одеській та Херсонській областях
 - Головні управління Державного казначейства України у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Київській, Харківській областях, містах Києві та Севастополі
 - Управління Національного банку України у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Львівській, Одеській, Харківській областях
 - Головні управління МВС України у Одеській області та м. Києві
 - Головне управління МНС України у м. Севастополі
 - Головні управління земельних ресурсів у Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській, Полтавській, Харківській областях та м. Севастополь
 - Головні управління юстиції у Вінницькій, Донецькій, Львівській, Харківській і Хмельницькій областях
 - Головне управління Пенсійного фонду України у м. Києві
 - Івано-Франківське, Закарпатське, Львівське та Чернівецьке обласні управління лісового та мисливського господарства
 - Західно-Чорноморське державне басейнове управління охорони, використання та відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства
 - Управління Державної автомобільної інспекції ГУ МВС України в Одеській області
 - Головне управління Державної фельд'єгерської служби України у містах Одеса та Севастополь
 - Служби автомобільних доріг у Миколаївській та Херсонській областях
 - Служба у справах дітей Дніпропетровської обласної державної адміністрації
 - Східне регіональне управління Державної прикордонної служби
 - Східно-Чорноморське державне басейнове управління охорони, використання і відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства
 - Територіальна комісія з погашення заборгованості підприємств паливно-енергетичного комплексу Донецької облдержадміністрації
 - Територіальні управління Державного комітету з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду по Київській, Львівській, Харківській областях та місту Києву
 - Територіальне управління Державної судової адміністрації України у м. Києві
 - Волинське, Львівське, Рівненське, Тернопільське обласні відділення

- Фонду соціального захисту інвалідів
- Державні інспекції з контролю за цінами у Київській та Харківській областях
 - Державна екологічна інспекція з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря
 - Державні екологічні інспекції у Львівській, Миколаївській, Харківській, Херсонській областях
 - Державна інспекція по нагляду за охороною надр, геологомаркшейдерськими роботами та переробкою корисних копалин у Донецькій області
 - Харківське відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств
 - Київський апеляційний господарський суд
 - Апеляційний суд Київської області
 - Дніпропетровський, Одеський, Харківський обласні центри зайнятості
 - Київський міський центр зайнятості
 - Дніпропетровська, Куп'янська, Південна, Севастопольська, Сумська, Харківська, Хмельницька, Ягодинська митниці
 - Київська та Східна регіональні митниці
 - «Західний реабілітаційно-спортивний центр» Національного комітету спорту інвалідів України
 - Ізмаїльський територіальний відділ Західно-Чорноморського державного басейнового управління охорони, використання і відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства
 - Міністерство фінансів Автономної Республіки Крим
 - Міністерство житлово-комунального господарства Автономної Республіки Крим
 - Міністерство аграрної політики Автономної Республіки Крим
 - Міністерство промислової політики, транспорту, зв'язку і паливо-енергетичного комплексу Автономної Республіки Крим
 - ДП «Азовський центр ПівденНІРО»
 - ДП «Берегометське лісомисливське господарство»
 - ДП «Болехівське лісогосподарство»
 - ДП «Вигодське лісогосподарство»
 - ДП «ВК Куйбишевська»
 - ДП водних шляхів «Укрводшлях»
 - ДП ДГ ім. Суворова
 - ДП дослідного господарства «Елітне» Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва УААН
 - ДП «Державне концертне агентство «Україна»
 - ДП «Державний картографо-геодезичний фонд України»
 - ДП «Державний резервний насінневий фонд України»
 - ДП «Державний центр прикладних інформаційних технологій»
 - ДП «Дирекція підприємства, що будується на базі Новокосянтинівського родовища уранових руд»
 - ДП «Донецька вугільна енергетична компанія»
 - ДП «Донецьке обласне підприємство по племінній справі в тваринництві»
 - ДП «Донецький інститут науково-дослідних, проектних робіт та

- інженерних послуг у вогнетривкій промисловості»
- ДП «Екотрансенерго»
 - ДП «Енергоринок»
 - ДП «Інформаційні судові системи»
 - ДП «Кривбасшахтозакриття»
 - ДП «Кримспецсервіс»
 - ДП «Лізингтехтранс»
 - ДП «Макіїввугілля»
 - ДП «Надвірнянське лісогосподарство»
 - ДП «Науково дослідний інститут медико-екологічних проблем Донбасу та вугільної промисловості»
 - ДП «Науково-технічний центр охорони надр і споруд при УкрНДМІ НАН України»
 - ДП «Олімпійський навчально-спортивний центр»
 - ДП «Орджонікідзевугілля»
 - ДП «Полтавський науково-дослідний та проектний інститут землеустрою»
 - ДП «Путильське лісове господарство»
 - ДП «Рахівське лісове дослідне господарство»
 - ДП «Ровенькиантрацит»
 - ДП «Слобожанське» ТОВ АФ «Славія»
 - ДП «Смоли»
 - ДП «Сторожинецьке лісогосподарство»
 - ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат»
 - ДП «Український державний центр мистецтв»
 - ДП «Український науково-дослідний та проектно-розвідувальний інститут промислової технології»
 - ДП «Укрвакцина»
 - ДП «Укрвуглеторфреструктуризація»
 - ДП для постачання медичних установ «Укрмедпостач»
 - ДП «Укршахтгідрозахист»
 - ДП учбово-курсний комбінат «Харківжитлобуд»
 - ДП «Центр державного земельного кадастру» при Державному комітеті України із земельних ресурсів
 - ДП «Шахта ім. Д.С. Коротченка»
 - ДП «Шахта ім. М. Горького»
 - ДП «Шахта «Перевальська»
 - ДП «Шахта «Північна»
 - ДП «Шахта 2-біс»
 - ДК «Укргазвидобування»
 - Державне госпрозрахункове підприємство «Подорожненський рудник»
 - Державне науково-виробниче підприємство «Полтавський геодезичний центр»
 - Державне геофізичне підприємство «Укргеофізика»
 - Державне науково-виробниче підприємство «Картографія»
 - Державне науково-виробниче підприємство «Цирконій»
 - Державне регіональне геологічне підприємство «Донецькгеологія»
 - Виконавча дирекція з ліквідації шахт ДП «Укрвуглеторфреструктуризація»

- Роздільське та Яворівське державні гірничо-хімічне підприємства «Сірка»
- Хмельницьке державне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство
- Причорноморське державне регіональне геологічне підприємство
- Державна акціонерна компанія «Укрмедпром»
- Державна акціонерна компанія «Ліки України»
- Державний заклад «Науково-практичний медичний реабілітаційно-діагностичний центр Міністерства охорони здоров'я України»
- Вінницьке обласне державне об'єднання спиртової та лікєро-горілчаної промисловості
- Державне українське об'єднання «Політехмед»
- Державна організація «Донецька територіальна інспекція державного геологічного контролю за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр»
- Державна організація «Західна територіальна інспекція державного геологічного контролю за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр»
- Державна організація «Полтавська територіальна інспекція державного геологічного контролю за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр»
- Державна організація «Південна територіальна інспекція державного геологічного контролю за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр»
- Державна організація «Резиденція «Залісся»»
- Державна організація «Західна територіальна інспекція державного геологічного контролю за веденням робіт»
- Державна організація «Чорноморська територіальна інспекція державного геологічного контролю»
- Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова»
- Державна установа «Інститут невідкладної і відновної хірургії АМНУ ім. В.К. Гусака»
- ДУ «Новокаховський рибоводний завод частикових риб»
- ДУ «Херсонський виробничо-експериментальний завод по розведенню молоді частикових риб»
- ДАТ «Чорноморнафтогаз»
- Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ»
- Центральний штаб державної воєнізованої гірничорятувальної служби у вугільній промисловості
- Національна академія наук України
- Українська академія аграрних наук
- Національна академія медичних наук України
- Академія військово-морських сил ім. П.С. Нахімова
- Академія митної служби України
- Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України
- Державна льотна академія України
- Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
- Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

- Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»
- Національний університет державної податкової служби України
- Національний університет біоресурсів і природокористування України
- Національний університет водного господарства та природокористування
- Вінницький національний технічний університет
- Донецький національний технічний університет
- Донбаський державний технічний університет
- Донецький національний медичний університет ім. М. Горького
- Донецький національний університет
- Донецький державний університет управління
- Дніпропетровський національний університет ім. Олеса Гончара
- Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
- Луганський державний медичний університет
- Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е.Щ. Дідоренко
- Львівський національний університет ім. Івана Франка
- Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля
- Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна
- Севастопольський індустріально-педагогічний коледж
- Одеський центр професійно-технічної освіти
- Біосферний заповідник «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна
- Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років»
- Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця»
- Національна парламентська бібліотека України
- Національний музей-заповідник українського гончарства
- Національний музей історії України
- Національний музей Тараса Шевченка
- Національний музей у Львові імені Андрія Шептицького
- Національний науково-дослідний реставраційний центр України
- Національний художній музей України
- Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник
- Національний природний парк «Вижницький»
- Національний природний парк «Голосіївський»
- Львівська національна галерея мистецтв
- Кримська дослідна станція овочівництва Кримського ІАПВ УААН
- Кримський інститут агропромислового виробництва – Центр наукового забезпечення АПВ УААН
- Технологічний інститут молока та м'яса УААН
- Центр наукового забезпечення АПВ УААН
- Експериментальне відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України
- Інститут біології південних морів імені О.О. Ковалевського НАН України
- Інститут прикладних проблем фізики і біофізики НАН України
- Інститут землеробства УААН
- Інститут кормів УААН
- Інститут рибного господарства УААН

- Інститут розведення і генетики тварин УААН
- Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва УААН
- Інститут ветеринарної медицини УААН
- Інститут гідротехніки і меліорації УААН
- Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут Державної гідрометеорологічної служби МНС України
- Український науково-дослідний інститут пожежної безпеки МНС України
- Севастопольський інститут банківської справи УАБС
- ЗАТ «Науково-дослідний інститут прикладних інформаційних технологій»
- ЗАТ «Інститут інноваційного провайдингу УААН»
- ВАТ «Український науково-дослідний інститут поліграфічної промисловості імені Т.Г. Шевченка»
- ЗАТ «Головинський кар'єр «Граніт»»
- ЗАТ «Ландгут Бройлер»
- Державне відкрите акціонерне товариство «Макіїввуглебуд»
- ВАТ «Борекс»
- ВАТ «Брацлав»
- ВАТ «Електрон-ГАЗ»
- ВАТ «Кам'янський»
- ВАТ «Кварцсамоцвіти»
- ВАТ «Київметробуд»
- ВАТ «Київській завод безалкогольних напоїв «Росинка»
- ВАТ «Лиманський»
- ВАТ «Мостобуд»
- ВАТ «Національна акціонерна компанія «Укragenrolіzing»
- ВАТ «Трест Донецькшахтобудмонтаж»
- ВАТ «Трест Донецькшахтопроходка»
- ВАТ «Укрелектроапарат»
- ВАТ «Херсонрибгосп»
- ВАТ «Червона зірка»
- ВАТ «Краснодонвугілля»
- ВАТ «Львівський хімічний завод»
- Комунальне комерційне підприємство «Донелектроавтотранс»
- Комунальне підприємство «Автогосподарство Волинської обласної ради»
- Комунальне підприємство «Дирекція будівництва шляхово-транспортних споруд м. Києва»
- Комунальне підприємство «Дирекція реставраційно-відновлювальних робіт»
- Комунальне підприємство «Інженерний центр»
- Комунальне підприємство «Київпаstrans»
- Комунальне підприємство «Київський метрополітен»
- Комунальне підприємство «Тепломережа» Донецької області
- Комунальне підприємство «Управління капітального будівництва м. Запоріжжя»
- Львівське комунальне підприємство «Збиранка»

- Комунальна установа «Обласний клінічний ендокринологічний диспансер» Запорізької обласної ради
- Комунальна установа «Одеська міська клінічна лікарня № 10»
- Комунальна установа «Одеська міська лікарня № 8»
- ТзОВ «Балтом Україна»
- ТзОВ «Львівтехнофарм»
- ТзОВ «Агротранс» (Одеська обл.)
- ТзОВ «Агрофірма ім. Шевченка»
- ТзОВ «Агрофірма Шабо»
- ТзОВ «Буковинський Сад»
- ТзОВ «Версія»
- ТзОВ «Дунайський Агро»
- ТзОВ «Кефей»
- ТзОВ «Науково-виробниче підприємство Агродніпро-насілля»
- ТзОВ НВП «Білоцерківмаз»
- ТзОВ «Рибальське підприємство «БРИЗ»
- ТзОВ «Севморверфь»
- ТзОВ «ХТМО» Білгород-Дністровського району Одеської області
- ТзОВ «Юнор»
- Гідрогеологічне підприємство «Укргеокаптажмінвод»
- Львівський науково-виробничий центр «Західплемресурси»
- Львівський та Рівненський обласні центри соціальної реабілітації дітей-інвалідів
- Морський координаційний аварійно-рятувальний центр у м. Керчі
- Науковий консультаційно-навчальний центр «Політех-Консалт» Одеського національного політехнічного інституту
- Науково-дослідний центр Збройних Сил України «Державний океанаріум»
- Науково-методичний центр аграрної освіти
- Одеський обласний ендокринологічний диспансер
- Промислове об'єднання «Укрпротез»
- Харківська обласна санітарно-епідеміологічна станція

ДЛЯ НОТАТОК